



Георгий Винс

Бигзор обҳо хурӯш кунанд

Масеҳиён дар Гулаг



Георгий Винс

Бигзор обҳо хурӯш кунанд

Масеҳиён дар Гулаг

Originally published in English under the title
Let the Waters Roar by Georgi Vins.
©1989 by Georgi P. Vins.

© 2013 for the Tajik edition.
Translated by permission. All rights reserved.

ISBN: 978-0801093081
Отпечатано в Турции.
Тираж: 500 экз.

Ҳукуки муаллиф Георгий П. Винс дар соли 1989 муҳофизат шудааст.

Иқтибосҳои Китоби Муқаддас аз тарҷумаи Китоби Муқаддаси Русии
Синодалии гирифта шудаанд.

Сарсухан

Шаҳодатҳое, ки дар ин китоб ба таъъ расидаанд, аз аввал ба масеҳиён дар Иттиҳоди Шуравӣ тақдим шудаанд — ба шунавандагоне, ки ҳам аз таъкиботи калисо ва ҳам аз сохтори ҷазодиҳандаи шуравӣ огоҳанд. Ҳамзамон хонандагони ғарб оиди баъзе воқеаҳо метавонанд, дар худ суол пайдо кунанд. Бинобар ин, баъзе далелҳои қаблӣ ба хонанда, барои бехтар фаҳмидан ва қадр кардани таҷрибаи ҳаёти ин имондорони шуравӣ кӯмак мерасонанд.

Пеш аз ҳама, сохтори ҷазодиҳандаи шӯравӣ сатҳи зиёд дорад. Шаҳрванди шӯравӣ, ки дар вайрон кардани кодекси Чинояти гумонбар шудааст, метавонад бе мурофия ба ҳабс гирифта шавад ва дар «ҳучраи тафтишотӣ»-и маҳбасхона зиндонӣ гардад. Шаҳрванд, то он вақте ки айбдоркунандаи давлати тафтишот гузаронда, бар зидди маҳбус парвандаи чинояти тартиб медиҳад, дар ҳучра қарор мегирад. Дар додгоҳ маҳбусро метавонанд, дар гузарондани мӯҳлат дар маҳбасхона, ба лагери меҳнатӣ, ба бадарға дар деҳаи дурдаст, дар машаққатгоҳ дар лоиҳаи давлатӣ бо истифодаи меҳнати мачбури, ё ба мувофиқати ҷазоҳои дар боло зикршуда маҳкум намоянд. Маҳбусонро, ки дорои ақли солим мебошанд (аз ҷумла масеҳиёнро), инчунин ба мӯҳлати номаълум дар беморхонаҳои махсуси рӯҳӣ маҳкум мекунанд. Ҳамин тавр, масеҳиёни шӯравӣ истилоҳи умумии *дар занҷирҳо*-ро на танҳо дар маънои «дар завлонаҳо» истифода мебаранд, балки барои ишораи дар яке аз чунин ҷойҳо қарор доштани инсон мебошад.

Баъзан ин шаҳодатҳо дар баъзе тафсилотҳо барқасд норавшан мемонанд. Масалан, собиқ маҳбус метавонад оиди ба даст овардани номаи махфӣ берун аз ҳудуди лагери меҳнатӣ нақл кунад, ки хизмати

тафтишот аз он вокиф нагардидааст, аммо намегӯяд, чӣ тавр ин ба ӯ муяссар шуд. Вале, ин ҳам маълум аст, интишор намудани тафсилнокии он, ки маҳз чӣ тавр ин ба ӯ муяссар гардидааст, беандешагист. Чунин маълумот амнияти шахси кӯмакрасондари метавонад, ба хавф рӯ ба рӯ гардонад, ё ин ки ҳокимияти шӯравиро барои чӣ тавр пешгирӣ намудани номаҳои минбаъда талқин намояд.

Ба ҳамин тарз, имондорон на ҳама вақт мефаҳмонанд, ки маҳз кадом фаъолияти масеҳӣ боиси ба ҳабс гирифта шудани онҳо гардидааст, ё ин ки боз кӣ ба онҳо кӯмак намудааст. Ғайр аз ин, ҳатто баъд аз он, ки маҳбус ба озодӣ мебарояд, ӯ бояд баъзе маълумотҳоро маҳфӣ нигоҳ дорад. Агар ҳокимияти шӯравӣ фаъолияти масеҳии пештараи собиқ маҳбусро ошкор намояд, бар зидди ӯ, ё бар зидди дигарон айбномаҳои нав пешкаш карда мешаванд. Воқеае шуда буд, вақте ки ҳокимияти шӯравӣ мақолаеро, ки дар Ғарб нашр шуда буд, ҳамчун далел бар зидди масеҳиёне, ки барои маҳфӣ чоп кардани Китобҳои Муқаддас ба ҳабс гирифта шуда буданд, истифода намуданд.

Масеҳиёни таъқибшаванда инчунин ҳар доим оиди тафсилнокии азобҳои худ то охир ҳарф наметананд, ҳатто агар ба амнияти онҳо чизе таҳдид накунад ҳам. Сабаб маълум аст: масеҳиёне, ки Худоро то он дараҷа дӯст медоранд, ки ба хоҳири Ӯ мушкилиҳои зиёдро аз сар мегузаронанд, ба зоҳир намудани далелӣ ё шучоатнокии худ шавқ надоранд. Баръакс, онҳо ба хоҳири он зиндагӣ мекунанд, то ки Худовандро ҷалол диҳанд, бинобар ин диққати худро ба лутфу марҳамат, тасалло ва файзу баракат ҷалб менамоянд, ки Ӯ онҳоро бо вучуди талаботҳои қатъӣ мефиристад.

Дар хотима, дар бораи воқеаҳои ҳаёти худ нақл намуда, қаҳрамонҳои ин китоб баъзан аз дигар масеҳиён хотиррасон мекунанд, ки дар зодгоҳашон зиндагӣ доранд ё онҳоро дар Гулаг вохӯрдаанд. Дар баъзе ҳолатҳо онҳо инчунин масеҳиёнро аз гузашта номбар мекунанд, ки дар дасти ҳокимият азияткаш шудаанд. Хонандагоне, ки барои бештар доништан дар бораи ин имондорон ва азобҳои онҳо завқ доранд, метавонанд ба замимаи тарҷумаи ҳол дар охири китоб муроҷиат намоянд.

Муқаддима

Вақте ки оилаи ман дар Киев зиндагӣ мекард, ба мо сурати калони зеборо тӯхфа карданд. Дар он баҳри пурталотум, абрҳои мудҳиш ва мавҷҳои калон, ки ба сангҳои азим ва кӯхпораҳо бармехӯрданд, тасвир ёфта буданд. Сурат дар чорчӯбаи зебо буд. Лекин, чизи аз ҳама муҳим дар ин сурат суҳаноне буданд, ки дар манзари торики осмон ва мавҷҳои навишта шудаанд, порчаҳо аз се ояти аввали Забур 45:

«Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурӯшида, тугён кунанд!».

Мо суратро дар меҳмонхона овеzon кардем ва пайгоми он, солҳои зиёд тамоми оилаи моро дар зарфи рӯзҳои мушкил ва озмоишҳои рӯҳбаланд менамуд. Зиёда аз даҳ маротиба дар тӯли ин солҳо ҳокимияти кофтуковҳои меғузaronд ва Китобҳои Муқаддас, Инҷилҳо, фитаҳо (кассета), мадҳияҳо ва маъвиҷаҳои масеҳиро мусодира менамуданд. Ҳатто номаҳои шахсиро, ки дар он номи Худо ёдрас мешуд, меғирифтанд.

Аммо, сурат дар девор овеzon меистод ва ин суҳанхоро – *«Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурӯшида, тугён кунанд!»* – шахсоне, ки дар хонаамон кофтуков меғузaronданд, меҳонданд. Онҳоро инчунин масеҳиёне, ки ба хонаамон меомаданд, меҳонданд.

Дар моҳи марти соли 1974 маро ба ҳабс ғирифтанд, дар моҳи январӣ соли 1975 бошад, ба додгоҳ ба Киев оварданд. Прокурор (айбдоркунанда) бар зидди ман нӯҳ айбнома баровард, ки ҳамаи онҳо асоси динӣ доштанд, аз ҷумла маъвиҷаи Инҷил ва наشري Китоби Муқаддас. Додгоҳ маро ба панҷ соли маҳрумият аз озодӣ

дар лагерҳои меҳнатии тартиботи саҳт ва панҷ соли бадарға маҳкум намуд. Ба ғайр аз ин, ба ман ҷазои сеюмро эълон карданд: мусодириани тамоми молу мулкӣ шахсӣ! Бо ин ҷазо онҳо меҳостанд, ки ба оилаи ман зарар расонанд.

Дере нагузашта, баъд аз муҳофизат маро ба Сибир, ба яке аз лагерҳои меҳнатӣ дар қарибии Иркутск гузаронданд. Баъд аз чанд муддат, вақте ки оилаам барои хабаргирии ман ба лагер омаданд, онҳо нақл карданд, ки мусодириани молу мулк чӣ тавр ба амал меояд. Вақте ки ҳуққи қонунӣ гардид, ба хонаи мо комиссияи махсус омад, то ки барои мусодири рӯйхати моликиятро тартиб диҳанд: миз, курсиҳо, ҷевони зарфҳо, ҷевони китобмонӣ, диван, мошини либосшӯӣ, яхдон, зарфҳо ва ғайра. Комиссия ҳатто қарор намуд, то суратро, ки дар он: *«Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурушида, тугён кунанд!»* навишта шудааст, гирад.

Айнан дар вақти мусодири ба хонаамон масеҳии дигар Иван Петрович даромад. Ё ба диван, ки аллакай ба рӯйхат даромада буд, нишаст ва оромона воқеаи рӯйдодаистодаро назорат мекард. Яке аз аъзоёни комиссия суратро аз девор гирифт ва онро дар назди меҳел гузошт, ки барои баровардан аллакай қайд шуда буд. Аъзои дигари комиссия, зани ҷавон, рӯйхат кардани ҳар як ашёро тартиб меод. Аммо, ба сурат наздик шуда, ӯ хайрон монд: онро чӣ тавр ба рӯйхат дарорад?

— Сурат чӣ ном дорад? — пурсид вай бо овози баланд. — Онро чӣ тавр навишта гирам? Касе ҷавоб надод. Аъзоёни дигари комиссия хона ба хона мегаштанд, берунро тафтиш мекарданд, инчунин анборхонаро мекофтанд, то ки боз ягон чизро мусодири намоёнд. Дар ҳуҷрае, ки зани ҷавон рӯйхат тартиб меод, танҳо ҳамсари ман, фарзандон ва Иван Петрович буданд.

Зан суратро бардошта, онро ба рӯи миз гузошт ва аз нав пурсид:

— Онро чӣ тавр номгузори кунам? Онро чӣ тавр ба рӯйхат дарорам?

Иван Петрович аз ҷояш хеста ба назди миз омад ва суратро ба даст гирифта гуфт:

— Танҳо он чизро, ки дар ин ҷо навишта шудааст, нишон диҳед: *«Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурушида, тугён кунанд!»*

Зан хушҳол гардид, ки ниҳоят барои сурат ном пайдо кард ва шитобкорона онро ба ҳуҷҷати худ навишта гирифт. Вай навишт:

«Сурат бо суҳанони зерин: ҳудо паноҳгоҳ ва қуввати мост...»

– Барои чӣ калимаи Худоро шумо бо ҳарфи хурд навиштед? – эътироз намуд Иван Петрович. – Дар сурат ин калима бо ҳарфи калон навишта шудааст. Чуноне ки дар сурат навишта шудааст, ҳамон тавр нависед!

Зан ҳарфро ислоҳ намуд ва калимаи Худоро бо ҳарфи калон навишт. Аммо, ба зудӣ вай бозистод ва маълум буд, ки ӯ номи пурраи суратро навиштан намеҳадад, бинобар ин Иван Петрович ба ӯ охишта гуфт:

– Марҳамат карда, дар рӯйхат номи пурраи суратро нависед. Меҳоҳед, ки ман ба шумо имло кунам? Ў ба вай тамоми матнро аз сурат имло намуд. «Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурӯшида, тугён кунанд!»

Зани ҷавон номи пурраро нивишта мегирифт, вале баъд бо овози баланд пурсид:

– Мо ин суратро барои чӣ мегирем? Он ба кӣ лозим аст? Танҳо ба имондорон!

Дар он лаҳза ба ҳучра дигар аъзоёни комиссия даромаданд. Яке аз онҳо ба ҳуччат нигоҳ карда, пурсид:

– Барои чӣ шумо дар рӯйхат дар бораи Худо навиштед? «Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост?» – Ин номи дарози сурат мебошад, ки шумо онро аз девор барои мусодира гирифтед, – ҷавоб дод вай.

Чуноне ки маълум гашт, ин мард роҳбари комиссия буд. Ў аз чунин сабт оташин шуд ва гуфт:

– Шумо бо ин сурат тамоми ҳуччатро расво кардед! Бо чунин ном кӣ онро аз мо харидорӣ мекунад?

Баъд ӯ ба ҳамсарам гуфт:

– Аз рӯи қонун шумо ҳақ доред, ашӯи аввалро, ки давлат дар ин ҷо мусодира кардааст, харидорӣ намоед. Ин ҳуқуқи қонунии Шумост! Аммо ҳамсари ман хомӯширо риоя мекард.

Баъд ӯ ба Иван Петрович мурочиат намуд.

– Чӣ хеле ки мефаҳмам, шумо ҳам имондор ҳастед?

– Бале, ман инчунин ба Худо, ки паноҳгоҳ ва қуввати мост, имон дорам!

– Шояд, шумо ин суратро аз давлат харидорӣ мекунед? – пурсид иҷрокунанда. Сипас, вай ба ҳуччат, ба мебел ишора намуд ва гуфт:

– Ҳамаи ин ашӯҳои мусодирашуда алакай ба давлат тааллуқ доранд. Мо мебел ва суратро ба ҳар касе, ки хоҳем фурӯхта метавонем. Ин

суратро аз мо харидорӣ кунед! Мо бо он чӣ кор мекунем? Ин сурат ба мо лозим нест. Мо бар ивази он зиёд талаб намекунем. Ҳамагӣ панҷ рубл!

Иван Петрович аз кисаи худ панҷ рублро баровард ва онро ба комиссия дод. Баъд суратро гирифта, онро бо симои зафарманд ба девор, ба ҷои пештара овехт ва бо овози баланд хонд: «Худо паноҳгоҳ ва қуввати мост...бинобар ин нахоҳем тарсид, агарчи ...обҳои он хурушида, тугён кунанд!»

Ҳамин тавр, ин сурат дар хонаи мо монд ва қудрату тавоноии Худоро эълон менамуд, ба имондорони зиёд, ки ба хоҳири имони худ ба Масеҳ таъкиб мешуданд, онҳое ки дар Киев ба хонаи мо меомаданд, часорат мебахшид ва қалбҳои онҳоро тасалли меод. Лекин, дар ватани ман таъкибот барои имон ба Худованд навигарӣ нест. Аз он вақте ки масеҳияти инҷилӣ дар Руссия оғоз ёфт, ҳамагӣ каме зиёда аз сад сол гузашт. Дар соли 1867 Никита Воронин аввалин марди рус гардид, ки аз рӯи имон таъмид гирифт. Аз рӯзҳои аввали ба Худованд пайравӣ намуданаш, Воронин барои имони худ ба Масеҳ таъкиботи сахтро аз сар мегузаронд. Қариб тамоми қиссаҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ дар мамлакати ман бо таъкибот, азобҳо барои ҳақиқати Масеҳ дар маҳбасхонаҳо, бо бадарға, лагерҳои меҳнатӣ ва ҳатто беморхонаҳои рӯҳӣ фарқ мекунанд. Аммо, чӣ метавонад моро аз муҳаббати Худо чудо созад? Оё инро андӯх, таъкибот, гуруснагӣ ё шамшер карда метавонад? Не, ҳеҷ касе ё ҳеҷ чизе нест, ки моро аз муҳаббати Худо дар Исои Масеҳ чудо карда тавонад. «Аммо бар ҳамаи ин мо ба воситаи Дӯстдорамон пурра ғолиб меоем» (Рум. 8:37).

Ҳоло Худованд ба ходимони намоёндагии Ғарб барои ҷамъ овардан ва ба забони англисӣ тарҷума кардани шаҳодатҳои гаронбаҳои имондорони муосири рус – шаҳодатҳои азоб ва файз кӯмак намуд. Ин қиссаи одамоне мебошад, ки бо пайраҳаи борику серхор ба Масеҳ пайравӣ мекунанд. Бародарон ва хоҳарони масеҳӣ, ки дар Ғарб зиндагӣ мекунанд, мо ин маводро ба дасти шумо месупорем. Бигзор тавассути он Худованд қалбҳои шуморо барои бештар дӯст доштани Исои Масеҳ, ба Китоби Муқаддаси худ бо ғамхорӣ муносибат намудан ва барои тавлиди рӯҳонӣ дар тамоми ҷаҳон дуо гуфтан, хусусан дар сарзамини шумо баракат диҳад.

Илтимос, барои кори Инчил дар Руссия ва барои онҳое, ки ҳатто имрӯз ба хоҳири имони худ ба Масех ба озмоишҳо ва мушкилиҳо дучор меоянд, дуо гуфтанро фаромӯш накунад.

Георгий Петрович Винс

Намояндагии Ғарби

Калисоҳои масеҳиёни баптисти инчилии Иттиҳоди Шӯравӣ

Георгий Винс

Георгий Винс (1928–1998) барои маъвизаи Инҷил ва хизмати котиби Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ дар маҳбасхонаҳои шӯравӣ ҳашиг солро гузарондааст. Дар моҳи апрели соли 1979, ҳангоми ҷазои даҳсолаи худ аз рӯи ҳукм, Винси панҷоҳсоларо якбора аз шаҳрвандии шӯравӣ маҳрум намуданд ва дар доираи барномаи ивази маҳбусон байни ду давлат ба ИМА бадарға карданд. Он гоҳ, барои ахборот додани Ғарб оиди ҷазо ва таъқиботҳои масеҳиёни шӯравӣ, Шӯрои калисоҳо Винсро ҳамчун намоёнди ғарб таъин намуд. Ӯ ин хизматро то рӯзи охирини худ аз қароргоҳи штаб дар Элкхарт, Индиана давом медод. Георгий ва ҳамсари ӯ Надежда соҳиби панҷ фарзанд мебошанд.



.....
Таъмид, нону шароби табарруки,
дуо, хизмати хонагӣ ва шаҳодат
таркиби ҷудоинопазири ҳаёт
ва инкишофи калисо ҳам дар
Иттиҳоди Шӯравӣ ва ҳам дар
тамоми ҷаҳон мебошад.
.....



Андрей Юдинцев

Чавон дар Гулаг

Посбонон маро ба назди ҳучраи тафтиш оварданд ва дарро кушоданд. Ман бори аввал тахтакатҳои маҳбасхона ва маҳбусонро دیدам. Чехраҳои онҳо ба назар ачиб менамуданд, нигоҳи дақиқи онҳо ҷиддӣ ва тез буд. Ман ба пеш қадам мондам ва маҳбусон зуд ба саволдихӣ сар карданд: Ман аз кучо ҳастам? Барои чӣ ман ба ин ҷо афтадам? Ғайр аз ин онҳо табиати маро доништан мехостанд, ки чӣ гуна шахсият ҳастам. Ман хомӯшона аз Худованд хоҳиш кардам, ки Худи Ӯ даҳони маро роҳбарӣ намояд ва ба нақл кардани қиссаи худ оғоз намудам.



Андрей Юдинцев (1964) ҳамагӣ 18 сола буд, вақте ки милиса ўро ҳангоми ҷамъомади ҷавонони масеҳӣ дар соли 1982 ба ҳабс гирифт. Ў сею ним соли ояндаро дар маҳбасхонаҳои шўравӣ ва лагерҳои меҳнатӣ гузаронд. Айнан, чор ҳафта пеш аз озодшавии Андрей, падари ӯ Василийро барои хизмати масеҳӣ ба ҳабс гирифтанд, дертар бошад, ба ҳафт соли ҳабсхона маҳкум намуданд. Аз сездҳа фарзанд дар оила Андрей аз ҳама калонӣ, дар вақти нашри аввали ин китоб дар соли 1989 дар Армияи Советӣ хизмат мекард, ки барои ҳамаи ҷавонмардон ҳатмӣ буд. Зиндагии ҳарбии шўравӣ барои ҳеҷ кас осон набуд, аммо ситами бераҳмона онро барои масеҳиён боз ҳам мушқилтар менамуд.

Дар аввал ман ҳатто фикр ҳам намекардам, ки ба маҳбасхона меафтам. Вақте ки милисаҳо моро дар Рӯзи шукргузорӣ аз ибодат ба шӯъбаи милиса бурданд, ман фикр кардам, ки онҳо моро дар муддати понздаҳ шабонарӯз нигоҳ медоранд ё ҷарима мекунад. Дар он лаҳза хоҳиши ҷисм ва рӯи ман муҳолиф буданд. Ҷисм озодӣ мехост. Ҳанӯз ҷавон, дар синни ҳаҷдаҳ, ман намехостам дар ҷои саҳт ва бегона маҳбасӣ шавам. Аз рӯи нақли дигар одамон ман медонистам, ки он ҷо ҷи гуна аст ва ба он ҷо афтидан намехостам. Лекин, ниҳоят онҳо маро ба паси панҷара шинонданд.

Дар рӯзи дигар сӯҳбат дар ҳуҷраи мо идома ёфт. Мо оиди масъалаҳои гуногун муҳокима ва ҳатто мубоҳиса менамудем, ҳар кас нуқтаи назари худро баён мекард. Ман ҳамеша кӯшиш мекардам, ки бо порчаҳои Китоби Муқаддас ҷавоб диҳам. Ба ин маро модарам таълим дода буд. Вақте ки одамон ба ту савол медиҳанд, кӯшиш кун, ки бо порчаҳо аз Китоби Муқаддас ҷавоб гардонӣ; танҳо ҳамоно вақт ҷавоб пурра мегардад. Ман инро дар хотир доштам ва бо кӯмаки Худованд кӯшиш менамудам, ки маҳз ҳамин тавр ҷавоб гардонам. Ҳамин тавр зиндагӣ қариб як моҳ давом кард – мубоҳисаҳои пай дар пай, саволҳои доимӣ – то он вақте ки рӯзе маро бо кишанҳо ба додгоҳи Халқии Ҳартсизск наоварданд. Дар он ҷо, инчунин бо кишанҳо, аллакай дӯсти ман Владимир Тимчук меистод. Дар назди бинои додгоҳ мо дӯстони зиёди худро дидем, аммо ба онҳо барои даромадан иҷозат надоданд. Вақте ки моро ба толори додгоҳ дароварданд, дидам, ки он аз намоёндагони заводҳо, мактабҳо, донишқадаҳо, кумитаҳои иҷроия пур шуда буд. Дар он ҷо барои дӯстони масеҳии мо ҷой намонда буд. Вақте ки маҷлиси мурофия оғоз ёфт, дидам, ки модарам кӯшиши ба толори додгоҳ даромаданро мекунад, вале посбонон ӯро намегузоранд.

– Чи гап? Наход, ки ҳатто ба модари ман барои ҳузур доштан дар ин ҷо иҷозат набошад? – пурсидам, ман аз довар.

Он гоҳ онҳо ба ӯ, инчунин ба якчанд дӯстонамон иҷозат доданд, ки дароянд. Гушкунӣ мурофия оғоз ёфт. Айбномаро хонданд.

– Оё шумо худро айбдор меҳисобед?

– Не, – ҷавоб додем мо.

Он гоҳ онҳо ба пурсидани шохидон оғоз карданд. Ман боре ҳам онҳоро пештар надида будам. Ман аз онҳо пурсидам: «Маро дар кучо

ба ҳабс гирифтанд?» Ҳамаи онҳо ҷавобҳои гуногун медоданд, — ки ман дар берун аз пушти девор будам ё дар назди дарвоза, дар назди баромадгоҳи бино. Албатта, ин шаҳодатҳо бардурӯғ буданд. Ман аз довар пурсидам: «Чӣ тавр онҳо шаҳодат дода метавонанд, агар дар он лаҳза онҳо ҳузур надоштанд?»

Бешубҳа, довар кӯшиш мекард, ки ба шохидон кӯмак кунад ва саволҳои ӯ онҳоро аз парешонӣ мебаровард. Вале ба ҳар ҳол, ба ҳамаи ҳузурдоштагон маълум буд, ки ин забон яккунии онҳо буд.

Мо бо Владимир аллакай фаҳмидем, ки вазифаи додгоҳ айбдор доништан ва маҳкум кардани мо буд. Ҳокимият ба мақсади худ расид. Лекин, ба ҳар ҳол мо бо Володя хавотир намешудем, зеро вазъиятро ба дасти Худованд супоридем. Мо ҳукмро чун аз дастони Ӯ қабул кардем.

Баъд аз мурофиа моро бо Владимир ба як ҳучра ҷой карданд, зеро дигар ҳучраҳо дар таъмир буданд. Худо ба таври мӯъҷизавӣ чашмони посбонҳоро пӯшид ва онҳо аҳамият надоданд, ки мо дар як ҳучра мемонем. Вақте ки посбонон маро ба ин ҳучра оварданд ва ман Володюро дидам, он гоҳ хеле ба ҳайрат афтадам ва шодӣ мекардам. Ӯ дар тахтакатҳо дар қабати дуюм менишаст, ҳамаи маҳбусон ба ӯ нигоҳ мекарданд, вай бошад, чизеро мефаҳмонд. Ман рост ба наздаш омадам, чизҳоям ва бистари тунукро, ки ба ман дода буданд, гузоштам ва ўро гӯш мекардам. Вай ба ман рӯ овард ва ба чашмони худ бовар намекард. Мо ҳамдигарро ба оғӯш гирифтем, ба Худованд миннатдорӣ намуда, Ӯро ҷалол додем. Рӯҳбаланд шуда, мо ба сурудхонӣ даромадем.

Вақте ба Володя гуфтанд, ки ўро ба дигар ҷой мегузaronанд, мо якҷоя дуо гуфтем ва хайрухуш кардем. Баъд аз чанд рӯз посбонон маро низ даъват карданд, то ки ба дигар ҷой гузаронанд. 18 апрел ман ба лагер омадам.

Албатта, лагер аз маҳбасхона хеле фарқ мекунад. Ҳама чиз дар ҳавои тоза аст. Як соли дароз ман ҳамчун кафшергар кор мекардам. Ин мушқил буд: дар як қисми баст маҳсулоти саноатро мекашонӣ, дар қисми дигар бошад, — пӯлодро кафшер мекуни. Ман ҳар ҳафта дар се баст кор мекардам. Махсусан басти дуюм, асосан тобистон дар хотир монд. Вақте ки торик мешуд, ман ба боми сеҳ мебаромадам, бо чашмонам офтобро то уфуқ гусел мекардам ва суруд мехондам: «Офтоб аллакай аз уфуқ фаромад. Торики заминро фаро гирифт». Дар ин суруд тасаллои зиёд ҳаст. Ман дуо мегуфтам, баъд ба поён

мефуромадам, то ки корро давом диҳам. Ман аз паси офтоб хеле зуд-зуд назорат мекардам.

Албатта, соли аввал озмоиши саҳт буд. Ман намедонистам, ки дар миёни ҷинояткорон чӣ тавр зиндагӣ кунам. Аммо одамонеро, ки ман ҳанӯз дар маҳбасхонаи зодгоҳи худ қарор дошта, вохӯрдм, дӯстона маро ниғаҳбонӣ мекарданд. Аз ман пештар ба лагер омада, онҳо аллакай медонистанд, ки бо дигарон чӣ тавр созиш кунанд ва ба ман талқин менамуданд, ки дар ин муҳит чӣ тавр рафтор наоям.

– Дар лагер чӣ тавр зиндагӣ қарданӣ ҳастӣ? – касе аз ман пурсид.

– Ҳамон тавре, ки дар озодӣ зиндагӣ мекардам, – ба мисли масеҳӣ, – ҷавоб додам ман. – Ман бисёр мецоҳам, ки ҳамон тавр зиндагӣ кунам ва ҳатто, дар ин ҷо аз ақидаҳои худ дур нагардам. Онҳо маро фаҳмиданд ва ҳатто барои ин маро эҳтиром мекарданд. Вале ин мушкил буд, зеро ман ягона масеҳӣ дар лагер будам. Лекин, вақте ки ба ман хусусан мушкил буд ва ман худро танҳо ҳис мекардам, маро ҳамеша мактубҳои дӯстонам рӯҳбаланд менамуданд. Худованд дӯстонамро водор менамуд, ки дар чунин давраҳо мактуб нависанд; мактубҳои, ки меомаданд, маҳз ҳамон чизе буданд, ки рӯҳи ман ба он эҳтиёҷ дошт. Ин маро хеле таскин меод ва ман аз чунин айнӣ муддаои аҷиб шодӣ мекардам. Ман фақат ҳайрон мемондам ва намедонистам, ки ба Худо чӣ тавр миннатдорӣ наоям. Ҳамин тавр ӯ нишон меод, ки Худованд аст ва ба ваъдаҳои Худ амин мебошад, ҳарчанд мо баъзан бовафо нестем. Вақте ки ман дар ҳолати рӯҳафтадагӣ қарор доштам, Худо дар айнӣ вақт эҳтиёҷи маро медид. Ман дар лагер аллакай қариб ду сол будам, вақте ки маҳбӯсе аз иморати дигар ба ман гуфт:

– Онҳо ба ин ҷо боз як масеҳии дигарро оварданд.

– Вай кист ва дар кучо аст? – пурсидам ман.

– Ана дар он ҷо, дар қисми дигари сеҳ.

Ман ўро наменинохтам. Маҳбӯсони дигар ўро пурсучӯ мекарданд, вай бошад, ба онҳо ҷавоб меод. Баъд касе ўро фарёд қард ва вай табассумкунон ба назди ман омад. Яқинан, онҳо ба ӯ гуфтанд, ки дар ин ҷо боз як масеҳии дигар ҳаст ва ба ман ишора намуданд. Ҳатто, кӣ будани маро напурсида, вай ба наздам омад ва салом дод.

– Ту аз кучой? Оё ту...медонӣ? – ман аз ӯ мепурсидам ва баъзе оилаҳои масеҳиро номбар мекардам.

– Бале, ман ҳамаи онҳоро мешиносам, – ҷавоб дод ӯ.

– Оё ту Юдинсевхоро мешиносӣ?

– Бале, ман модари хонаводаро мешиносам, – гуфт ӯ.

Ман гуфтам, ки ман – писари ӯ мебошам ва якбора фикр кардам: *«Худоро шуқр, ки дар ин шароит ӯ ба ман дӯсте фиристод»*. Навомада низ хурсанд шуд ва мо якҷоя ба Худованд изҳори миннатдорӣ намудем. Ҳамин тавр дӯстии мо бо Павел Зинченко оғоз ёфт.

Павел ва ман барои бартараф намудани масъала ва мушкилиҳо ба ҳамдигар кӯмак мекардем. Вақте ки ба ман хеле мушкил буд, ман ба ӯ муроҷиат мекардам. Мо сӯҳбат мекардем ва дуо мегуфтем. Мо тамоми таассуротхоро ба ҳам медидем ва онҳоро пеши Худованд меовардем, дӯстии мо ба мо дилбардории калон меовард. Мо ҳар рӯз барои муносибати худ аз Худо миннатдор будем, аммо эҳтиёткорона рафтор менамудем, то ки маъмурият муносибатҳои масеҳиро набинанд ва ба мо манъ наамояд.

Ҳамин тавр қариб як сол гузашт. Баъд ба лагер боз як масеҳии дигар – Власенко Владимиро аз Николаев оварданд. Ӯ ҷавони хеле хуб буд – устувор ва беғам, вай назар ба ҳар кас дида, бисёр чизхоро аз сар гузарондааст. Ӯро аз лагери дигар гузарондаанд, зеро ӯ борҳо аз маъмурият Китоби Муқаддас пурсидааст. Вақте ки ба вай рад намуданд, ӯ дар ҳуқуқи худ барои доштани Китоби Муқаддас боисрор меистод. Ба сифати ҷазо онҳо ӯро ба лагери дигар фиристоданд.

Мо дарҳол ба Владимир Аҳди Ҷадиди худро додем. Дар тахтакат қабати ӯ аз ҳама болоӣ буд, рост дар зерӣ шифт. Дар он боло шабона ҳаво намерасид, аммо вай ба девор рӯ гардонда, аз хондани Аҳди Ҷадид дар рӯшноии маҳтоб хушбахт буд. Худованд ӯро баракат дод ва ӯ ҳеҷ гоҳ андӯхгин наmeshуд. Маъмурият ӯро таъқиб мекард; онҳо пайваста ба ӯ фишор меоварданд. Онҳо ҳар чизи хурдтаринро кофтуков мекарданд, аммо вай оиди нохушиҳояш ба мо ҳамеша бо лабханд нақл мекард. Устувор мондан ва афсурдахотир нашудани ӯ моро низ, инчунин рӯҳбаланд менамуд. Мо аз Худо барои ӯ миннатдорӣ менамудем.

Владимир, Павел ва ман дар рӯзҳои ид аз дӯстонамон аз ҳар кучо мактубҳои зиёд мегирифтём. Ҳар кадом дар як рӯз то сӣ мактуб мегирифт. Мо мактубҳоро ба якдигар меҳондем ва гӯё бо ҳазорҳо одамон саргарми робита мегардидем. Худованд талаботи моро медид ва моро бо хабарҳои муҳим, таманниёт ва насиҳатҳои беҳтарин аз дӯстонамон таъмин менамуд.

Андаке пеш аз иди соли Нави 1985 Худо моро бо ҷои ором таъмин намуд. Мо бо ашки чашмҳо самимона дуо кардем, баъд якдигарро ба оғӯш гирифтем ва соли нави хушбахтонаро таманно намудем. Ин вақти хеле фарахбахш буд.

Аммо, дере нагузашта, барои мо озмоишҳои саҳт сар шуданд. Павел, ки дар лагер ҳамчун рассом кор мекард, аз вазифаи худ дур карда шуд. Роҳбари шӯъбаи амалкунанда ӯро ба машаққатгоҳ фиристод. Аммо, Павел маънос намешуд. Ӯ дар он ҷо ҷой гирифт, ҳамчун кафшергар кор мекард: ӯ дарзҳои кафшершавандаи хуб ҳосил менамуд.

Ба Владимир ҳанӯз фишор меоварданд. Боре ба ӯ ҳатто тӯҳмат карданд ва гуфтанд, ки шабона вай дар иморати худ набуд ва ӯ шабро дар иморати дигар гузарондааст. Аммо, он шаб вай ҳатто ба берун набаромада буд; ӯ тамоми шаб дар тахтакат хоб буд. Назоратчи ҳатто тасдиқ намуд, ки касеро надидааст, ки ба берун баромада бошад. Ҳамин суҳанҳоро навбатдор низ гуфт, аммо қумондони шӯъбаи амалкунанда дар суҳанони худ боисрор буд, ки аз як маҳбус маълумоти пинҳонӣ гирифтааст, ки Власенко шабона дар иморат набуд.

Дар охири моҳи январ маъмурият Аҳди Ҷадидро мусодира намуд. Ман онро одатан дар кисаи паҳлӯ гирифта мегаштам, то ки дар вақти ҳоли хонам. Боре дар вақти кор якҷанд посбонони маҳбасхона омаданд, онҳо сеҳро кофтуков мекарданд. Вақте ки онҳо ба ман наздик шуданд, он гоҳ амр карданд, ки аз ҷоям хезам. Маро кофтуков карданд ва Аҳди Ҷадидро ёфтанд. Вақте ки он бегоҳ ман ба иморат баргаштам, маро ба шӯъбаи амалкунанда даъват карданд ва фармон доданд, ки дар ҳуҷраи ҷудогона (изоляция) маҳкам кунанд.

— Ин китоб мамнӯъ нест, — гуфтам ман. — Шумо қонуне надоред, ки аз рӯи он метавонед, одамонро барои адабиёти масеҳӣ дар ҳуҷраи ҷудогона маҳкам кунед. Ин китоб мамнӯъ нест ва дар лагер ман ба панҷ китоб ҳуқуқ дорам.

— Ман ҳеҷ чизро намедонам, — гуфт назоратчи, — сардор ба ту ҳафт рӯз дод. Агар ту ягон хел норозигӣ дошта боӣ, бо ӯ гап зан. Ман танҳо вазифаи худро иҷро мекунам.

Дар он ҳангом, Павел дар он ҷо аллакай шаш рӯз қарор дошт. Ба ӯ боз як рӯзи дигар монда буд. Вақте фаҳмидам, ки ӯ дар он ҷост, ман хоҳиш намудам, ки маро низ дар ҳамон ҳуҷра ҷой кунанд. Албатта, воҳӯрии мо дар ҳуҷра хурсандибаш буд. Мо дуру дароз сӯҳбат кардем.

Бегохирӯзӣ онҳо Павелро ҷавоб доданд. Лекин, вақте ки рӯзи охиринаи ҷазоям анҷом меёфт, ман шунидам, ки онҳо касеро меоранд. Аз овозаш ман Павелро шинохтам, ба назди панҷара давида омадам ва фарёд задам:

– Павел, ин ту ҳастӣ?

– Бале, бале, – гуфт ӯ. – Андрей, онҳо ман ва Владимирро аз лагер мебаранд.

Чӣ зарбаи вазнин! Аз паси панҷара ба ҳамдигар садо дода, мо якдигарро баракат додем. Павел ва Владимирро субҳи дигар бояд ба лагерҳои дигар мефиристоданд. Ман тамоми шаб хоб нарафтам. Тақрибан соати ҳашти субҳ, вақте ки маро аз ҳучраи ҷудогона ҷавоб доданд, ман Владимир ва Павелро аз тарқиши девор дидам. Ман Павелро фарёд кардам. Вай зуд давида омад, аз ақибаш бошад, посбон шитофт ва уро аз гиребонаш кашид. Аммо, Павел бо як дасташ аз девор, ки моро аз ҳам ҷудо мекард, қапид, дасти дигарашро бошад, аз суроҳӣ дароз намуд. Мо саҳт даст фишурдем. Бо ашқи чашмон Владимир давида омад ва мо хайрухуш кардем.

Дар чунин маврид аз ҳам ҷудо шудан хеле дарднок буд. Вақте ки дӯстони маро аз лагер бурданд, ҳама маро нигоҳ мекарданд. Ҳама чашму гӯшҳо ба ман нигаронида шуда буданд. Ҳама меҳостанд бинанд, ки ман, вақте ки мо ҳар се якҷоя будем, чунон далер будаму, холо, вақте ки аз нав танҳо мондам, чӣ гуна рафтор менамоям.

Вале Худованд ба ман қувват медод. Аҳди Ҷадидро баргардонданд. Одамон баъзе саҳифахоҷашро барои худ канда гирифтанд. Ман ҳамин тавр дигар нафаҳмидам, ки аввалаш дар дасти кӣ буд ва охираш дар дасти кист, аммо мобайни Аҳди Ҷадидро ба ман то охири мӯҳлатам монданд. Худованд ба таври мӯъҷизавӣ онро муҳофизат намуд. Ду маротиба маъмурият меҳост, ки Инчилро кашида гирад ва он қариб дар дасти онҳо буд. Вале ман дуо мегуфтам ва Худованд онро ба таври мӯъҷизавӣ, чун исботи дасти пурқудраташ ба ман бармегардонд. Ҳама чизе, ки то ин вақт маро бештар ба ташвиш меовард, он аст, ки ман ҳар замон ба ҳудуд наздик мешудам, лекин Худо исбот менамуд, ки Ӯ ба ваъдаҳои Худ ва Каломи Худ амин аст.

Вақте ки то охири мӯҳлатам ҳамагӣ ним сол монда буд, ман ҳамчун дуредгар кор мекардам. Кор бисёр буд. Мо утоқхоро таъмир мекардем



.....
 Баъд аз озодшавии худ Андрей, якҷоя бо модари худ, бибиаш ва
 инчунин бародарон ва хоҳарони хурдӣ ба зону меистад, то ки дар
 дуо ба Худо, ба хотири он ки ҳангоми дар маҳбасхона буданаш, ўро
 муҳофизат намуд ва амин нигоҳ дошт, миннатдорӣ намояд.

ва ба назарам чунин менамуд, ки агар саргарми кор шавам, вақт зуд
 мегузарад. Ман ҳақ баромадам.

Чанд рӯз пеш аз озодшавии модарам ва фарзандони хурдӣ барои
 хабаргирии ман ба муддати кӯтоҳ омаданд. Модарам мегирист ва нақл
 менамуд, ки падарамро ба ҳабс гирифтанд. Дар муддати чанд сол ў
 пинҳонӣ ба Худованд хизмат мекард.

Баъд аз озодшавии ман ҳар замон орзуи бо падарам вохӯрданро
 мекардам. Ман ҳатто нақша мекардам, ки мо дар бораи чӣ гап мезанем.
 Ман бисёр меҳостам, ки ўро бубинам. Дар он айёми аёдати охирини

модарам, — дар ҳар хусусе, ки ҳарф намезадем, ба сари ҳар масъалае, ки намеомадем, — мо ҳамеша ба мавзӯи ҳабси ӯ бармегаштем.

Рӯзҳои охирини пеш аз озодшавиам, бо сабаби ҳабси падарам андӯхгин буданд. Пештар қалби ман ноаён шодӣ мекард, ки ба қарибӣ озод мешавам ва ҳамаро мебинам, вале акнун ба чунин хабарҳо итоат кардан мушкил буд. Ман фаҳмидам, ки ўро дар фаъолияти зиддишӯравӣ, дар ақидаҳо бар зидди идораҳои ҳокимияти давлатӣ айбдор намудаанд. Ман медонам, ки падари ман ҳамчун масеҳӣ ҳеҷ гоҳ ин корро намекард.

Ниҳоят, баъд аз сею ним соли маҳбусӣ ман озод шудам. Аз нигоҳи аввал чунин ба назар мерасад, ки ин аз даст додани ҷавониам буд, вале вақте ки ҳамааш ба охир расид, ба ғайр аз хушнудӣ ва миннатдорӣ ба Худованд чизи дигар намонд. Довуд дар Забур 32:21 мегӯяд: «Дили мо дар Ў шодӣ мекунад, зеро ки ба исми қуддуси Ў мо таваккал менамоем».

Ҳамеша ҳамин тавр мешавад ва ин дар ҳаёти ман ба амал омад. Ҳар гуна ҳолат ва ҳар гуна мушкилиҳо танҳо онро исбот менамуданд, ки Худованд дастони пурмашаққати Худро зоҳир менамуд ва ба таври мӯъҷизавӣ баракат меод.

Валентина Савелева

Дар водии марг зинда мондан

Маро ҳангоми гузаронидани адабиёти масеҳӣ ба ҳабс гирифтанд. То рӯзи муруфия ман дар маҳбасхонаи Ставропол қариб шаш моҳ маҳбусӣ будам. Вақте ки ба маҳбасхона бори аввал меафти, бисёр чизҳоро намефаҳмӣ. Ту ба вазъияти руҳдода истода дарҳол сарфаҳм намеравӣ, аммо маъмурият аз паси ту назорат мебарад. Онҳо туро бодикқат меомӯзанд ва бо ҳиллаю фиреб кӯшиш мекунанд, ки аз ту маълумоте ба даст оранд. Яке аз усулҳо — маҳбусони дигарро ба ҳамкорӣ маҷбур мекунанд ва онҳо туро ба сӯҳбат ҷалб намуда, ҷиҳатҳои сусти туро муайян менамоянд. Онҳо ҳатто ба ҷузъиётҳои хурдтарин аҳамият медиҳанд. Маҳз ҳамон вақт муфаттиш аниқ медонад, ки чӣ тавр натиҷабахш ба ту фишор орад.



Валентина Савелева (с.т.1954) дар моҳи январӣ соли 1982 ҳангоми гузаронидани адабиёти масеҳӣ ба ҳабс гирифта шуд. Бо вучуди он, ки ин ҳабси аввали ӯ буд, маъмурият Валентинаи 27 соларо ба ҳуққи қатъии ғайриодатӣ — панҷ соли ҳабс дар маҳбасхона маҳкум намуд. Баъд аз баровардани ҳукмнома ва то озодшавии ӯ дар моҳи январӣ соли 1987 дар Ғарб оиди ӯ ҳеҷ чиз маълум набуд. Дар вақти нашри аввали китоб ӯ дар Будёновск бо ҳамроҳии модари худ Юлия Павловна Савелева зиндагӣ мекард.

Он моҳҳои дароз дар ҳучраи тафтиш барои ман мушкил буданд, вале дар он ҷо як чизи ғайриоддӣ рӯй дод. Ман аз муфаттиш хоҳиш намудам, ки ба ман барои худро дар мурофия муҳофизат кардан иҷозат диҳад. Аммо вай дархости маро рад намуд ва гуфт, ки ман маълумоти махсуси ҳуқуқшиносӣ надорам. Бинобар ин, ман ба айбдоркунандаи ноҳиявӣ бо хоҳиши дар мурофия муҳофизат кардани худ ва бо мақсади омода шудан, бароям пешниҳод намудани Китоби Муқаддас ва нусхаи Кодекси Ҷиноятӣ, мактуб навиштам. Баъд аз якчанд сӯҳбат муфаттиш ба ман Китоби Муқаддасро – Китоби Муқаддаси худамро, ки пеш аз он мусодира карда буданд, овард!

Вақте ки ман онро дидам, аввалин чизе ки ба ҳаёлам омад, ин ҳамон суҳаноне буданд, ки ғаришта ба Илёс, ки тамоман бемадор гашта дар таги буттаи ардаҷ меҳобид, гуфта буд. Ғаришта ба вай даст расонда, бедор намуд ва гуфт: «Барҳез, бихӯр ва бинӯш; зеро роҳи дурудароз дар пеши туст». Он гоҳ ман фаҳмидам, ки Худованд барои роҳи дурудароз ба ман ғизо медиҳад. Ман мефаҳмидам, ки мӯҳлати маҳбусии ман қӯтоҳ намешавад.

Бо Китоби Муқаддаси ман маҳбусон ва посбонони дигар шавқ мекарданд. Ҳар боре ки моро кофтуков мекарданд, посбонон саҳифаҳои онро оҳиста мегардонданд ва мепурсиданд, ки ман онро аз кучо гирифтаам ва барои он чанд пул додаам. Ин кунҷковии оддӣ ва беҳуда набуд. Ин одамон ба таври ҷиддӣ ҳавас пайдо карда буданд, зеро кофта ёфтани Китоби Муқаддас дар мамлакати мо хеле мушкил буд.

Вақте ки ба зону менишастам, то ки дар ҳучра дуо гӯям, касе ба ман ҳалал намерасонд ва ман Китоби Муқаддасро озодона меҳондам. Ман ҳар замон оиди он суҳанон дар Забур 22 – «қосаи ман лабрес шудааст» фикр мекардам. Қосаи ман дар ҳақиқат лабрес шуда буд, зеро Худованд дар он рӯзҳои пеш аз мурофия, пеши назари ҳасмҳоям барои ман суфрае андохта буд. Ниҳоят, маъмурият Китоби Муқаддасро аз ман гирифт ва гуфт, ки онро ба ман ғайриқонунӣ додаанд. Аммо ман гуфтам, ки ба пурсиш намеравам, то он вақте, ки онро ба ман барнагардонанд, бинобар ин, онҳо Китоби Муқаддасро баргардонданд, то ки тафтишотро ба анҷом расонанд. Худи муфаттиш ба Китоби Муқаддас шавқ пайдо кард. Ба ӯ хусусан дар бораи ҳукми Исо хондан шавқовар буд ва ман барои ӯ ин порчаро ёфта додам.

– Чй хеле, ки шумо мебинед, таърих такрор меёбад, – кайд намудам ман, вақте ки вай хонданро ба охир расонд.

– Шумо чиро дар назар доред? – пурсид ӯ.

– Чй хеле, ки дар он замон, барои ба марг маҳкум кардани Исо ягон сабаб набуд ва душманони ӯ маҷбур буданд, ки шоҳидони бардурӯғро пайдо кунанд, ҳамоно тавр шумо низ бар зидди ман шоҳидони бардурӯғ меҷӯед. Онҳо меғуфтанд, ки ӯ бар зидди сезар баромад мекунад, шумо меғӯед, ки фаъолияти ман бар зидди ҳокимият равона шудааст. Пилотус дастони худро шуст ва гуфт, ки дар Масеҳ ягон айб наёфтааст, лекин ба ҳар ҳол ӯро ба таслиб кардан супурд. Шумо ба ман меғӯед: «Мо афсӯс меҳӯрем, ки ин бо шумо рӯй медиҳад», аммо дар айни ҳол, шумо ба ман ҳукми панҷсоларо ваъда мекунад.

Нихоят, дар Ставропол, дар бинои додгоҳ мурофия оғоз ёфт. Баъд аз ду рӯз маҷлисро ба клуби заводи «Металлисти Сурх» гузаронданд, ки он дар он ҷо ду рӯз давом кард. Маҷлиси мурофия барои халқ кушода буд ва дар шаҳр хабар паҳн гардид, ки киро ҳукм мекунанд ва он дар кучо мегузарад. Аз кунҷқобӣ тамошобинони зиёд омада буданд, хусусан ҷавонон. Инчунин бисёр дӯстони масеҳӣ омаданд. Ду рӯзи аввал имондорон бе ягон мушкили гузашта метавонистанд, аммо дар охири мурофия онҳоро берун бароварданд. Ҳамаи ҷойҳои пешро атеистони ҷангҷӯй ишғол намуданд.

Ҳанӯз дар вақти тафтишоти пешакӣ ман аниқ фаҳмондам, ки худамро мустақилона ғимоя кардан меҳохам. Ман ба ғимоячӣ (адвокат) розӣ намешудам, зеро он касеро, ки меҳостам, ба ман иҷозат намедоданд ва ба ман ёрдами шахсе, ки фармони додгоҳро бояд иҷро менамуд, лозим набуд. Аммо, бо вучуди эътирозам додгоҳ ба ҳар ҳол, ба ман ғимоячӣ таъин намуд. Ман ӯро бори аввал дар толори маҷлиси мурофия дидам. Зан комилан бо парвандаи ман шинос набуд. Ӯ ҳатто намедонист, ки барои чӣ маро дар вайрон кардани баъзе моддаҳои кодекси Ҷиноятӣ айбдор менамоянд. Ба мо барои пеш аз мурофия машварат кардан иҷозат надоданд ва ҳангоми маҷлиси мурофиявӣ моро аз ҳамдигар дар масофа нигоҳ медоштанд. Вай аз тамоми воқеаи рӯйдодаистода ғамгин буд ва хоҳиш намуд, ки ӯро ҳамчун ғимоячӣ ман аз қор дур кунанд ва гуфт, ки ҳамаи ин мурофия барои вай ҳамчун ҳуқуқшинос ва шахсият таҳқиромез буд. Аммо, додгоҳ ӯро маҷбур намуд, ки маро ғимоя кунад, зеро вай барои ин музди мегирифт. Ман

ба додгоҳ гуфтам, ки ўро ҳамчун Ҳимоячии худ рад менамоям, зеро ба атеист Ҳимояи худро бовар карда наметавонам. Бо вучуди он, ки ў маро дар ин дастгирӣ намуд, додгоҳ ба ягон ҳел тағйирот розӣ нашуд. Онҳо барои иштироки ў дар муруфия боисрор буданд, ҳарчанд довар ва ёрдамчиёни ў суҳанони ўро ҳар замон мебуриданд ва ба вай суҳан наметоданд. Вай аз воқеаи рӯйдодаистода оташин шуда буд ва дар як дам ба наздам омада гуфт:

– Маро бубахшед, барои шумо ягон кор кардани ман ба гумон аст.

– Ташвиш нақашед, – гуфтам ман, – ман мефаҳмам. Дар ҳар сурат, онҳо ба ман панҷ сол додан меҳоханд.

Довар ва ёрдамчиёни ў нисбати ман беасос амал мекарданд ва маълум буд, ки касе аз паси парда ба кор фармондиҳӣ мекард. Онҳо танҳо ба фармон пайравӣ мекарданд. Ёрдамчии довар ҳатто як бор ба зани шохид гуфт, ки хондани Китоби Муқаддас тамоман имконнопазир аст, зеро он дар забони динии славянӣ навишта шудааст. Яқинан, ин одам ҳатто пай намебурд, ки мо Китоби Муқаддасро дар забони русӣ дорем.

Баёности муфаттиш бештар ҳуҷум ва айбдоркунӣ ба ҷониби имондорон буд. Боре ў гуфт:

– Шумо тасдиқ мекунед, ки ҳуқуқи дигар шахрвандонро вайрон накардаед, вале шумо ба зону нишаста дуо мегӯед. Ин ҳеле таҳқиromез аст. Баъзе коргарон ва донишҷӯён баёности ўро бо кафкӯбиҳо пешвоз гирифтанд.

– Агар ба зону нишастан барои шумо таҳқиromез бошад, – ҷавоб додам ман, – пас ҳеҷ кас шуморо барои ин корро қардан маҷбур намекунад. Барои ман бошад, дар вақти дуо ҷунин истодан наҷиб аст. Агар шумо инро дар муруфия ба сифати айбнома эълон намоед, ман бояд ҷавоб диҳам, ки ин айбдоркунӣ аз рӯи қонун нест, балки бештар тўҳмати ҷамъиятӣ мебошад. Дар зону нишаста дуо гуфтан ягон қизи ғайриқонунӣ нест. Ин ҳуқуқи имондор мувофиқи ақидаҳои шахсии ў мебошад. Шумо дар ин ҷи гуна ҷиноятро мебинед, ки онро ҳамчун асос барои таънаи ҷамъиятӣ истифода мебаред?

Ин дафъа як қисми шунавандагон ба ман кафкӯбӣ мекарданд. Вақте ки ман ҷунин баён қардам, Ҳимоячии ман инчунин маро дастгирӣ намуд. Вай ба прокурор гуфт, ки дар асоси ақидаҳои динӣ ў адоват ва нафрат меқарад. Вале ниҳоят, ҷуноне ки қорқунони КАД

(КГБ, Кумитаи Амнияти Давлатӣ) пешакӣ огоҳ карда буданд, довар маро ба панҷ соли маҳбусӣ маҳкум намуд. Ман ба хулосае омадам, ки ба қарори баровардашуда аризаи норизой нависам. Вале маро дарҳол ба ҳучраи дигар гузаронданд, ҳамаи ҳуччатҳоям бошанд, дар ҳучраи пештара монданд – айбнома, порчаҳои аз кодекси Ҷиноятӣ навишта гирифтаам ва ҳамаи қайдҳоям. Ман ба сардори маҳбасхона ба таври ҳаттӣ муроҷиат намудам ва хоҳиш кардам, ки коғазҳоямро баргардонанд, вале ба ман гуфтанд, ки ҳеҷ кас дар бораи онҳо чизе намедонист ва умуман ягон ҳел ҳуччат вучуд надошт. Бинобар ин, ман маҷбур будам, ки аризаи шикоятро аз ӯд нависам.

Баъд аз ду ҳафта аризаи шикояти маро баргардонданд. Ман фаҳмидам, ки дар ин муддати кӯтоҳ онро барои аз нав дида баромадан ба Маскав фиристода наметавонистанд. Яқинан, онро дар Ставропол дида баромаданд ва ба ман баргардонданд. Ҳукмнома ба тағйирот монд.

28 январ маро даъват намуданд, то ки ба дигар ҷо гузаронанд, вале танҳо дар қатора ман фаҳмидам, ки маро ба кучо мефиристанд. Ман тахмин мекардам, ки маро ба лагери маҳбасхонаи занона дар қарибии хонаамон мефиристанд. Ба ҷои ин маро ба Сибир, ба лагери назди Иркутск гузаронданд. Дар яке аз маҳбасхонаҳои мобайнӣ ман ба сардори маҳаллии маҳбасхона мактубча навиштам ва пурсидам, ки дар кадом асос маро ба Сибир бадарға кардаанд ва оё, фармонро тағйир дода мешавад. Вай ҷавоб дод, ки фармон аз Маскав омадааст ва танҳо Маскав метавонад, онро бекор кунад.

Мушкилиҳои гузариш (этапирование) токатфарсо буданд. Мо доимо хунук меҳӯрдем, хусусан дар хоначаҳои маҳбасӣ (фургон) ва ҳучраҳои хурдак барои маҳбусон, ки шабона расида меомаданд. Ин ҳучраҳо гарм карда намешуданд, дар он ҷо ҷои нишаст набуд, аз ин рӯ доимо рост истодан ё дар рӯи фарш сари ду по ништастан лозим меомад. Чун фикр мекардам, ки маро ба лагери маҳбасхонаи занона дар қарибии хонаамон мефиристанд, ман бо худ либоси гарм нагирифтам.

Ҳангоми гузарондан ягона хӯрок ин кулчаи хурдак ва лӯндаи шакар буд. Ман дар роҳ бо худ хӯрок надоштам, аммо Худованд марҳамати Худо рошан дод ва қалбҳои маҳбусонро нисбати ман нармтар намуд. Вақте ин занҳо фаҳмиданд, ки маро барои ҷӣ маҳкум кардаанд, онҳо барои ман хеле ғамхорӣ мекарданд ва муҳофизат

менабуданд. Онҳо ҳуруки худро бо ман ба ҳам мебуданд ва Худованд барои роҳ ба ман қувват меод.

Чанд муддат ман бо зане роҳ мепаёмудам, ки ўро ба вилояти Кемеровск мебуданд. Мо коғазхалтаи хурди полиэтилениро барои нигоҳ доштани шакар истифода мебудем ва он ҳамеша қариб, ки то ним пур буд. Одамон пайваста ба мо шакар мебуданд ва он ба охир намерасид. Ин бевазанро аз Сарепта, ки ба Илёс ҳурук меод, ба хотирам овард. Вай ҳамеша орд ва рағғани басанда дошт – на кам, на зиёд – мо низ шакари кофӣ доштем, то ки хангоми гузариш тоб оварда тавонем.

Ман дар маҳбасонаи мобайнӣ дар Актюбинск қариб як ҳафта истодам. Ҳучра барои даҳ нафар пешбинӣ шуда буд, аммо дар он сӣ нафар занҳо қарор доштанд. Одамон дар рӯи фарш, дар тағи миз ва ҳатто дар назди хочатхона хоб мебуданд. Тиреза шиша надошт, танҳо панҷара, бинобар ин маҳбусон маҷбур буданд, ки дар миёни сихҳои оҳанин болиштҳо ва латтаҳо роҳи кунанд, то ки худро аз хунукӣ муҳофизат наоянд.

Вале, шароити бадтарин дар маҳбасонаи Иркутск, маҳбасонаи охирин дар роҳ ба сӯи лагер буд. Ман дар парраи кӯҳнаи бино будам. Ҳучраи аввали ман чунон пур шуда буд, ки барои хоб рафтан ҳатто дар рӯи фарш ҷой намонда буд. Дертар маро ба ҳучраи дигар гузаронданд, ки бо одамон он қадар пур набуд. Дар тирезаи он ҷо низ шиша набуд ва қабати ғафси қирав (иней) ҳар чор деворро мепӯшонд. Нафаси гарми маҳбусон қиравро дар шифт об мекард, бинобар ин он об шуда, ба болои мо рӯзубаб меафтод. Гарм шудан имконнопазир буд. Мо дар он ҷо чор рӯз истодем, пеш аз он ки моро ба каторае, ки ба лагери назди деҳаи Бозой мебард, рафтанд.

Ман аз маҳбусони дигар оиди ин лагер бисёр шунида будам. Ин лагер дар соли 1931 дар ҷои қабристони партофташуда бунёд гардида буд ва он бо номи «водии марг» – бо сабаби дараҷаи баланди миқдори фавт маълум аст. Иқлими он ҷо хусусан сахт аст ва гирифтборони бемории сил хеле бисёранд. Худи деҳаи Бозой ба бурятҳо тааллуқ дорад, ки ба рӯхҳо ибодат мекунанд ва эътиқоди асосии онҳо – азоимхонӣ (шаманизм) мебошад. Мебуданд, ки вақте ки лагерро нав сохтанд, яке аз бурятҳои маҳаллӣ пешаки оғоҳ намуд: «Одамон дар ин ҷо зиндагӣ карда наметавонанд. Онҳо бемор шуда мебуданд.

Ягон сардори махбасхона дар ин чо умри зиёд намебинад». Пешгуии вай рост баромад.

Нихоят, баъд аз зиёда аз як моҳи гузарондани махбусон ва махбасхонаҳои андармиён дар Пятигорск, Актюбинск, Оренбург, Челябинск ва Иркутск, 3 март соли 1983 ман ба лагери Бозой расида омадам. Шароити лагер ба маъюси гирифтормекард. Аз он бояд огоҳ намуд, ки Сибир аз қисми аврупоии Иттиҳоди Шӯравӣ хеле фарқ мекард, ин сарзамини тираю торик ва дурдаст мебошад. Бозой аз Иркутск сад километр дур аст ва сокинони деҳа мегӯянд, ки ин маконро Худо ва одамон фаромӯш кардаанд. Таъминотро ба лагер дар арабаҳои аспӣ меоварданд.

Шамолҳо дар деҳаи Бозой хеле саҳт мебошанд. Тобистони аввалини ман дар он чо сербориш буд; Камзӯлҳо ва пойафзолҳои кории мо ҳеҷ гоҳ хушк намешуданд. Вақте ки ба ҳозиргоибукунии пагоҳирузӣ саф мекашидем, дар замин доимо қирав буд. Дар лагер мумфарш набуд, танҳо лой, бинобар ин хангоми ҳозиргоибукуни мо дар кӯлмак меистодем, баъзан бошад, ҳатто лозим меомад, ки ба чои кор базӯр то зону дар лой гузашта мерафтем.

Шустушӯ қардан ҳам бисёр осон набуд. Лагер ба 1700–1800 нафар пешбини шуда буд, лекин дар амал он чо қариб 3000 нафар зан қарор доштанд. Чомашӯйхона барои чунин шумораи одамон хеле хурд буд. Азбаски, обро ба лагер бо чалакҳо мекашонданд, он ҳамеша намерасид. Агар ҳатто обро пайдо кунанд ҳам, лаганчаро низ барои гирифта бурдани он ёфтан лозим меомад. Махбусон барои нӯшидан ё шустушӯ қардан обро аз якдигар медуздиданд. Маълум аст, ки ягон хел машинаҳои чомашӯӣ ё хушккунӣ набуд! Баъзан вақт, бинобар сабаби набудани об ё мушкилиҳо дар ҳаммом мо шустушӯ қарда наметавонистем, вале маъмурияти лагер ба тоза будан ё тоза набудани мо ҳеҷ гоҳ аҳамият намедод.

Азбаски, лагер аз ҳад пур шуда буд, барои ҳама кат намерасид. Одамон дар рӯи фарш ва дар роҳравҳо меҳобиданд. Дар давоми ду сол дар иморати (барак) мо гармӣ набуд. Иморатҳои чӯбини кӯҳна бо оташдонҳо гарм буданд, вале дар иморати мо таҷҳизоти гармидиҳии марказӣ буд, ки қор намекард. Бинобар ин, пеш аз хоб мо чӣ хеле ки ба берун мебаромадем, ҳамон тавр либос мепӯшидем: мо ҳама либосеро, ки доштем, ба бар менамудем. Ҳар замон лозим меомад,

ки бо бистарҳо болямонро пушонем, то ки тамоман ях накунем. Шабона ман бедор мешудам, зеро рӯй ва биниам ях мекарданд ва ман биниамро бо кӯрпа мепӯшондам, то ки онро гарм кунам, баъд аз нав берун мекардам, то ки нафас кашам. Ҳамин тавр тамоми шаб давом мекард.

Ҳама чиз дар иморат ях баста буд – қабатҳои ях тирезаро мепӯшонданд, гулӯлаи ғафси қирав ба девор ва шифт часпида буд. Чун дар маҳбасхонаи Иркутск, вақте ки маҳбусон барои хоб рафтан бегоҳӣ ба иморатҳо бармегаштанд, гармии нафаси онҳо қиравро дар шифт об мекард ва он чакидан мегирифт. Азбаски катҳо доимо нам буданд, гарм шудан имконнопазир буд. Бинобар ин, ҳама бо хушнудӣ ба кор мерафтанд: мо ҳаракат карда метавонистем ва ҷои кор гарм мешуд.

Маро ба шӯъбаи ҷокбурии матоъ барои дӯхтан таъин карданд. Рузи кории мо бемеъёр буд. Мо то ба иҷро расондани меъёр кор мекардем. Соати 5:30 субҳ оғоз менамудем ва одатан то соати 2:00 ё 3:00 шаб кор мекардем. Баъд якчанд соат хоб мерафтем ва ба кор бармегаштем. Кор бисёр вазнин буд ва дар амал механиконида нашуда буд. Аммо Худо як ҳақиқатро дар дили ман аниқ нақш баст: ҳар чизеро, ки Худо мефиристад ва ба ҷи гуна мушкилиҳо роҳ медиҳад – он ба амал меояд. То ба Бозой фиристода шуданам, ман дуо мекардам, ки ба ҳар ҷое, ки Худо маро нафиристад, Ё ба ман қуввати кор карданро медиҳад. Дар аввал ҷисман ба ман хеле мушқил буд, вале Худо аз рӯи марҳамати Худ ва бо дуои дӯстонам аз калиси маро нигоҳ дошт.

Нахустин сӯҳбати расмӣ ман дар лагер бо сардори бригада буд. Маъмурияти маҳбасхона ба масеҳиён бо шубҳа нигоҳ мекард. Онҳо намедонистанд, ки аз мо чиро интизор шаванд ва аз шикоятҳо, таблиғот ва сарпечӣ аз кор хавотир мешуданд. Сардори бригада бо ҳар роҳ ба ман таҳдид мекард, лекин Худованд ба дилам оромӣ дод. Ман ба ӯ гуфтам: «Ман меҷоҳам, он косоеро, ки Худованд барои ман омода намудааст, бинӯшам. Ман бо майлу рағбат ба Худо пайравӣ мекунам ва Ё ба ман қувват медиҳад».

Ҳамин ки ман ба лагер расида омадам, он гоҳ маъмуриятро оғоз намудам, ки масеҳӣ ҳастам ва дар идҳои масеҳӣ чун Иди Мавлуд, Фисҳ ва Сегона (Троица) кор намекунам. Ман гуфтам, ки маро барои ақидаҳои динӣ ҳукм кардаанд, на барои ҷиноят. Лекин илова намудам, ки аз кор сарпечӣ намекунам: дар рӯзҳои кори ба таври

илова кор мекунам, то ки соатҳои кори дар рӯзҳои ид набаромадаамро пурра кунам. Маъмурият намедонист, ки ба ин чӣ тавр эътино намояд. Онҳо назорат мекарданд, ки ман чӣ кор мекунам.

Озмоиши аввали ман дар иди Фисҳ буд. Ман оилаи худро намедидам, ба ғайр аз понздаҳ дақиқаи кӯтоҳи баъд аз мурофия. Ман интизор будам, ки онҳо ба лагер барои аёдати ба нақша гирифташуда меоянд ва либоси гарм, собун, шампун ва дигар чизҳои заруриро меоранд. (Ман музди кофӣ намегирифтам, то ки аз дӯкони лагер ягон чиз бихарам.) Ман мефаҳмидам, ки маро барои дар иди Фисҳ кор накардан, метавонанд чазо диҳанд ва аз ин рӯ намеҳаросидам, ки маро ба карсер мешинонанд, вале хеле ғам мехӯрдм, ки мулоқот карданро бо оилаам манъ мекунанд. Чӣ хеле, ки маълум гашт, Худованд пурра ба ҳамааш ғамхорӣ намудааст. Ба ман иҷозат доданд, ки дар рӯзи дигар кор кунам ва инчунин бо оилаам вохӯрам. Вақте ки субҳи иди Фисҳ аз хоб бедор шудам, ман дар иморат ба ҳама салом додам:

– Масех эҳё шуд!

Аксарият ба ман ҷавоб доданд:

– Ба ростӣ эҳё шуд!

Дар ҳар иди масеҳӣ ман рӯзи истироҳат мегирифтам. Дертар Худованд ба ман қувват меод, ки дар рӯзи дигар меёри ду баробар зиёдро иҷро намоям, бинобар ин кор зарар намедид ва ба касе аз маҳбусон лозим намеомад, ки кори маро иҷро кунад. Ман ҳамеша кӯшиш мекардам, ки ҳар қадар зиёдтар иҷро намоям ва ба дигар занҳо кӯмак кунам. Ман имкониятҳои зиёди ба дигарон кӯмак карданро доштам ва аз ин рӯ онҳо нисбати ман меҳрубон буданд.

Дар аввал маҳбусони дигар нисбати ман бо шубҳа муносибат мекарданд. Онҳо он қадар ба он аҳамият намедиданд, ки барои чӣ тӯро маҳкум кардаанд; онҳо шахсан ба ту нигоҳ мекунанд ва аз ҳар як қадамат назорат мебаранд. Онҳо ба он аҳамият медиданд, ки ту нисбати дигарон чӣ тавр муносибат мекуни. Агар ту ба онҳо писанд оӣ, онҳо ба он чизе, ки ту бовар мекуни, шавқ пайдо мекунанд. Ҳама чиз дар бораи ман диққати онҳоро ҷалб мекард. Он, ки ман дуо мегуфтам, суолҳои зиёдро ба миён меовард. «Ту чӣ тавр дуо мегӯӣ?» – мепурсиданд онҳо. «Ту дар бораи чӣ дуо мегӯӣ? Барои чӣ ту ин қадар мактубҳои зиёд мегири?» Ман ба онҳо ин мактубҳоро барои хондан меодам ва дере нагузашта, онҳо аввалин шуда ташаббус

нишон медоданд ва хошиш мекарданд, ки онҳоро бихонанд. Онҳо мепурсиданд, ки оё метавонанд, хатчӯбҳоро (закладка) бо оятҳо аз Китоби Муқаддас, ки ба ман мефиристоданд, гиранд ва хошиш мекарданд, ки аз Китоби Муқаддас ягон чиз нақл карда диҳам.

Дар рӯзҳои ид ман баъзан сесад-чорсад руқъаҳо (открытка) мегирифтам. Ғамхориҳои дӯстонам рӯҳи маро ниҳоят зиндадил мекард ва бисёр шод мегардонд, ки ба ин маҳбусони дигар фуру мерехт. Онҳо ба наздам меомаданд ва мепурсиданд: «Имрӯз ту чанд руқъа гирифтӣ? Чӣ хел, охир ин аз дируза дида, зиёдтар аст!» Худи онҳо ҳисоб мекарданд. Ҳар рӯз то бист—сӣ руқъа меомад. Дар миёни идҳо, вақте ки мактубҳо кам меомаданд, посбонон ва маҳбусон мепурсиданд: «Барои чӣ мактуб ин қадар кам аст? Наход, ки дӯстонат туро аллақай аз ёд баровардаанд?» Онҳо ахбороти маро хеле дақиқ назорат мекарданд ва ҳамеша мактубҳоро дидан меҳостанд.

Якчанд зан оятҳо ва Забурро аз мактубҳоям навишта гирифтанд ва онҳоро аз ёд карданд. Рӯзе як чизи аҷиб рӯй дод. Умуман ғум, мо барои нишастан ва хондан вақт надоштем, зеро тамоми вақти мо ё бо кор, ё бо хоб банд буд. Як дӯсти масеҳӣ ба ман мактуб фиристод, ки дар он шеърӣ Николай Мелников «Ғули садбарг ва симҳор» буд. Ман онро барои хондан ба зане дар иморат додам ва вай онро навишта гирифт. Даре нагузашта, баъд аз ин, вақте ки дар сари мизи худ кор мекардам, ман садои овозхонии якҷояро шунидам, ки бо ҳамовозӣ месароиданд: «Мактубҳоро аз маҳбубон пинҳон медоранд...» Ман сарамро бардоштам ва дидам, ки дар яке аз ҷойҳои қорӣ занҳо дар якҷоягӣ шеърҳои Мелниковро аз худ мекунанд. Ман аз он, ки онҳо шеърро аз ёд мекунанд, каме шарм доштам, худӣ ман бошам, аз шеърҳое, ки дӯстонам ба ман мефиристоданд, хеле кам аз ёд карда тавонистам. Дар рӯзи дигар ба наздам як зан омад ва гуфт: «Ман сароидани мадҳияро, ки ба ман додӣ, ёд гирифтам: „Худованд, ба ман дуоғӯиро биомӯз“. Вай оҳанги худро эҷод намуд, ман бошам, барои ёд додани аслиаш кӯшиш ҳам намекардам. Ман танҳо шодӣ мекардам, ки вай онро аз ёд кардааст.

Як воқеаи хеле таъсирбахш, ки бо почтаи ман алоқаманд буд, ҳамон вақте рӯй дод ки, дар иди Фисҳ аз масеҳиёни мамлакати дигар ба ман амонат (посылка) омад. Мувофиқи қоидаҳои лагер, амонатро бояд ба ман месупурданд, бо ҳамин сабаб маро ба утоқ даъват

намуданд. Аммо, вақте посбонон диданд, ки амонат аз хориҷа аст, онро ба ман бе тафтишоти қаблии КАД (қумитаи амнияти давлатӣ – КГБ) додан нахоистанд.

– Он аз кӣ мебошад? – пурсиданд аз ман. – Дар он чист? Шумо бояд аз он даст кашед. – Онҳо ба ман гуфтанд, ки ба амонат раддия нависам ва ишора намоям, ки он ба ман лозим нест ва сипас онро ба шахси фиристода баргардонам. Ман гуфтам, ки аз он даст кашидани нестам ва азбаски амонат аз гумрук гузаштааст, ба ман барои гирифтани он бояд иҷозат диҳанд. Ниҳоят, онҳо онро ба ман доданд. Дар амонат гарданбанди бофтаи хеле ҷаззобу гармакак буд. Барои ман хеле таъсирнок буд, ки ин одамон дар бораи ман дар ин ҷо, дар Сибир фикр мекарданд, дуо мегуфтанд ва ин гарданбандро ба ман фиристоданд, то ки гарм карда аз беморӣ муҳофизат намоянд. Худованд ин ва дигар воқеаҳои зиёдро истифода мебард, то ки ҳар доим ба ман хотиррасон намояд, ки дӯстонам, калосо ва ҳатто масеҳиёни давлатҳои дигар маро фаромӯш накардаанд.

Ман инчунин аз мактубҳои кӯдакон хеле мутаассир шуда будам, ки «Надя, 7 сола» ё «Наташа, 8 сола» менавиштанд. Бо самимияти оддии кӯдакона онҳо кӯшиш мекарданд, ки вазияти маро сабуктар намоянд. Бор ва эҳтиёҷоти калосо алақай бори қалбҳои хурдакаки онҳо гардида буд. Худованд дар онҳо шафқатро бедор намуд ва онҳоро барои ширкат варзидан дар хизмат қардан ба халқи Худо омода месохт.

Баъзан дӯстон ба ман менавиштанд: «Мо аз ту ҷавоб намегирем ва намедонем, ки навиштани мактубҳоро ба ту давом диҳем ё не. Чунин ба назар мерасад, ки мактубҳо ба ту намерасанд». Аммо як дугонаам ҳалли ин масъаларо ёфт. Вай ба мактубҳои худ рақам мегузошт. Ман №1, №3 ва №10 -ро гирифтам, вале рақамҳои мобайниро нагирифтам. Ман аз имони устувори ин хоҳар дар ҳайрат будам. Ё менавишт: «Новобаста аз он, ки ту мактубҳои маро мегирӣ ё не, ман навиштанро ба ту давом медиҳам. Ман ин қорро ҳамчун хизмат ба Худованд иҷро мекунам. Ман ўҳаддор шудам, ки ба ту менависам ва ман навиштанро давом медиҳам». Худованд ба ман чунин дӯстии хурсандибахшро бо ин зан дод.

Бешубҳа, тамоми мактубҳоро аввал сензорон (цензорӣ), посбонон ва гумоштагони (агент) КАД (КГБ) хонда мебароянд ва ман боварӣ дорам, ки Каломи Худо беҳуда барнамегардад. Агар ман ягон хел мактубҳоро намегирифтам, онҳоро дигарон меҳонданд ва Каломи Худо

дар қалбҳои онҳо дар вақташ кори заруриро иҷро мекунад. Аммо, он мактубҳоеро, ки ман мегирифтам, ба дигарон бо боварии қатъӣ меодам, ки Худованд кори Худро дар ҳаёти онҳо низ ба амал меорад.

Дар як иди Мавлуд ман аз дӯстонам аз Омск мактуб гирифтам, ки дар он шохчаҳои арча буданд. Ман шохчаҳоро ба рӯи миз гузоштам ва ба дигар зан пешниҳод намудам, ки иди хурдакае барпо кунем. Ман дар амонат каме хӯрок доштам, то ки бо вай ба ҳам бинам. Вай меистод ва хеле бошармона гӯш мекард, ки ман чӣ тавр дуо мекунам, лекин баъди он, муносибати ӯ ба Худо ҷиддан тағйир ёфт. Ӯ саволҳо меод ва ҳатто Китоби Муқаддаси маро меҳонд. Дертар вай ба ман пинҳонӣ гуфт: «Ман фикр мекардам, ки ҳамаи масеҳиён — одамони бад ҳастанд. Ба ман ҳамеша мегуфтанд, ки масеҳиён — ҷинояткоранд». Он иди Мавлудро ман ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунам!

Яке аз ҷиҳатҳои бисёр ғамангези ҳаёт дар лагер муҳити бадӣ маҳзункунанда буд. Одамон дар атрофи ман ҳамеша ба якдигар суханҳои носазо мегуфтанд. Замонҳое буданд, вақте ки ба назарам ҷунин менамуд, ки дуо гуфта наметавонам, фалак мӯҳр зада шуда буд ва хомӯш аст. Дар танҳоӣ истодан имконнопазир буд. Боре аз ҳолати рӯҳонии худ он қадар хавотир гаштам, ки қарор намудам, ба яке аз ҷойҳои манъшудаи паси иморат равам, то ки дар танҳоӣ истода дуо гуям. Аммо вақте ки ба он самт равона шудам, посбон маро дид ва фарёд зад, то ки ба кор баргардам.

Худованд эҳтиёҷи маро медид ва аз рӯи марҳамати Худ ба ман хоҳари масеҳиро бо номи Наташа аз Новокузнецк фиристод. Вай масеҳии аҷоиб бо феъли хуб, пур аз оромӣ буд, маълум буд, ки Худованд бо вай аст. Худованд ӯро фиристод, то ки дар давраи мушкӣ маро тасалли диҳад. Мо якҷоя бисёр дуо мегуфтем ва ҳамеша кӯшиш мекардем, ки якдигарро бо дасти дуо дастгирӣ намоем. Ман дар хотир дорам, ки чӣ тавр мо зуд-зуд бегоҳӣ дар берун, дар осмони кушод воমেҳурдем. Мо дар он ҷо дер истода наметавонистем, зеро ҳарорат зуд-зуд то 40° С паст мефурумад ва пойафзоли кории мо гармиро дошта наметавонист, аз ин рӯ пойҳо зуд ях мекарданд. Мо якҷанд дақиқа суруд меҳондем ва дуо мегуфтем, ба иморатҳои алоҳидаи худ бармегаштем, то ки каме гарм шавем, сипас аз нав дар берун воমেҳурдем. Баъзан мо хомӯш меистодем, танҳо ба осмон нигоҳ мекардем. Ҳеҷ чиз ба монанди осмон барои мо азиз набуд.

Қисман шароит дар лагер чунон саҳт буд, ки ба зинда мондани худ боварӣ надоштам. Баъзан ягона хоҳиши ман ин буд, ки Худованд шитоб намуда маро ба хонаи Худ гирад. Вале Наташа маро бисёр рӯҳбаланд менамуд. Ў ба ҳаёти ман таъсири ниҳоят саҳти мусбӣ дошт. Ман ҳар замон фикр мекардам, ки Худованд ўро ба он лагер танҳо ба хотири ман фиристодааст.

Ҳар бор, вақте ки мо аз ҳабс шудани дигар масеҳиён хабардор мешудем, қалбҳои мо аз дард пур мешуданд ва мо ба Худо мурочиат мекардем: «Оҳ, Худованд, боз чӣ қадар одамони Ту қурбон хоҳанд шуд? Ба халқи Худ мадад кун, Худованд». Оиди он нафароне, ки ҳукми онҳоро дароз мекарданд, шунидан хусусан вазнин буд. Ман тасаввур мекардам, ки ин чӣ гуна андӯх аст. Ман ҳудам медонистам, ки чӣ тавр мушқил аст, вақте ки қуввати ту аз ҳад мегузарад. Ман хоҳиши ниҳонӣ доштам – агар ба хона ба мӯҳлати як моҳ ё як ҳафта омадан мумкин мебуд, то ки бо дӯстон дидорбинӣ намоям, лоақал дар як ибодат иштирок намоям ва баъд ба ин ҷо, ба назди ин одамон баргардам. Вале Худованд барои ҳар нафари мо нақшаҳои Худро дорад. Ў ба ман барои пеш аз мӯҳлат баромадан иҷозат надод, лекин ба ман имконият дод, ки Каломи Ўро дошта бошам. Қалби ман аз миннатдорӣ пур шуда буд, зеро Ў тавассути Навиштаҷоти Худ ба ман сухан мегуфт.

Моро бо Наташа мактубҳои дӯстон хеле рӯҳбаланд мекарданд. Почтаи бегоҳирузӣ ҳамеша шодию сурур буд. Мо мактубҳои худро ба якдигар нишон медодем. Хусусан рӯҳбаланд менамуд, вақте ки Худованд баъзе оятҳоро аз Китоби Муқаддас, ки касе барои тасалли додани қалбҳои мон дар мактуб ҷо менамуд, истифода мебуд, то ки ба суолҳои мо посух диҳад ё ба эҳтиёҷоти муайян кӯмак намояд. Масалан, ман маҷбур будам, ки соатҳои хеле зиёд кор кунам, то ки меъёри худамро иҷро намоям. Дар аввал ман ин корро бори гарон меҳисобидам. Ман худро бо Шимъун баробар мекардам. «*Боз чӣ қадар бояд ин санги осийро тоб диҳам?*» – ман аз худам мепурсидам. Аммо баъд дӯстон ба ман руқъаро бо ояти «Ҳар кореро, ки мекунед, аз самими қалб иҷро намоед, ҷуноне ки ба Худованд мекунед», фиристоданд. Худованд ба ман равшан нишон дод, ки кори худро, инчунин ҳамаи дигар корҳоро дар ҳаёт бояд ба исми Худованд ва барои Худованд иҷро намоям. Барои ин ман бояд аз Ў узор мепурсидам

ва аз Ӯ хошиш намудам, ки ба ман имконият диҳад, ки корамро хуб иҷро намоям ва онро барои Ӯ иҷро кунам. Худованд дар ин ба ман ғолибияти ҳақиқӣ дод ва Ӯ ба ман дар кор чунин пешравиҳо ва қобилиятҳоро ато намуд, ки дар охири мӯҳлатам бо марҳамати Ӯ мутахассиси истеҳсоли гардидам. Занҳои назоратчи дар шӯъбаи кори ҳатто бо саволҳо ба ман муроҷиат мекарданд ва аз ман ёри мекурисиданд. Албатта, аз ёрдам додан ба онҳо хушҳол будам, бинобар ин онҳо маро дӯст медоштанд ва эҳтиром менамуданд, нисбати ман хуб муомила мекарданд.

Дар тӯли тамоми солҳои маҳбӯсиам дар ҳар гуна ҷой ва ҳолатҳо ба Худо дуо мегуфтам. Медонистам, ки дар ҳар ҷое набошам, Худованд бо ман буд ва маро мешунид. Дар бевақтии шаб дар сармои сард барои чанд дақиқа мебаромадам, то ки бо Наташа дуо гӯям. Дар лаҳзаи дигар, вақте ки маҳбусон ҳама мерафтанд, ба зону менишастам, то ки дуо гӯям. Талаботи қалби ман танҳо ин буд, ки бо Худо дар танҳоӣ бошам, бо Ӯ гуфтугӯ кунам, диламро ҳоли кунам, тамоми таъшишҳоямро ба Ӯ диҳам ва барои ҳузури гарми Ӯ бо ман миннатдорӣ намоям. Худованд дар он соатҳои дуо ба наздам меомад.

Ман инчунин дар сари миз пеш аз ҳуҷум дуо мегуфтам. Ман ҳамеша аз ҷо меҳестам ва ҳомӯшона дуо мегуфтам. Вале як зане буд, ки ба ӯ дуо гуфтани ман писанд набуд. Ҳар замон бо ӯ дар бораи Худованд гап мезад, аммо вай бо ман розӣ намешуд. Вай дар оилаи православи тарбият ёфта буд ва чунин меҳисобид, ки ақидаҳои худро нисбати Худо дигар қардан мумкин нест. Аммо Худованд бо вай ба тарзи аҷиб қувва ёрдам меодам. Дар амал ман кори ӯро ба ҷои ӯ иҷро мекардам, ба либоспӯшиаш кӯмак мерасондам ва ҳуҷум меовардам. Вай ба ман бо ашқи ҷашмон нигоҳ мекард, зеро дар лагерҳо одатан ҳама ғами худро меҳуранд. Агар касе бемор шавад, вай ба ҳеҷ кас лозим намешавад, ӯро бе ёрдами касе мегузоранд. Асосан, одамон танҳо барои ба талаботи худ ғамхорӣ қардан қувват доранд, аммо қашондани бори нафари дигар хеле мушкил аст. Бинобар ин, вақте ки масеҳӣ бори дигар қасро бар дӯши худ мегирад, ин ба нафарони дигар таъсир мерасонад. Ман фикр мекунам, ки қалонтарин маъвизаи имконпазир дар лагер – ба исми

Худованд ба дигарон неки кардан аст. Дар навбати худ, Худованд ба ман қувват медод, ки кори худро иҷро кунам, инчунин ба ин зан кӯмак намоям.

Вақте ки ҳолати ин зан хеле хатарнок гардид ва ӯ тамоман очиз монд, ман ба вай пешниҳод намудам, ки барои шифо дуо гӯям. Боварӣ дорам, ки Худованд ин хоҳишро ба дили ман гузошт. Ӯ дар пеши ман меистод ва мо дуо мегуфтем. Ман ба Худованд мурочиат мекардам, вай бошад, дар пеши ман хеле нотоб меистод, гиря мекард ва шояд хомӯш дар дили худ дуо мегуфт. Вақте ки дуогуиро ба анҷом расондам, вай гуфт: «Омин». Баъд аз он, ки мо барои миёни ӯ дуо гуфтем, Худованд ба вай сабуки дод ва ӯ шифо меёфт. Ӯ ба ман гуфт: «Ту набояд дигар ба ман чизе гӯӣ, зеро ман медонам, ки Худо маро шифо дод». То охири мӯҳлати худ ин зан дар миёни худ дигар иллат надошт, ҳарчанд пештар дар озодӣ ӯ ҳамеша аз хурӯчи дард дар фасли баҳор ва тирамоҳ азоб мекашид. Он ҷо, дар лагер, баъд аз он, ки Худованд ӯро шифо дод, вай акнун дуо мегуфт ва ба Каломи Худо шавқ пайдо намуд. Ҳар бор, вақте ки мо якҷоя хӯрок меҳӯрдем, вай аз ман хоҳиш мекард, ки бо овози баланд дуо гӯям. Вай дар пеши ман меистод ва дар анҷоми дуо дар пеши назари ҳама «Омин» мегуфт.

Зани дигаре, ки ман бо ӯ кам гап зада будам, ба хондани Китоби Муқаддас ва дуо гуфтан шурӯъ намуд, баъзан мо якҷоя дуо мегуфтем. Барои ман шунидани он, ки вай ба Худо барои он, ки Ӯ яке аз фарзандони Худро ба назди вай ба зиндон фиристодааст, миннатдорӣ мекунад, хеле муҳим буд. Вай мегуфт: «Худовандо, Ту Валентинаро ба ин ҷо, ба наздам фиристодӣ ва ман барои ӯ ба Ту ташаккур мегӯям!» Чунин дуоҳо эътиқоди ҳуди маро нисбати Худованд мустаҳкам мегардонданд ва қалби маро аз миннатдорӣ пур мекарданд, зеро Худо мақсад дорад, вақте ки Ӯ фарзандони Худро ба он ҷое, ки фиристодан меҳаҳад, мефиристад.

Дар лагер як муддате буд, ки ҳеҷ кас ба Худо шавқ ҳаваси калон зоҳир наменамуд ва ҳеҷ кас дар бораи Ӯ чизе наменпурсид. Он гоҳ як зан ба ман гуфт:

— Мақсади хизмати ту дар ин ҷо чист? Ягон маънӣ надорад. Ҳар коре, ки ту мекунӣ, беҳуда аст!

— Ҳатто, агар касе шавқ надошта бошад ҳам — ҷавоб додам, — ман аз он қаноатмандам, ки метавонам, дар ин ҷо бошам ва барои ин

одамон, танҳо дуо ғўям, аз марҳамати Худо, пуртоқати ва даъвати Ў ба тавба ёдоварӣ намоям.

Худованд он шахсонеро, ки Ў меҳост, ки ман бо онҳо сӯҳбат кунам, дар роҳи ҳаётам меовард ва боварӣ дорам, ки овардани онҳоро ба наздам давом хоҳад дод. Тухми Инчил дар ҳаёти бисёр касон кошта шуда буд. Бигзор Худованд имкон диҳад, ки ин тухмӣ афзоиш ёбад ва бисёр касон ба назди Ў оянд.

Албатта, касоне ҳам буданд, ки аз ин ё он сабаб бо КАД (КГБ) ҳамкорӣ мекарданд. Ман аллакай бо ин дар маҳбасхона рӯ ба рӯ шудам. Маъмурият сурати равонии (психологический) маро муфассал тартиб медод. Саволхоеро, ки биргадирзан, гумоштагони КАД ва дигарон ба ман медоданд, хеле ҷудогона буданд, чунон фикр карда бароварда шуда буданд, ки тасвири аниқӣ феъли инсон ва шахсияти ўро ба даст овардан мумкин буд. Яқинан, ин корро барои оянда мекунад, то ки дар КАД донанд, ки бо ин одам чӣ тавр муносибат намоянд ва ба ў чӣ тавр фишор оранд. Дар ман таассуроте пайдо шуд, ки КАД чунин корро барои ҳар як масеҳӣ ташкил мекунад ва он ўро аз озодӣ то лагери маҳбасхона ва баргашта ба озодӣ пайгири менамояд.

Ба баъзе саволҳое, ки гумоштагони КАД ба ман медоданд, ҷавоб дода, гуфтам:

– Аз афташ, шумо аллакай дар зодгоҳам бо КАД машварат намудед.

Онҳо хандиданд ва гуфтанд:

– Бале, мо аллакай бо онҳо сӯҳбат кардем.

Он гоҳ ман ҷавоб додам:

– Дар ин сурат, ҳочати давом додани сӯҳбат нест. Ҳамон саволҳоро ба ман дубора надихед.

Дар давоми ҳабси панҷсолаам маъмурият маро назорат мекард, маро меомӯхт, кӯшиш мекард, ки заифиҳои маро муайян намояд ва маро ба талаботи худ мутеъ намояд. Баъзан онҳо ба ман имтиёзҳо ва шартҳои махсус пешниҳод меамуданд. Масалан, мавзӯи мулоқотҳои кӯтоҳмуддат. Оилаи ман барои худ парвози дурударозро ба Сибир барои мулоқоти дусоата бо ман имкон дода наметавонист, бинобар ин, маъмурияти лагер ба ҷои ин ба омадани баъзе дӯстони масеҳиям аз Иркутск иҷозат дод. Аммо баъд аз ташрифи аввалин намоёндагони КАД ба пешниҳод кардани шартҳои худ шуруъ намуданд. Онҳо гуфтанд, ки боз ба як мулоқот бо масеҳиён аз Иркутск иҷозат медиҳанд, агар ман

онҳоро барои ба қонунҳои давлат мувофиқат кардан бовар кунонам. Ман албатта розӣ нашудам ва гуфтам:

– Не, раҳмат. Ба ман мулоқот лозим нест. Ман худро нағз ҳис мекунам.

Ин онҳоро хеле ба ғазаб овард ва онҳо тамасхур мекарданд:

– Мо мебинем, ки шумо худро нағз ҳис мекунед. Ҳамааш хеле хуб аст.

Лекин Худованд ба ман қувват дод, ки устувор бимонам.

Дафъаи дигар корқунони КАД ба одобу ахлоқи шахсии ман ва муносибати ман бо дигар одамон хеле завқ пайдо карданд. Масалан, онҳо доништан мехостанд, ки оё ман ба дигарон ҳиёнат карда метавонам, аз ин рӯ пешниҳод намуданд, ки дар лагер бо КАД ҳамкорӣ намоям ва аз болои дигар маҳбусон хабаркашӣ кунам. Онҳо ҳатто аз ман мепурсиданд, ки оё ман аз маъмурияти лагер ягон шикоят надорам. Ин яке аз усулҳои асосӣ буд: кӯшиш мекарданд, ки чунин кор кунанд, то ки ман аз ҳаёт дар лагер шикоят намоям. Аз афташ, иблис фикр мекунад, ки агар ӯ одамо ба чунин гуноҳ фирефта карда тавонад, вай қони ӯро ба даст мебарорад. Онҳо пешниҳод карданд, ки маро ба лагери дар қарибии хонаамон гузаронанд, агар ман ҳамкорӣ намоям, вале ман рад кардам ва гуфтам: «Агар ба ман аз шумо ягон чиз лозим мебуд, ман аллакай кайҳо розӣ мешудам ва ин ҳукми панҷсоларо намегирифтам». Баъд онҳо пешниҳод намуданд, ки ба ман иҷозати дар донишгоҳи давлатӣ дар факултаи файласуф таҳсил карданро медиҳанд ва гуфтанд, ки ман ба ин қобилият дорам. Ман медониستم, ки хушомадгӯӣ боз як усули дигар буд ва ҷавоб додам: «Раҳмат, лекин ман аллакай маълумот дорам – чор сол дар омӯзишгоҳ».

Ба ғайр аз он, ки ба ман саволҳо медоданд, корқунони КАД бодикқат назорат мебудданд, ки ман дар лагер чӣ тавр рафтор менамоям. Онҳо фикрҳои ботинии маро доништан мехостанд, то бубинанд, ки оё ман заиф мегардам. Боре онҳо гуфтанд: «Бо ту чӣ шуд? Вақте ки ту нав омадӣ, ту ҳар замон табассум мекардӣ. Чӣ, ту аллакай беқувват шудӣ?» Аммо Худованд ҳатто, ин суҳанҳоро истифода мебуд, то ки маро рӯҳбаланд намояд. Ман ҳамеша фаҳмидан ва эҳсос кардани марҳамати Худо ва дар он хурсандӣ карданро омӯхтам.

Гумоштагони КАД инчунин доништан мехостанд, ки кӣ ба ман мактуб менависад ва ба мактубҳое, ки ман менавиштам, завқманд

буданд. Онҳо бисёр меҳостанд фаҳманд, ки чӣ барои ман хусусан мушкил буд, то ки ҳолати маро боз ҳам дучанд гардонанд ва рӯҳияи маро шикананд ва бо ҳамин тарз маро зери назорати худ гиранд. Ҳар бор, вақте ки ман мактуб мегирифтам, афсарон аз дигар занҳо дар иморат мепурсиданд: «Таассуроти ӯ нисбати мактубҳо чӣ гуна буд? Кадом мактубҳо ӯро ғамгин карданд ва кадомаш хурсанд?» Ман фаҳмидам, ки баъзе одамон аз пушти ман пинҳонӣ хабар медиҳанд. Қайдҳои аз нав тарбиядиҳӣ, ки бо ҳар як зани маҳбус мегузаронанд, нигоҳ дошта мешаванд. Ман аз сарчашмаи боэътимод фаҳмидам, ки маълумот дар бораи ман ҳар се моҳ ҳам мешуд ва нав мегардид, баъзан, ҳатто зуд-зуд. Ба ин ҷо ҳисоботҳои сардори бригади ман, роҳбарони шӯъбаи қорӣ ва аксарият дигарон дохил мешуданд.

Як одам, мансабдори давлатӣ, хусусан тез-тез маро ба сӯҳбатҳо даъват мекард ва ман фаҳмида тавонистам, ӯ дар бораи ман чӣ менависад. Дар ҳисобот вай менавишт, ки дар давоми чанд сол оиди мавзӯҳои гуногун бо ман як қатор сӯҳбатҳо гузаронида шуданд. Ӯ гуфт, ки сатҳи дониш ва ақидаҳои маро муайян намудааст ва ба ҳулоса омад, ки чиҳати умумии ҳаёти ман дуруст ва солим буданд — ба ғайр аз ақидаҳои динии ман. Вай инчунин қайд намуд, бо вучуди он, ки танҳо дараҷаи миёнаи маълумоти махсусро хатм намудаам, ман хеле зирак ва ҳозирчавоб будам, далелҳои овардашударо зуд рад мекардам, далелҳои худро бошад, аз рӯи мантик, бо овардани иқтибосҳо аз Китоби Муқаддас тасдиқ менамудам. Дар ҳулоса ӯ пешгӯӣ намуд, ки баъд аз анҷоми мӯҳлатам ман ба фаъолияти динии худ бармегардам. Маълум буд, ки қорқунони КАД манбаъҳои гуногун доштанд — маҳбусон ва шахсони вазифадори шаҳрвандӣ, аммо ахборотдиҳандагон якдигарро намешинохтанд.

Соли 1987-ро ман ҳанӯз дар лагер пешвоз мегирифтам. Дар арафаи Соли Нав ман занҳои ба ман хеле наздикро ҳам овардам ва мо ин вақтро якҷоя мегузарондем. Барои ин фурсат мо каме хӯрок захира намуда будем. Баъд аз хӯроки шом онҳо аз ман хоҳиш намуданд, ки барояшон таърихи Мавлуди Исоро нақл карда диҳам. Сипас, баъзеҳо дар бораи ҳаёти Масеҳ саволҳо медоданд. Дар анҷом ман якчанд оятҳоро бодабада хонда додам ва ба ҳар кадоми онҳо орзуҳои алоҳидаи солинавиро омода намудам. Лекин, баъд онҳо аз ман хоҳиш карданд, ки боз ягон чизи дигарро нақл карда диҳам. Одатан ман ба

онҳо хатчӯбхоро (закладка) тӯхфа мекардам, лекин аз онҳо дигар боқӣ намонда буд. Он гоҳ Худованд ба дили ман гузошт, то ки ба ҳар яки онҳо оятеро аз Забур 118 тӯхфа намоям. Ман пешниҳод намудам, то ки ҳар кадоме аз занҳо ададери номбар кунад, ман бошам, мувофиқи он оятро хонда додам. «Иброҳимчун тӯхфа аз Худованд қабул кунед, – гуфтам ман, – чун роҳнамо дар соли нав». Вақте ки ман оятхоро ба онҳо хондам, ҳама ба вачд омада буданд ва мегуфтанд: «Иброҳим бинед, ин оят мувофиқи табъ ба ман рост меояд!»

Пеш аз озодшавиам 23 январ маро коркунони КАД даъват карданд. Онҳо ба ман як қатор саволҳо доданд ва доништан мехостанд, ки оё ман ақидаҳои худро тағйир додаам. Ҳар бор, вақте ки онҳо дар ин бора аз ман мепурсиданд, ман саволи мутақобил меодам: «Бар ивази чӣ ман бояд онҳоро тағйир диҳам?» Онҳо ҳеҷ гоҳ бар ивази он чизе пешниҳод карда наметавонистанд, бинобар ин савол худ аз худ аз байн мерафт. Ниҳоят онҳо пурсиданд:

– Вақте ки шумо ба хона бармегардед, ҳокимият шуморо чӣ тавр истиқбол мегирад?

– Тавре, ки он маро истиқбол мегирад, аз кор бо сурати равонии ман, ки шумо ба онҳо мефиристед, вобаста мегардад, – ҷавоб додам ман.

Он гоҳ, онҳо ба хандидан даромаданд ва гуфтанд:

– Хуб, мо мебинем, ки дар ин ҷо чӣ рӯй медиҳад. Шумо метавонед равед.

Бо дигар маҳбусон мо бо муносибатҳои хуб видео намудем. Бисёр касон барои руқъаҳое, ки ман ба онҳо тӯхфа мекардам, барои дуоҳо ва дастгириам ва танҳо барои он, ки қисмати онҳоро ба ҳам дидам, ташаккур мегуфтанд.

Аксариат посбонон ва маъмурияти лагер низ бо ман хайрухуш карданд. Маро ба назди дарвозаи соати 9:00 бароварданд, айнак ҳамон вақте ки онҳо ба кор меомаданд ва ҳамаи онҳо бо ман хайрухуш мекарданд, тамоми хушиҳоро таманно мекарданд ва мегуфтанд, ки дигар ба ин ҷо барнагардам, зеро ин ҷой барои ман нест! Онҳо ғаҳмиданд, ки имондорон – ҷинойткор нестанд ва Худованд қалбҳои онҳоро ба ман моил намуд. Ман оятеро аз Китоби Муқаддас ба хотир овардам, ки дар он ҷо гуфта мешуд, вақте ки роҳҳои инсон ба Худованд писанд меоянд, ӯ ҳатто душманонашро бо вай оштии медорад. Ин боз як мисоли марҳамати Худованд нисбати ман буд.

Сардори лагер ба як посбон фармоиш дод, то ки маро дар мошини худ ба маркази ноҳиявӣ бурда монад, зеро аз лагер автобусҳои сафари набуданд. Шояд, мақсади ӯ на танҳо неки буд, балки хоҳиши ҳар чӣ зудтар маро аз лагер ва деҳаи Бозой дуртар бурда мондан буд, то ки касе аз дӯстонам аз Иркутск маро дар назди лагер пешвоз гирифта, суруд хонда ва сурат гирифта натавонад.

Дар давоми ҳамаи мӯҳлатам одамон аз ман мепурсиданд: «Магар, ту аз вақти дар ин ҷо гум кардаат пушаймон нестӣ?» Муфаттиш аз ман дар ин бора то вақте ки то муҳофизат дар маҳбусхона қарор доштам, мепурсид, инчунин посбонон ва маҳбусон айнак ҳамаин саволро ба ман дар лагер меоданд. Худованд дар дили ман ҳар гуна ҷавобҳо меод, аммо фикри асосӣ ҳамеша як хел буд: «Агар Писари Худо ихтиёри барои ман ба солиб баромад, дар муқоиса бо ин панҷ соли ҳаёти ман дар замин чӣ аст?»

Баъзе одамон ҳатто гуфта метавонанд: «Дар озодаи ту бисёр корхоро карда метавонӣ. Ту метавонӣ ба ҳар ҷизе, ки хоҳӣ бовар кунӣ, танҳо ба ҷобуки ёд гир, то ки созиш карда тавонӣ. Ту ба калосо лозим ҳастӣ, ту дар хона бештар самар меорӣ. Барои ту дар лагери маҳбусхона будан чӣ лозим?»

Вале, Худованд маро бовар кунанд, ки сафари панҷсолаи ман дар пеши назари ӯ буд. Хизмате, ки ӯ дар лагери маҳбусхона ба ман дод, он коре буд, ки ӯ меҳост, ки ман иҷро кунам. Ман боварӣ дорам, ки агар ба хоҳири озодаи пеш аз мӯҳлат ба созиш мерафтам, Худованд ба ман ҷунин оромии вичдон ва хурсандиро намедод ва аз ҳама муҳим он аст, ки дар осмон ганҷинаи гаронбаҳоро ба даст намеовардам.

Дар вақти ҳабси панҷсолаам, ман доим аз ояти Румӣ 8:37 фикр мекардам: «Аммо бар ҳамаи ин мо бо воситаи Дӯстдорамон пурра ғолиб меоем». Танҳо ба туфайли марҳамати Худо ман тавонистам бо роҳҳои ӯ биравам, кореро ки ӯ ба ман дод, иҷро намоям ва исми ӯро дар назди маҳбусон ва посбонон ҷалол диҳам. Баъзан ман ҳатто барои дуо гуфтан қувват надоштам; ман танҳо метавонистам ҷашмонамро дар ғиряи бесадо ба осмон бардорам. Аммо Худованд ба воситаи кӯмаке, ки ба одамони Худ мефиристад, дӯст медорад ва ҳамдарди мекунад. Тавассути қуввати ӯ — на қуввати худ — ман ҳам метавонистам устувор бошам ва ҳамаашро паси сар намоям.



.....
Баъд аз бозгашт ба хона Валентина ҳанӯз табассум мекунад.
.....



.....
Валентина бо гурӯҳи ҷавонон аз калисои худ.
.....

Владимир Ритиков

Ҳамхучраи зиддимасеҳ

Тобистони соли 1979 мо бо падарам ва Галина Вилчинская барои зиёда аз сӣ кӯдак ташкил кардани лагер дар Закарпатіе ёрдам меодем. Аксарияти онҳо фарзандони маҳбусон буданд, падарони баъзе кӯдакон аллакай мӯҳлатҳои дуюм ё сеюмро дар маҳбасхона мегузаронданд. Мақсади мо кӯдаконро бо Каломи бо рӯҳ зиндаи Худо бой гардондан ва инчунин ба онҳо имконияти истироҳат кардан ва барқарор кардани қувват пеш аз саршавии таҳсил буд.

Аз лагер ба хона баргашта, мо аз ҷониби милиса дар стансияи роҳи оҳани Лвов соати шаши субҳ боздошт гардидем. Ба мо фаҳмонданд: «Дар қатора як одамро куштаанд, либосҳояшро бошад, дуздидоанд. Шумо гумонбар ҳисоб мешавед, бинобар ин мо шуморо ба шӯъбаи милиса мебарем».



Владимир Ритиков (с.т.1959) ҳамагӣ 20 сол дошт, вақте ки милиса, дар моҳи августи соли 1979 ўро бо ҳамроҳии падараш Павел ва боз як масеҳизани дигар Галина Вилчинская барои гузарондани таълимоти Китоби Муқаддас барои бачаҳо, ба ҳабс гирифт. Баъд аз озодшавӣ Владимир маҷбур буд, ки бо хизмати худ пинҳонӣ машғул шавад. Вай соли 1984 бо Людмила Юдинсева, хоҳари собиқ маҳбус барои Инҷил Андрей Юдинсев издивоҷ мекунад (ниг.боби 1).

Онҳо аз дастонамон қапида моро гирифта бурданд. Моро якчанд соат нигоҳ доштанд. Баъд майори КАД Малишев расида омад ва ҳамчун майори милиса Статсенко муаррифӣ намуд. Вай фармон дод, то ки моро ба шӯъбаи дигар гузаронанд ва дар он ҷо то соати ёздаҳи бегоҳ интизор шудем, то вақте ки барои ҳабси мо фармони хаттӣ оранд. Баъд моро ба маҳбасхонаи дигар гузаронданд ва дар он ҷо як моҳ нигоҳ доштанд.

Дар давоми ин моҳ муффатиш ва гумоштаи КАД ҳар яки моро алохида пурсупос мекарданд. Баъд онҳо бошитоб арзхоро бо фикрҳои бардурӯғ дар бораи калисоҳои мо менавиштанд ва кӯшиш мекарданд, ки маро барои имзо кардани ин ҳуҷҷатҳо маҷбур созанд. Он гоҳ, ман ба саволҳои онҳо дигар ҷавоб намедодам, ба арзҳо имзо намегузоштам ва худро айбдор намеҳисобидам. Ман умуман ягон ҳел маълумот намедодам! Дар ҷавоби фарёдзаниҳо ва таҳдидҳои онҳо ман кӯшиш мекардам, ки ором монам. Боре Малишев (бо номи бофтаи Статсенко) ба ман гуфт: «Ту меҳоҳӣ ҳамчун Ваня Моисеев қаҳрамони имон гардӣ? Мо метавонем ба ту дар ин кӯмак кунем!»

Ахборотдихандагон бо либосҳои маҳбусӣ пайваста кӯшиш мекарданд, ки барои КАД аз мо маълумот гиранд, дар гуфтугӯ саҳфи суханхоро шунаванд. Боре, вақте ки дар тахтакати худ меҳобидам, ба ҳуҷра маҳбуси навро оварданд. Қади ӯ миёна буд, мӯйҳои дароз ва риш дошт. Ў айнан ҳамон тавре, ки Исоро дар суратҳо тасвир мекунад, намуд дошт. Баъд аз он, ки бо дигар маҳбусон сӯҳбат намуд, вай ба назди ман нишаст ва пурсид:

— Ту имондор ҳастӣ?

— Бале, — ҷавоб додам ман ва бодикқат ўро назорат мекардам.

— Ту ба Худо бовар мекуни? Ту ба Исои Масеҳ бовар мекуни?

— Бале.

— Ман — Масеҳ ҳастам, — гуфт ӯ ва аз ёди худ ба ман ҳама гуна қиссаҳоро аз Китоби Муқаддас нақл менамуд. Ў Китоби Муқаддасро хеле хуб медонист.

— Ба зудӣ ман оламро доварӣ хоҳам кард, — гуфт «Масеҳи» навбаромад бо оҳанги бадқасдона. — Бори аввал ман барои наҷот додани одамон омадам, вале ҳоло бошад, ман барои доварӣ омадам.

— Ту чӣ тавр Масеҳ буда метавонӣ? — пурсидам ман. — Масеҳ дар ҷалол меояд, на дар сурати одамӣ, чуноне, ки Ў бори нахуст карда буд.

— Аммо ман маҳз ҳамин тавр омада будам, чуноне ки ту маро мебинӣ!

– Чӣ тавр ту худро Масеҳ гуфта метавонӣ, вақте ки чунин забони бадро истифода мебарӣ? Ҳаёти ту бошад, аз рӯи тасвират пур аз гуноҳ мебошад.

– Ман вақте ки бо ту сӯҳбат мекунам, дашномро истифода намебарам. Вақте ки бо беимонон сӯҳбат мекунам, дашном медиҳам. Магар ту дар ёд надорӣ, ки чӣ тавр бо химча ман савдогарон ва харидоронро аз маъбад рондам? Ман ба онҳо дар ғазаб шудам! Ман танҳо нисбати беимонон ғазаби худро нишон медиҳам ва дашномро истифода мебарам.

Ман кӯшиш мекардам, ки ба ӯ эътино накунам. Ман аз ҷоям хеста дар ҳучра мегаштам ва ба худ суруд мефондам: «Муҳаббати Масеҳ беандоза бузург аст...»

Ӯ ба наздам омад ва гуфт: «Ту дар бораи ман суруд мефонӣ». Вай кӯшиш мекард, ки калимаҳоро аз худ кунад ва ба ман ҳамовоз гардад.

Боре, вақте ки мардҳоро аз ҳучраи падарам ба ҳавличаи сайру гашт бароварданд, ман ба тиреза нимҳез шуда нигоҳ кардам. Шахсе, ки худро Масеҳ меномид, ҳамин тавр кард. Вай тамоми ҳаракатҳои маро такрор мекард, ба ҳар ишораи ман тақлид менамуд.

Ман аз тиреза фарёд кардам:

– Падар, ин одам мегӯяд, ки вай Масеҳ аст ва омадааст, то ки ҷаҳонро доварӣ намоӣ!

Дар рӯзи дигар ман аз нав ба тиреза баромадам. Ин одам ҳам чунин кард.

– Падар, – фарёд задам ман, – чӣ тавр ӯ метавонад, Масеҳ бошад, вақте ки вай дашном медиҳад ва забони бадро истифода менамоӣ? Ӯ зиддимасеҳ аст!

– Айнан ҳамин тавр аст, – ҷавоб дод падарам, – ӯ – зиддимасеҳ аст!

Баъд аз ин он одам дигар ба ҷони ман намерасид.

Тақрибан баъд аз як моҳ ману падарамро ва Галинаро ба маҳбасхонаи дигар гузаронданд. Вақте ки ман ба ҳучра даромадам, пас гуфтам:

– Сулҳ ба хонадони шумо!

Маҳбусон ҷавоб доданд:

– Бо сулҳ мепазирем!

Онҳо, дар кайфияти сӯҳбат кардан, буданд. Онҳо дар бораи имони ман ва Худо саволҳо медоданд, инчунин мепурсиданд, ки аз рӯи кадом банди кодекси Ҷиноятӣ маро айбдор мекунанд. Вақте ки ман

фаҳмондам, аксарият ба ҳайрат афтоданд ва оташин шуданд. «Магар чунин мешавад? Туро барои имон ба Худо ба маҳбасхона кашиданд? Лекин мо бар зидди имон қонун надорем».

Ман дар он ҳучра қариб ду моҳ истодам. Дар аввал маҳбусони дигар нисбати ман хеле хуб муносибат мекарданд. Аммо баъд ба маҳбасхона муфаттиш ва гумоштаи КАД Малишев омаданд ва маҳбусонро даъват намуда, онҳоро бар зидди мо бармеангехданд. Онҳо мегуфтанд, ки мо худро имондор танҳо вонамуд мекунем, дар асл бошад, моро дар вокзал ба ҳабс гирифтанд ва мо дар даст кордҳо доштем ва бо он ба мусофирон дармеафтодем ва онҳоро маҷбур мекардем, ки ба Худо бовар кунанд. Муносибати маҳбусон нисбати мо дигар мешуд. Онҳо аз ин сӯҳбатҳо бармегаштанд ва фарёд мезаданд: «Шумо аз он, ки имондор ҳастед, дурӯғ мегӯед! Шумо танҳо зиддишӯравиҳо мебошед!»

Дар аввал ман кӯшиш мекардам, ки фаҳмонам, вале дарк намудам, ки бефоида аст. Баъд ман танҳо кӯшиш мекардам, ки хомӯш бошам. Шаб, вақте ки ман хоб мерафтам, маҳбусони дигар ба болаям ботинкахоро мефартофтанд ё оби хунук мерехтанд.

Боре маро ба ҳучраи сенафара гузаронданд. Нафари дигар дар ҳучра барои ришваситонӣ ҳабс шуда буд, дар маҳбасхона бошад, ҳамчун ахборотдиҳанда қор мекард. Муносибати ӯ нисбати ман тамоман ношоиста буд. Ӯ нисбати ман рафтори бад дошт, масалан ба ҳурокам туф мекард. Вай кӯшиш мекард, ки барои муфаттиш аз ман ягон ахборот гирад, вале ба вай муяссар намешуд. Ман бо ӯ шаш моҳ истодам.

Тафтишот як сол давом кард. Муфаттиши калон Шемчук аз прокуратураи Львов ҳар замон барои пурсупоси ман меомад. Ӯ таҳдид мекард, ки маро ба беморхонаи рӯҳӣ мефиристад. Як бор ӯ маро ба утоқи худ даъват намуд, чашмонаш хун гирифта буданд, дар гирди дахонаш ҳаф буд. Вай ручкаи тезро ба даст гирифт ва ба ман дарафтод. Ӯ ручкаро дар пеши чашмонам ҳаракат медод ва ба гарданам мегузошт, бо дасти дуюм бошад, ҳуччатҳоро ба рӯям нишон медод ва талаб мекард, ки ман онҳоро имзо кунам.

Лекин Худованд ба дили ман оромӣ дод ва ин таҳдидҳо маро андӯхгин накарданд. Осудагии ман Шемчукро оташин мекард. «Ту девона ҳастӣ, — дод мезад вай, — ҳоло ист, мо туро дар девонахона маҳкам мекунем!»

Дар хучраи ояндаи ман, дуди ғализ аз тирезаи шикаста медаромад. Маҳбуси дигарро оварданд. Дуд дар хучра он қадар ғафс буд, ки мо ҳатто равшаниро аз пардаи торик дида наметавонистем. Ҳаво намерасид. Мо дархоро мекуфтем ва посбононро фарёд мекардем, то ки моро гирифта баранд ё тирезахоро маҳкам кунанд, вале ҳеҷ кас ба мо аҳамият намедод.

Ҳар рӯз муфаттиш маро ба пурсупос даъват мекард ва мепурсид: «Сарат чӣ тавр аст? Дард намекунад? Ба девонахона тайёри бин!»

Сари ман дар ҳақиқат аз сабаби дуд дард мекард ва ман дилбеҳузуриро хис мекардам. Бо мадади Худованд ман тавонистам аз маҳбасхона ба хонаводаам мактуб фиристам. Дар давоми ҳафта модарам ба маҳбасхона омад ва бо муфаттиш гуфтугӯ намуд.

Баъд аз ин сардори маҳбасхона маро даъват намуд. Ӯ дар ҳайрат буд. «Марҳамат карда бигӯй, ки чӣ тавр модарат фаҳмид, ки дар ин ҷо бо ту чӣ воқеа рӯй додааст?»

Баъд Кнйшук, роҳбари шуъбаи амалкунанда, ба ман дод зада, забони қабехро истеъмол менамуд. «Холо ист, ба лагер меафти! Дар он ҷо ман ғами туро меҳӯрам!»

Ниҳоят, баъд аз, зиёда як соли дар маҳбасхона маро, падарамро ва Галинаро ба додгоҳ оварданд, ки се рӯз давом кард. Моро дар он айбдор менамуданд, ки мо аз шаҳр ба шаҳр гашта одамонро барои фарзандонашонро ба мактаб нафиристодан ва ба ҷои ин, онҳоро ба дин таълим додан, бовар мекунонд. Ман рад менамудам ва мегуфтам, ки мо ҳеҷ вақт чунин корро накардаем. Азбаски мо айбдор набудем, айбдоркунандагони мо бар зидди мо далелҳои бозътимодно пешкаш карда наметавонистанд. Вале додгоҳи ноҳиявӣ ба ҳар ҳол моро маҳкум намуд. Ҳар нафари моро ба се соли маҳбасхона маҳкум карданд.

Дар моҳи ноябри соли 1980 ба ман гуфтанд, ки чизҳоямро ҳамчунанам ва ба этап тайёри бинам. Маро ба вокзали роҳи оҳан оварданд. Моро бо Галина ба ҳамон як қатора шинонданд. Мо то Харьков чанд рӯз роҳ паймудем. Падари маро боз дар ду ҳафтаи дигар дар Львов монданд.

Аз Харьков мо се рӯз ба Свердловск роҳ паймудем. Дар маҳбасхонаи Харьков Худованд ба мо баракати маҳсус фиристод. Мо дӯстони худ Тамара Бистрова ва Сергей Бублико вохӯрдём, ки онҳоро барои кор бо гурӯҳи нашркунандагон ба ҳабс гирифтанд, онҳоро аз маҳбасхонаи Днепропетровск ба лагер мебарданд, Сергейро – ба

кишвари Красноярск, Тамараро бошад, — ба Челябинск. Ин воҳӯри хеле хурсандибахш буд. Мо дуо мекардем, то ки Худованд ба мо боз як воҳӯрии дигарро дар лагер ё дар ягон кади роҳ, дар ҳар ҷое, ки Ё муносиб медонад, ҳада намояд. Худованд хоҳиши моро амалӣ намуд: Сергей ва ман дар вагонҳои ҳамсоя мерафтем, Тамара ва Галина бошанд, яқоя роҳ мепаёмуданд.

Вақте ки мо то маҳбасхонаи Свердловск расидем, маро бо Сергей дар як хучра ҷой карданд! Мо якдигарро ба оғӯш гирифтем ва гиря кардем, баъд ба Худованд ба хотири он, ки Ё моро нигоҳ дошт, миннатдорӣ намудем. Мо якдигарро дастгирӣ мекардем ва дилбардорӣ менамудем. Мо бо ҳамроҳии Сергей яқоя чор рӯз будем: суруд меҳондем, аз оятҳои Китоби Муқаддас иқтибосҳо меовардем ва дуо мегуфтем, то ки Худованд коркунони нашриёти «Масеҳӣ»-ро муҳофизат намояд.

Маҳбасхонаи Свердловск — ин ҷои даҳшатнок аст. Ин маҳбасхонаи муваққатии марказии Руссия мебошад. Мо диққат додем, ки деворҳои ранги сурх доштанд, вале дар аввал нафаҳмидем, ки барои чӣ. Лекин вақте ки дар тахтататҳо меҳобидем, он гоҳ дидем, ки деворҳои дар маънии асли аз ҷашаротҳои, ки ба болоямон меафтиданд ва бераҳмона мегазиданд, вичас мезад.

Хучраи мо хеле пур шуда буд. Он барои сӣ нафар пешбинӣ шуда буд, вале дар он яксаду бист нафар одам буд. Маҳбусон монда шуда меомаданд ва аз по меафтиданд. Дар он ҷо на танҳо барои дароз кашидан ҷой набуд, он ҷо барои рост истодан ба зӯр ҷой мерасид.

Дар рӯзи панҷум ман аз дӯсти азизам Сергей, ки дар Свердловск монд, ҷудо шудам. Маро ба Новосибирск, баъд ба Иркутск бурданд. Тамомӣ сафар аз Лвов то Иркутск як моҳ давом кард. Вақте ки мо ба он ҷо расидем, аллакай моҳи декабр буд. Хучраи транзитӣ дар Иркутск пур шуда буд ва хунук буд, тиреза шиша надошт ва барои нишастан ҷой набуд. Чунон хунук буд, ки ман ҳатто ором истода наметавонистам.

2 декабр ман ниҳоят ба нуқтаи таъиншуда расидам — лагери меҳнатӣ дар шаҳри Тулун. Дар он ҷо адвентисти ҷавон буд, ки уро барои ақидаҳои маҳкум карданд, ӯ нисбати ман хеле меҳрубон буд. Ё ба ман мӯзаи намадин ва камзулчаи пахтагин дод. Инчунин вай Китоби Муқаддас дошт. Ман ин Китоби Муқаддасро зиёда аз як сол

дар даст нақапида будам, ӯ бошад, онро ба ман барои як моҳ дод! Чӣ тавр ман бо Каломи бебаҳои Худо шодӣ мекардам!

Аксариат маҳбусон мепурсиданд, ки маро барои чӣ маҳкум кардаанд. Вақте ки ман ба онҳо мегуфтам, онҳо бо шунидани он, ки масеҳиёро дар давлати мо ба маҳбасхонаҳо мекашанд, ба ҳайрат меафтоданд ва оташин мешуданд. Вале баъзеҳо ба ман дар ҳақиқат бовар намекарданд. Дар он рӯзҳо ман имкониятҳои зиёд доштам, ки дар бораи Худованд ва муҳаббати Масеҳ гап занам.

Дар моҳи январ модарам бо аёдати ба нақшагирифташуда ба наздам омад. Лекин, дар он рӯзе, ки вай омад, иморатхоро гӯё барои карантин маҳкам карданд. Ҳангоми карантини ҳақиқӣ ба маҳбусон барои аз иморат бе посбонҳо баромадан иҷозат намедиханд, коргарони рӯзонро бошад, ба лагер наместонанд. Лекин дар ин маврид одамон мебаромаданду мебаромаданд, чун одат — танҳо модари маро наместонданд! Вай қарор намуд, ки ду моҳ дар Сибир менамояд ва бекор кардани карантинро интизор мешуд. Ӯ ба ман доимо аз Красноярск менавишт. Дар ин вақт бародарон ва хоҳарони хурдии ман таҳти назорати библии навадсоламон гузошта шуда буданд.

Ним соли аввал дар лагер ман дар коргоҳи ҷуббурӣ кор мекардам ва дар як моҳ чору ним сӯм маош мегирифтам. Баъд таъминоти ҷуб ба лагер қатъ гардид ва кор набуд.

Як бор коркуни КАД пайдо шуд ва маро ба утоқ даъват намуд.

— Вазъият барои масеҳиён дар ин ҷо, дар Сибир, назар ба Украина, ки зодгоҳат мебошад, хеле осон аст, — гуфт ӯ. — Гӯш кун, ту метавонӣ ба мо кӯмак кунӣ. Ба дӯстони масеҳият мактуб навис. Онҳоро барои қайд кардани калисо розӣ кун. Агар ту ба мо кӯмак кунӣ, мо туро ба лагери беҳтар мефиристам ё ин ки туро пеш аз мӯҳлат озод менамоем.

Петров се маротиба маро даъват намуд, пеш аз он, ки дарк намоям, ки ман ҳамкорӣ кардани нестам. Баъд роҳбарият маро дар карсер маҳкам мекард. Дафъаи аввал маро дар он ҷо ба панҷ рӯз маҳкам карданд, таҳминан бо сабаби он, ки ман бо бригадаи худ кор накардам, ҳарчанд ман ягон бор бригадаро тарк накарда будам.

Вақте ки модарам барои аёдати навбатии банақшагирифташуда омад, маро дар карсер ба понздаҳ рӯз маҳкам карданд. Вақте ман фаҳмидам, ки ӯ дар лагер аст, гуруснанишинӣ эълон кардам; он гоҳ маро ниҳоят сар доданд ва руҳсат доданд, ки бо ӯ вохӯрам.

Баъд аз мулоқот бо модарам рӯзо охиста тӯл мекашиданд. Баъд 5 май, се моҳ қабл аз озодшавиам, маро даъват карданд ва гуфтанд, ки барои ҷамъ кардани чизҳо ва омода шудан ба кӯчидан ман сӣ дақиқа вақт дорам. Пеш аз он, ки маро ба маҳбасхонаи махсус дар шаҳри Тулун бурданд ва дар он ҷо дар ҳучраи хурдак ҷо намуданд, ман суратҳо ва дафтари хотираи худро бо оятҳо аз Китоби Муқаддас гирифта тавонистам. Тирезаи он ҷо хеле калон буд ва дар он на танҳо шиша, балки, ҳатто чорчӯба ҳам набуд. Ман шаб хоб рафта наметавонистам, зеро чун дар берун, хунуки таҳаммулнопазир буд, дар Сибир бошад, ҳатто дар моҳи май хеле хунук шуда метавонад.

Дар рӯзи дигар маро ба утоқи сардори маҳбасхона даъват карданд. Вақте ки ман даромадам, он гоҳ капитани КАД Петровро дидам. Сардори маҳбасхона маро дар бораи имонам, дар бораи Худо ва аз рӯи қадом банди кодекси Љиноятӣ маро маҳкум намудаанд, меурсид. Баногоҳ вай гуфт:

— Барои ҷӣ шумо дар соли 1961 аз шӯрои Умумии тифоқи масеҳиёни баптисти инҷили ҷудо шудед? Барои ҷӣ шумо бо калисоҳои қайқардашуда муттаҳид намешавед.

— Дар соли 1961 ман дусола будам, — ҷавоб додам ман.

— Шумо гуфтани ҳастед, ки дар ин айбдор нестед?

Ӯ ба афсар фармон дод, ки маро баргашта ба ҳучра барад. Вақте ки ман даромадам, он гоҳ боз се маҳбуси дигарро дидам.

Афсар аз онҳо пурсид:

— Як ҳафта басанда аст?

— Басанда аст, — ҷавоб доданд, онҳо.

Дар саҳт пӯшида шуд.

Се маҳбус — мардҳои бузург, боқувват — ба ман оиди имони ман ва ҳаёт дар лагер саволҳои ошкоро медоданд.

— Барои ҷӣ ту беҳуда азоб мекашӣ? — пурсиданд онҳо. — Ниҳоят, ту ин қадар ҷавон ҳастӣ. Танҳо ба КАД ариза навис, ки ту аз имонат даст мекашӣ ва онҳо туро ҳуди ҳамин рӯз ҷавоб медиҳанд! Онҳо ба ту хонаи аз ҳама беҳтарин ва ҳама он чизеро, ки ту мехоҳӣ, медиҳанд. Вақте ки писарат таваллуд мешавад, вай қайҳонавард мешавад... Ва ғайраву ҳоказо.

Вақте ки ман хомӯш меистодам, онҳо ба ман дод мезаданд ва таҳдид мекарданд.

– Мо туро ба хок яксон мекунем! Мо туро ҳамчун саг чазо медиҳем! Мо туро маҷбур мекунем, ки аз имонат даст кашӣ!

Яке аз онҳо бо пояш ба китфам зад ва фарёд мезад:

– Кани Ҳудои ту? Барои чӣ вақте ки ман туро мезанам, Ё ба ту ёрдам намедихад? Барои чӣ Ё пойи маро нигоҳ намедорад? Агар Вай вучуд дошта бошад, барои чӣ Ё туро ғимоя намекунад? Ту боз ба Ё бовар мекуни? Ту ба Ё хизмат мекуни?

– Ту мегӯӣ, ки масеҳӣ ҳастӣ, – гуфт дигарӣ, – пас мо калимаи *масеҳӣ*-ро дар пешониат мебурием. То ба ҳар ҷое, ки ту наравӣ, одамон бинанд, ки ту – масеҳӣ ҳастӣ! Дар пуштат бошад, мо суҳанҳои куфрро мебурием. Он гоҳ ту чӣ тавр масеҳӣ шуда метавонӣ? Он гоҳ Худо ба ту чӣ тавр ёрдам карда метавонад?

Ман намедонистам, ки онҳо бо ман чӣ кор карда метавонанд ва аз Худо танҳо як чизро металабидам – то ки ман то охир ба Ё бовафо монам.

Ду рӯзи оянда аз додзани ва таҳдидҳо пур буданд. Рӯзи якшанбе 9 май ман қарор кардам, ки рӯзро дар дуо ва рӯза мегузаронам. Соати шаши субҳ се мард аллакай хоб набуданд, балки кордхоро месохтанд. Онҳо тамоми рӯз онҳоро тайёр мекарданд, то рехтани арақи чабин кордхоро тез мекарданд. Онҳо танҳо барои ҳӯрок ҳӯрдан бозистоданд.

Ман ба мурдан тайёр шудам. «Худованд, – дуо мекардам ман, – агар онҳо ба ман дарафтанд, иҷозат деҳ, ки то охир ба Ту вафодор монам!» Ман дар бораи масеҳиёни аввалин фикр мекардам, ки онҳоро барои вафодорӣ ба Худованд шиканча медоданд. Ман инчунин азияткашони замони худро ба ёд меовардам: Хмар, Библинко, Одинсов, Ваня Моисеев ва дигаронро, ки онҳоро азоб дода куштанд. Ман тайёр будам, ки бо Худованд ва бо ҳамаи онҳое, ки аз ман пештар ба абадиёт рафтанд, вохӯрам. Ман аллакай умед надоштам, ки бо дӯстонам дар озодӣ вохӯрам. Ман ҳамаашро ба дасти Худованд супоридам.

Вақте занге, ки маҳбусонро ба хоб даъват мекард, садо дод, се марди дар хучра буда кордхояшонро партофтанд ва дар маънии асли аз беҳолӣ ба тахтакатхояшон гумбуррос зада афтиданд. Лекин, баъд яке аз онҳо аз ҷояш бархост ва ба назди бистарам омад. Ё дар назди ман нишаст ва гуфт:

– Ман кӯдаконро дӯст медорам. Меҳоҳам, ки ту ба ман ваъда диҳӣ, вақте ки фарзанддор мешавӣ, ту онҳоро ба дин таълим намедихӣ. Ту

бояд ҳозир ваъда диҳӣ. Агар не, пас ту он таёкро дар кунҷ мебинӣ? То он вақте ки дар ин ҳучра ҳастам, туро бо ин таёқ мекунам.

– Наход, ту фикр мекуни, ки ман аз таёқ метарсам? – пурсидам ман, ки на танҳо ба калтакхӯрӣ, балки ҳатто ба мурдан тайёр будам.

Ў чанд дақиқа хомӯш меистод, баъд мавзӯи гуфтугӯро дигар намуд. Ў ҳамин тарз бо ман тамоми шаб гап зад.

Дар рӯзи дигар маро ба ҳучраи дигар гузаронданд, баъд баргашта ба лагер бурданд. Маро ба ҳучраи ҷудогона (изолятор) ба муддати понздаҳ рӯз партофтанд, гӯё, барои он, ки ман суратҳо доштам. Албатта, маъмурияти лагер муддати дароз медонист, ки ман ин суратҳоро дорам; онҳо танҳо барои он, ки маро ҷазо доданд, меҳостанд, далел пайдо кунанд. Баъд аз ду ҳафта посбонон маро бароварданд ва бо таёқҳо заданд. Баъд онҳо маро аз ҳучра ба ҳучра мегузаронданд, то ки дигар маҳбусонро нисбати ман гумонбар кунанд ва онҳоро бар зидди ман барангезанд.

Андак пеш аз озодшавиам посбон омад, то ки маро гирифта барад ва гуфт:

– Хонаводаат дар ҳамин ҷост.

Ў маро ба ҳучраи мулоқот овард, баъд ногаҳон маро тела дод ва ман пешпо хӯрда, ба минтақаи барои маҳбусон манъшуда афтидам. Ў дарҳол маро ба карсер бурд.

– Дар кадом асос? – эътироз намудам, ман.

– Ту худат хуб медонӣ! – ҷавоб дод ӯ.

Баъд ӯ ба задан ва лағад кардани ман даромад. Ў ба ақиб назар андохт, то ки дар атроф ягон чизеро, ки бо он маро зада метавонист, пайдо кунад, вале ҳеҷ чиз наёфта, ӯ дасту пойҳояшро истифода мебурд. Маъмурияти лагер ҳатто, ба пинҳон доштани он ҳақиқат, ки гумоштаи КАД Петров тамоми ин амалиётҳои ғайриқонуниро бар ман равона менамуд, кушиш намекард. Дар қарибии анҷоми ҳабси худ ман инро ба Петров ёдрас намудам.

– Ин ҷо дар лагер ба ту маъқул нест? – пичиррос зад Петров.

– Ман туро ба канори замин мефиристам! Ана мебинӣ, ки ман бо ту ҷӣ кор карда метавонам! Баъд ӯ ба роҳбари шӯъбаи амалкунанда фармон дод, ки аз нав маро ба ҳучраи ҷудогона шинонад.

– Вале барои озодшавии ӯ ҳамагӣ панҷ рӯз мондааст!

– Ба ман фарқ надорад! Ўро маҳкам кунед! – боисрор буд, Петров.



.....

Владимир Ритиков ва арӯшавандаи ӯ Людмила Юдинсева (аз тарафи чап) бо Наталя Ритикова ва номзади ӯ Василий Дмитриев (аз тарафи рост) манзараи ғайриоддӣ дар қабулгоҳи ин лагери маҳбасхона буданд. Падари онҳо Павел Ритиков дар ду маросими тӯи фарзандонаш иштирок накард, зеро ҳанӯз дар маҳбасхона қарор дошт. Ба фарзандон иҷозат доданд, ки бо падарашон як соат вохӯрӣ намоянд.

.....



.....

Дар назди лагери маҳбасхона дар Комиссаровка, Украина. Владимир интизор аст, то ки падари навакак озодшудаашро ба оғӯш гирад.

.....

Лекин дар охир, маро дар карсер маҳкам накарданд. Ба ҷои ин афсар Головичев аз қисми ҳарбии амалкунанда ба ман гуфт: «Агар ту аз маҳбасхонаи Тулун зинда барой, пас ту некбахт таваллуд шудай!»

Нихоят, рӯзи охирини дар маҳбас будани ман – 23 август расид. Соати шаши субҳ Головичев ва сардори маҳбасхона омаданд, то ки маро ба назди дарвозаҳо бароранд. Онҳо меҳостанд, маро ҳар ҷӣ барвақттар равон кунанд, то ки хонаводаам маро баъди ба озодӣ баромаданам, пешвоз гирифта натавонад. Аммо, хонаводаам ва дӯстонам аллакай дар ҳамон ҷо буданд ва маро интизорӣ мекашиданд.

Озодии дилхоҳ! Мо ҳама ба хонаи як пиразани масеҳӣ, ки дар қарибӣ зиндагӣ мекард, рафтем. Мо ҳама якҷоя ба Худованд барои марҳамат ва ғамхории Ў миннатдорӣ намудем. Вале мо ҳатто, инро ҳам дар осудагӣ карда натавонистем!.. Милиса пайдо шуд, моро дар ҷамъомади манъшуда айбдор намуд ва арз навишт.

Чанд ҳафта пас, 12 сентябр, дар калисои мо дар Краснодон маросими тӯй мегузашт, ки барои ман ва падарам инчунин, баъд аз бозгашт ба хона муборакбодии хурсандона гардид. Калисо моро бо чунин муҳаббат қабул намуд! Онҳо моро интизор буданд ва барои мо дуо мегуфтанд. Худованд дуои онҳоро шунид ва моро муҳофизат намуд.

Имрӯз, вақте ки ман дар ҳабс будани худро ба ёд меорам – маҳбасхонаи сарди ғамгини Лвов, лагер, ҳамаи мушкилиҳо ва озмоишҳо, ноумедиро, ки баъзан эҳсос менамудам, – меҳоҳам ба ҳамаи одамони Худо барои дуоҳо ва хусусан барои он, ки маро дар рӯзҳои ҷумъа, дар рӯзи дуо ва рӯза, вақте ки хусусан ғамхории Худовандро эҳсос менамудам, ба ёд меоварданд, миннатдорӣ намоям. Ман меҳоҳам ба Худои худ барои роҳе, ки маро мебурд ва барои қуввати Ў, ки ба ман «дар рӯзи бад муқобилат намуда, истодагӣ карда тавонистан» (Эфсусиён 6:13) кӯмак намуд, миннатдорӣ намоям.

Дар Забур 123:2–3 гуфта шудааст: «Агар Худованд бо мо намебуд, вақте ки одамон бар мо қиём карданд, он гоҳ моро зинда ба зинда фуру мебуданд, вақте ки хашмашон бар мо оташ гирифта буд». Бале, агар Худованд намебуд, ки дар пеши калисои Худ меравад ва моро бо дасти пурқудрати Худ аз тамоми мусибатҳо мегузаронад, он гоҳ ҷаҳон аллакай кайҳо одамони Худоро набуд мекард. Лекин, мадади мо дар исми Худованд аст. Ҷалол ба исми Ў!

Пётр Румачик

Маҳбуси аз ҳама бадавлат

Барои ман ҳаёти маҳбус дар соли 1981 ва қисми зиёди солҳои 1982–1983 осон набуд, вале соли 1984 аз озмоишҳои махсусан калон пур буд. Дар он сол ба ман навиштани мактубҳоро манъ карданд ва онро бинобар сабаби он, ки ҳамсарам онҳоро дар тамоми мамлакат паҳн менамояд, фаҳмонданд. Ҳамин тавр барои ман ин дари робита пӯшида шуд. Ба ман барои мактуб навиштан ба касе иҷозат набуд, танҳо барои мактубҳое, ки мегирифтаам, дар дуо ба Худо миннатдорӣ карда метавонистам. Дертар маро ба муддати дароз дар беморхона ҷой



«Ман умед надоштам, ки ягон вақт ба хона бармегардам», – гуфт, Пётр Румачик (с. т. 1931) дар бораи мӯҳлати охири худ дар маҳбасхона. Дар синни чилу нӯҳ солагӣ дар соли 1980 Румачикро ба ҳабс гирифтанд ва маротибаи панҷум барои маъвизаи Инҷил ба маҳбас маҳкум намуданд. Воизи боистеъдод, ҷонишини раиси Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ, шӯбон Румачик аз ҳокимияти шӯравӣ муомилаи ба таври ғайриоддӣ бераҳмонро аз сар гузарондааст.

Ҳанӯз то охири аз рӯи ҳисоб панҷумин мӯҳлати маҳбусии вай, ўро иловатан боз ба панҷ сол маҳкум намуданд. Румачик, шӯбони калони калисои Мустақили баптистӣ аз Дедовски назди Москва, ғайри чашмдошт дар моҳи феввали соли 1987 озод карда шуд. Пётр ва ҳамсари ӯ Любов соҳиби шаш фарзанд мебошанд.

карданд, ман чунон бемор будам, ки бо мушкилӣ нафас мекашидам. Маҳбусони дигар маро барои дар ҳавои тоза нафас кашидан, ба назди тиреза мебурданд. Ман он қадар боварӣ доштам, ки мемирам ва дар дуоҳои худ бо хонаводаам, бо бародарон ва хоҳарони дар Масеҳ буда, хайру хуш мекардам. Дертар мардоне, ки бо ман буданд, гуфтанд: «Мо умед ҳам надоштем, ки ту зинда мемонӣ».

Ба ман тасодуф меафтид, ки дар карсер, дар семент ва оҳан, баъзан дар ҳучраҳои аз ҳад зиёд пуршуда, баъзан дар ҳучраҳои танҳой маҳбус гардам. Ҳамаи ин барои одами «беруна» ниҳоят мушкил буд. Лекин дар ин ҳама Худованд ба ман қувват медод, то ки ба ҳамаи ин тоб оварда тавонам ва «бо рӯҳ таскин ёбам», чуноне ки ҳавворӣ Павлус менавишт.

Дар давраҳои мушкил ман дар ҳузури Худованд рӯзҳои зиёдро дар дуо ва рӯза мегузарондам. Ман фикр мекунам, ки ҳамаи он рӯзҳо ҳафтаҳоро ташкил мекунанд. Баъзан дар давоми қариб понздаҳ рӯз базӯр хоб мерафтам, зеро посбонон маро дар ҳучрахое, ки тирезаҳояш шиша надоштанд, нигоҳ медоштанд ва ман ҳамавақт меларзидам. Баъд аз чунин як мӯҳлат ман ба беморхона афтидам. Чуноне ки ман аллакай гуфтам, ин барои одами ҷисмонӣ озмоиши калон буд, лекин ба одами ботинӣ, Худо қувват медод ва дилбардорӣ мекард. Дар он муддатҳои дарози дуо ва рӯза дар ҳабси танҳой дили ман аз ҳузури Худо лаззат мебурд. Чун ҳавворӣ Павлус низ ман соатҳо мадҳияҳо месароидам.

Мардон дар ҳучраи ҳамсоя сурудхонии маро мешуниданд. Ман фарёд меадам:

— Ба шумо чунин сурудҳо писанданд? Шумо мехоҳед, ки ман боз сароям?

— Бале, суруд хонданро давом деҳ. Мо ҳеҷ гоҳ пештар чунин сурудҳоро нашунида будем. Агар ту қувват дошта боӣ, боз суруд хон, — ҷавоб медоданд, онҳо.

Аксарияти он мардҳо ҷинояткор буданд. Онҳо корҳои даҳшатнокро содир мекарданд. Вале Худованд қалбҳои саҳт ва сиёҳи онҳоро нарма мекард. Вақте ки ман имконияти бо онҳо сӯҳбат карданро пайдо мекардам, баъзеи онҳо тавба мекарданд. Худованд тухми Худо дар дили онҳо кошта буд; ва дар он ҷо, дар вазъиятҳои хеле мушкил одамон наҷот меёфтанд. Баъзан одамон кӯшиш мекарданд, ки маро аз сӯҳбатҳо дар бораи Масеҳ боздоранд, вале Худованд аз нав дасти

пуркудрати Худро нишон медод ва нафароне, ки қалби онҳо аллакай Хушхабарро қабул карда буд, ба ҳимояи ман бармехостанд. Онҳо ба дигарон таъсир расонда метавонистанд ва ба воситаи онҳо Худованд барои шаҳодат додан дар бораи Масех, имкониятҳои зиёдтарро дод.

Вақте ки ҳолати ман хеле вазнин буд, ман аз ҳарвақта дида, бештар ба он боварӣ доштам, ки бародарон ва хоҳарони ман дар Масех бароям дуо мегӯянд. Ман аз дуоҳои онҳо дастгириро эҳсос менамудам. Ман медонистам, ки калисо нисбати ман ва нисбати дигар масеҳиёни бандӣ бепарво нест, балки ба Худованд муроҷиат менамоянд ва барои мо шафоат мекунанд. Ман инро албатта, ҳатто дар вақти дар карсер будан, ҳангоме ки мактуб намегирифтам, медонистам.

Аммо давраҳои дигар низ буданд, хусусан дар арафаи идҳо, вақте ки ман ҳар рӯз аз сӣ то панҷоҳ мактубҳо, инчунин барқияҳо мегирифтам. Чавонон хеле зиёд руқъаҳои зебои рахшон ва рангинро мефиристоданд. Ман инсони аз ҳама хушбахт ва аз ҳама бадавлат будам. Фарзандони Худо рози дили худро дар мактубҳо баён мекарданд ва ман медонистам, ки калисо хушёр буд ва дуо мегуфт. Аксарият маҳбусон дар лагер аз хонавода ё дӯстонашон ҳеҷ гоҳ мактуб намегирифтанд. Вақте онҳо медиданд, ки ман чӣ қадар мактубҳои зиёд мегирам, онҳо ба ман мегуфтанд: «Дар миёни мо ту аз ҳама бадавлат ҳастӣ». Барои ман ҳамеша имконияти аз ҳама хуб ин буд, ки мактубҳои мо бо онҳо ба ҳам бинам. Маҳбусони дигар ба ҳайрат меафтоданд, вақте табрикоти одамонро меҳонданд, ки нисбати ҷабрдидагон чунин ғамхории чуқур доранд. Онҳо боре ҳам дар ҳаёти худ аз чунин ғамхорӣ нашунида буданд. Мактубҳо ва руқъаҳо сабаби муқаррарӣ буданд, то ки ба ин одамон дар бораи Масех, ҳақиқати Ў, муҳаббати Ў нисбати гунаҳкорон ва дилсӯзии Ў нисбати шахсоне, ки онҳоро ҳама тарк намудаанд ва фаромӯш кардаанд, нақл намоям. Аксарият мардон аз ман мепурсиданд:

– Вақте ки мо ба озодӣ мебароем, оё дар ягон ҷо Каломи Худоро шунида метавонем?

– Албатта, – ҷавоб медодам, ман – Фақат нагузored, ки Каломи Худо аз қалби шумо дур гардад. Ба ҳар ҷое, ки наравед, шумо одамони Худоро пайдо карда метавонед. Ба онҳо гӯед, ки шумо маро медонед ва онҳо ба шумо кӯмак мекунанд. Онҳо ба шумо Каломи Худоро медиҳанд. Фақат Худоро ҷӯед; Ўро, ҳақиқати Ў ва роҳҳои Ўро ҷӯед. Ҷустуҷӯи наҷотро, ки Ў ба ҳар инсон пешниҳод менамояд, давом диҳед.

Тааччубовар аст, ки ман тавонистам, Китоби Мукаддасро аз соли 1980 то мохи феввали соли 1987 бо худ дошта бошам. Он дар ҳар ҷойҳо буд, аз он ҷумла дар ҳуҷраҳои яккаса (одиночная камера). Маъмурият борҳо онро кашида мегирифт, як бор ҳатто аз як сол ҳам зиёдтар, аммо Худованд онро ба ман бармегардонд. Ҳар бор, вақте ки ман онро баргашта мегирифтам, шодии ман тасвирнопазир буд. Баъзан ман медонистам, ки баъд аз чанд соат ё рӯз онҳо аз нав Китоби Мукаддаси маро мегиранд, он гоҳ ман бобро аз паси боб, китобҳои томо дар торикии ҳуҷраи худ меҳондам ва аз Нони Осмонӣ, ки ба ҷони ман ҳаёт медод ва тавассути ман — ба дигарон, ғизо мегирифтам.

Боре посбонон кӯшиш карданд, ки Китоби Мукаддаси маро дузданд. Онҳо ҳуҷраи маро кофтуков мекарданд ва яке аз онҳо пинҳонӣ Китоби Мукаддасро дар ҷайби худ пинҳон кард.

— Лекин, шумо ин Китоби Мукаддасро аз кучо гирифтед? — пурсупос мекард, сардори пешинаи маҳбасхона, вақте ки шикоятро гирифт.

— Ман барои нигоҳ доштани он иҷозат гирифта будам, бинобар ин ё шумо, ё яке аз зердастони шумо бояд донанд, ки онро аз кучо гирифтаам, — ҷавоб додам, ман.

Баъд аз таҳдидҳои маро дар хонаи яккаса маҳкам кардан, ӯ ниҳоят онро баргардонд. Дар давоми чил дақиқаи оянда вай дар бораи Худо ба ман ҳар гуна саволҳо медод. Дар анҷоми сӯҳбатамон, вақте ки аз утоқи ӯ мебаромадам, вай муддате ба китфам зада гуфт:

— Фикр мекунам, ки ба зиндагии ҳуди ман хеле кам вақт мондааст.

— Ин барои андешидани ҷони худ сабаби муҳим мебошад. Дар акси ҳол шумо метавонед, ҳаёти ҳудро ҳамчун инсонӣ бадбахт ба анҷом расонед.

Ҳамин тавр мо аз ҳам ҷудо шудем.

Як бор, вақте ки ман бе Китоби Мукаддаси худ будам ва ба оилаи худ мактуб менавиштам, маҳбуси дигар ба наздам омад ва дафтари хотираашро ба ман дароз намуд.

— Ана, ин шеърро хонед, — гуфт, ӯ.

— Ман айнан дар байни мактуб ҳастам, — ҷавоб додам ман, — иҷозат диҳед, ки аввал онро ба охир расонам ва баъд меҳонам.

Вай фаҳмид, ки кайфияти ба дафтари хотираи ӯ нигоҳ карданро надорам, вале ӯ боисрор буд:

— Илтимос, ин шеърро хонед.

Нигоҳи худро бардошта, ман ба чашмонам бовар карда наметавонистам. Ин шеърӣ Вера Кушнир дар бораи азобҳои Масеҳ дар Ҷолҷолто буд. То вақте ки онро меҳондам, рӯҳам қавӣ гашта, эҳё мешуд. Ман саҳифаҳоро мегардондаму, дигар шеърҳо ва порчаҳоро аз Навиштаҷот нигоҳ мекардам, онҳо ҳамагӣ 140-то буданд.

Мард дар як тараф истода, назорат мекард, ки чӣ тавр ман саҳифаҳоро мегардонам ва табассум менамуд.

– Он аз он шумост. Метавонед ба худ монед, – гуфт ӯ.

Баъд аз он, ки мактуби худро навишта шудам, ман шомӣ боқимондаро, бо аз худ кардани дафтари хотира мегузарондам. Он бо шеърҳои зебо дар бораи Масеҳ ва калисо пур буд, дар бораи он, ки чӣ тавр Масеҳ калисоро маҳбубаи Худ меномад, моро рӯҳбаланд менамояд ва бандиёро ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунад.

Ин дафтари хотира тӯли солҳои зиёд дар дасти ман меистод ва хусусан дар он давраҳое, ки ман Китоби Муқаддас надостам, хеле гаронбаҳо буд. Ман онро ҳангоми кофтуковҳои зиёд нигоҳ дошта тавонистам ва умед доштам, ки бо худ ба хона гирифта мебарам, аммо дар моҳи сентябри охирин маъмурият онро гирифт, гуё барои тафтишот, лекин бо вучуди ҳама илтимосҳоям, онро ба ман барнагардонданд.

Пас, он шахсе, ки ба ман ин дафтари хотираро дод, кӣ буд? Ё аз масеҳият дур буд. Ё бурят аз Забайкалье, аз насли муғулон буд. Бурятҳо дар бораи Масеҳ қариб ҳеҷ чиз намедонанд. Аксарияти онҳо буддой мебошанд. Аммо марде, ки ба ман дафтари хотираро дод, буддой набуд. Ё нақл намуд, ки ҳарчанд ба Худо он қадар бовар намекард, вале барномаҳои радиои масеҳиро дар бевақтии шом, ҳангоми чун ҷӯпон кор карданаш, гӯш мекард. Ё барномаҳоро дар кассетаҳо сабт менамуд, дертар бошад, баъзе қисмҳояшро ба дафтари хотирааш навишта мегирифт. Бо ким-кадом роҳ ба ӯ муяссар шуд, ки дафтари хотираро нигоҳ дорад ва онро бо худ ба лагер гузаронад.

Ман ҳар замон ин одамро бо зоғе, ки дар биёбон ба пайғамбар Илёс ҳӯрок меовард, баробар мекунам. Одамон метавонанд гӯянд: «Магар зоғ ягон чизи хуб оварда метавонад?» Лекин ба монанди зоғ, ин марди беимон аз Худованд ба ман ғизо овард ва ман муддати тӯлонӣ аз ин дафтари хотира, ки вай онро бо дасти худ пур карда буд, ғизои рӯҳонӣ мегирифтам. Худо дуоҳои писари Худро шунид ва бо чунин тарзи аҷиб ҷавоб дод.

Бар замми мушкилию азобҳо, ки ба қисмати ман афтода буд, душманон инчунин ба зидди хонаводаам нақшаҳои бад месохтанд, хусусан бар зидди ҳамсарам. Коркунони КАД ба лагери ман омаданд ва гуфтанд, ки ўро ба зудӣ ба маҳбасхона мекашанд, ҳамин ки писарчаи мо нӯҳсола шавад. Мактубҳо дигар намеомаданд. Муддати тўлонӣ ман намедонистам, ки ў дар кучост ва ҳоли кўдакон чӣ гуна аст. Аммо ман ба дуоҳои фарзандони Худо боварӣ доштам. Вақте ки ман ниҳоят аз хона мактуб гирифтам, онро кушодам ва дидам, ки нақшаҳои бади ҳукуматдорон амалӣ нагаштанд.

Аммо бо ин таҳдидҳои онҳо ба ҳамсарам қатъ нагардиданд. Бо сабаби он, ки маро дар лагер такроран ба ҳабс гирифтанд ва ба мўҳлати иловагӣ маҳкум намуданд, ман дар охири мўҳлати худ ба хона баргашта омада натавонистам. 2 декабри соли 1985 муфаттиш ба ман гуфт, ки дар маводҳои парвандаи ман инчунин бар зидди ҳамсарам айбномаҳо ҳастанд ва бар зидди ў низ қор мекушоянд. Вале Худованд ба қоре, ки онҳо қарда метавонанд, сарҳад гузошт. Вақте ки маро ба додгоҳ дар рӯзи аввали муроғия оварданд, ман ҳамсари худро надидам.

Наход, ки ў дар маҳбасхона буд? Наход ки ўро айбдор намуданд ва маҳкум карданд? Дар рӯзи дуюм ў ҳоло ҳам набуд. Вале дар рӯзи сеюм вай омад ва то охири муроғия дар он ҷо менишаст. Худованд дуоҳои маро шунид ва ҳамсари маро ҳимоя намуд.

Соли 1986 давраи ҳабси танҳой ва ҳучраҳои торики пуршуда гардид, ки офтоб ва осмонро ман дар давоми рӯз танҳо як соат дида метавонистам. Одамон пайваста сигор мекашиданд ва барои нафаскашӣ ҳавои тоза набуд. Вале Худо маро нигоҳ дошт ва барои тоқат кардан ба ман қувват дод.

Дар охири сол боз як этапи дурудароз буд ва маро баргашта ба Урал бурданд. Дар он ҷо ман аз бисёр озмоишҳо гузаштам, вале дар охири моҳи декабр вазъият тамоман тоқатфарсо гардид. Ман, ҳатто ҳолати худро тасвир кардан, наметавонам. Аз нуқтаи назари одамай ягон хел кўмак, ягон хел ҳимоя набуд. Ман умуман мактуб намегирифтам. Ман медонистам, ки дўстон менависанд, аммо ҳар он чизе, ки мегирифтам, танҳо ҳисоботҳо дар бораи он буданд, ки мактубҳо аз чунин ва чунин одамон бо сабаби «мазмунӣ шубҳанок» мусодира шудаанд. Ман намедонам, ки тахти калимаи «шубҳанок» онҳо чиро дар назар доранд. Ман муваффақ намешудам, то ки касе

инро фаҳмонда диҳад. Мақсади тамоми системаи аттеисти рӯҳияи инсонро шикастан, ба ноумедӣ расондан мебошад.

5 январ маро бояд ба карсер мегузaronданд ва баъд аз хӯроки субҳ, соати панҷи сахар маро даъват карданд. Навбатдор гуфт, бинобар сабаби он, ки сахарӣ дуо мекардам, аз болоям хабар навиштаанд ва маро дар ҳучраи яккаса маҳкам мекунанд. Худи ҳамон рӯз ман бояд бо сардори маҳбасхона вохӯрдм ва умед доштам, ӯ маро ҳимоя мекунад, вале вай ҳатто маро ғӯш намекард.

«Назоратчӣ қарори дуруст қабул намуд ва ман ғами онро меҳӯрам, то ки имрӯз туро дар ҳучраи яккаса маҳкам кунанд», – гуфт ӯ. Лекин, бо кадом як сабаб он амалӣ нагардид. Ҳафтае пас, маро аз амонат маҳрум карданд ва ҳамчун ҷазо барои дуо аз дукони маҳбасхона чиз хариданро манъ намуданд, лекин баъд чизе рӯй надод. Ман ҷазоро қабул кардам ва ба ҳар чизе ки рӯй дода метавонист, тайёр будам. Рӯҳи ман шикаста нашуд. Ман маънос намешудам, шодӣ мекардам ва аз Худо барои ҳама чиз миннатдорӣ менамудам, сарфи назар аз он, ки ман ҳамчун инсон беҳбудии ҳолати худро пешаки дида наметавонистам.

Аз 14 то 20 январ рӯз то рӯз фишор ғӯё зиёдтар мешуд ва ман худро маънос ҳис мекардам. Лекин ба ҳар ҳол ман дар дили худ умед доштам. Ман дар хотир дорам, ки чӣ тавр фикрҳои худро ба Василий, бародари нав дар Масех баён намудам ва ӯ гуфт:

– Ман эҳсоси хеле равшан дорам, ки туро ба наздикӣ озод мекунанд.

– Ту ин фикрро аз кучо гирифтӣ? – пурсидам ман.

– Танҳо мунтазир шав ва мебинӣ, он гоҳ ба хотир меорӣ, ки ман чӣ гуфтам, – ҷавоб дод ӯ.

20 январ дар охири рӯз маро коркуни маҳбасхона даъват намуд ва фармон дод, ки ҳар чӣ зудтар либоси кории худро иваз намоям. Ӯ ба ягон саволи ман ҷавоб намедод, то вақте ки мо аз минтақаи корӣ набаромадем, баъд гуфт: «Мо ба иморатҳо меравем. Зуд либосҳои худро ҷамъ намоед. Мо вақт надорем». Танҳо ҳамон вақт ман фаҳмидам, ки маро ба карсер намебаранд, балки ба ягон ҷои дигар мегузaronанд. Лекин барои чӣ ва ба кучо? Ба ман ҳеҷ чиз нагуфтанд.

Гуруҳи маҳбусонро ҳашт аскар, ки озод ва оромона рафтор мекарданд, барои аз лагер баромадан шитобонданд. Танҳо ҳамон вақте ки моро ба қатори мусофиркаш шинонданд ва чиптаҳо харида доданд, ман сарфаҳм

мерафтам, ки чӣ рӯй дода истодааст. Дар ҷавоби саволҳои мо посбони навбатдор гуфт: «Худи ман намефаҳмам, ки ин шитобкорӣ ва муомилаи махсус ба хотири чист. Ҳар он чизе, ки ман гуфта метавонам, ин аст, ки бегоҳӣ мо фармон гирифтем, то ки шуморо фавран ба маҳбасхонаи Перм гузаронем. Ин ҳама чизе, ки ман медонам».

Мо шабро дар маҳбасхонаи Перм гузарондем. То нисфирузӣ моро касе ҳалалдор нанамуд. Баъд посбонон маҳбусонро як ба як хонданд. Ман дуюм будам. Азбаски маҳбуси якум баргашта наомад, ман намедонистам, ки маро ба кучо мебаранд ва барои чӣ. Вале ман дидам, ки посбон хеле меҳрубон аст. Вай ба ман ҳатто нагуфт, ки дастанамо ба қафо гирам. Ё инчунин капитан буд, на аскарӣ одӣ. Мо аз ҳавлии дарунӣ гузаштем ва ба утоқи ошёнӣ дуюм мебаромадем. Ё дар назди як дар бозистод, тақ-тақ кард ва пурсид:

– Мумкин аст, дароем?

– Дароед.

Ман дар роҳрав сустӣ мекардам, то вақте ки капитан маро шитобонд:

– Марҳамат, дароед.

Дар он ҷо ман намояндаи прокуратураро бо ду ситораи калон дар погонҳояш дидам. Парвандаи ман дар рӯи миз дар пеши ӯ кушода меистод. Баъд аз ду ҳукм дар як мӯҳлат он хеле ғафс шуда буд.

– Шумо, шояд, диққат додед, ки дар мамлакати мо вақтҳои охир тағйиротҳо ба амал меоянд, – оғоз намуд, ӯ.

– Ман баъзе чизҳоро аз рӯзнома шунидам, вале аз паси панҷара фаҳмидан мушқил аст, ки чӣ рӯй медиҳад. Шумо албатта, аз ман беҳтар медонед.

– Ох, бале! – гуфт, ӯ бо табассум. – Ба шумо хабар додани ҳастам, ки шуморо муассисаи олитарини ҳукумат – Ҳайати раёсати Шӯрои Олӣ авф намудааст ва ба шумо лозим намеояд, ки мӯҳлати боқимондари паси сар намоед. Фармон дар бораи озодшавии шумо қариб дар дасти мост.

– Чӣ гуна фармон? – пурсидам, ман бо завқи калон. – Шумо аллакай ин фармонро гирифтед?

– Ҳанӯз не, лекин кори шумо қариб ки ҳал шудааст. Агар гап дар сари ҳукумат равад, пас ҳамаи ин [ӯ ба парвандаи ман ишора намуд] аллакай дар гузашта аст. Лекин ҳукумат доништан мехоҳад, ки шумо

дар оянда чӣ тавр амал кардани ҳастед, оё шумо моддаи 70-ро боз вайрон мекунед.

Ман ба ӯ фаҳмондам, ки худро дар вайрон кардани моддаи 70 айбдор намеҳисобам, ки ҳамчун масеҳӣ ва ходими калисо ман дар кори сиёсӣ ҷалб нашудаам. Ман дар ин бора ҳангоми тафтишот ва дар мурофия баён намудам, инчунин дар аризаи худ онро васеъ фаҳмонда додам.

— Оё, шумо он чизеро, ки ҳозир гуфтед, навишта метавонед?

— Бале, метавонам, — ҷавоб додам, ман, — лекин ҳамаи инро ман пештар низ гуфта будам.

Ӯ ба ман варақи қоғазро дод ва ман дар боло навиштам: «Ба Ҳайати Раёсати Шӯрои Олӣ». Ӯ кӯшиш намуд, ки ба ман барои мухтасар ифода намудани аризаам ҳамчун дархост барои авф кӯмак намояд, аммо ман бозхитром кӯмаки ӯро рад намудам ва гуфтам, ки худам мустақилона навишта метавонам.

Ман огоз намудам: «Ман, Пётр Василевич Румачик, дар вайрон кардани моддаи 70 айбдор нестам» Ман давом дода гуфтам, ки аллакай дар ин бора дар мурофия баён намудам ва нияти дар оянда вайрон кардани ин бандро надорам. Ман баёнотро бо суҳанони «Пётр Василевич Румачик, ки дар асоси шаҳодати тӯхматгаронаи шохидони бардурӯғ маҳкум шудааст» имзо намудам. Намояндаи прокурор бо аризаи ман норизо буд, вале ба ҳар ҳол, онро қабул кард. Дертар вай аз ман пурсид, ки оё ман мехоҳам, дар Перм бимонам ё баргашта ба лагер фиристода шавам.

— Ин кори ман нест, — гуфтам, ман, — шумо бояд ҳал кунед, ки маро дар кучо нигоҳ медоред.

— Хуб, мо ҳамаи инро ба Маскав равон мекунем ва ба зудӣ қарор қабул карда мешавад. Лекин, шумо намеҳостед, ки ба лагер баргардед? Ё шумо дар он ҷо душман доред?

— Дар миёни маҳбусон ман душман надорам, — ҷавоб додам, ман — лекин маъмурият истодани маро дар он ҷо хеле афзун кардааст. Асосан чанд рӯз пеш маро бояд дар ҳуҷраи яккасо нигоҳ медоштанд.

Ман ба вай нақл кардам, ки дар давоми ҳафтаҳои охир чӣ воқеа рӯй медод ва ҳулоса намудам:

— Ҳамаи ин танҳо бо он сабаб рӯй дод, ки ман ошкоро дуо мегуфтам. Ягон хел вайронкунии тартибот набуд.

Шумо шикоят навестед? — пурсид ӯ.

– Ман навиштам, лекин дертар, дар санаи бистум, маро аз лагер шитобкорона гирифта бурданд ва ман имконияти додани онро надоштам.

– Майлаш, ман кӯшиш мекунам, ки аризаи Шумо фиристода шавад.

Ба ҳучра баргашта, фаҳмидам, ки дигаронро низ даъват намуда, ҳамин тавр пурсупос мекарданд. Онҳоро низ аз рӯи моддаи 70 маҳкум карда буданд. Мо якҷоя аз 21 январ то 4 феврал дар ин ҳучра интизорӣ мекашидем.

Ҳарчанд муфаттиш гуфта буд, ки маро бояд озод кунанд, ба ҳар ҳол, ба ин бовар кардан мушкил буд. Ман аз бисёр чизҳо гузаштам ва аллакай дидам, ки ин одамон то чӣ андоза бевичдон буда метавонанд. Дар рӯзи сеюм ё чорум ҳамаи моро духтур муоина кард ва ба мо ҳӯроки хуб медоданд.

Дар аввал мо фикр мекардем, ки онро ба мо аз рӯи иштибоҳ меоранд ва аз гирифтани он даст мекашидем.

– Илтимос, гиред, – боисрор буданд, посбонҳо, – ин дар ҳақиқат барои шумост.

Бинобар ин, аз он рӯз ба мо ҳӯроки хуб медоданд.

4 феврал пеш аз ҳӯроки пешин ба ҳучра назоратчӣ даромад ва эълон намуд, ки бо фармони Шӯрои Олӣ аз 2 феврал ҳамаи моро озод намуданд.

– Агар мо ҳуччатҳои шуморо омода намоем ва чиптахоро имрӯз харида диҳем, пас шумо рафта метавонед. Агар не, он гоҳ шумо пагоҳ меравед.

Чӣ хеле, ки маълум шуд, мо рӯзи дигар рафтем. Аз нав ҳама кор саросемавор буд. Стансияи роҳи оҳан дар сӣ дақиқаи роҳпаймоӣ аз маҳбасхона буд ва як соат пеш аз он, ки қаторайи ман ҳаракат кунад, ба ман либоси нав доданд ва гуфтанд:

– Зуд! Ҳар чӣ зудтар либосҳоятонро иваз намоед! Мо бояд равам!

Ҳатто барои кофтуков вақт набуд. Онҳо ба ман ким-кадом пулҳоро доданд ва бошитоб ба стансия бурданд. Ман ба қатора дах дақиқа пеш аз равонашавӣ ништаам. Баъд аз он, ки қатора ҳаракат намуд, ман ба ҳуччатҳои худ нигоҳ кардам. Дар он мӯҳри «авф шудааст» меистод. Ҳамин тавр ман авф напурсида, авф карда шудам!

Вақте ки ман дар вагон ҳаракат мекардам, дар андешаи он будам, ки ба зудӣ бо оилаи худ ва калисо вомехӯрам. Ман аз он фикр мекардам, ки чиро ба онҳо нақл мекунам. Ҳатто дар давраҳои аз ҳама маҳзун, вақте ки ман тамоман қувват надоштам, як фикри асосӣ

маро тарк намекард: куввати дуои одамони Худо. Дуо пуркудрат ва натиҷабахш аст. Худованд дуохоро мешунавад. Вақте ки шумо мегуед, тағйиротҳо ба амал меоянд. Мо аз саҳифаҳои Китоби Мукаддас ба ин бовар мекунем.

Имрӯз қалби ман аз миннатдорӣ ба Худо пур шудааст ва бо ҳамроҳии таронасароӣ ман меғӯям: «Эй чонам, Худовандро муборак бихон ва ҳамаи некиҳои Ёро фаромӯш накун» (Забур 102:2). Ё ҳеҷ гоҳ маро танҳо намегузошт, ҳатто дар замонҳои аз ҳама торику вазнин. Ваъдаҳои Худованди мо Исои Масеҳ дар ҳаёт амал мекунанд. Вақте ки Худованд бо шогирдони Худ дар кӯҳи Ҷалил видоӣ мекард, Ё ба онҳо ва тавассути онҳо ба тамоми масеҳиёни ҳама аср гуфт: «ва инак, Ман ҳаррӯза то охирзамон бо шумо ҳастам» (Матто 28:20) Баъзан мо фикр мекунем, ки оё ин суҳанҳо рост бошанд. Вале Худо ин ваъдаро ба ҳар яки мо додааст ва меҳодад, ки доништа бошем, дар ҳар ҳолате ки бошад, Ё моро ҳаргиз тарк нахоҳад кард. Бинобар ин, мо ҳаргиз набояд, дуоғӯиро қатъ кунем. Тани мо метавонад азоб кашад, бадани ҷисмонии мо метавонад, ҳатто бимирад, лекин азбаски мо ваъдаҳои Худоро дорем ва медонем, ки Худо дар ҳақиқат моро мешунавад, ҳамеша бояд гарму ҷӯшон дуо гӯем, охир Худо ҳамеша мешунид, имрӯз ҳам мешунавад ва пагоҳ низ моро хоҳад шунид.

Боз меҳодам илова кунам, ки вақте Худо онҳоеро, ки азоб мекашанд, мешунавад, Ё баракатҳои махсус мефиристад. Бо вучуди вазъият дар маҳбасхона замоне буд, ки ман худро инсонӣ аз ҳама хушбахттарин дар рӯи замин меҳисобидам. Дигарон ҳам ба ман инро мегуфтанд: «Ту инсонӣ аз ҳама бадавлат ҳастӣ!» Ман ба шарофати робита тавассути мактубҳо бадавлат будам. Вақте ки аз Урал ба Чита бармегаштам, ман ба сумкаи калон чӣ қадаре, ки метавонистам, ҳамон қадар руқъаҳо ва мактубҳоро ҷой намуда бо худ гирифтам. Онҳо аз панҷсад-то ҳам зиёд буданд.

Посбононе, ки маро кофтуков мекарданд, ҳайрон шуданд.

— Ин чист? — мепурсиданд, онҳо. — Шумо онҳоро ба кучо мебаред?

— Ин аз они ман аст. Ман барои нигоҳ доштани ин мактубҳо сабаб дорам, — ҷавоб додам, ман.

Мактубҳоро дида баромаданд, баъзеашро хонданд ва аз чизи хондагиашон дар ҳайрат буданд. Ниҳоят, онҳо китф афшонда гуфтанд: «Майлаш, онҳоро гирифта баред!» Он, ки ман мактубҳоро нигоҳ дошта тавонистам, баракати калон буд.



.....
 Баъд аз озодшавӣ аз
 маҳбасхона шӯбон
 Пётр Румачикро дар
 назди қатора духтари
 навраси ӯ ва дӯстони
 масеҳӣ пешвоз
 мегиранд.



.....
 Шӯбон Румачик маросими баракат додани ин тифлро мегузаронад,
 ки дар вақти он волидон дар ҳузури Худо ва дигар масеҳиён ваъда
 медиҳанд, ки фарзандони худро ҳамчун масеҳӣ «дар тарс ва итоатқории
 Худованд» тарбият мекунанд.

Ман инчунин барои дастгирӣ, ки дар намуди дархостҳо гирифтам, миннатдорам. Дар соли 1986, вақте ки ба ман барои дида баромадани ҳуҷҷатҳои парвандаи нав бар зидди ман иҷозат доданд, дидам, ки дар он ҷузъгир (папка) бо чил то панҷоҳ дархостҳо дар бораи озодшавии ман буданд, ки дар давоми тафтишоти муҳофизат меомаданд. Ҳамсарам ба ман дар бораи дархостҳои зиёди дигар гуфт, ки дар ким-кадом бойгонии хизматӣ нигоҳ дошта мешуданд. Як бор, вақте ки ӯ ба воҳури бо прокурори Чита мерафт, хангоми сӯҳбат вай ҷузъгирро ба рӯи миз партофт ва аз он якбора даҳҳо илтимосномаҳо афтиданд. Ин маро хеле рӯҳбаланд намуд. Бародарон ва хоҳарон дар Масех китфҳои худро мегузоштанд, то ки ба ман барои бурдани бори шиканҷаоям кӯмак наоянд.

Ман инчунин барои онҳое, ки мактубҳои ҷаҳонро ҳеҷ нагирифтам, миннатдорам. Аксарият мактубҳои мусодира мекарданд ва ман намедонистам, ки он одамон дар бораи чӣ менависанд. Вале Худованд, ки онҳо ин қорро ба исми Ӯ мекарданд, меоданд, ки ин нафарон дар бораи чӣ менавиштанд, ин мактубҳо дар қучоянд ва кӣ онҳоро ба ман намерасонд. Ҳарчанд ман ҳаргиз онҳоро нагирифтаам, ин одамон ба ҳар ҳол оби хунукро ба даҳонам меоварданд ва ин аз назари Худованд дур намондааст. Ӯ онҳоро мукофот медиҳад.

Дар ин солҳои охир калӣсо бо роҳи душвор мерафт. Баъзе масеҳиён, аз ҷумла ман, ба санг ва оҳан қуфта шуда будем, дигарон бошанд, таққирҳо, таъқибот ва таҳдидҳои гуногунро аз сар мегузаронданд. Калӣсо таҳти фишори калон қарор дорад. Аммо, ҳамаи ин ба ман одамеро ба ёд меорад, ки ба замин мумфарш мегузарад. Вақте ки ӯ мумфаршро ҳамвор мекунад, замин дар таги он ба фишори калон дучор меояд. Дертар, вақте ки дар рӯи ин сатҳи саҳт роҳ мегардӣ, пайваста наваҳои сабزو дидан мумкин аст, ки аз мағзи мумфарш неш зада мебароянд. Ин қувваи ҳаёт аст! Калӣсо фишори саҳтро аз сар мегузаронад, вале Рӯҳи Худо аз миёни ин бор мегузарад ва ба ҳаёти нав тавлид мебахшад. Дар давоми ҳафт сола, ки ман набудам, одамони зиёд ба назди Худованд омаданд. Ин аломати қудрати Худо мебошад. Ӯ дуоҳои калӣсоро мешунид ва онро баракат меод.

Моро таъқиб намуда ва ба маҳбасхонаҳо кашида, душманонамон умед доштанд, ки калӣсоро барҳам медиҳанд. Онҳо умед доштанд, ки моро шикаст медиҳанд. Лекин онҳо хато мекарданд. Чуноне,



.....
 Аъзоёни Иттифоқи калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилий. Шубон
 Румачик ҳамчун муовини раис хизмат мекунад.

ки калисо дар садсолаҳои гузашта эҳё мегардид ва ғалаба мекард, ҳамин тавр дар замони мо низ ба амал меояд. Худованд калисоро, то даме, ки супориши он дар рӯи замин ба анҷом нарасад, бо қудрати муҳаббати Худ дастгирӣ менамояд. Баъд аз ин, он бо шодмонии бузург ба пешвози Худованд мебарояд.

Душманон калисоро бо фишор, таъқибот ва таҳдидҳо шикаст дода наметавонанд, зеро калисо бо қудрати зинда, фаъол ва самарабахши ваъдаҳо ва дуоҳои Худо, ки ҳар рӯз аз замин то осмон бардошта мешаванд, нигоҳ дошта мешавад. Ин кори Наҷотдиҳандаи зиндаи мо мебошад, ки бар ҳама чиз қудрат дорад. Худоро ҷалол диҳед, зеро навдаҳои сабз пурқувват ва афзоянда мебошанд! Бигзор Худо ба онҳо имкон диҳад, ки қавитар гарданд, бо тароват шукуфанд ва барои ҷалоли Худованди азизу зиндаи мо самар оранд.

Любов Сквортсова

Навиштаҷот дар девори маҳбасхона

Ман ҳар замон фикр мекардам: «Агар маро ба ҳабс гиранд, бо ман чӣ мешавад?» Аксарият дӯстонам аллакай дар маҳбасхона буданд. Галина Вилчинская, масалан, ҷавондухтари ҳамсинну соли ман, аллакай мӯҳлати дуюмро паси сар менамуд. Дар дуоҳо ман аз Худованд мепурсидам: «Барои чӣ Галина бояд маротибаи дуюм бо ин роҳ равад? Агар ман мӯҳлати дуюмро ба ҷои ӯ гузаронда метавонистам!» Вале Худованд, дар вақти интиҳобкардаи Худ озмоишero, ки барои ман таъин намуда буд, фиристод ва маро аз роҳи асорат гузаронд.

Вақте ки ман бори аввал маҳбасхонаро аз дарун дидам, пас ҳамаро хеле бодикқат аз назар мегузарондам. Вақте ки посбон маро аз роҳравҳои беохир мебурд, аз зинапоя боло, ба кунҷ мегашт, ба ман шавқовар буд, ки оё ман аз ин ҷо боз баромада метавониста



Вақте ки Любов Сквортсова (с.т. 1959) қарор намуд, ки дӯстони масеҳии худро дар Гагра аёдат мекунад, бегоҳ 12 феввали соли 1983, ҳеҷ кас пешаки ӯгоҳ нанамуд, ки пеш аз он, ки ӯ ба хонаи худ бармегардад, се соли тӯлонӣ мегузарад. Любаро ҳангоми тафтиши ногаҳонии милисаҳо дар хонаҳои хусусӣ ба ҳабс гирифтанд. Ин айнан як ҳафта пеш аз бисту чорумин рӯзи таваллуди ӯ рӯй дод. Ҳарчанд вай ба ҳайати Шӯрои хешовандони бандиён дохил намешуд, Люба ба онҳо ҳар дафъа, кадом вақте ки метавонист, кӯмак мекард. Ҳоло ӯ шавҳар дорад.

бошам. Вақте ки мо тамоми роҳро то ошёнаи боло паймудем, посбон маро дар ҳучра маҳкам кард. Ман дар он ҷо бо бистари худ дар даст меистодам ва ба ҳар тараф нигоҳ мекардам. Ман диққат додам, ки ҳатто тирезачаи хурдакак бо панҷараи оҳанин маҳкам карда шуда буд. Шаш зани маҳбус маро бодиққат аз назар мегузаронданд.

Ниҳоят яке аз онҳо гуфт:

– Бачаам, дар ин ҷо чӣ кор мекуни?

– Ман масеҳӣ ҳастам. Бинобар ин маро ба ин ҷо маҳкам карданд. Лекин, агар мумкин бошад, ман дар бораи ин пагоҳ нақл мекунам. Ҳоло ман бисёр меҳоҳам, ки хоб равам. Маро ду рӯз пеш ба ҳабс гирифтанд. Маро дар шӯъбаи милиси барои пурсупос нигоҳ медоштанд ва танҳо ҳозир ба ин ҷо оварданд.

Дигар занҳои маҳбус розӣ шуданд, ки ман дам гирам ва ба ман каме аз шӯрбояшон, ки баъд аз ҳӯроки пешин монда буд, пешниҳод карданд. Ман бо хурсандӣ ҳӯрок хӯрдам.

Ман айнан дар ҳамон маҳбасхонаи Ворошиловград будам, ки дар он баъзе аз воизони ҳабсшудаи мо қарор доштанд: Павел Ритиков, Степан Германюк, Павел Сажнев, Иван Тягун ва Анатолий Балатский. Вақте ин бародарон дар Масеҳ фаҳмиданд, ки ман ҳам дар ин ҷо ҳастам, онҳо хостанд, ба ман каме часорат бахшанд. Боре, вақте ки ман дар ҳавличаи сайругашт будам, дар як девор суханони шитобкорона навишташударо дидам: «То дами мамот амин бош!» Ман чунон рӯҳбаланд гардидам, вақте ки дар девор ин мурочиатномаи навишташударо дидам, ки дар солҳои минбаъда ба ман қуввати зиёд дод.

Ҳангоми маҳбусии худ ман Ҳимояи Худовандро эҳсос менамудам ва ҷавобҳои Ӯро ба дуоҳоям равшан дида метавонистам. Дар озодӣ намудҳои зиёди фаъолиятҳо диққати маро ҷалб мекарданд. Вале дар маҳбасхона Худованд ҳамеша дар назди ман буд. Дар фикр ман ҳамеша бо Ӯ сӯҳбат мекардам ва Ӯ дарҳол эҳтиёҷоти маро пур мекард. Дигар касе набуд, ки ба ӯ дили худро кушода тавонам, бинобар ин дар дуо ҳамаро ба пеши Худованд меовардам, ҳатто қарорҳои оддиро, ки ҷӣ тавр бояд амал намоям.

Дар асорат будан, барои ман баракат буд. Ман дар он ҷо чунин хурсандиро эҳсос мекардам, ки дар озодӣ бароям номаълум буд. Занҳо дар ҳучраам аз ман мепурсиданд: «Ҷӣ тавр ту метавонӣ чунин ором ва хушбахт бимонӣ, вақте ки туро бе ягон сабаб ба

махбасхона андохтанд?» Ман шодӣ мекардам, зеро барои Худованд азоб мекашидам.

Бо вучуди ин, пеш аз мурофия ман ҳисси изтироб ва ноустуворио эҳсос менамудам. Дар шаби пеш аз мурофия ман хоб рафта наметавонистам, он шабро дар дуо гузарондам ва аз Худованд хоҳиш мекардам, ки хирад ва қувват диҳад. Дар субҳи рӯзи дигар, вақте ки мошини ҳабсхона ба назди бинои додгоҳ омад, ман падару модари худ ва дӯстони зиёдро, ки дар берун интизорӣ мекашиданд, дидам. Ҳарчанд ман аз хурсандии он, ки баъд аз се моҳи дар маҳбасхона будан, чехраҳои онҳоро дидам, гиря кардан меҳостам, худро ба даст мегирифтам. Ман намехостам, ки таъқибкунандагон ашки чашмонамро бинанд, охир онҳо метавонистанд гӯянд, ки ман аз шубҳа ё ҳарос гиря мекунам. Худованд ба ман қувват дод ва барои гиря накардан кӯмак намуд.

Мошини ҳабсхона дар назди бинои додгоҳ манъ кард, вале посбонҳо маро намебароварданд. Айнан чанд дақиқа гузашт ва онҳо гуфтанд, ки мурофия мавқуф гузошта мешавад ва маро баргашта ба маҳбасхона бурданд. Баъд аз нисфирӯзи маро аз нав ба бинои додгоҳ бурданд. Ин дафъа дар берун милиса бисёр буд, ки ба дӯстонам барои каме наздик омадан иҷозат намедоданд. Посбонон ба падару модарам иҷозат доданд, ки ба бинои додгоҳ дароянд, вале онҳоро дар кунҷи аз ҳама охир ҷой карданд. Падарам дарҳол бо овози баланд гуфт, ки нағз намешунавад ва ба ҷои пеш гузашт, то ки дар назди ман нишинад.

Мурофия ду рӯз давом кард. Барои эълон кардани ҳукмнома ба толори додгоҳ ҳамаи масеҳиёно, ки дар берун интизорӣ мекашиданд, даъват намуданд. Вақте ки довар ҳукмнома, — се соли ҳабсро дар маҳбасхона хонда дод, — дӯстонам ба ман гулҳо мекартофтанд ва фарёд мезаданд: — «Далер бош! То дами мамот амин бош!» Онҳо, ҳангоме ки маро баргашта ба назди мошин мебурданд, партофтани гулҳоро давом медоданд.

Дар роҳ ба сӯи лагер ман дуо мекардам ва аз Худованд хоҳиш мекардам, ки дар он ҷо боз ҷонг зани масеҳиро пайдо кунам. Худованд ҷавоб дод! Вақте ки ман ба лагер расида омадам, маҳбусони дигар пурсиданд, ки барои чӣ маро маҳкум кардаанд. Баъд аз он, ки қиссаи маро шуниданд, онҳо гуфтанд: «Дар ин ҷо ба монанди ту боз як зани имондор ҳаст!»

Онҳо маро бо Мария Дидняк шинос карданд, ин барои ман хурсандии калон буд. Мария барои ман ҳамчун модар гардид. Ў маро химоя мекард, ба ман кӯмак менамуд ва таълим медод, ки дар лагер чӣ гуна рафтор намоям. Кор хеле вазнин буд, бинобар ин аз рӯзи аввал ман аз Худованд хоҳиш менамудам, ки барои иҷро кардани меёрам кӯмак намояд. Ман мӯътақидам, ки масеҳӣ ҳамеша бояд намунаи ибрат бошад, бояд ҳамеша хуб кор кунад, зеро барои дигар одамон ин шаҳодати хеле саҳт мебошад. Ман аз он ғам меҳӯрдм, ки меёри худро иҷро карда наметавонам ва ин барои ғайримасеҳиён ибрати хуб намешавад. Ҳар субҳ, вақте ки бригадаи маро ба кор мебурданд, ман барои ин дуо мегуфтам. Вақте ки ман ба шӯъбаи худ мерафтам ва дар ҷои қорӣ худ менишастам, дуо гуфтанро давом медодам: «Худованд, дастони маро баракат деҳ, то ки ман хуб ва зуд кор карда тавонам!» Ҳарчанд кор вазнин буд ва то дувоздаҳ соат дар як рӯз кор мекардем, ба ман муяссар мешуд, ки онро иҷро намоям.

Дар вақти зимистони аввалини худ дар лагер ман саҳт бемор шудам ва баъд дер ва бо мушкилӣ шифо меёфтам. Вақте ки падару модарам барои аёдати ман омаданд ва диданд, ки дар қадом ҳолат қарор дорам, онҳо хеле хавотир шуданд. Онҳо аз ҳолати ман ба ҳамаи дӯстони масеҳиамон хабар доданд ва хоҳиш намуданд, ки бароям дуо карда, шафоат намоянд. Дар натиҷа маро ба қори хеле сабуқтар таъин намуданд, саломатиам бошад, оҳиста-оҳиста беҳтар мешуд.

Мо бо Мария зуд-зуд вомеҳӯрдм. Мо дар рӯи ҳавлӣ сайругашт мекардем, аз порчаҳои Навиштаҷот нақл менамудем, дуо мекардем ва баъзан ҳатто бо овози хеле паст суруд меҳондем. Мо дар бораи дӯстонамон гап мезадем, ба якдигар шеърҳо қироат мекардем ва ибодатҳои хурдакӣ худро мегузaronдем. Вақте ки ягон нафари мо мактуб мегирифт, мо онро якҷоя меҳондем ва ба ҳар як хабар хурсандӣ мекардем. Якчанд маротиба сардори лагер моро даъват намуд ва гуфт, ки дигар бо ҳам вонахӯрем, лекин мо бе ин робита зиста наметавонистем.

Боре посбонҳо тахтакатҳо ва ҷевончаҳои моро кофтуков намуданд ва Инчили хурдаки мо ва дафтари хотираро бо шеърҳо пайдо карданд. Онҳо ҳамаро мусодира намуданд. Мо инро ҳамчун аз Худованд қабул кардем. Мо танҳо барои он дуо мекардем, ки Ў барои тоб овардан ба ҷазое, ки барои нигоҳ доштани Инчил мегирифтем, қувват диҳад.

Дере нагузашта, баъд аз ин моро ба назди сардори лагер даъват карданд. Вақте ки ба утоқи ӯ даромадем, вай ба мо нигоҳ карда гуфт: «Ман имрӯз бо шумо гап наметанам! Пагоҳ ман тамоми маъмурияти лагерро чамъ меорам ва шумо барои кирдорҳои худ дар назди ҳама ҷавоб медиҳед!»

Ҷайрон буд, ки мо хеле ором будем ва бо шаъну эътибори масеҳӣ рафтор менамудем. Мо ба иморатҳо баргаштем ва барои вазъият дуо гуфтанд давом медедем.

Дар рӯзи дигар тамоми маъмурият чамъ омаданд ва моро бо Мария ба назди худ даъват карданд. Сардори шӯъбаи амалкунанда эълон намуд, ки ҳангоми кофтуков дар манзили Дидняк ва Скворцова Инчилро пайдо намуданд.

Ҳама ба завқ омаданд. «Шумо он Инчилро дар ин ҷо доред? Мумкин аст, ки мо бинем?», — мепурсиданд, онҳо.

Намояндагони маъмурият онро дар гирди давра мегардонданд ва хеле бодикқат назорат мекарданд. Дар он лаҳза аксарияти онҳо Инчилро бори аввал медиданд. Баъзе аз хузурдоштагон одамони донишманд буданд, маълумоти ҳуқуқшиносӣ доштанд ва бисёр адабиётҳои зиддидиниро хондаанд, лекин онҳо боре ҳам Инчилро надида буданд! Онҳо ба савол додан сар карданд ва мо дар бораи Худо, Китоби Муқаддас ва эътиқоди худ сӯҳбати хеле аҷиб доштем. Хеч кас ҳатто кофтуков ё «риоя накардани» мо, — нигоҳ доштани Инчилро ба ёд намеовард. Чунин ба назар мерасид, ки онҳо мақсади ба хогири ҷӣ даъват кардани моро фаромӯш карданд ва дар охир ҳатто нагуфтанд, ки ҷазои мо ҷӣ гуна мешавад. Баъд аз чанд рӯз ба мо бо Мария хабар доданд, ки моро аз имтиёзи доштани маблағи иловагӣ барои истифода бурдан дар мағозаи лагер маҳрум месозанд. Мо ба Худованд барои ҳимоя ва ғамхории Ӯ чунон миннатдорӣ мекардем, охир мо ҳаби танҳоиро интизор будем!

Вақте ки рӯзи озодашавии Мария расид, ман якбора ҳам шодӣ мекардам ва ҳам ғамгин мешудам — шодӣ мекардам, зеро ӯ ба хонаи худ, ба назди оилааш бармегардад, метавонад ба ибодатҳои калосо равад ва ҳама ро бубинад, вале ғамгин мешудам, ки танҳо мемунам. Дар маҳбасхона истодани ман бо ҳузурӣ апаи азизам дар Масеҳ мунаввар буд! Лекин ман аллакай ба зиндагии маҳбасхона одат кардам. Ӯ ба ман дар давраи аз ҳама мушкӣ — ҳафтаҳои аввал дар лагер кӯмак намуд.

Дар рӯзи аввали аз ҳам ҷудошавиамон ман набудани Марияро хеле саҳт ҳис мекардам. Касе набуд, ки бо ӯ сӯҳбат намоям ва таассуротамро гуфта диҳам. Лекин баъд Худованд ба ман боз ҳам наздиктар шуд. Вақте ки ман ба кор мерафтам ва аз кор бармегаштам, пас тамоми вақт дар дили худ бо Худованд гап мезадам: «Бо Худованд будан чӣ қадар хуб аст, ин қадар осон ва озодона, ҳатто дар ин ҷо, дар лагер!» Сухане пайдо намешавад, ки ҳолати аз сар гузаронидаамро тасвир намоям. Худованд дар чунин ҳолатҳо хеле наздик мебошад!

То он вақте ки дар лагер будам, Худованд ба ман имкониятҳои зиёди ба одамон кӯмак карданро дод, хусусан ба маҳбусони миёнасол. Як зани пиронсол дасташро шикаст ва ман ба ӯ ғамхорӣ мекардам ва либосҳояшро мешустам. Барои ман инчунин назорат кардан завқовар буд, вақте ки ба лагер маҳбусони навро меоварданд. Дар дили худ ман ҳамеша умед доштам, ки боз ягон зани масеҳиро меоранд.

Боре, вақте ки аз паси маҳбусони навомада назорат мекардам, ба зане аҳамият додам, ки ба ман шинос метофт. Вай ба Уляна Германюк, ҳамсари яке аз шӯбонҳои маҳбус монандӣ дошт. Ман чеҳраи ӯро дар масофа муоина мекардам, вале қарор намудам, ки ин вай буда наметавонад. Ин зан хеле пир, ҳароб ва бо чеҳраи тира буд, ман бошам, Улянаро хеле хуб медонистам ва маҳз пеш аз ҳабсшавии худ дида будам – охир дар ин муддати кӯтоҳ вай наметавонист, ин қадар саҳт тағйир ёбад. Ман ба иморати худ ноумед баргаштам.

Чанд рӯз пас касе ба ман гуфт:

– Онҳо бо гуруҳи маҳбусони нав боз як баптистзани дигарро оварданд. Ту ӯро аллакай дидӣ?

– Вай дар кучо аст, – пурсидам, ман, – ӯро дар кадом иморат ҷой карданд?

– Вай бемор аст, ӯро дар беморхона ҷой карданд.

Ман ба беморхона давида рафтам ва айнан ҳамон зани пирро, ки пештар ба ӯ диққат дода будам, дидам. Ин аниқ Уляна буд! Вай чӣ хел тағйир ёфтааст! Вай на гашта ва на истода метавонист, ӯ ҳатто қуввати гап задан надошт. Ман ҳар дақиқаи холиро бо Уляна мегузарондам ва ба ӯ ғамхорӣ мекардам. Баъд аз ду ҳафта ӯро аз беморхона ҷавоб доданд ва ба кор фиристоданд. Барои вай ин хеле мушқил буд. Вай бо мушкили роҳ мегашт, ба зӯр кор мекард, бинобар ин ман ба Уляна ғамхорӣ карданро давом медодам, либосҳояшро мешустам, ҷойгаҳашро

мепартофтам. Вақте ки рӯзи озодшавиам расид, бо мушкили ба худ тассавур мекардам, ки баъд аз рафтани ман ҳоли вай чӣ мешавад. Дар рӯзи рафтанам, ман ба назди вай барои хайрухӯш кардан омадам ва мо ҳамдигарро ба оғӯш гирифтем. Ў аз ман хоҳиш мекард, ки ба ҳамаи дӯстон, ки барои вай дуо мегуфтанд, салом расонам ва саломи хосаро ба занони Шӯрои ҳешовандони бандиён расонам. Онҳоро бо муҳаббат ёд намуда, вай меҳост, ки занҳоро дар қорашон рӯҳбаланд намояд. Уяна инчунин аз онҳо хоҳиш менамуд, ки аҳволи бади саломатии ўро ба назар гирифта, барои вай шафоат кунанд ва дуо гӯянд. Вай махсусан хоҳиш мекард, ки дархостҳо нависанд, то ки кори ўро дар лагер сабуктар намоянд, зеро қуввати ў тамоман рафтааст.

Вақте ки ман маҳбус будам, ояти дӯстдоштаи ман аз Китоби Муқаддас ин буд: «Аз машақатҳое, ки бояд ба сарат ояд, натарс...То дами мамот амин бош ва тоҷи ҳаётро ба ту хоҳам дод» (Ваҳй 2:10) Аксарият порчаҳо аз Навиштаҷот инчунин барои ман азиз буданд, вале ин — бештар. Дар давоми се сол мақсади асосии ман то охир амин мондан буд.

Акнун, баъд аз озодшавӣ, ман баъзан фикр мекунам, ки оё дар маҳбасхона ин барои ман мӯҳлати ягона буд. Ҳама чиз метавонад рӯй диҳад, агар ба Худованд содиқона пайравӣ намоем, бо роҳе, ки Ў моро мебарад, биравем ва ба ҳар ҷониб рӯ нагардонем. Ҳатто ҳоло ҳам ин суҳанҳо дар қалби ман ҳар замон шунида мешаванд: «То дами мамот амин бош!»



.....
 Любаро ҳануз бо либоси маҳбусӣ волидони
 хушбахташ дар хона пешвоз мегиранд.



.....
 Дар ҷамъомади калисои хонагӣ ҷои нишаст
 набуд, барои он ки бисёр дӯстон ҷамъ шуданд,
 то ки Любаро хушомадгуй кунанд ва то
 бишнаванд, ки дар маҳбас аз ҷӣ душворихо
 ӯ гузашт.



.....
 Ва Люба, ва Андрей Юдинтсев (боби 1 меб.)
 дар ин маҷлиси ҷавонон дар бораи ҳаё
 ва солҳои дар маҳбасхона гузарондашон
 нақл карданд.

Вениамин Маркевич

«Падари асир»

Моҳи октябри соли 1982 ман аз кӯча мегуаштам, то ки як оиларо аз калисои худ хабар гирам, ҳамон вақт одами ба ман ношинос фарёд зад: «Вениамин Маркевич, сабр кунед! Шумо ба мо лозим!»

Ман фаҳмидам, ки маро ба ҳабс гирифтанд меҳоханд ва қадамҳоямро тезондам. Қариб ба хонаи дӯстонам наздик шудам ва хостам дароям, то ки онҳо ба оилаам хабар дода тавонанд, ки ман дар кучоям.

– Не! Истед! Начунбед!

Ду мард бо фарёдзаниҳо аз кӯча давида гуаштанд ва маро нигоҳ доштанд. Баъд дар наздамон мошини милиса омада истод ва маро ба маҳбасхона бурд. Маро ба ҳабс гирифтанд, вале касе аз шиносҳоям инро наид.



Вениамин Маркевич (с. т. 1938), дар озодӣ ҳамагӣ ду моҳи кӯтоҳ буд, қабл аз он, ки дар моҳи октябри соли 1982 ўро бори дуюм ба маҳбасхона кашиданд, ў 44 сол дошт. Аъзои Шўрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ, Маркевич шўбони калисои Мустақили баптист дар Орҷоникидзе [тарҷумаи тахминӣ – ҳоло Владикавказ], инчунин шоири боистеъдод мебошад. Ўро ба панҷ соли ҳабс дар маҳбасхона маҳкум намуданд, аммо ҳашт моҳ пеш аз муҳлат, дар моҳи феввали соли

1987 озод намуданд.

Дар хучра нишаста, ман ҳар доим оиди нақшаҳои анҷомнадода фикр мекардам. Дар он рӯз ман нақша доштам, ки ба аёдати якчанд оилаҳои масеҳӣ меравам ва дар ҷамъомади дуо маъви́за мекунам. Дар рӯзи дигар мо бо Ҳамсарам нақша доштем, ки ба шаҳри Ҳамсоя меравем, то ки бо ҳешовандон дидорбинӣ намоем. (Маро аз маҳбасхона баъд аз мӯҳлати якум Ҳамагӣ ду моҳ пеш озод намуданд ва ман Ҳанӯз ба аёдати онҳо нарафта будам.) Ман охири ҳафтaro интизор будам, то ки ба конфронси ходимон равам. Баногоҳ, Ҳама умед ва нақшаҳоиам барҳам хӯрданд – ман дар Ҳабс будам.

Ман интизор набудам, ки баъд аз озодшавиам маро ҷунон зуд, ба Ҳабс мегиранд ва дарк намудани он, ки касе дар ин бора ҷизе намеронист, дар қалбам ҷун санги вазнин меҳобид. Вале се рӯз пас, назоратчиёи аз Ҳамсарам ба ман хӯрок ва либоси гармро расонданд. Ин тӯҳфаҳо маро бовар кунонданд, ки ақалан хонаводаам медонад, ки ман дар кучо ҳастам.

Дертар ман фаҳмидам, ки милиса аз калисои мо се ходимонро ба Ҳабс гирифтааст: Вениамин Чистяков, Василий Михин ва маро. Дар охири моҳи декабр муфаттиш ба мо иҷозат дод, ки ба мурофия омодагӣ бинем. Ҷор рӯз пайхам моро ба утоқ медаваронданд ва дар он ҷо, дар ҳузури муфаттиш мо гувоҳии шохидон ва дигар маводҳоро меомӯхтем.

Дар рӯзи сеюм 25 декабр, иди Мавлуди Исо буд. Дар он субҳ, Ҳамин ки мо ба утоқ даромадем, Вениамин Чистяков ба муфаттиш муроҷиат намуд: «Имрӯз Мавлуди Исо аст, – гуфт ӯ, – Ҳамаи масеҳиёи ин рӯзро ҷашн мегиранд. Ба мо иҷозат диҳед, ки якҷоя дуо гӯем».

Муфаттиш розӣ шуд. Баъд мо Ҳар се бо овози паст таронаи «Шаби ором»-ро саронидем ва ба зону нишаста, дар дуо ба Худованд барои таваллуди Писари Ӯ миннитдорӣ намудем. Муфаттиш нишаста, дар оромӣ гӯш мекард. Вақте ки мо дуоро анҷом додем, вале Ҳанӯз дар зону нишаста будем, дар кушода шуд ва ба утоқ коркуни КАД даромад. Вай кори ба амал омадаистодаро дид, зуд ба роҳрав баромад ва аз ақибаш дарро пӯшид. Он рӯз вай дигар барнагашт.

Ҳамсарам дертар ба ман нақл кард, ки вай муфаттишро субҳи барвақт дар Мавлуди Исо дида буд. Вақте ки ӯ дар автобус ба кор мерафт, Ҳамсарам ва ду фарзанди хурдӣ дар худӣ Ҳамон автобус ба ибодати идонаи пагоҳирӯзӣ (фарзандони калонӣ дар мактаб буданд, зеро Мавлуди Исо дар мамлакати мо рӯзи кори муқаррарӣ буд)

мерафтанд. Вай бо муфаттиш саломуалек кард, ба ӯ Мавлуди хушро орзу намуд ва аз ӯ хоҳиш намуд, ки ба падарашон аз фарзандон табрикоти мавлудиро расонад.

Мурофияи мо аз 24 январ то 2 феврал давом кард. Дар рӯзи якум, вақте ки мошини милиса ба назди бинои додгоҳ наздик омад, Вениамин, Василий ва ман дар майдони барфзада тақрибан яксаду панҷоҳ нафар дӯстони масеҳиро дидем! Бисёр касон аз кор ҷавоб гирифтанд, то ки омада моро рӯҳбаланд ва дастгирӣ намоянд.

Дар вақти мурофия ҳатто баъзе шаҳодатҳо бар зидди мо рӯҳбахш буданд. Як муаллима изҳор намуд:

– Мактаби мо барномаи аттеистии аъло дорад, лекин бо сабаби ғаёлияти айбдоршавандагон, аз он қариб ҳеҷ чиз намондааст!

Гувоҳии имондорон инчунин моро тасалло меод. Як зани ҷавони масеҳӣ гуфт:

– Ман бар зидди бародарони масеҳии худ шаҳодат дода наметавонам. Бигзор Худованд ба ман кумак кунад!

Баъд, ба суоли довар оиди амалҳои ҷинояткоронаи айбдоршавандагон ҷавоб дода, шахси ҷавон баён намуд:

– Инҳо бародарони ман ҳастанд! Ман медонам, ки онҳо шаҳрвандони лоиқӣ эҳтиром, шавҳарон ва падарони хуб мебошанд. Онҳо ягон ҳел ҷиноят содир накардаанд. Ягона «айби» онҳо дар он аст, ки онҳо масеҳӣ мебошанд. Лекин ман ҳам масеҳӣ ҳастам ва омодаам, ки бо ҳамроҳии онҳо дар курсии айбдоршавандагон нишинам, агар дар мамлакати мо масеҳӣ будан ҷиноят ҳисоб гардад.

Ниҳоят, додгоҳ моро маҳкум намуд: Василий Михинро ба се сол, Вениамин Чистяковро ба чор сол, маро бошад, ба панҷ соли маҳрумият аз озодӣ.

Роҳи ман аз Қавқоз то Ёкут сад рӯз давом кард, дар ин муддат ман дар бисёр маҳбасхонаҳо будам. Дар маҳбасхонаи Соликамск ман рӯзҳои зиёдро гузарондам ва аз боби ҳабдахуми Инчили Юҳанно, ки онро аз ёд медонистам, андеша мерондам. Дар ин боб дуои рӯҳонии начиби Исо пеш аз марги ӯ дар салиб мебошад. Дар дуо Худованд «чалол»-ро шаш маротиба ёдрас менамояд. Масалан, ӯ аз Падар хоҳиш мекунад, ки Писарро чалол диҳад ва шаҳодат медиҳад, Худи ӯ Падарро дар ҳаёти заминии Худ чалол додааст ва кореро, ки Падар омода намуда буд, иҷро кард. Хусусан ман аз он андеша мекардам,

ки Исо дар бораи пайравонаш чӣ гуфтааст: «Ва Ман чалолеро, ки ба Ман додаӣ, ба онҳо додаам...» (Юҳанно 17:22).

«Худованд ҷалоли ҷовидони Худро чӣ тавр месозад» –суол мекардам, ман. Агар пеш аз азобҳои таслибшавӣ Исои Масеҳ дар бораи ҷалоли ҷовидони Худо бисёр гуфтааст, ин бояд ягон чизи муҳим ва арзанда бошад». Ҳаёт дар маҳбасхона якбора осон ва хушнуд гардид, вақте ки ман тамоми диққати худро ба ҷалоли Худо ҷалб намудам.

Як чизи ногаҳонӣ инчунин дар Соликамск рӯй дод: назоратчиён маро ба мулоқот даъват намуданд! *«Бо кӣ?»* – мепурсидам, ман аз худ. Дар ин шаҳри дурдасти Уралск, ҳазор километр дуртар аз хона, кӣ метавонист ба мулоқоти ман биёяд? Посбонон маро ба ҳучраи мулоқот дароварданд, дар он ҷо бошад, ҳамсарам буд!



.....
 Ҳамсари Маркевич чор писарашро бо худ гирифт, то ки ба дидорбинии падарашон дар лагери маҳбасхона, дар наздикии Якутск, Сибир равад. Маркевичҳо соҳиби ёздаҳ фарзанд мебошанд.

Ба мо барои мулоқоти нимсоата иҷозат доданд, вале, ҳатто чунин вохӯрии кӯтоҳакак тӯҳфаи бебаҳо буд. Ҳамсарам гуфт, ки духтари калонии мо бо писари дӯстам Вениамин Чистяков, ки ўро ҳамроҳ бо ман маҳкум намуданд, фотиҳа шудааст. Ман розигӣ ва баракати худро расондам ва ваъда додам, ки барои онҳо дуо мекунам. Ман ба Падари Осмонии худ барои ғамхории Ў ба фарзандонам, барои эҳтиёҷоти онҳо ва беш аз ҳама — барои ҷони онҳо миннатдорӣ намудам.

Вақте ки маро бори аввал ба ҳабс гирифтанд, духтари ман, ки ҳоло ба шавҳар мебарояд, сздаҳсола буд. Апаи ҳамсарам ба хонаамон омада, ҳар гуна сафсатаҳо мегуфт: «Ту чӣ гуна шавҳар дорӣ? Ў дар бораи чӣ фикр мекунад? Ана, вай акнун дар маҳбасхона аст, ту бошӣ, бо фарзандон танҳо мондӣ! На танҳо бо ду ё се кӯдак, балки бо хонаи пур аз кӯдакон! Ў ҳамин тавр ба оилаи худ ғамхорӣ мекунад?»

Баъд аз он ки вай рафт, духтари сздаҳсолаи ман аз модараш пурсид: «Барои чӣ ту ба ҳолаам чун Исо ба Петрус ҷавоб надодӣ: „Ту на дар бораи амру наҳӣи Худо, балки аз чизҳои инсонӣ андеша мекуни“?» Ҳоло бошад, духтараки хурдакаки ман аллакай ба воя расидааст ва ба воизи ҷавон ба шавҳар баромаданист!

Вақте ки баъд аз вохӯрӣ бо ҳамсарам ба ҳуҷра баргаштам, ман дарҳол ба навиштани табрикот ва орзуҳои тӯйона ба духтарам ва шавҳари ояндаи ӯ шурӯъ намудам. Ман дуо мекардам, то ки сензор (цензор) ин мактубро дер нигоҳ надорад ва Худованд барои гирифтани он ба онҳо кӯмак наояд. Онҳо мактуби маро дар вақташ гирифтанд ва барои арӯсу домод панду насихат аз падари маҳбус он қадар маҳсус буд, ки дар ҷашни тӯйона мактуби маро ба ҳама хонда доданд.

Сартосари мамлакат сафар намуда, ман маҳбусони зиёдро, ки дар лагер ё маҳбасхона бо масеҳиён буданд, вохӯрдм. Як маҳбус ба ман суроғаи Николай Бойкоро дод ва дар бораи ӯ нақл намуд. Дар маҳбасхонаи дигар ман шахсеро вохӯрдм ва ӯ бо ифтихор арз менамуд, ки дар ошхонаи лагер тӯли моҳҳои зиёд бо ҳамроҳии Бойко сари як миз нишастааст. Ў батафсил нақл менамуд, ки чӣ тавр Бойко, сарфи назар аз он, ки назоратчиён ўро пайваستا дар ҳуҷраи ҷудогона нигоҳ медоштанд, ҳама чизро бо табассум мепазирuft. Ман аз шунидани чунин шаҳодатҳо рӯҳбаланд мегардидм.

Ниҳоят, дар моҳи июли соли 1983 ман ба лагер дар Ёкут расидам. Дар миёни ману дигар маҳбусон муносибатҳои хуб оғоз ёфтанд. Бисёр

касон мепурсиданд, ки барои чӣ маро дар ин ҷо маҳкам карданд ва ҷаро ман аз хона ин қадар дур будам. Ман ба онҳо дар бораи Худованд нақл мекардам.

Рудолф Классен дар ин лагер айнан пеш аз ман буд. Як ёкути кӯҳансол ба ман нақл намуд: «Боре маро барои кадом як кирдор ба карсер шинонданд, Рудолф бошад, аллакай дар он ҷо бо сабаби он, ки ба одамон дар бораи Масеҳ нақл мекард, менишаст. Вай чунон далер буд! Маъмурият аллакай як бор мӯҳлати вайро дароз намуд, вале ӯ ба Худованд хиёнат накард. Дар он ҷо ӯ доим ба ман дар бораи Худованд нақл менамуд».

Аксарият маҳбусон дар лагер Георгий Винсро ҳанӯз дар хотир доштанд. Баъзеҳо мегуфтанд: «Ту Винсро мешиноӣ? Ӯ дар ин ҷо, дар тӯли чор сол бо мо маҳбасӣ буд. Ман ҳар доим бо вай ҷой менӯшидам». Ё: «Мо яқоя кор мекардем». Ҳамаи ин хотираҳо мусбӣ буданд.

Дар тахтакати ҳамсоя маҳбуси дузд меҳобид, ки аллакай шаш мӯҳлатро аз сар гузарондааст. Вай бемор шуд ва ман ба ӯ ғамхорӣ мекардам. Вақте ки мо аз наздик шинос шудем, ман ба ӯ дар бораи Масеҳ нақл мекардам. Ман ҳатто ба ӯ Инчили Юҳаннои хурдакии худро додам.

«Медонӣ, Вениамин, — гуфт ӯ ба ман, — ҳамин ки ту дар иморатҳои мо маскан гирифти, ба ман таъсир расондӣ. Ман диққат додам, ки ту ба мисли дигарҳо нестӣ».

Лекин, вақте намояндагони маъмурият диданд, ки мо бо ҳам сӯҳбат мекунем, онҳо ўро ба пурсупос даъват карданд, ба ӯ таҳдид намуда, мачбур мекарданд, то ки иқрор шавад, ки мо бо ӯ дар ҷӣ хусус гап мезадем.

«Ман намедонистам, ки дар ин ҷо аз пушти ту назорат мебаранд! — гуфт ӯ дертар. — Ман ба онҳо нагуфтам, ки ту ба ман дар бораи Худо гап мезанӣ. Ман намехостам, ки туро барои ин ҷазо диҳанд». Он гоҳ мо хеле эҳтиёткор мешудем. Мо дар иморатҳо гап намезадем, балки дар берун дар ягон ҷо воমেҳурдем. Ин мард ба Инчил шавқ пайдо намуд ва ҳар замон онро пинҳонӣ меҳонд.

Баъд зимистон фаро расид — зимистони аввали шимолии ман. Дар Ёкут барф дар аввали моҳи сентябр ба бориш сар мекунад ва то моҳи июн об намешавад. Он боз ҳам чуқуртар мегардад. Ҳатто, вақте ки ҳарорат то 60° С мефаромад, бригадаи сохтмони ман дар ҳавои кушод

кор карданро давом медод. Аммо Худованд барои аз сар гузарондани хунукӣ ба ман ба таври мӯъҷизавӣ кӯмак менамуд.

Дар соли 1984 ба лагер боз як воизи дигар – Николай Поповро аз Рязан оварданд. Ман аз омадани бародар дар Масех чунон хурсанд будам! Ман аз Худованд чунон миннатдорӣ мекардам! Ҳар рӯз мо дар берун вомехӯрдём, то ки дуо кунем, то ки аз хабарҳои хона ба ҳамдигар гап занем ва инчунин баъзан якчанд оятро аз Инчил хонем.

Дар он сол мо иди Мавлудро бо ҳамроҳии Николай чашн гирифтем.



.....
 Вениамин Маркевич баъзе мактубҳоро, ки ҳангоми дар
 маҳбасхона будани худ гирифтааст, аз назар мегузаронад.
 Бандиро бо кадом усул рӯҳбаланд кардан мумкин аст? Мактубҳо,
 мактубҳо, мактубҳо.

Моҳи декабр хеле сард буд, барф бошад, – бисёр чуқур. Дар ҳудуди иморатҳо чуқуриҳо меканданд ва дар онҳо гулханҳо меафрӯхтанд, то ки заминро каме ҳам бошад, гарм кунанд. Мо бо Николай дар назди яке аз чунин гулханҳо вохӯрдём, бо овози паст «Шоми ором»-ро сурудем ва якҷоя дуо кардем. Мо ба ҳамдигар руқъаҳои табрикоти ва мактубҳои аз аҳли хонавода ва дӯстонамон гирифтaro додем.

Мактубҳое, ки мо мегирифтем, бехтарин буданд. Баъзан онҳо бобҳои пурраро аз Инчил дар бар мегирифтанд. Вале, як бор сардори бригада яке аз мактубҳоямро ба ман зуд надод. Ба ҷои ин вай маро барои гуфтугӯ оиди он даъват намуд.

– Ба назарам, духтаре, ки ин мактубро навиштааст, хеле ҷавон аст, – гуфт ӯ, – вале дар ин ҷо вай барои шумо сатрҳои зеринро аз шеър менависад: «Масеҳӣ будан, ин маънои ба бадӣ бо неки ҷавоб гардондан аст». Чӣ суҳанони хуб! Ӯ ҳамчун «Ҳоҳари шумо» имзо шудааст. Ин ҳешутабории хунӣ мебошад?

– Бале, – ҷавоб додам ман, – ба шарофати хуни Масеҳ!

– Ҳм, ман ҳамин тавр фикр кардам.

Баъд ӯ мактубро ба ман дод.

Мактубҳо аз фарзандонам баракати махсус буданд. Боре ман аз фарзанди хурдиам, аз кӯдаки хурдакаки ёздаҳуми худ мактуб гирифтам. Вай ханӯз ба мактаб намерафт, вале бо қалам бо ҳарфҳои ҷопӣ суҳанони зеринро навишт: «Падар, ман туро интизорам! Ба посбонҳо бигӯй, то ки туро ба хона ҷавоб диҳанд». Мактуби ӯ чунон пуртаъсир буд. Охир писари хурдии ман маро кам дар хотир дошт, вақте ки маро ба ҳабс гирифтанд, вай ҳоло хеле хурдакак буд. Дертар ман фаҳмидам, ки ӯ суруди бачагонаи «Вақте ки ҷароғҳо фурузон мешаванд, ҳама падарон ба хона бармегарданд»-ро аз ёд намуд ва ҳар доим месуруд. Боре бегоҳӣ вай гуфт: «Модар, ҷароғҳо аллақай фурузон шудаанд, пас барои ҷӣ падарам ба хона барнамегардад? Наход дар Сибир ҷароғхоро фурузон намекунанд?»

Як бор навбатдор маро даъват намуд ва гуфт:

– Аз духтаратон руқъаи табрикоти омадааст ва ӯ шуморо «падари асир» меномад. Ҳамаи ин ҷӣ маъно дорад? Дар мамлакати мо асирон нестанд, танҳо бандиҳо ҳастанд. Агар вай боз як бори дигар инро нависад, ман руқъаи ӯро ба милисахонаи шаҳри Шумо мефиристам ва онҳо ба вай мефаҳмонанд, ки асир кӣ аст!

Ман ҷавоб додам, ки «асир» — ин истилоҳ аз Китоби Муқаддас аст.

— Китоби Муқаддасро дар ин ҷо эътироф намекунам! — оташин шуд, ӯ. — Ба вай нависед ва фаҳмонед.

Ман ба духтарам навиштам ва ин гуфтугӯро бо афсар тавсиф намудам ва дар иди Фисҳ вай дар руқъа навишт: «Падари азиз, ки барои Каломи Худо маҳбусӣ шудааст, туро бо ид табрик мекунам! Масеҳ эҳё шуд!» Хонаводаам маро дастгирӣ мекарданд — ҳам ҳамсарам ва ҳам фарзандонам ва барои ман ин рӯҳбаландӣ хеле арзишнок буд.

Бо мурури вақт маро ба лагери дигар гузаронданд. Дар рӯзи аввал назоратчи лагер маро даъват намуд ва огоҳ кард, то ки ман ба ягон кас дар бораи Худо гап назанам. «Агар ту дар ин ҷо маъвиза кунӣ, ман туро лату кӯб мекунам, — таҳдид кард ӯ. — Ва ҳеҷ кас маро барои ин ҷазо намедихад. Ман ҳақ мебароям! Ягон хел Худо нест; агар Ӯ вучуд медошт, пас ман Ӯро мепаррондам!»

Ман ҳоло ягон бор чунин суҳанони даҳшатнокро, ки нисбати Худо гуфта шудаанд, нашунида будам, вале ман ҷавоб надодам. Ман ба иморатҳо баргаштам ва дуо мекардам, то ки Худованд ба ман дар ин вазъият кӯмак кунад. Худованд маро шунид: Даре нагузашта ин хизматчи ба лагери дигар гузаронида шуд.

Ман ҳар замон суҳанони Довудро ба ёд оварда, месароидам: «Фароизи Ту сурудҳои ман буд дар ғарибистони ман». (Забур 118:54) Аммо, тасалло ва рӯҳбаландкунии асосии ман бобҳо аз Китоби Муқаддас буданд, ки онҳоро аз ёд медонистам. Ин оятҳо ба ҷони ман гизо медоданд ва дар муборица бо қувваҳои иблис, ки ҳавворӣ Павлус дар бораи онҳо дар Эфсӯсийн 6:11–12 менависад, кӯмак мекарданд. Ин маҳз ҳамон «рӯзҳои бад» буданд, ки қувваҳои махсус зарур буд, то ки «ҳама қорҳоро анҷом дода, истодагӣ карда тавонем» (оят 13). Худованд тавассути дуо, тавассути Каломи Худо ва Исми пурқудрати Худ зафар дод. Ҷалол дар азобу шиканҷаҳо барои Худованд танҳо ба воситаи қудрати Худо имконпазир аст.

Аммо, гарчанд дар ботини худ оромӣ доштам, ҳар замон дар фикр аз худ мепурсидам: «Барои чӣ ба воситаи шаҳодати ман ба Худованд хеле кам одамон имон оварданд? Барои чӣ наҷоти оммавии одамон ба амал намеояд?» Ман дар бораи Масеҳ ҳар қадаре, ки ин имконпазир буд, шаҳодат медодам, аммо натиҷаҳои калони намоёнро намедидам.

Хоки қалбҳои ин бандиён, чуноне ки масал дар бораи кишткунанда тасвир менамояд, «дар сари роҳ» буд (Матто 13:4). Аз сабаби он, ки қалбҳои одамай аз аттеизм ва бадахлокии амиқ пур шудааст, тухми Каломи Худо, ки боре дар чунин қалбҳо кошта шуда буд, дарҳол рабуда мешавад. Одамони зиёд маро дар бораи Худо аз кунҷковӣ мепурсиданд, аммо танҳо ягон-ягон нафар ҳақиқатан меҳостанд, дар бораи Худованд донанд ва ба Каломи Ӯ гӯш диҳанд.

Масалан, бо касе сӯҳбат карда ва ба ӯ дар бораи Худо нақл намуда, вақти зиёдро гузарондан мумкин аст ва ин шахс завқи калон пайдо мекунад. Бо дигар одамон муносибатҳои хуб ҷорӣ мекуни, лекин ҳамин ки ба масъалаи эътиқод ба Худо рӯ меорӣ, онҳо муҳокима кардани ин мавзӯро рад менамоянд.

Вақте ки бо тоифаи сеюми одамон сӯҳбат мекуни, онҳо танҳо ба ақидаҳои худ пайравӣ мекунанд. Ман чунин таҷриба доштам. Баъд аз сӯҳбат дар бораи Худо, як маҳбус ба ман гуфт: «Дар миёни мо ягон хел тафовут нест. Ту имондор ҳастӣ, ман ҳам имондор ҳастам. Ту дуо мекуни, ман ҳам дуо мегӯям!» Лекин вақте ки ман масъаларо оиди он, ки ба Китоби Муқаддас итоат намудан лозим аст, бардоштам, вай ҷавоб дод: «Ман ҳаргиз Китоби Муқаддасро нахондаам ва намехоҳам. Ман ба он чизе, ки дар он навишта шудааст, бовар намекунам». Баъд аз ин вай дигар гап задан намехост.

Баъзан ман чунон меҳостам, баландгӯякро, ки тавассути он посбонҳо фармон медиҳанд, гирам ва ақалан як маротиба барои ҳама дар як вақт аз наҷот ва тавба маъвиза кунам! Албатта, ин амалӣ нагардид, балки танҳо чун орзу боқӣ монд.

Ниҳоят, ман ба хулоса омадам, ки Худованд масеҳиёнро бо як мақсад ба шиканҷаҳо мефиристад: то ки ба гунаҳкорон гӯянд, ки агар дар Масеҳ наҷот наёбанд, онҳо нобуд хоҳанд шуд. Чуноне ки Каломи Худо ба мо мегӯяд: «Ҳангоме ки Ман ба шарире бигӯям: „Албатта хоҳӣ мурд! – вале ту ўро огоҳ накуни ва сухане нагуӣ барои он ки шарирро аз роҳи шариронаи ӯ огоҳ намоӣ, то ки ӯ зинда монад, он шарир дар гуноҳи худ хоҳад мурд, аммо хуни ўро Ман аз дасти ту талаб хоҳам кард“ (Ҳизқиёл 3:18).

Михаил Азаров

Авлиё аз рӯзнама

«Ана, ба ту барои Крючков!» — нафаре аз анбӯх фарёд кард ва маро бо мушт зад.

Ман навакак аз маҷлиси заводи худ баромадам, ки дар он ҷо гумоштағони КАД ба масеҳиён тӯхмат мекарданд ва калисоҳои масеҳиёни баптисти инчилиро таҳқир менамуданд. Дар натиҷа одамон нисбати имондорон чунон ба ҳашм омаданд, ки баъзеи онҳо рост дар берун аз пешам давида баромаданд.

«Инаш ба ту барои Винс!»

Аммо роҳгузарон онҳоеро, ки ба ман ҳамла мекарданд, ақиб кашида бурданд ва ба ман имкон дод, ки зинда гурезам.

Дере нагузашта баъд аз ин латуқӯб милиса хонаҳои бисёр имондоронро, аз ҷумла хонаи маро кофтуков намуд. Дертар прокурор ба ман гуфт, онҳо умед доштанд, ки пул меёбанд, лекин албатта



.....
 Михаил Азаров (с.т.1935) моҳи августи соли 1984 бо сабаби хизмати шӯбониаш дар калисои Мустақили баптистӣ дар Белгород ба ҳабс гирифта шуд. Ҷӯро ба панҷ соли маҳрумӣ аз озодӣ дар лагерҳои меҳнатии шӯравӣ маҳкум намуданд, — ин аллакай мӯҳлати дуҷуми ӯ барои Инчил буд. Он вақт ӯ 48 сола буд. Шӯбон Азаровро ногаҳон дар моҳи март соли 1987 озод намуданд. Ӯ ва ҳамсараш Надежда соҳиби панҷ фарзанд мебошанд.

наёфтанд, зеро мо онҳоро надоштем. Вале дар хонаи ман онҳо ду маҷаллаи масеҳиро пайдо карданд.

Маро ба ҳабс гирифтанд ва дар вайронкунии моддаҳои 190 ва 227 кодекси Ҷиноятӣ айбдор намуданд. Дар моддаи 190 оиди «тўҳмат ба ҳақиқати шўравӣ» гуфта шудааст. Дар моддаи 227 оиди аз роҳи дуруст баровардани ҷавонон, паҳн кардани адабиёт ва баъзе навъҳои дигари фаёлият сухан мерафт. Вайронкунии моддаи 227 боиси ҷазои маҳрумӣ аз озодӣ ба мўҳлати панҷ сол мегардад.

Ман то мурофия чор моҳро дар маҳбасхона гузарондам. Бо ҳамроҳии ман тақрибан даҳ бандӣ, ки асосан одамони олимаком – муҳандис ва раисон буданд, ба ҳабс гирифта шуданд. Ҳамаи онҳо боварӣ доштанд, ки маро аз рӯи иштибоҳ ҳабс намудаанд. Онҳо бо мушкили бовар мекарданд, ки дар мамлакати мо инсонро барои ақидаҳои ба ҳабс гирифтани мумкин аст. Аксариати онҳо маро бовар мекунонанд, ки намоёндагони давлат барои ин иштибоҳ узор мебаранд ва маро ба хона ҷавоб медиҳанд. Баъзеҳо ҳатто ба ман суроғаҳои худро медоданд, то ки ба хонаҳои рафта ва ба ҳамсаронашон хабар диҳам, ки онҳо дар кучоянд. Касе аз онҳо гумон надошт, ки маро ба мўҳлати дароз маҳкум карда метавонанд.

Дар маҳбасхона ман ба одамоне ҳамеша ошкоро мегуфтам, ки маро бо сабаби он, ки масеҳӣ ҳастам, ба ҳабс гирифтанд. Ман инчунин ошкоро дуо мегуфтам ва дар бораи Худо бисёр гап мезадам. Маҳбусони зиёд бо ҷону дил розӣ мешуданд, ки Худо вучуд дорад, вале баъзан чунин ба назар мерасид, ки онҳо Ёро танҳо истифода бурдан мехостанд. Масалан, онҳо донишҷӯ мехостанд, ки оё Ё ба онҳо барои мўҳлати кам гирифтани кўмак карда метавонад.

Ман дар ҳуҷра суруд мехондам, хусусан беғоҳирӯзиҳо. Ба дигарон гўш кардан писанд буд. Чанд маротиба назоратчиёни маро огоҳ карданд, ки суруд хондан манъ аст, аммо ман ба ҳар ҳол давом медодам.

Дар иди Мавлуди Исо ман навиштаҷоте кардам: «Имруз барои шумо Наҷотдиҳанда таваллуд шуд, ки Ё Масеҳи Худованд аст». Ман ҳамагӣ як варақ қоғаз доштам, лекин тавонистам, ки дар он ҳамаи ин суханҳоро бо ҳарфҳои калон ҷо кунам. Яке аз ҳамҳуҷраҳои ман, сармуҳандис ба ман кўмак намуд. Инро посбон دید.

– Ин навиштаҷоти хуб аст, – гуфт ӯ, – лекин барои чӣ шумо санаи таваллуди Ёро нишон надодед?

Он гоҳ ман санаи таваллудро навиштам.

Андак пеш аз Соли нав полковники КАД ва ду майор омаданд, то бубинанд, ки корҳои ман чӣ тавр аст.

– Оё шумо медонед, ки ду нафар дӯстони шумо аллакай дар пеши Худоянд? – пурсиданд онҳо.

Албатта, ман дар бораи ин чизе намедонистам.

– Шумо Борис Артюшенкоро медонед?

– Бале, вай дӯсти ман аст, – ҷавоб додам, ман.

– Вай чон додааст – гуфт полковник, – ў зиндагӣ кардан нахост, бинобар ин ба пеши Худо рафт.

Борисро тақрибан дар ҳамон вақте ки маро ҳам ба ҳабс гирифтанд, ҳабс намуданд. Бешубҳа, вай дар маҳбасхона чон додааст. Нафари дигар Ефим, воиз аз калисои мо буд, ки хонаи худро барои ибодат боз намуд. Ман чӣ кор карда метавонистам, вақте ки дар бораи марги ду дӯсти наздики худ шунидам? Ман ба Худо дуо мегуфтам ва ҳар чизе, ки маро дар пеш интизор буд, ба дасти Ў супоридам.

– Оё шумо дар ҷое, ки онҳо мебошанд, рафтан намехоҳед? Мо метавонем, ба шумо кӯмак кунем, – таҳдид намуд полковник дар анҷоми сӯҳбат.

Ниҳоят, маро ба бинои додгоҳ оварданд. Ғушкунӣ се рӯз давом кард. Дар он рӯзҳо ман, чун аксари дӯстони масеҳиям рӯза медоштам. Ман аз Худо танҳо як чизро талаб мекардам – дар содиқ мондан ба Ў, кӯмак намоям.

Ба муурофия одамони зиёд омаданд: вазифадорони давлатӣ, аттеистон, муҳбирони телевизион ва радио, инчунин масеҳиёни зиёд. Довари миёнсол гуфт, ки дар толори додгоҳ ҳеҷ гоҳ якбора ин қадар одамро надидааст. Дар рӯзи сеюм ҳукмномаи маро хонданд: панҷ соли маҳрумӣ аз озодӣ дар лагери меҳнатӣ.

Дере нагузашта маро ба мошини маҳбасхона шинонданд, то ки ба гузарондан (этапирование) омодагӣ бинанд. Яке аз бандиён дар қатори дақиқае маро бодикқат омӯхт ва баъд фарёд зад «Эй, бачаҳо, ин ҳамон авлиёе мебошад, ки дар борааш дар рӯзнома хондем, ҳамоне, ки дар муурофия гуфт, ки барои маҳбусон дуо мегӯяд!»

Ҳангоми муурофия довар пурсид, ки оё ман алоқаро бо дигар масеҳиёни бандӣ эътироф менамоем. «Албатта, – гуфтам, ман. – Онҳо бародарони ман ҳастанд ва ман барои онҳо дуо мегӯям». Ҳамаи инро дар рӯзномаҳо чоп карданд. Довар имондоронро дар назар

дошт, аммо шахси дар қатора буда чунин фаҳмид, ки ман барои ҳамаи бандиён дуо мегӯям. Мақолаи рӯзнома ба ман хеле кӯмак намуд. Атеистон ба воситаи он меҳостанд, зарар расонанд, вале мақола ба манфиати ман шуд ва дарҳои зиёдро боз намуд.

Вақте ин мард овоза намуд, ки дар қатора авлиё ҳаст, маҳбуси дигар ўро ба як тараф тела дода, дар пеши ман ба зону афтод ва ба гиристан даромад. Ў хоҳиш намуд, ки дастамро ба сараш гузорам ва барои авфи ў дуо кунам. Вай медид, ки дар калисои православӣ чунин дуо мекунам ва меҳост, ки ман гуноҳҳои ўро авф намоям.

Ў дар ҳолати ноилочӣ қарор дошт. Вай якчанд касро кушта буд ва ҳоло роҳ ба сӯи лагер мепаймуд, ки дар он ҷо барои ҷинояти худ бояд подош меод. Мо тамоми роҳ, то Воронеж сӯҳбат мекардем ва ман ба ў Инчилро мефаҳмондам. Маҳбусони дигар низ гӯш мекарданд ва гоҳ – гоҳ мегуфтанд: «Баландтар гап зан – мо намешунавем». Вақте ки мо ба маҳбасхона расидем, моро бо ин мард аз ҳам ҷудо карданд.

Маро ба ҳуҷра оварданд ва чунин шуд, ки рӯзнома аз ноҳияе, ки дар он ҷо зиндагӣ мекардам, аз ман пеш гузашт. Маҳбусон аллакай медонистанд, ки ман кӣ будам. Бинобар ин, онҳо дарҳол маро аз имонам пурсуҷу мекарданд.

«Бобои ман имондор аст ва ҳама кори аз дастам меомадаро мекунам, то ки ба шумо кӯмак намоям», – гуфт, ба ман як марди ҷавон. Вай дар наздам меистод ва ҳатто кӯшиш мекард, ки хӯроки худашро ба ман диҳад. Аз ҳар он ҷизе, ки вай мегуфт ва мекард, аён буд, ки бобои ў масеҳии хуб аст.

Ман дар маҳбасхонаи Воронеж тақрибан як моҳ истодам. Дар ҳуҷра одамон хеле зиёд буданд, барои нафаскашӣ қариб ҳаво намерасид ва барои хобидан ҷой набуд. Маҳбусон ҳатто дар таги тахтакатҳо зич мешуданд.

Аз Воронеж маро ба маҳбасхонаи Челябинск бурданд, ки дар он ҷо бисту ҳашт рӯзро паси сар намудам ва дар тули тамоми солҳои худ дар маҳбасхона, бо корҳои аз ҳама даҳшатноктарин рӯ ба рӯ шудам. Ҳар бор, вақте ки касеро аз маҳбасхонаи дигар ба ин ҷо, ба Челябинск мегузаронданд, маҳбусон аз ў мепурсиданд: «Дар он ҷо ҳам „бетартибӣ“ ҳаст?» «Бетартибӣ» маънои рафтори бераҳмонаи дастаи ҷинояткоронро дорад, ки дигар маҳбусонро зери тарсу ҳарос нигоҳ медоранд ва ҳар ҷизе, ки ба ҳаёлашон меояд, амалӣ мекунам.

Юра дар ҳучраи мо саравари чунин дастаи ҷинояткорон буд. Ӯ ҷавон ва боқувват буд, қаду баста паҳлавонона дошт. Падари ӯ, модар ва се бародараш дар маҳбасхона буданд, ҳуди Юра бошад, дар маҳбасхона бори дуюм менишаст. Бегоҳӣ як нафар аз даста қаровули мекард, ки мабодо посбоне наояд, Юра бошад, фармон медод: «Ман хунро дидан меҳоҳам!» Онҳо нисбати дигар бандиён қорҳои даҳшатнокро содир менамуданд, ки дар бораи он ҳатто, нақл қардан нанговар аст.

Онҳо ҳеч гоҳ ба ман даст намерасонданд, аммо фарёду фиғони дигар мардҳо дилхарош буд. Дари дуқабата моро аз посбонҳо ҷудо мекард, бинобар ин онҳо ҳеч гоҳ наmeshуниданд, ки чӣ рӯй дода истодааст. Дастаи Юра бошад, гоҳ – гоҳ назорат мекард, ки мабодо ягон кас наояд, зеро агар дастгир мекарданд, онҳоро ҷазо медоданд.

Баъд аз понздаҳ рӯз дар ин ҳучра ман ба ин ваҳшоният дигар тоб оварда наметавонистам. Ман дуо мекардам: «Худованд, ин аз қуввати ман боло аст». Ногаҳон ба ҳаёлам ояте аз Китоби Муқаддас омад: «Инак, ба шумо қудрат медиҳам... тамоми қуввати душманро поймол кунед...» (Луқо 10:19). Ман ҳис кардам, ки Худованд маро мефиристад, то ки ба ҳучум гузарам, вале тамоман наметавонистам, ки ин бо чӣ анҷом меёбад.

Он бегоҳ, вақте ки Юра фармонҳо медод, ман ба наздаш омадам, аз дасташ гирифтам ва гуфтам:

– Юра, Навиштаҷот мегӯяд, агар нахоҳӣ, ки бо ту ҳамон тавр рафтор кунанд, ту низ набояд бо дигарон чунин рафтор намай.

Ҳама бозистоданд ва интизор буданд, ки чӣ рӯй медиҳад. Онҳоро, ки мезаданд ва таҳқир мекарданд, ба ман бо умед менигаристанд, ки шояд ин бегоҳ ором, бе зулм мегузарад.

Юра дасташро кашид.

– Ман ба ту зарар расондан наметавонам, падар. Лекин, вақте ки дар вучудам ҳайвони ваҳшӣ бедор мешавад, беҳтараш худатро дур гир. Бирав ва дар тахтакати худат шин.

– Гуш кун, Юра, – гуфтам, ман – биё, ба як қарор меоям. Ту ба ман ҳамагӣ як соат медиҳӣ ва ман ба ту аз гузаштаи худам нақл мекунам.

– Майлаш, ту ҳамеша рост мегӯӣ. Дар ҳақиқат мо дар бораи ту ҳеч чиз наметавонем.

Вай ба шариконаш рӯ овард:

– Ба ӯ иҷозат медиҳем, ки гап занад? – Онҳо китф чунбонданд.
– Хуб, – гуфт Юра, – сар кун.

Ман ба онҳо дар бораи масеҳиён нақл намудам ва гуфтам, ки чӣ тавр онҳоро таъқиб мекунанд. Ман дар бораи ҳабсҳо ва ҷаримаҳо, дар бораи қатъ кардани ибодатҳо гап мезадам. Ман дар давоми як, ду, се соат гап мезадам. Дар он ҳангом аллақай вақти бозгашт (отбой) шуда буд.

– Нақли ту шавқовар буд, – гуфт Юра, – лекин шом ба охир расид. Ту ба ман гуфти, ки Масеҳ ба он таълим медод, он кореро, ки ту ба худат қардан намехоҳӣ, ба дигарон низ нақун. Ман аз ин зиёдтар шунидан меҷоҳам.

Назоратчиён ба роҳрав ворид шуданд ва маҳбусон бояд ба тахтакатҳои худ мебароманд, бинобар ин ман ваъда додам, ки шомӣ дигар давом медиҳам.

Он шаб ду маҳбус ба ман қариб хоб рафтанд. Онҳо ҳар замон номаълум ба бистарам наздик мешуданд, ба ман саволҳо медоданд ва маро маҷбур мекарданд, ки имони худро ҳимоя намоям. Онҳо ҳар ду бомаърифат буданд, тақрибан чилсола, аз ҷониби Юра ва дастаи ӯ таҳқиқхоро аз сар гузаронданд ва хун ҳанӯз аз ҷароҳатҳои онҳо ҷорӣ мешуд.

Дар даҳ шомӣ оянда ҳамааш тақрор меёфт. Маҳбусон ба наздам меоманд ва мегуфтанд: «Илтимос, дар бораи Исо нақл кун. Мо бо ҷону дил ӯро мекунем. Ягон кор кун, то ки ин деонагӣ хотима ёбад!»

Бинобар ин, ман дар мавзӯи «Бо дигарон чунин рафтор нанамоем, агар нахоҳӣ, ки бо ту низ ҳамон тавр рафтор кунанд» гап заданро давом медодам. Албатта, Юраро аз он, ки вай дигар хун талаб накунад, нигоҳ доштан мушқил буд. Вале ба таври аҷиб ба ман иҷозат медоданд, ки сухан ӯям, маҳбусон бошанд, ӯро мекарданд ва саволҳои гуногун медоданд. Бандиёни дигар хоҳиш мекарданд, ки онҳоро бо ман дар як ҳуҷра ҷой кунанд. Онҳо ҳимоя меҷоҳанд. Аммо, сардори маҳбасхона ба ин дигар ҳел нигоҳ мекард. Вай метарсид, ки дар зерӣ таъсири ман онҳо имондор мешаванд.

Баъд аз Челябинск, дар роҳ ба сӯи Краснодар мо боз аз ду маҳбасхона гузаштем. Хуллас, ман зиёда аз ду моҳро дар панҷ маҳбасхонаи гуногун гузарондам. Дар охири моҳи март, ман ниҳоят ба лагер дар Ингаши Поёни, дар наздикии Краснодар расидам. Ин лагер ҳеле бад буд ва ҳатто сардор инкор намекард, ки он пур аст.

Дар иморатҳо тахтакатҳо дар се қабат гузошта шуда буданд. Аз шабушкҳо халос шудан имконнопазир буд, зеро барои шустушӯӣ мо ҳеҷ гоҳ ба қадри кифоя об надоштем. Он миқдори ками обро, ки ба мо мерасид, дар мошинҳои боркаш меоварданд. Одамон аз гуруснагӣ ва хунукӣ мемурданд.

Ман фаҳмидам, ки баптисти дигар, Алексей Каляшин (ба боби 12 ниг.) то ман дар он ҷо буд. Мардҳо дар иморатҳо ўро хеле хуб дар ёд доштанд ва ҳатто тахтакатеро, ки вай дар он меҳобид, ба ман нишон доданд. Онҳо ба ман баъзе руқъаҳои табрикотино, ки ў мегирифт ва ба онҳо монда буд, нишон доданд. Ман дар руқъаҳо оятҳои Навиштаҷотро хонда, хурсандӣ мекардам, зеро дар он ҷо Китоби Муқаддас надоштам. Маълум буд, ки Алексей бо худ Каломи Худоро дошт. Вай рафт, вале шаҳодати хуб гузошт ва онҳое, ки ўро мешинохтанд, нисбати ман хуб муомила мекарданд.

Ман дар бар либоси тунук доштам, охир ҷизҳои зиёди маро дуздиданд, ҳарорат бошад, то -30° дараҷа поён фурумад. Аммо маҳбусони дигар барои ман кулоҳ ва ҷўроб ёфта доданд, ки бо вучуди дариданашон ганҷи гаронбаҳо буданд. Ман барои ҳама чизе, ки бо ман ба ҳам медиданд, миннатдор будам. Сардори лагер нисбати ман бад муомила намекард, аммо зердастони ў ба ман маҳдудиятҳои қатъӣ мегузоштанд. Онҳо мегуфтанд, ки агар ман ба ягон кас дар бораи Худо гап занам, маро саҳт ҷазо медиҳанд.

Дар лагер бандиён ҳамеша хунук меҳўранд ва гурусна мемонанд ва ин хеле азобовар аст. Бар замми ҳамаи ин, аввалин супориши кориам барои ман азоб шуд. Ман бояд ғўлаҷўбҳоро ба мошини ҷўббури мебурдам. Бо сабаби иллати миён, кашондани бори вазнин ба ман дарди саҳт мерасонд. Маро ба беморхона фиристоданд ва дар он ҷо муоина намуда, тасдиқ карданд, ки дар ҳақиқат иллати миён дорам, бинобар ин маро ба кори хеле сабуктар гузаронданд.

Баъд аз чанд моҳ назоратчиён баъзе руқъаҳоро, ки ман онҳоро гирифта будам, аз дигар маҳбусон пайдо карданд. Онҳо маро дар паҳн кардани руқъаҳо айбдор намуданд ва ба мўҳлати ду моҳ дар ҳуҷраи яккаси шинонданд. Баъд аз ин, дар моҳи октябри соли 1986 маро ба ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримавай ба мўҳлати шаш моҳ гузаронданд. Маро аз ҳама имтиёзҳо, аз имконияти аз мағозаи маҳбасхона мол харидан ва дидорбинӣ бо хонаводаи худ, маҳрум намуданд.

Сардор маро ба наздаш хонд ва гуфт, ки ман душмани халқ ва давлати худ мебошам. Ё ба калони ҳучраи ҷудогона фармон дод, ки маро бо гуруснагӣ шиканча диҳанд. Инчунин вай таҳдид намуд, ҳамин ки имконият даст дод, ё маро бо дастони ҳудаи мепарронад, баъд аз ин маро аз нав ба хонаи яккаса бурданд.

Лекин, дар миёни ин озмоишҳо Худо ба ман барои дуо гуфтан ва ба маъюсӣ наафтодан, қувват дод. Худо роҳи мо ва хоҳишҳои моро медонад. То он вақте ки дар ҳучраи яккаса маҳкам будам, пойҳоям саҳт варама карданд, дончаҳои хатарнок пайдо шуданд. Бароям он қадар мушқил буд, ки ҳатто дуо мегуфтам: «Худованд, ин барои ман аз ҳад зиёд аст. Чони маро бигир». Даре нагузашта, сардор аз назди ҳучраи ман мегузашт, то буфинад, ки аҳволам чӣ тавр аст. Вай дид, ки ман дар ҳолати бад қарор дорам ва ба назоратчиён фармон дод, ки катро аз девор ҷудо карда фароранд, то ки рӯзона дароз кашида тавонам. Худованд ба ман кӯмак намуд. Варами поям кам шуд ва бӯҳрон гузашт.

Коркунони КАД зуд-зуд меомаданд, то ки бо ман гуфтугӯ кунанд. Онҳо маро масҳара мекарданд ва таҳдид менамуданд: «Ту дар ин ҷо, то вақте ки ақидаҳои тағйир надихӣ, мемонӣ. То вақти таслим шуданат, мо мӯҳлати тӯро дароз мекунем».

Ман шубҳа надоштам, ки онҳо ба ваъдаи худ вафо мекунанд, лекин ман ба Худо умед мебастам, зеро марҳамат ва қудрати Худовандро медонистам. Вақте ки дар ҳучраи ҷудогона қарор доштам, коркунони КАД аз Белгород ба лагер меомаданд, то ки бо ман гуфтугӯ кунанд, аммо номҳои худро намегуфтанд. Яке аз онҳо чор ё панҷ маротиба омад. Вай шаҳодатномаи худро аз масофаи дур нишон дод, лекин ман номи ӯро хонда натавонистам. Ё ба ман саволҳои гуногун медод. Ё инчунин Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилиро дар хиёнат ба ватан айбдор намуд. Вай талаб менамуд, то ки мо нашр кардани адабиёти масеҳӣ, навиштани дархостҳоро бас кунем, балки бо КАД ҳамкорӣ намоем. Ман ҳамеша ба ӯ ошкоро ҷавоб медодам ва аз ҳар гуна ҳамкорӣ даст мекашидам. Баъд аз чунин сӯҳбатҳо ба ман ба муддати дуру дароз ягон хел кӯмаки тиббӣ нишон намедоданд.

Азбаски КАД бо кори Шӯрои хешовандони бандиён шинос буд, маро огоҳ карданд, ки агар одамони берун аз девори лагер аз ҳолати ман бохабар шаванд, он гоҳ бар зидди ман ва ҳамсарам айбномаҳои

нав мебароранд. Онҳо намехостанд, ки одамони Худо аз он воқеае, ки бо ман рух дода истодааст, хабардор гарданд. Вале ба ман имкон дод, то ба ҳамсарам расонам, ки ҳама чизи маро гирифтаанд, ҳуди ман бошам, дар ҳолати бади ҷисмонӣ қарор дорам.

Вақте ки одамони Худо бароям дархостҳо менавиштанд, ман медонистам, ки маро фаромӯш накардаанд. Албатта, намоёндагони давлат эътироз мекарданд ва меғуфтанд, то ки ман ба дӯстонам нависам ва хошиш намоям, ки дигар дархостҳо нанависанд. Лекин, ҳар боре ки ба лагер барқияҳо ва дархостҳо меомаданд, вазъияти ман ҳамеша беҳтар мегардид. Барои ин кӯмак ман аз Худованд ва дӯстонам хеле миннатдор будам.

Ҳар вақте ки мактуб мегирифтам, ман ҳамеша шодӣ мекардам. Барои маҳбус ин хеле муҳим аст. Вақте ки мактубро меҳонӣ, пас лаҳзае фаромӯш мекуни, ки дар маҳбус қарор дорӣ. Танҳо шодӣ мекуни ва ба Худо миннатдорӣ менамоя. 25 декабр ман шунидам, ки пасбон дар роҳрав рафта эълон мекунад: «Худоро ҷалол дар арши аъло, ва осоиштагӣ бар замин, ва ҳусни таваҷҷӯҳ дар миёни мардум бод!» Ман албатта, дар тааҷҷуб будам. Вай инро аз нав талаффуз кард, баъд ба дари ҳучраи ҷудоғонаи ман наздик омад ва пурсид:

– Михаил Азаров, шумо тасодуфан намедонед, ки ба кӣ бо ҷунин суҳанҳо мактубҳо меоянд?

– *Медонам*, – иқрор шудам ман.

Ӯ ба ман дастаи калони мактубҳоро дод, қариб яксаду панҷоҳ адад, аз ҳар гӯшаи мамлакат. Ман онҳоро гаштаю баргашта меҳондам ва аз Худо миннатдорӣ менамудам. Ман инчунин аз хориҷа мактубҳо ва рукъаҳо мегирифтам. Ман аз ғамхориҳои одамон муассир будам, хусусан аз он, ки дар мамлакатҳои хориҷа дӯстоне дорем, ки бо дуоҳои худ моро дастгирӣ мекунанд.

Дар ҳучраи ҷудоғонаи ҷаримаӣ маро якҷоя бо маҳбусони бадтарин, ки маҳбусони муқаррарӣ бо онҳо ҳатто наздик истодан намехостанд, ҷой мекарданд. Лекин, Худо ба ман кӯмак мекард, ки онҳоро барои бас кардани гуноҳи даҳшатнок ва зӯровариашон бовар кунонам ва онҳо одатан нисбати ман хуб муомила мекарданд.

Дар вақти моҳи панҷуми дар ҳучраи ҷудоғона қарор доштанам, маро бо ҳамроҳии якчанд маҳбусони дигар ба ҳучраи хеле хунок гузаронданд. Баъд онҳоро гирифта мебурданд. Бандиёни дигарро ба

хучра меоварданду, мебурданд, вале ман хамавакт дар он чо мемондам. Ман ҳатто тасвир карда наметавонам, ки дар он чо чӣ тавр хунук буд. Бугумҳоям чунон варам карда буданд, ки на оринҷ ва на зонухоямро қат карда метавонистам. Ман ҳис мекардам, ки сар то по ях карда будам. Ҳар коре, ки карда метавонистам, ин ба Худо умед бастан буд. Чанд маротиба аз назоратчиён хоҳиш намудам, ки маро аз он чо гирифта баранд, вале онҳо ҳамеша масхара мекарданд: «Агар ба ту ягон чиз лозим бошад, ба Худои худ дуо гӯй».

Пеш аз озодшавиам ба лагер, ба наздам як хизматчӣ меомад, барои гуфтугӯ қардан, тақрибан сию панҷсола. Ў ҳеҷ гоҳ насаби худро намегуфт; вай танҳо гуфт, ки бо супориши ҳукумати шӯравӣ бояд бо ман гуфтугӯ намояд, зеро давлат ҳама қорҳои имондоронро аз нав дида мебарояд. Ў чор ё панҷ маротиба омад ва кӯшиш намуд, ки маро барои навиштани ариза дар ҳусуси он, ки ман худро дар он чизе, ки маро айбдор мекунад, гунаҳкор медонам, — дар паҳн намудани бӯхтони зиддишӯравӣ ҷалб шудаам ва Шӯроӣ хешовандони бандиён ба ҳақиқати шӯравӣ бӯхтонро нашр менамоянд, розӣ кунад. Ман чӣ гуфта метавонистам? Албатта, ман ҳар як бандро рад менамудам ва аз навиштан ё имзо қардани чунин ҳуҷҷатҳо даст мекашидам. Дертар, ин хизматчӣ гуфт, ки ҳукумат барои озод қардани ман зид нест, лекин бояд танҳо як ҳуҷҷатро оиди он, ки бо КАД ҳамкорӣ мекунам, имзо намоям. Ман гуфтам, ки ҳамчун масеҳӣ чунин баёнотро имзо карда наметавонам. Бо вучуди аҳволи бадам медонистам, ки онро имзо намекунам.

Бори охир, вақте ки ин одам барои дидани ман омад, вай гуфт:

— Имрӯз ҳавопаймо мепаррад ва шумо метавонед дар он бошед, лекин инро бояд зуд имзо намоед ё шумо ба он ворид намешавед.

Ў ба ман ҳуҷҷатро дароз намуд, дар он навишта шуда буд, ки ман худро гунаҳкор меҳисобам ва авф меҳоҳам.

Ман ҷавоб додам:

— Ман инро имзо карда наметавонам. Агар дар бораи озодшавиам фармон бошад, пас ман албатта, меҳоҳам равам. Лекин, ман назари худро оиди қайд қардан, хизмати ҳарбӣ, Шӯроӣ қалисоҳои масеҳиёни баптист, Шӯроӣ хешовандони бандиён, нашриёти «Масеҳӣ», ё муносибатҳои бародаронаамон тағйир надодам. Ман ҳамашро дуруст ва дар ҷои худ меҳисобам.

Ниҳоят вай оҳ кашид:

– Ҳар он чизе, ки меҳоҳед, нависед.

Ман навиштам, ки ман Михаил Азаров, ки дар вайронкунии фарзии баъзе моддаҳои кодекси Чинояти айбдор шудаам, дар фаъолияти зиддишӯравӣ гунаҳкор нестам ва агар ҳукумати шӯравӣ қорҳои бо дин алоқамандро дубора аз назар гузаронад, пас, он парвандаи маро низ бояд, аз нав дида барояд ва агар онҳо маро озод кардан хоҳанд, пас ман меҳоҳам, ба хона равам.

Хизматчи аризаи маро гирифта намехост, лекин ниҳоят гирифт, рафт. Тақрибан ду ҳафта гузашт ва ҳолати ҷисмонии ман якбора бадтар мешуд. Ман ҳар замон то устухонҳоям ҷа мекардам, дардҳои шадиди дил доштам ва шабона ҳафта рафта наметавонистам. Рӯзи якшанбе, 22 март тамоми шабро дар дуо гузарондам. Ман ҷа мекардам. Ҳис мекардам, ки зинда наменам, ман аллакай бо ҳаёт падруд мегуфтам. Дар рӯзи дигар, 23 март, соати чори бегоҳ посбон дари ҳуҷраи маро кушод ва гуфт: «Михаил Азаров, табрик мекунам! Ман барои шумо хабари хуш дорам. Мо дар бораи озодшавии шумо фармон гирифтем».

Ман ба ин бовар қарда наметавонистам! Андак пеш аз ин ба ман гуфтанд, ки маъмурият нақша дорад, ки боз шаш моҳи дигар маро дар ҳуҷраи ҷудогона нигоҳ медорад ва ман ҳеҷ гоҳ намебароям. Онҳо маро аз мулоқотҳо ва озуқа маҳрум намуданд ва дар қадом ҳолат будани маро дида, фикр мекарданд, ки то охири мӯҳлати худ зинда наменам. Лекин Худованд барои ман нақшаҳои дигар дошт. Акнун ман озод будам.

24 март маро ба утоқи сардори лагер даъват карданд. Ё гуфт: «Михаил Азаров, ман аз самими қалб шуморо табрик мекунам. Ҳукумати Шӯравӣ қарор намуд, ки шуморо пеш аз мӯҳлат озод наояд. Ман барои шумо хеле шодам. Лекин эҳтиёт шавед. Ба ин ҷо барнагардед. Ҳарчанд шумо душмани мо ҳастед, ман бовари дорам, ки шумо ақидаҳои худро тағйир медиҳед». Ё ба посбонҳо фармон дод, ки ба ман пойафзол, либосҳо ва он пулҳоро, ки ҳамсарам бароям фиристода буд, диҳад.

Ман бояд то стансияи роҳи оҳан тақрибан се километр мерафтам, аммо ман базӯр ҳаракат мекардам. Вале Худованд маро танҳо нагузошт. Дар назди ман мошине омада истод ва ронанда пешниҳод намуд, ки маро бурда монад. Вай дар назди мағозаи хурдак манъ намуд ва ман каме нон ва қандҳои қоғазпеч харидам. Ман он қадар гурусна будам,



.....
 Михаил Азаров Китоби Муқаддасро бо фурсати ба
 хона баргаштанаш, ҳамчун тӯҳфа мегирад.



.....
 Маъвиза ӯҳангоми ибодат дар осмони кушоди
 баҳори соли 1988.

ки чунин ба назар мерасид, ки ҳеҷ гоҳ аз нон сер намешавам. Баъд ӯ маро ба шаҳр, ба стансияи роҳи оҳан бурд. Ман кӯлоҳ, гарданбанд, дастпӯшакҳо харидам ва ба қатори оянда нишастам.

Вақте ки ба Красноярск расидам, тақрибан соати ёздаҳи шаб ман ба хонаи дӯсти деринаам равон шудам ва ӯ маро то даме, ки қулоҳ ва гарданбанди худро нақшидам, нашинохт. Ногаҳон вай дарк намуд, ки собиқ маҳбус ҳоло дар назди ӯ меистад. Ӯ маро ба оғӯш гирифт ва гирия кард. Аввалин чизе, ки ман меҳостам, гарм шудан буд.

Ман дар он ҷо якчанд рӯз истодам ва бо дигар масеҳиён вомехӯрдм. Дӯстам бароям хуб ғамхорӣ мекард ва ман қувват мегирифтам. Баъд, ман ба Маскав парвоз намудам ва дар он ҷо маро ҳамсарам ва ду писарам пешвоз гирифтанд. Ниҳоят, ман ба зодгоҳи худ Белгород баргаштам!... Дӯстони зиёд дар хонаам ҷамъ омаданд, то ки бо ман вохӯрӣ кунанд. Ман чунон хароб шуда будам, ки баъзе одамон маро намешинохтанд. Онҳо маро хеле навозишкоруна қабул мекарданд – ин қадар дӯстони зиёд, ин қадар гулҳои зиёд! Бисёр қасон, аз ҷумла ман, гирия мекардем.

Он бегоҳ, дар вақти ибодат ман он чизеро, ки аз сар гузарондам, нақл мекардам. Ҳама дар ҳайрат буданд, ки ман зинда мондам. Аммо, ман фикр мекунам, бехтар аст, ки ҷисми бемор дошта бошем, вале рӯҳи солим, на баръакс.

Худованд маро нигоҳ дошт. Ба Худо бовар кардан, аз Ӯ вобаста будан ва донишони он, ки Ӯ Ҳимоягари мост чунон хурсандибахш аст. Худованд, ки Худ амин ва меҳрубон аст, ба ман имкон дод, ки дар он рӯзҳои торик ба Ӯ амин монам ва ба Ӯ умед бандам. Чуноне ки Масеҳ гуфт: «Агар Маро таъқиб карданд, шуморо низ таъқиб хоҳанд кард...» (Юҳанно 15:20). Бигзор Ӯ ба ҳамаи мо кӯмак намояд.

Михаил Хорев

Аз «африқой»

Субҳи барвақт 19 декабри соли 1986 хонаводаамон ният дошт, ки ба назди дарвозаҳои маҳбасхона меравад, то падарамонро, ки ҳамоно рӯз бояд озод мекарданд, пешвоз гирад. Аммо соати ҳафт занги дар садо дод. Модарам дарро кушод ва дар он ҷо, дар либоси кори маҳбасӣ падарам меистод. Мо ҳама хурсанд шудем ва ўро ба оғӯи мегирифтем. Чӣ хеле, ки маълум гашт, теъдоди зиёди дӯстони масеҳӣ дар назди дарвозаҳои маҳбасхона аллакай ҷамъ омада буданд – кӯдакон, наврасон ва калонсолон аз шаҳрҳои зиёди Молдавия. Маъмурияти маҳбасхона намехост, ки издиҳоми калон падарамро рост дар назди даромадгоҳи маҳбасхона пешвоз гирад, бинобар ин онҳо ўро ба мошин савор карданд ва пинҳонӣ



Михаил Хорев (с.с.1931–2012) дар байни имондорон дар ҳудуди собиқ ИШСҶ (СССР) ҳамчун башоратдиҳандаи шӯлавар ва хизматгузори садоқатманди ҷавонон хеле машҳур аст. Ба шарофати вафодории устувори ӯ нисбати Каломи Худо, инчунин шӯхтабӣи гарму меҳрубонанаш, ўро ҳам калонсолон ва ҳам ҷавонон дӯст медоштанд. Ҳукумати Шӯравӣ ба хизмати шӯбон Хорев низ дар калисои масеҳиёни баптисти инҷилий завқ пайдо намуд, бинобар ин ўро ҷамъулҷамъ ба муддати дувоздаҳу ним сол ба маҳбас кашид. Мӯҳлати охирини ӯ дар моҳи декабри соли 1986 анҷом ёфт. Михаил ва ҳамсари ӯ Вера соҳиби се писар мебошанд.

ба хона бурданд. Инак, вай расида омад. Пеш аз он, ки мо ҳатто дуо гуфта тавонистем, онҳое ки ўро дар назди маҳбасхона интизорӣ мекашиданд, меомаданд. Даре нагузашта, хона аз одамон ва гулҳо пур шуда буд. Сипас, падарам маъвизаи нахустини худро баъд аз ҳафт соли сипаришуда талаффуз намуд, ки дар Аъмол 12 асос мегирад. (Аз ёддоштҳои писар).

Шоҳ Ҳиродус дасти худро бар баъзе ҳаввориён боло кард ва ҳукуматдорон Петрус ва Яъқубро ба ҳабс гирифтанд. Инҳо ҳабсҳои оддӣ набуданд, зеро ин одамон ҳаввориён, сутунҳои калисо буданд. Масеҳиёни аввалин шояд ҳароси саҳтро аз сар гузаронданд: «Бо мо чӣ мешавад, агар ҳама сарварони моро ба ҳабс гиранд?»

Дар ин сол мо бисту панҷ солагии иди Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инчилиро чашн мегирифтем, бинобар ин дар зарфи бисту панҷ сол мо аллакай таҷрибаи дар ин пайроҳаи пурмашаққат роҳ паймуданро дорем. Дар асл, агар таърихи пурраи калисоро дида бароем, пас мо аллакай қариб ду ҳазор соли таҷриба дорем. Лекин, ба ҳар ҳол, вақте ки ҳама сарварони моро ба ҳабс мегиранд, мо баногоҳ ҳавотир мешавем, ки баъд бо мо чӣ мешавад. Пас, он чанд тан имондорон дар Ерусалим, вақте ки сарварони онҳоро ба ҳабс мегирифтанд, шояд аз ҳад зиёд ҳавотир шуда буданд. Ниҳоят, мо китоби Аъмоли ҳавориёноро дорем. Мо дар асоси он чизе, ки дар Аҳди Ҷадид навишта шудааст, метавонем умед ва боварӣ дошта бошем. Аммо масеҳиёни ибтидоӣ аз ин чиз бархӯрдор набуданд. Баногоҳ Ҳиродус дасти худро ба баъзе сарварони калисо боло намуд.

Лекин диққат диҳед, ки Ҳиродус дасти худро на бар ҳамаи сарварони калисо боло намуд. Барои чӣ вай ҳамаи онҳоро ба ҳабс нагирифт? Охир масеҳиён он қадар зиёд набуданд. Ў метавонист, ҳамаи онҳоро гирифта барад ва ба калисо хотима бахшад. Шояд, ба вай ҳасрат намерасид? Шояд, ба вай мақсади бад намерасид? Ман фикр мекунам, ки ба вай ҳам ин ва ҳам он басанда буд. Пас, барои чӣ вай танҳо баъзеи онҳоро гирифта бурд? Вазъият дар он замон ба монанди вазъияти имрӯза буд.

Ҳукумат танҳо он кореро, ки Худо ба он иҷозат медиҳад, қарда метавонад. Ҳар чораеро, ки онҳо мебинанд, аз боло назорат қарда мешавад ва барои ин онҳо бояд иҷозати Худоро дошта бошанд. Чуноне, ки одамо бе тасдиқи муфаттиш ба маҳбас кашида



.....
 Михаил Хорев, ҳанӯз дар либоси кори маҳбасӣ,
 дар рӯзи озодшавӣ аз маҳбасхона барои сурати
 оилавӣ вақт пайдо мекунад.

наметавонанд, ҳукумат инчунин бе рухсати Худо наметавонад, ба масеҳиён даст расонад.

Ҳиродус дасти худро ба баъзе сарварони калисо бардошт. Яъкубро ба ҳабс гирифтанд ва шумо медонед, ки бо вай чӣ рӯй дод, сари ӯро аз тан ҷудо карданд, зеро Худо ба ин рухсат дод. Петрусро инчунин ба ҳабс гирифтанд, лекин оқибати анҷоми вай дигар буд. Дарвозаҳои маҳбасхона кушода шуданд ва Петрус баромад, зеро танҳо Худо сарҳад мегузорад ва қарор мекунад, ки душманон кадом корро карда метавонанд ва кадом корро не.

Шумо медонед, ки ман худро чӣ тавр ҳис мекардам, вақте ки имрӯз бароям дарвозаҳо кушода шуданд? Посбонон маро барои аз хучра баромадан шитобонданд, зуд ба мошин савор карданд ва бурданд. Ман пурсидам: «Шумо ба қучо ин қадар шитоб доред?» Чӣ хеле, ки маълум гашт, ҳамаи шумо маро дар назди маҳбасхона интизор будед. Онҳо

маро бояд зуд аз он ҷо гирифта мебурданд! Имрӯз, вақте ки маро озод карданд, ман ҳис мекардам, ки ин аз озодшавии Павлус дида, ҳатто мӯъҷизаи калонтар аст. Барои чӣ? Зеро вақте ки Петрус маҳбасхонаро тарк мекард, ҳамаи посбонон дар ҳоб буданд, лекин дар ҳолати ман, онҳо бедор буданд ва маро бо чашмони кушода мебароварданд. Ман мегӯям: «Худованд, оё барои Ту ягон чизи аз ҳама мушкилтар вучуд дорад? Оё, қудрати Ту сарҳад дорад?»

Аз ин рӯ маънос намешавем, вақте мешунавем, ки нафаре аз одамони Худо ба вазъияти мушкил рӯ ба рӯ шудааст ё бародар ё хоҳарро ба маҳбас кашиданд. Ҳамаи ин бо руҳсати Худо амалӣ мегардад ва душман моро дақиқае ҳам зиёд нигоҳ дошта наметавонад, агар ба он иродаи Худо набошад.

Ман аз Худо барои руҳсатҳои Ё, ки тӯли ду ҳазор сол ба калисо тааллуқ доранд, миннатдорам. Ман барои садоқатмандии мардон ва заноне, ки дар шиканҷаҳо қарор доранд, зеро Хиродус дасти худро бар онҳо бардоштааст, аз Худованд миннатдорам. Ман инчунин аз Худо барои нафароне, ки онҳоро ҳабс накарданд, вале омода буданд, ҳама он чизеро, ки ҳангоми ба Худо пайравӣ кардан, ба он рӯ ба рӯ мешаванд, қабул мекунам, миннатдорам.

Вақте ки дар лагерҳои маҳбасхонаҳо будам, ман ҳамеша дуо мегуфтам: «Худованд, Ту одамонро дар атрофи ман мебинӣ. Қай ман метавонам, бо онҳо дар бораи Ту гап занам?» Онҳо дағал буданд, баъзеҳо ҳатто то дараҷае вайрон шуда буданд, ки шакли инсониро гум мекарданд. Ман мегуфтам: «Худованд, хизматгори Ту омода аст, ки дар бораи Ту гап занад. Ба ман имконият деҳ ва заминро омода намо». Баъзан ҳафтаҳо ва моҳҳо мегузаштанд, аммо ман имконияти бо касе сӯҳбат карданиро надоштам. Ман чӣ кор карда метавонистам? Ман танҳо дар назди онҳо ҳамчун масеҳӣ зиндагӣ мекардам. Лекин дар марҳилаҳои дигар ман бо одамон ҳар рӯз сӯҳбат карда метавонистам ва баъзан самари ин сӯҳбатҳоро ҳамон лаҳза меидидам.

Масалан, як бор дар лагери Омск маро дар карсер ба понздаҳ шабонарӯз маҳкам карданд ва пеш аз ба лагери асосӣ омадан, маро бояд дар идора қайд мекарданд. Вақте ки ба он ҷо омадам, дар он ҷо қариб понздаҳ хизматчи буд. Ман ба сардор гуфтам, ки ҳозир аз карсер омадам ва барои ба лагери асосӣ баргаштан, бояд иҷозат гирам. Ё ба ман ваъда дод, вале огоҳ намуд, ки эҳтиёт шавам.

– Гуш кунед, Хорев, – гуфт яке аз хузурдоштагон, – ман ба шумо савол дорам. Шумо дар ҳақиқат ба Худо бовар мекунад, ё ин ягон хел бозӣ аст?

«Ташаккур, Худованд, – бо овози паст дуо гуфтам ман, – ин маҳз ҳамон чизест, ки ман мепурсидам».

– Барои чӣ шумо доништан мехоҳед? – пурсидам ман.

– Хайр, шояд, шумо аз ин ягон чиз ба даст меоред. Ё ки ин ягон кирдору рафтори аҷиби шумо аст. Ман аз кучо медонам?

– Ман дар ҳақиқат ба Худо бовар мекунам.

– Ман боварӣ надорам, ки шумо дар ҳақиқат ба Худо бовар мекунад.

– Гуш кунед, – гуфтам, ман – шумо дар ин ҷо понздаҳ нафар ҳастед ва ман бовар намекунам, ки ҳамаи шумо беимон ҳастед, ки касе аз шумо пинҳонӣ ба Худо дуо намегуяд.

– Охистатар, Хорев! – гапамро бурид, сардор. – Барои ин суҳанҳо ман ҳозир метавонам, бар зидди шумо боз як парвандаи ҷиноятӣ кушоям! Ин таблиғоти динӣ аст. Мувофиқи Конститутсияи мо, ман ҳуқуқ дорам, ки таблиғоти ғайридинӣ барам, аммо талбиғоти динӣ бо моддаи 142 кодекси Ҷиноятӣ манъ шудааст. Шумо барои вайрон кардани Қонунгузорӣ оиди оинҳои динӣ аз соли 1929 метавонед, боз се соли дигар бар илова гиред. Ба иморатҳо баргардед ва дар бораи он чизе, ки дар ин ҷо гуфтед, гузориш нависед ва мо аз болои шумо боз як парвандаи дигар оғоз мекунем.

– Ман омодаам, ки боз се соли дигарро аз сар гузаронам, – гуфтам ман ба онҳо – ва ин беҳуда намешавад, агар ақаллан як нафар аз шумо масеҳӣ гардад.

Ман ба иморати худ баргаштам. Бо кадом як сабаб баъд ягон чиз рӯй надод. Сардори лагер дигар маро ҷеғ намезад. Дертар ман бо баъзе аз он хизматчиён як ба як вомерхӯрдм. Ҳамаи онҳо боадабона бо ман саломуалек мекарданд. Як нафар гуфт, ки падару модари ӯ масеҳӣ буданд, лекин вай инро пештар ба ҳеч кас намегуфт. Вай гуфт, ки аз хурдӣ ба Худо дуо мегӯяд.

Дафъаи дигар, вақте ки маҳбусон ба бино мерафтанд, то ки дар пеши нозирон аз қайд гузаранд, як хизматчи аз ҳавлича фарёд зад, ки пойафзолам ифлос аст ва ба утоқи худ даъват намуд. Чуноне ки маълум гашт, вай танҳо имконияти бо ман як ба як сӯҳбат карданро меҷуст.

Дар зарфи чандин солҳо ўро фикрҳо оиди он, ки оё Худо ҳаст, азоб медоданд ва ӯ бо ман сӯхбат кардан мехост. Дар мӯҳлати боқимондаам дар лагер ӯ гоҳ-гоҳ бо ҳар роҳ ба ман кӯмак менамуд. Ҳамин тавр, Худованд ба ман самари як ҳодисаи хурдакаро нишон дод.

Дар давоми солҳои дар маҳбасхона будан, ман маҳбусонро аз тамоми гӯшаи дунё вомерӯдам. Як одам фаҳмид, ки масеҳӣ ҳастам, ба ман қиссаи зеринро нақл намуд:

– Вақте ки моро бо этап ба шарқ, ба Хабаровск мебурданд, – оғоз намуд ӯ, – дар қатори мо ҳамагӣ як ҷавондухтар буд ва ӯ масеҳӣ буд. Ман ҳамин тавр номи ўро нафаҳмидам. Ин духтар дар тӯли тамоми сафарамон, рӯз то рӯз суруд меҳонд. Бо кадом як сабаб посбонҳо ба ӯ манъ намекарданд. Вай бошад, суруд хонданро давом медод. Одатан, вақте ки маҳбусон занро мебинанд, дағалона рафтор мекунанд. Онҳо таҳқир мекунанд, маҳанданд ва ҳар гуна суханони қабех мегӯянд. Лекин ҳеҷ кас ба ин духтар ягон сухани бад нагуфт. Суруд хондани ӯ ба ҳамаи мо таъсир карда буд. «Боз суруд хон!», «Барои ман суханҳояшро навишта деҳ!» – фарёд мезаданд, ба ӯ мардҳо. Баъзеҳо ба посбон мегуфтанд: «Сержант, ба ӯ бигӯй, ки суруд хонданро давом диҳад. Ўро аз қатораҳо гузаронед, то ки мо рӯяшро бубинем».

Вақте ки вай месароид, дар қатора оромӣ ҳукмфармо буд. Ҳатто, ҷинояткорони аз ҳама ашаддӣ, мардҳое, ки якчанд мӯҳлатро аз сар гузарондаанд, рӯйхояшонро мегардонданд ва ашки чашмонашонро пинҳон мекарданд.

– Вай дар бораи чӣ месароид? – пурсидам, ман. – Суханони суруди ӯ чӣ гуна буданд?

– Ман суханонашро дар хотир надорам, – ҷавоб дод, вай – аммо, ҳанӯз сурудҳои ўро дар қалби худ хис мекунам.

Ман сароидани якчанд мадҳияро пешниҳод намудам, шояд ӯ ягонтои он сурудҳоро, ки ҷавондухтар месароид, ба хотир меорад. Ман яктояшро хондам, баъд дигарашро, сипас сеюмро. Ҳар бор вай тақрор мекард:

– Не, ин нест.

– Аммо, вақте ки ман «Оҳ, Худои ман! Ту ҳамаашро медонӣ, дар қалбам чунон мушқил аст»-ро хондам.

– Бале, бале! – фарёд зад, вай. – Аниқ! Айнан ҳамин сурудро ӯ месароид!

Дўстонам, биеед, ҳозир ҳамин мадҳияро месароем, баъд барои бандиён дуо мегўем.

«Африқой» – ин карсери махсус буд. Ҳангоми мўхлати охирини дар маҳбасхона қарор доштанам, маро ба он ҷо се маротиба ҷой карданд, бори охир ба понздаҳ рӯз. Фарши бетонии ин ҳуҷраи хурдакии хеле сард ба мурабаъҳо (квадрат), бо гўшаҳои металлӣ, бо баландии чил сантиметр, дар масофаи сӣ сантиметр ҷудо карда шуда буданд ва аз сабаби ин дар ҳуҷра роҳ гаштан хеле мушкилу, нишастан ё дароз кашидан имконнопазир буд. Аз тирезаи шикаста пайваста шамоли сард мевазид. Дар як бор, ба зону нишаста ва ба девор така намуда, ҳамагӣ як чанд дақиқа хоб рафтан муяссар мешуд. Лекин, ҳамин ки хобат мебарад, якбора аз хуноки бедор мешавӣ ва аз нав дасту пойҳоро молиш додан лозим буд, то ки ях нақунӣ.

Маҳбусоне, ки ба ин ҳуҷра медароянд, ҷунон беҳол мешаванд, ки аз беқувватӣ ба болои найзаҳо меафтанд. Бинобар ин ҳуҷра номи «африқой»-ро гирифтааст, – ба он ҷо сафед медарой, аммо сиёҳу бо доғҳои қабуд ва хуни шахшуда мебарой.

Танҳо ба шарофати марҳамати Худо ва дуоҳои шумо ба ман муяссар шуд, ки давраи аз ҳама мушкилтаринро дар тўли тамоми солҳои дар маҳбасхона қарор доштанам, паси сар намоям. Лаҳзаҳои хеле мушкил буд. Тамоми қувватам рафта буд. Ман Илёсро ба ёд меовардам, ки дар тағи буттаи арча менишаст ва аз Худо хоҳиш менамуд, ки ба мурдани ӯ иҷозат диҳад. Худо хоҳиши ўро иҷро накард. Ба ҷои ин ўро бо хўрок ва роҳат таъмин намуд, баъд ба Илёс супориш дод. Ман андеша намудам: «Шояд, Худо барои ман боз супориш дорад. Барои ман мурдан осонтар аст, аммо Худованд инро меҳоста бошад?»

Маҳз ҳамон вақт эҳсос намудам, ки Худованд маро дар дастони Худ нигоҳ медорад ва муҳофизат менамояд ва шунидам, ки ҷӣ тавр Худованд ба дили ман гап мезад: «Агар ту аз Ман озодӣ хоҳӣ, онро ба ту дарҳол, бе ягон гузашт аз ҷониби ту медиҳам. Агар ту марг хоҳӣ, ба ту иҷозат медиҳам, ки ҳамчун азияткаш барои Ман ҷон диҳӣ. Лекин, агар ту дуо гўӣ: „Бигзор иродаи Ту шавад“ ва қарорро ба ихтиёри Ман мегузорӣ, он гоҳ туро бо роҳҳои Худ мебарам».

Ҳамин тавр муборизаи калон оғоз ёфт. Ман қатъиян аниқ медонистам, ки агар озодӣ ё марг биталабам, Худо бе ягон гузашт хоҳиши маро иҷро мекунад. Лекин, агар пурра худро ба иродаи Худо

супорам, бо ин роҳи азоб рафтанро давом медиҳам. Ман дар бораи Ҳизкиё фикр мекардам, ки орзуи худро ба Худо гуфт ва хоҳиш намуд, ки ҳаёти ӯро боз ба понздаҳ сол дароз кунад. Худованд хоҳиши ӯро ба ҷо овард, лекин дар натиҷаи ин чӣ рӯй дод?

«Оё, ман ҳуқуқи аз Худо ягон чиз талаб карданро дорам?» – мепурсидам, ман аз худ. Баъд ман дуо гуфтам: «Худованд, ман аз Ту дигар ҳеҷ чиз талаб намекунам. Бигзор иродаи Ту шавад. Танҳо барои иҷро кардани иродаат ба ман қувват деҳ!» Баногоҳ, дили маро хурсандӣ фаро гирифт.

Дуо гуфта, аз мобайни найзаҳои рӯи фарш эҳтиёткорона қадам монда, ба зӯр ба назди таҷҳизоти гармидиҳӣ (батарея) гузаштам. Дар тааҷҷуби ман таҷҳизоти гармидиҳӣ гарм буд! Ман ба он така намуда, пуштамро гарм кардам, дард пасттар мешуд. Дарк менамудам, ки ҳамчун Илёс, маро сафари чилрӯза дар пеш буд. Дар асл, ин роҳ чӣ қадар вақтро ишғол мекунад, намедонистам, лекин ин дигар аҳамият надошт. Медонистам, ки Худованд маро ҳар лаҳза озод карда метавонад, лекин то даме, ки ман ба Ӯ боварӣ мекунам, Ӯ маро бо роҳе, ки ба Ӯ писанд аст, мебарад.

Дар охири мӯҳлати панҷсолаи худ мефаҳмидам, ки маро озод намекунанд. Вақте ки хонаводаам барои хабаргириам омаданд, онҳо гуфтанд, ки ба Николай Батурин айбномаи нав бароварданд ва боварӣ доштам, ки ҳамин кор бо ман ҳам рӯй медиҳад. Сардорони лагер ба ман саҳт фишор меоварданд. Онҳо мактубҳои мо ба ман намедоданд, аммо мактубҳои мо, ки ба хонаводаам менавиштам, иҷозат намедоданд, ки аз лагер бароранд. Ман кӯшиш мекардам, ки танҳо хабарҳои оддии кӯтоҳро нависам, лекин ба ҳар ҳол маъмурият ба мактубҳои руҳсат намедод. Масалан, яке аз коркунон гуфт, ки ман танҳо он чизеро, ки онҳо иҷозат медиҳанд, навишта метавонам.

– Хуб, – ҷавоб додам, – ман бояд чӣ гӯям? Шумо ба ман ҳарфҳои имло кунед, ман бошам, онро навишта ба оилаам мефиристам, то онҳо ақалан донанд, ки ман зинда ҳастам.

– Не, – гуфт ӯ, – ҳатто, агар мо ҳамин тавр амал кунем ҳам, шумо дар он ҷо ягон хабари махфиро ҷой мекунад. Нигоҳ кунед, ана мактубе, ки шумо навиштед. Дар ин ҷо гуфта шудааст: «Ман пойпӯшҳои мо, ки шумо ба ман фиристодед, гирифтаам. Ташаккур. Онҳо ҷунун дилкашанд». Дар ин ҷо ягон пайём ҳаст.

– Ба ман бовар кунед, – гуфтам, ман – дар он чо ягон хел пайёми махфӣ нест! Оилаам ба ман пойпӯш равон кардааст ва ман танҳо мецоҳам хабар диҳам, ки онҳоро гирифтаам. Тамом.

Ин танҳо як воқеаи хурдакак аст, лекин воқеаҳои аз ин ҳам зиёдтар рӯй медоданд. Ман ноилоҷиро ҳис мекардам. Ман медонистам, ки Худо ҳамеша роҳ нишон медиҳад, вале умуман ягон хел равшаниро дида наметавонистам. Ман худро дар нақби (тоннель) дарозу торик эҳсос менамудам. Ман худро бовар мекунондам, ки ҳар нақб ба охир мерасад ва Худо маро аз нав ба равшанӣ мебарорад. Лекин, барои чӣ ҳам бошад, суҳанонам гӯё беҳуда буданд.

Боре маро назоратчӣ даъват намуд. «Бо ман биё, – гуфт ӯ, – замини назди лагерро побел кардан лозим аст».

Дар гирди лагер ду қатор симҳор қашида шудааст ва заминро дар миёни он мунтазам побел мекунанд, то ки алафҳои бегона нарујанд ва изи пой хуб намудор шавад. Коркун боз як маҳбуси дигарро аз иморати ман ҷеғ зад, баъд моро ба назди як посбон оварду, гуфт: «Ин ҳар ду ро бигир ва бигзор барои побел кардани замин раванд».

Мо белҳоро гирифтем ва бо аскар равон шудем. Вай ба ҳар қадоми мо қитъаи қориро нишон дод ва мо ба нарм кардани замин шурӯъ намудем. Ӯ бо ягон қор машғул набуд, ба ғайр аз он, ки моро посбонӣ мекард, бинобар ин вай ба наздам омад ва гап задан сар кард:

– Гӯш кун, падар, туро барои чӣ ҳабс карданд?

– Ман имондор ҳастам, – ҷавоб додам ман, – барои ин маро маҳкум карданд.

– Имондор! – якбора фарёд зад, ӯ. – Ин хел шуданаш мумкин нест!

– Ту магар ягон бор имондоронро вонаҳурдай?

– Воҳурдаам, – ҷавоб дод ӯ, – лекин, ту чӣ гуна имондор ҳастӣ?

– Ман масеҳӣ ҳастам. Аниқтарашро гӯям, ман – баптист ҳастам.

Ту ягон бор дар бораи баптистҳо шунидаӣ?

– Албатта, – ҷавоб дод ӯ, – ҳамсояи ман баптист буд. Исто, ки ба лавҳачаи номат нигоҳ кунам, – вай номи маро хонд. – Хорев? Ист, ман медонам, ки ту кӣ ҳастӣ! Ин дар бораи ту дар «Муждарасони Ҳақиқат» навишта буданд.

Дар ин вақт маҳбуси дигар ба мо наздик мешуд. Аскар дарҳол ўро барои побел кардан ба қанори дуртари девор фиристод. Баъд вай ба ман гуфт:

– Вақте ки ханӯз дар хона зиндагӣ мекардам, то замоне ки маро ба хизмати ҳарбӣ даъват накарданд, мо ҳамсоёе доштем – баптист, шӯбони калисо. Ба ӯ «Варақаҳои Шӯрои хешовандони бандиёни МБИ (масеҳиёни баптисти инчилий (ЕХБ)» ва «Муждарасони Ҳақиқат» меомаданд, вале вай онҳоро дар хонаи худ нигоҳ дошта наметавонист, зеро хонаашро ҳамеша кофтуков мекарданд. Падару модари ман ба ӯ иҷозат доданд, ки ин маҷчалаҳоро дар хонаи мо нигоҳ дорад ва ман ҳамаи онҳоро хонда баромадам. Ана, аз кучо номи туро медонам – ман мақолаҳои ту навиштаре меҳондам.

Аскари ҷавонро ҳамагӣ чор моҳ пеш даъват намуданд ва ӯ ба ман ҳама хабарҳои охирино дар бораи калисо, ки аз маҷчалаҳо хонда буд, нақл мекард. Мо се соат гап задем. Ба ҳаёли кӣ ҳам омада метавонист, ки чунин вохӯрӣ дар лагер имконпазир аст?

– Ту ягон вақт бо ҳамсоёат ба ибодат рафта будӣ? – пурсидам, ман.

– Ман меҳостам, – ҷавоб дод ӯ, – лекин қарор намудам, ки ин корро накунам, зеро милиса зуд-зуд ба ҷамъомадҳо меояд ва насаби ҳама иштироккунандагонро навишта мегирад.

Дар охири сӯҳбатамон аскари ҷавон гуфт:

– Вақте ки дуо мекунӣ, илтимос, дар ҳаққи ман ҳам дуо карданро фаромӯш накум.

– Инро ба таъхир гузоштан лозим нест, – гуфтам, ман ба ӯ – биё ҳозир дуо мекунем.

Ҳамин тавр, дар ҳуди ҳамон ҷо, бо бел дар даст, ман барои ӯ дуо кардам.

– Ман ҳоло, барои побел кардани ин ҷо туро ҷеғ мезанам, – гуфт ӯ, вақте ки мо аз ҳам ҷудо мешудем.

Вале, ҷӣ хеле ки маълум шуд, ман ўро дигар ягон бор надидам. Дар рӯзи дигар, вақте ки ба муқобили ман парвандаи нав оғоз мекарданд, маро ба ҳучраи ҷудогонаи ҷаримавай (штарфной изолятор) шинонданд. Баъд маро аз нав ба додгоҳ оварданд, ҳукми тақрорӣ бароварданд ва ба лагери дигар, барои боз ду солро паси сар намудан, гузаронданд. Ман фаҳмидам, ки Худо ин вохӯрии махсусро барои рӯҳбаланд кардани ман ташкил намуд. Худои мо тамоми шароитҳои моро месозад ва Ӯ медонад, ки барои мо маҳз ҷӣ лозим аст ва дар кадом вақт.

Имрӯз, дар рӯзи аввали дар хона будан, ман он рӯзро ба хотир меорам, ки айнан ду сол пеш буд, вақте ки мӯҳлати панҷсоларо ба охир

расонда, бояд аз лагер озод мешудам. Ба ҷои ин, ба ман боз ду соли дигар зам намурад. Вале ман худро ғолиб ҳис мекардам. Рӯҳияи ман нашикаста буд! Ман ба Худованд барои вазъиятҳои нави худ ва барои он, ки Ё маро ба таври мӯъҷизавӣ мебурд, миннатдорӣ мекардам. Ман боварӣ доштам, ки Худованд барои ду соли оянда як чизи махсусро ба нақша гирифтааст. Дар ҳуҷраи худ танҳо меништам – он барои роҳ гаштан хеле хурдӣ мекард – ва мадҳияи «Шодӣ кун, шодӣ кун, о масеҳӣ»-ро месурӯдам.

Посбоне, ки дар назди дари ман буд, кӯшиш намекард, ки маро боздорад, аммо пурсид:

– Чӣ хел шумо дар чунин лаҳза суруд хонда метавонед? – вай медонист, ки маро он рӯз бояд ҷавоб медоданд. – Гӯрӯҳи дӯстонатон дар назди дарвозаҳо истодаанд, ҳамаи онҳо барои шумо гиря мекунад ва ғам меҳӯранд. Шумо чӣ тавр суруд хонда метавонед?

Маълум буд, ки ҳамсарам ва писарам бо дӯстони масеҳӣ аз Омск ва дигар шаҳрҳо дар назди дарвоза интизорӣ мекашиданд. Ба онҳо гуфтанд, ки маро ҷавоб намедиханд, аз ин рӯ андӯхгин буданд. Ана, чӣ тавр ман инро ба посбон фаҳмондани шудам:

– Ҳамааш маҳз чуноне, ки бояд шавад, ба амал меояд. Онҳо бояд гиря кунанд, ман бошам, хурсандӣ. Он касе, ки бори гарон мекашад, бояд зафарманд бошад, вале онҳое, ки ўро дастгирӣ мекунад, бояд дар изтироб бошанд.

Ҳавворӣ Павлус намунаи хуб буд. Замоне, ки вай дар маҳбас қарор дошт, рӯҳи ӯ шодӣ мекард ва ӯ осуда меҳобид. Калисо чӣ? Онҳо бедор буданд ва дуо мегуфтанд. Петрус меҳобид, калисо бошад, бедор буд. Оё, ин маънои онро дошт, ки онҳо аз ҳад зиёд рӯҳонӣ буданд? Тамоман не. Ин фаҳмиши чуқури онҳоро нисбат ба вазъият инъикос менамояд. Аммо, Петрус намеҳаросид, ҳарчанд сари ўро, шояд, ҳамчун Яқуб, бояд аз тан ҷудо мекарданд. Вақте ки фаришта ба ҳуҷра омад, ба ӯ лозим омад, ки Петрусро бедор намояд. Лекин, агар Петрус ҳоли намерафт ва мушавваш мешуд, калисо бошад, дар ин вақт осудаҳолона дам мегирифт, чӣ мешуд? Агар ягон одами дигар дар азоб аст ва эҳтиёҷоту мушкилиҳоро аз сар мегузаронад, шумо бошед, ором ҳастед ва ин ба қалби шумо даҳолат намекунад, он гоҳ чизе нодуруст аст.

Он рӯз, ду сол қабл, Худованд ба ман суол дод. Албатта, ман садоро зинда нашунидам, вале дар дили худ шунидам, ки Ё мепурсид:

«Оё, дар рӯзи озодшавиат ягон чизи махсусро мехоҳӣ? Хоҳиши худро ба Ман бигӯй».

Ман дар ин бора чанд дақиқа фикр кардам. *Дар ҳақиқат ман чӣ мехоҳам? Дар рӯзи озодшавиам, ки инчунин рӯзи таваллуди ман мешавад, мехоҳам бо тамоми аҳли хонаводаам бошам, дар он рӯз бо онҳо дуо гуфтан мехоҳам.* Лекин, ин чӣ тавр ба амал меояд? Дар як рӯз аз Сибир то хона расидан дар асл имконнопазир аст. Аммо, вақте ки маро ба Улан-Удэ, аз хона боз ду маротиба дуртар гузаронданд, ман дарк намудам, ки дар рӯзи озодшавии худ оиди вохӯрӣ бо оилаам ҷои андеша кардан ҳам набуд. Хайр чӣ, ман хоҳиши худро ба Худо гуфтам; мо ба ин ҳуқуқ дорем.

Дертар, шаш ҳафта қабл, ғайри чашмдошт маро ба утоқи сардори маҳбасхона даъват намуданд ва гуфтанд, ки ба маҳбасхонаи шаҳри Кишинёв мегузаронанд. Ман пурсидам, ки барои чӣ. Назоратчи намедонист – ӯ танҳо фармонҳоро иҷро мекард. Посбонҳо бояд маро ба Кишинёв дар ҳавопаймо ҳамроҳӣ мекарданд. Танҳо ҳамон вақт ман хоҳиши бо оилаи худ дуо гуфтанро дар рӯзи озодшавиам ба ёд овардам.

11 ноябр ба дастонам кишан андохтанд ва ба Кишинёв бо ҳамроҳии се посбон равон карданд, ки мегуфтанд, ки боре ҳам нашунида буданд, то ки маҳбусро ба ҷунин масофаи калон бо ҳавопаймо танҳо ба хотири он, ки баъд ўро дар зодгоҳаш озод намоянд, гузаронанд. Одатан, маҳбусонро бо қатора мегузаронанд ва сафар ҳафтаҳо ва моҳҳоро дар бар мегирад. Ман ҳам чӣ гуфта метавонистам? Ман танҳо китфонамро ҷунбондам. Баъд аз ин аскарон бо ман гап намезаданд, зеро барои онҳо ин кор манъ аст. Онҳо маро дар мобайн шинонданд, то ки бо касе гап зада натавонам ва ин маро пурра қонеъ мекард, охир ман тамоми фикрамро ҷамъ карда, дуо гуфта метавонистам.

Ман аз Худованд пурсидам: «Чӣ тавр ман ба шарафи ҷунин болоравӣ сазовор гаштам?» Ман ҳавопаймоеро, ки дар баландии даҳ ҳазор метр аз замин парвоз мекард, дар назар надоштам, балки яқинан, вазъиятро. Маҳбусонро ҳеч гоҳ, бе ягон зарурати хоса бо ҳавопаймо намегузаронанд. Лекин ҳоло ин танҳо барои озодшавии ман буд. Ҳар қадар ки зиёд дар ин бора фикр мекардам, ҳамон қадар бештар боварӣ ҳосил менамудам, ки ин ҷавоб ба хоҳиши ман мебошад, ки ду сол пеш карда будам. Имрӯз бошад, озодона гуфта метавонам, ки мо аз Худо ҳеч вақт ба қадри кофӣ намепурсем. Мо Ўро

бо умедвориҳои хурдакаки худ маҳдуд месозем, гӯё бовар мекунем, ки Ў берун аз фаҳмиши мо қарор дорад.

Ман аз Худо хоҳиш намудам, ки бо оилаи худ имрӯз, дар рӯзи озодшавиам бошам, аммо ҷавоби Ў аз хоҳиши ман зиёд буд. Ман на танҳо якҷоя бо оилаи худ, балки инчунин бо ҳамроҳии дӯстони зиёдам, ки Худовандро дӯст медоранд ва ба Ў ва калисои Ў хизмат мекунам, дуо гуфта метавонам. Ин рӯзи ҷашн барои ҳамаи мост.

Танҳо андеша кунед – агар ин якҷояшавӣ ин қадар хурсандӣ орад, пас моро, вақте ки ниҳоят ба осмон меравем, чӣ интизор аст? Мо бо тамоми муқаддасон, ки пеш аз мо рафтаанд ва тӯли ин солҳо моро интизор буданд, мепаивандем. Ин чӣ гуна рӯз хоҳад буд! Шодии ин вохӯрӣ ҳеҷ гоҳ анҷом нахоҳад ёфт. Мо ба муқаддасоне, ки моро интизоранд, гуфтаниҳои зиёд дорем. Мо барои шодӣ қардан сабаби зиёд хоҳем дошт. Ман инчунин фикр мекунам, ки дар он ҷо барои мо тӯҳфаҳои зиёд хоҳанд буд – зеро ҳоло тамоми роҳро, ки Худованд моро бо он мебарад, дарк наменамоем. Ман намегӯям, ки мо ҳамаашро яку якбора мефаҳмем. Фикр мекунам, ки фаҳмидани роҳҳои Худовандро дар тӯли ҳазорсолаҳо меомӯзем. Мо аз хиради Худованд пур мегардем ва доимо шодӣ намуда, дар тааҷҷуб мешавем, вақте роҳро, ки моро бо он мебарад, беҳтар дарк намоем. Мо хоҳем гуфт: «Оҳ, Худованд, хиради Ту ҷунон бузург аст! Мо бисёр чизҳоро намефаҳмидем».

Бародарон ва хоҳарон, мо ба Худо аллақай ҳозир бояд бештар бовар намоем. Вақте ки ба осмон меравем, мо ба Ў мадҳу ситоиш ва ҷалол хоҳем хонд. Лекин, ҳатто ҳоло ҳам нақшаи Худо барои ҳаёти мо аз он иборат аст, то ки моро барои ҳатто, дар ҳолатҳои фавқуллода ба Ў боварӣ қардан ва Ёро ҳамчун Худои тамоми хирад ва шараф ҷалол додан, таълим диҳад. Ҳамин тавр, Ў моро ба осмон омода месозад.

Барои баъзе ходимони дигар, ки онҳоро аз ман пештар озод намуданд – Миняков, Батурин ва дигарон, – мӯҳлати санҷишӣ дар пеш буд, бинобар ин, интизор будам, ки ин ба ман ҳам даҳлат мекунад. Аммо, маҳбусро бо мӯҳлати санҷишӣ танҳо барои вайрон қардани қоидаҳои лагер «мукофотонида» метавонанд, ки ман ба ин роҳ наодоам ва бароям фаҳмидан ачиб буд, ки маъмурияти лагер чӣ иқдормо пеш мегирад.

Андак пеш аз озодшавиам, маҳбуси бозётибор аз иморати ман ба наздам омад ва гуфт:

– Гӯш кун, Михаил, ман бояд бо ту гуфтугӯ кунам. Сардор маро чег зада буд ва гуфт, ки ман бояд аз ҷониби ту се қоидавайронкуниро дар моҳи оянда хабар диҳам. Агар ин корро накунам, ӯ маро ба ҳучраи яккаса мешинонад. Ман чӣ кор кунам?

Ман чӣ гуфтанамро намедонистам. Магар, ман ба ӯ маслиҳати дурӯғ гуфтанро, дода метавонистам? Лекин, агар ба вай гӯям, ки ин корро накунад, ӯро чазо медиҳанд.

– Бубахш, – гуфтам, ман дар охир – лекин, ба ту ягон хел маслиҳат дода наметавонам. Ту худ бояд, қарор кунӣ.

– Пас, фикр мекунам, ки танҳо аз вайронкуниҳои хурдакак гап мезанам, ин чизе нест, ки тӯро барои ин ба карсер шинонанд.

Ман пурра боварӣ доштам, ки баъд аз як моҳ, дар парвандаи ман се қоидавайронкунӣ ба қайд гирифта мешавад. Дертар бошад, ба ман як сол мӯҳлати санҷишӣ медиҳанд. Ин чӣ маънӣ дорад, то ҳол аниқ намедонам, ба ғайр аз он, ки барои ман берун аз шаҳр баромадан, бегоҳирузӣ аз хона берун рафтан манъ карда мешавад ва милиса тафтиш мекунад, ки оё, ман дар хона ҳастам. Лекин дар ин, чун дар ҳамаи дигар чизҳо, ман ба Худованд боварӣ мекунам.

Ман ба ин бо тарзи зерин назар мекунам: дар замони хизмати ҳавворӣ Павлус ӯ вақти ҳоли кам дошт. Вай доимо дар ҳаракат буд, гоҳ-гоҳ ба муддати дароз дар як ҷо меистод. Ӯро ёфтан мушқил буд. Лекин, вақте ки дар Рум ӯро ба ҳабси хонагӣ шинонданд ва ӯ ба ҳеч кучо рафта наметавонист, ҳама барои хабаргирии вай ва барои сӯхбат кардан омада метавонистанд. Павлус дар он замон номаҳо навишта буд. Бинобар ин, ду соли «мӯҳлати санҷишӣ» Павлус барои ҳама ба баракат табдил ёфтанд. Ман дуо мекунам, ки ба ҳамин тарз Худо як соли мӯҳлати санҷишӣ маро ҳамчун баракат истифода намояд.

Дар чанд рӯзи охир ман аз он андеша мекардам, ки ҳамаи шуморо мебинам ва дар фикри он будам, ки чиро бо шумо ба ҳам мебинам. Ҳангоми имрӯз ба хона рафтан, ба ман пурра фаҳмо шуд. Фикри асосиро, ки ман баён кардан мехоҳам: Худованд ҳеч гоҳ дигар намешавад. Ӯ дирӯз, имрӯз ва ҳамеша ҳамон тавр мемонад ва то вақте, ки Масеҳ барнагардад, калисо ҳамеша таҳти ғамхории Ӯ қарор мегирад. Агар дар ҳар гуна ҳолатҳо мо ба Ӯ содиқ монем, он гоҳ баракати Ӯро ба даст меорем. Худо ба ҷониби мо мешавад.



Маъвизаҳои пурҷӯшу хурӯши Михаил Хорев ўро маҳбуи ҷавонон мекард.

Пас аз он ки, баъди ҳабси нахустини худ дар маҳбасхона, бори аввал дар зери тафтишот қарор доштам, бист сол сипарӣ гашт. Даҳ рӯз пас, баъд аз ҳабси якуми худ, маро ба утоқи муфаттиш ба пурсиш даъват карданд. Бо ким-кадом сабаб вай дарро кушода монд ва маро тавре шинонд, ки одамони аз роҳрав гузаштаистодаро бинам. Ин хеле ғайриоддӣ буд ва ман аз он воқеае, ки дар ин ҷо рӯй меод, фикр мекардам. Сипас, ман посбонро дидам, ки маҳбусро мебурд. Ин бандӣ Геннадий Крючков буд. Ўро навакак ба ҳабс гирифтанд ва онҳо мехостанд, ки ман аз ин огоҳ гардам. Ин зарбаи ҳақиқӣ буд. Баъд аз он, ки вай гузашт, дарро пӯшиданд ва пурсиш сар шуд.

– Шумо дар ин бора чӣ фикр мекунед? – гуфт муфаттиш. – Раиси Шӯрои шумо акнун маҳбус аст. Кори шумо ба анҷом расид.

Ман ҷавоб додам:

– Агар шумо мегуфтед, ки Исои маро аз нав таслиб карданд ва Ёро дафн намуданд ва ба оромгоҳи Вай ғӯласанг гузоштанд, он гоҳ ин дар ҳақиқат анҷом мешуд. Аммо, Масеҳ аз мурдагон эҳё шуд! Пас шумо барои ғамгин кардани ман чӣ гуфта метавонед?

Баъд аз эҳёшавӣ Масеҳ гуфт: «Осоиш бар шумо». Худованди мо тағйир наёфтааст. Ё имрӯз ҳам ҳамон гуна мебошад. Ё ба мо осоиши Худо дар ҳама ҳолатҳо – ҳуб ва бад – ҳар чизе ки набошад, мефиристад.

Владимир Охотин

Сароянда барои шунавандагони маҳбус.

Хой, Охотин, ба мо навакак дар хусуси шумо аз шӯъбаи кадрҳо занг заданд. Шумо бояд рафта, барои рухсатӣ аризаро имзо намоед, — гуфтанд ба ман.

Умунан гӯем, ман аллакай дар рухсатӣ будам, фақат бо ҳамсари худ барои гирифтани маош ба ҷои қорам даромадам. Ман гуфтам:

— Майлаш, ман меравам.

— Шумо ба он ҷо меравед? Шумо аниқ дар назди ҳамон бино меистед?

— Бале, бале, албатта.

Вакте мо ба назди биное, ки шӯъбаи кадрҳо он ҷо ҷойгир буд, расидем, ман «Волгаи» сиёхро дидам, ки дар кунҷ тавакқуф мекард. Он гоҳ фаҳмидам, ки чизе нодуруст аст. «Ин мошин ба ман маъқул нест», — гуфт ҳамсарам.



Дар калисо роҳбари мусиқӣ буданро фаъолияти зиддидавлатӣ номидан мушкил аст, вале ҳамин басанда буд, то ки Владимир Охотинро (с.т. 1942) ба дуюним соли ҳабс дар маҳбасхона маҳкум намоянд. Дар синни 42 солагӣ Охотин дар моҳи ноябри соли 1984 барои хизмати мусиқавии худ дар калисои Мустақили баптистӣ дар Краснодар ба ҳабс гирифта шуд. Ёро дар моҳи майи соли 1987 озод намуданд. Владимир ва ҳамсари ӯ Надежда соҳиби ҳашт фарзанд мебошанд.

Мо ба бино ворид шудем ва зан дар қабулгоҳ гуфт:

– Хуб. Мо умедвор будем, ки шумо меоед. Ин варақаро ба сармуҳандис барои имзо баред, баъд онро ба ин ҷо биёред.

Ба ҳамсари ман ӯ гуфт:

– Шумо метавонед, шавҳари худро дар ҳамин ҷо мунтазир шавед.

Ман варақаро гирифта, рафтам. Вақте ки аз дари даромадгоҳ баромадам, ман дидам, ки «Волгаи» сиёҳ акнун дар назди бино таваккуф мекард. Ду мард, ки дар назди дар меистоданд, маро дарҳол қапиданд.

– Зуд ба мошин шин! – гуфт яке аз онҳо.

– Чӣ воқеа шуд? Шумо маро ба кучо мебаред?

– Хомӯш шав. Фақат ба мошин шин.

Онҳо маро ба мошин тела карданд, баъд ҳуди онҳо нишастанд. Дар давоми ҳама сафар онҳо аз дастонам саҳт медоштанд. Аввал маро ба утоқи муфаттиш оварданд, сипас ба ҳучраи ҷудогонаи тафтишотӣ дар милисахона. Ин ҳучраи хурдак буд, ҳамагӣ як метр бар якуним ва илова бар ин, он аз ҳашаротҳо пур буд. Онҳо бо ҳамроҳии ман ҷинойткорро шинонданд.

– Барои чӣ онҳо туро ба ҳабс гирифтанд? – пурсид он мард.

– Ман масеҳӣ ҳастам, – ҷавоб додам ман.

– Медонӣ, ман ба ту чӣ мегӯям, агар онҳо дар ту ягон чизи динӣ пайдо накунанд, он гоҳ туро ҷавоб медиҳанд.

Баъд аз чанд дақиқа ӯро аз нав гирифта бурданд.

Шаби аввали ман дар маҳбасхона барои омода шудан ба он чизе, ки дар пеш интизор буд, ба ман кӯмак намуд. Вақте вазъият аз он огоҳ менамояд, ки шумо ба мухорибаи пеш гузаштаед, фикрҳоро ҷамъ намуда, бояд дуо гӯед.

Баъд аз чанд рӯз маро аз ҳучраи ҷудогонаи тафтишотӣ ба маҳбасхона гузаронданд, ки дар он ҷо ҳама чиз аз оҳан буд – дар ва панҷараи оҳанин – инчунин, ҳама чиз хеле рӯҳафтада менамуд. Тамоми муҳит ба рӯҳи инсон фишор меорад ва дар пайи шикастани он мебошад.

Маро ба ҳучраам оварданд. Дар аввал ман бо маҳбусон салому алек кардам, баъд дуо гуфтам.

«Ту кистӣ? – пурсиданд онҳо. – Барои чӣ ту дар ин ҷой?»

Ман ба онҳо гуфтам, ки имондор, масеҳӣ мебошам. Одатан, одамон дар олами ҷинойткорӣ дар бораи масеҳиён медонанд ва онҳоро хеле

эхтиром мекунанд. Шояд, на ҳама, аммо миёнасолон, хусусан онҳое, ки ҳаётро аз сар гузарондаанд, нисбати имондорон эхтироми чуқур доранд ва ҳатто кӯшиш мекунанд, ки ба онҳо кӯмак намоянд.

Аз лаҳзаҳои аввали дар маҳбасхона қарор доштан, фаҳмидам, ки Худованд маро ба ин ҷо овардааст, то ки ба Ё хизмат кунам. Ман дар занҷирҳо (узы) будам, вале барои масеҳӣ занҷирҳо имконияти нав барои хизмат кардан мебошад. Дар маҳбасхона чӣ тавр хизмат карда метавонистам? Ба одамон дар бораи Худо гап мезадам, маъвиза мекардам. Баъзе одамон маро гӯш мекарданд, вале ҳамзамон ҳарифони зиёд низ буданд.

Олами ҷиноятӣ бо занҷирҳои бераҳмонаи шайтон сахт кӯфта пайваст шудааст. Маслуқии ин одамон ба тааҷҷуб меорад. Ман ҷунон мехостам, ки онҳо маро шунаванд, лекин танҳо суханҳо гӯё бефоида буданд. Вақте ман кӯшиш мекардам, ки бо онҳо дар бораи Худо гап занам, онҳо мерафтанд. Он гоҳ, ман ба сурудхонӣ медаромадам. Барои ман мусиқӣ ҳамеша усули ба Худо хизмат кардан ва Ёро ҷалол додан буд. Лекин, вақте ки ман маҳбус гардидам, Худо ба ман тамоман фаҳмиши нави хизмати мусиқиро дод.

Суруд хондан мушқил аст, вақте ки одамон бо овози баланд гап мезананд ё бо кори худ машғуланд. Чунин монесаҳо ба сароянда, айнан чун ба нотиқ ҳалал мерасонанд. Чӣ тавр умедвор шудан мумкин аст, ки маҳбусон дар ҳучраи аз ҳад зиёд пур ё иморати пурмағал ба касе аҳамияти хоса медиҳанд? Ҳучраи маҳбасхона то ҳафтод нафар одамро дар бар гирифта метавонад ва ҳар яки онҳо бо қорҳои худ машғуланд. Ҳама гап мезананд ва касе гӯш намекунад. Дар чунин мавзёе чӣ гуна хизмат имконпазир буда метавонад?

Ин вазият Дониёро ба ёдам овард ва ман аз он андеша намудам, ки чӣ тавр ӯ хизмати худро мебурд ва Худоро аз рӯи одати худ ҷалол меод. Дониёл кӯшиш намекард, ки диққати одамонро ҷалб намояд ва ба худ шунавандагонро пайдо кунад. Вай медонист, ки Худо ӯро ба дарбор овардааст, то ки ба Ё хизмат кунад. Хизмати Дониёл аз он иборат буд, ки тирезаҳои худро, ки ба ҷониби Ерусалим нигоҳ мекарданд, боз намояд ва ба зону нишаста, се маротиба дар як рӯз барои халқи худ, ки дар асорат буд ва аз сарзамини худ ронда шуда буд, дуо гӯяд. Ё ҳеҷ гоҳ ба ақиб нигоҳ намекард, то бубинад, ки оё касе аз паси вай назорат мебарад, диққати ӯро таърифи одамон

ва он, ки онҳо ба ӯ аҳамият медиҳанд ё не, ҳаргиз ҷалб намекард. Вай медонист, ки Худо ӯро мешунавад ва ин ҳама он чизе буд, ки аҳамият дошт.

Ман қарор намудам, ки аз Дониёл ибрат мегирам ва Худоро чун ҳарвақта ҷалол медиҳам. Бинобар ин, дуо гуфта, ман ба сурудхонӣ даромадам. Даре нагузашта, дар ҳучра оромӣ ҳукмфармо шуд. Одамон гӯш мекарданд! Ба ман лозим наомад, ки диққати онҳоро ҷалб намоям ва онҳоро ба хомӯшӣ водор созам – ҳуди сурудхонӣ оромиро ба вучуд овард. Танҳо қудрати Худо метавонист, ин одамонро ба оромона гӯш қардан маҷбур созад, – охир ҷинояткорон ҳеҷ касро эҳтиром намекунанд!

Яке аз мадҳияҳое, ки ман ҳар доим барояшон месароидам, «Дар хотир дор! Чашмонам туру мебинанд» буд. Дӯсти азизи ман Яков Скорняков сурудани ин мадҳияро дӯст медошт. Вақте ки ӯ дар маҳбасхонаи Ростов буд, борҳо онро суруда буд, ҳоло бошад, ман онро ба ҳамхучраҳои худ месароям. Ин мадҳия барои ман дар маҳбасхона муҳим гардид ва бароям аҷиб буд, ки чаро онро пештар қадр намекардам. Ман боварӣ дорам, Яков ин мадҳияро ба он хотир ҷунон саҳт дӯст медошт, ки ба мо хотиррасон менамояд, ки новобаста аз ҳодисаҳои бо мо рухдодаистода, чашмони Худо ҳамеша мебинанд.

Боре, вақте ки ҳафтад нафар мардҳо аз ҳучраам аз ҳавличаи сайругашт бармегаштанд, ман аз шунидани овози тозаю пурқувват, ки: «Дар хотир дор! Чашмонам туру мебинанд»-ро месуруд, дар хайрат мондам. Қалбам лабрез шуда буд ва ман дуо мегуфтам: «Ташаккур, Худованд, ки ин суҳанҳо ба дили ин одамон асар қарданд!»

Ҳарчанд дар маҳбасхонаҳо одамони гуногун ҳастанд, ҳар хеле ки бошад, онҳо одатан хеле хуб созиш мекунанд. Дар якшанбеи иди Фисҳ ман ба назди маҳбуси хеле бонуфузамон омадам ва гуфтам:

– Имрӯз мо Эҳёи Масеҳро ҷашн мегирем ва ман як чизи ғайриоддӣ қардан мехоҳам. Ман мехоҳам, суруд хонда, Худовандро ҷалол диҳам. Оё, ту метавонӣ, марҳамат карда, ҳамаро ба хомӯшӣ даъват кунӣ? Онҳо ба фармони ту гӯш медиҳанд.

– Хуб, – ҷавоб дод, ӯ.

Дар байни ғавғои умумӣ вай фарёд зад:

– Оромӣ! Ҳама хомӯш шаванд. Владимир суруд мехонад.

Ман дар давоми – як соат, баъд ду соат, баъд се соат суруд мехондам. Ниҳоят, ман хомӯш шудам ва бо дуо анҷом додам, то чӣ хеле, ки мегӯянд, шунавандагонро дилгир накунам.

Беш аз ҳама ман мехостам, ки Худованд шеърҳо, сурудҳои ва суханҳоямро истифода намояд, то ки ба ҳаёти ин одамон даҳолат кунад, то ки солҳои худро дар занҷирҳо ман бо тақсими қардани муҳаббати Худо гузаронам. Сурудҳои хизмати ман буд ва Худованд инро баракат дод.

Азбаски, маро аз як ҳуҷра ба ҳуҷраи дигар мегузаронданд, Худованд маро истифода мебард, то ки шаходатро ба ҷойҳои гуногун барам. Вақте ки маро ба як ҳуҷра меоварданд, ман ба маҳбусон суруд мехондам ва дар бораи Худо гап мезадам. Баъд маро ба ҳуҷраи дигар мегузаронданд, ки дар он ҷо ман имконият доштам, ки ба гӯрӯҳи дигари одамон таъсир расонам (достучаться). Маро ҳамеша бо суол пешвоз мегирифтанд: «Туро барои чӣ ҳафт қарданд? Аз рӯи қадом банди кодекси Ҷиноятӣ?» Ман ҷавоб меодам, ки масеҳӣ ҳастам, баъд ба зону ништам, дуо мегуфтам.

Албатта, ҳаёт дар маҳбасхона барои қисм осон набуд. Масалан, дуди тамокуро мегирем. Ман дар ҳуҷра бо ҳамроҳии ҳафтад нафар одам будам ва ҳамаи онҳо тамоку мекашиданд. Дуд ҷунон ғафс мешуд, ки ман ба зӯр чизеро дида метавонистам. Якчанд бор аз нарасидани оксиген қариб аз ҳуш мерафтам. Дар натиҷаи ин, ман дар он рӯз, вақте ки баногоҳ мурофия оғоз ёфт, беқувватиро ҳис намудам. Вақте ки дар қушода шуд, ман дар ин ҳуҷраи дудолуд меништам ва дилам беҳузур мешуд.

– Охотин, ба баромадгоҳ!

Ман ба роҳрав баромадам ва посбонҳо маро ба кучое бурданд. Баъд аз чанд дақиқа ман пурсидам:

- Шумо маро ба кучо мебаред?
- Танҳо хомӯш бош ва аз паси мо рав.
- Лекин, мо ба кучо меравем?
- Ба мурофия, – ҷавоб доданд, онҳо.
- Ба мурофия? Барои чӣ ба ман пешақӣ хабар надоданд?
- Ин масъалаи муҳим нест.

Маро ба мошини милиса савор қарданд ва ба бинои додгоҳ бурданд. Вақте ки аз мошин баромадам, ман ҳатто ҳавои тозаро пай набурдам, зеро дӯстони худро дидам, ки дар он ҷо меистоданд ва маро интизорӣ

мекашиданд. Ман худро чун дар ҳоб эҳсос намудам ва фикр мекардам, ки ғариштаҳоро мебинам. Оҳ, чӣ хел ман хурсанд будам! Худо бо ҳузури дӯстонам маро чунон рӯҳбаланд намуд!

Вақте ки ман дар толори додгоҳ будам, ба наздам зане омад, қариб сисола ва пурсид:

– Шумо – Охотин?

– Бале.

– Маро барои ғимоя кардани шумо таъин намуданд. Лекин ман мехоҳам, ки шумо маро ҳамчун ғимоячии худ рад намоед. Шумо маро мефаҳмед? Чӣ тавр ман шуморо ғимоя карда метавонам? Ман аъзои партия ҳастам. Қотилро ғимоя кардан осонтар аст. Ҳеҷ яке аз мо шуморо ғимоя нахоҳем кард, бинобар ин хоҳиш мекунам, то ки шумо маро ҳамчун ғимоячии худ рад намоед.

Ман ба вай гуфтам, ки алаққай ба муфаттиш ҳабар додам, ки ягон хел ғимоячии атеистро қабул намекунам. Вай оҳи сабук кашид ва ба ҷои худ баргашт. Лекин, баъд аз чанд дақиқа вай гашта омад ва аз нав хоҳиш намуд:

– Илтимос, ба довар гӯед, ки шумо маро рад менамоед.

– Ҳатман.

Боз баъд аз панҷ дақиқа вай аз нав баргашт.

– Пас, шумо мефаҳмонед, ки маро рад менамоед, хуб?

– Барои чӣ шумо ин қадар ғам меҳӯред? – пурсидам ман.
– Албатта, ман ҳамаашро мефаҳмонам.

Мурофия оғоз ёфт ва довар гуфт:

– Айбдоршаванда Охотин, шумо ба хизмати ғимоячӣ ҳуқуқ доред.

Қарори шумо чӣ гуна аст?

Ман ба ӯ гуфтам, дар Китоби Муқаддас гуфта шудааст, ки ғимояи одам беҳуда аст. Худо маро ғимоя хоҳад кард.

Он гоҳ довар ба ғимоячӣ муроҷиат намуд:

– Шумо чӣ фикр мекунед?

– Албатта, албатта, – гуфт, ӯ – бигзор Худои Қодир ӯро ғимоя кунад.

Дар вақти мурофия ман дидам, ки чӣ тавр Худованд қудрати Худро нишон дод ва зафар намуд. Дар китоби Ишаъёи набӣ порчае ҳаст, ки ман онро ҳеҷ гоҳ намефаҳмидам: «Ва Ман нигаристам, ва мададгоре набуд, ва тааҷҷуб намудам, ки ёваре набуд, ва бозуи Ман Маро мададгор шуд, ва хашми Ман Маро ёварӣ намуд» (Ишаъё 63:5).

Барои ман ҳамеша диққатчалбкунанда буд, ки ин чӣ маъно дорад – «хашми Ман Маро ёварӣ намуд». Аммо, дар вақти мурофия ман сарфаҳм мерафтам. Вақте ки маро ба толори додгоҳ оварданд ва ба муқобили довар ва ёрдамчиёни ӯ шинонданд, ман фаҳмидам, ки ин мухориба аст. Мухориба то дами марг бояд оғоз меёфт. Яке ғолиб мебарояд, дигарӣ бошад, – мағлуб. Ҳамчун масеҳӣ медонистам, ки ақибнишинӣ намекунам. Барои ҳарбузарб бояд тамоми қуввати худро ҷамъ менамудам, охир ман ё ғолиб мебароям, ё мағлуб мешавам. Сеюмин дода нашудааст. Довуд инчунин ба хашм омад, вақте ки бо Ҷолёт ба мухориба баромад. Вай дид, ки чӣ тавр фаластиниҳо халқи Худоро масхара мекунам. Онҳо Худоро дашном медоданд ва ба исми ӯ куфр мегуфтанд. Чӣ тавр Довуд ба давом ёфтани ин кор иҷозат дода метавонист? Аз розӣ шудан ба чунин таҳқирҳо, мурдан беҳтар буд.

Агар шумо ба мувофиқа (ничья) розӣ бошед, агар шумо ғайр аз ғалаба ба қабул кардани ягон чиз розӣ шавед, шумо алаққай мағлуб шудед. Душман шуморо маҳв мекунад. Шумо ба Шимъуни бе мӯйи сар монанд мешавед. Зоҳиран ҳамоно тавр намуд хоҳед дошт, аммо қувват намеронад. Агар ба лагери маҳбасхона афтед, шумо барои маъвиза кардан ба гунаҳкорон ҷуръат пайдо нахоҳед кард. Дар он ҷо нишаста, хисси то ҳол ба ман номаълумро эҳсос менамудам. Худо ба ман қуввати дар он лаҳза лозимиро дод!

Ба ғайр аз ин, Худованд ҳодисаи хурдакакро истифода кард, то ки маро рӯҳбаланд намояд. Баъзе аз дӯстонамон дар берун, дар назди бинои додгоҳ меистоданд ва дар вақти танаффус яке аз онҳо духтари хурдакаки дусолаам, Марияро ба тиреза боло бардошт, то ки вай маро дида тавонад.

– Падар! Падар! Ба ман нигоҳ кун! – гуфт, ӯ ва механдид. *«Барои чӣ вай механдад?»* – фикр кардам, ман. – *«Падари ӯро гирифтаанд. Ӯ бояд гиря кунад, на бихандад»*. Лекин, дертар ман фаҳмидам, ки ашқҳои ӯ қалби маро мешикастанд. Як порча аз Навиштаҷот мегӯяд: *«Ӯ боз даҳонатро аз ханда пур хоҳад кард»* ва хандаи тифлаки ман маро хеле рӯҳбаланд намуд.

Дертар вай баён намуд: «Акнун ман суруд мехонам». Вай ба сурудхонӣ даромад: «Дар ин шаби муқаддас ва аҷиб Писари Худо таваллуд шуд, то ки ба одамон мадад кунад...»

Ман дар таъҷуб будам. Худованд тамоми лаҳзаҳои хурсандибахшро дар ҳаёти мо ҷамъ меорад ва моро маҳз, ҳамоно вақте ки ба он эҳтиёс

дорем, рӯҳбаланд менамояд. Лаҳзаҳои хурдакак дар чашмони Худованд ҳеҷ гоҳ хурд наменонанд.

Баъд аз рӯзи якуми мурофия маро баргашта ба ҳучра бурданд ва маҳбусон маро ҳамчун аъзои оила пешвоз гирифтанд. «Охотин, дар он ҷо ҳамааш чӣ хел гузашт? Чӣ воқеа рӯй дод?» Онҳо хавотир буданд ва ҳамаашро доништан мехостанд.

Дар рӯзи дигар маро боз ба додгоҳ оварданд ва ман аз нав қудрати Худовандро дидам. Ў ба ман боз як ғалабаи дигарро дод: ду ёрдамчи довар дар вақти маҷлис ба ҷониби ман буданд. Онҳо ҳар бор, вақте ки ман ҷавоб меодам, табассум мекарданд. Ман медидам, ки онҳо ба ҷавобҳои хурсанд мешуданд. Чехраҳоишон айнан медурахшид. Аммо, вақте бо ҳамроҳии довар барои хондани айбнома баргаштанд, ман онҳоро бо душворӣ шинохтам. Чехраи онҳо ғамгин буд, чашмонашон ҳам буданд. Онҳо ҳатто, ба ман нигоҳ карда наметавонишанд, аз қиёфаҳои бошад, фаҳмидам, ки авфро интизор шудан лозим нест. Ҳукм айнан ҳамон тавре, ки муфаттиш талаб мекард, бароварда шуд. Бо вучуди ҳама далелҳо, қатъи назар аз тамоман вучуд надоштани исботҳо бар зидди ман, хочати ба шафқат умед бастан набуд.

Вақте ки ҳукмномаро эълон карданд, ҳамаи имондорон аз ҷо хестанд ва маҷлиси «Баҳри Исо зистан, бо Ў ҷон додан»-ро суруданд. Сурудҳои онҳо ба мисли сурудҳои фариштагон буд. Хизмати онҳо шаҳодати пуртаъсир буд. Одамон аз сурудҳои онҳо дар маҳбасона ва ҳатто, дертар дар лагер бохабар шуданд. Як ҷавондухтари масеҳӣ ҳатто ба назди муфаттиш омада, ба ӯ дар бораи Худованд гап мезад ва кӯшиш менамуд, то исбот намояд, ки ӯ маро беадолатона маҳкум намудааст.

«*Офарин!* – фикр кардам, ман. – *Вай ба муҳориба бо тайёри омадааст.*».

Ман ба сурудҳои ҳамроҳ нашудам. Ман танҳо гӯш мекардам ва дар хотири худ онро сабт менамудам, то ки бо худ гирам. Баъд имондорон гулҳо мепартофтанд, ки ин ҳам чун шаҳодати ҷалоли Худо хизмат мекард. Ман дастаи гулҳоро ҷамъ намудам, аммо посбон, вақте ки маро ба назди мошин бурд, онро қашида гирифт. Дар даргоҳи мошин чор мехчагул мехобид. Ман аз посбон пурсидам, ки оё метавонам, онҳоро бо худ гирам, аммо вай рад намуд.

– Мумкин аст, ақалан яктоашро гирам? – пурсидам ман.

– Майлаш, фақат яктоашро.

Ман гулро гирифта, дар таги камзӯлчаам пинҳон кардам. Баъд посбон маро дар мошин маҳкам кард. Ман шунидам, ки дигарон дар берун байни худ гап мезаданд.

– Ин гулҳо дар ҳақиқат ба ӯ тааллуқ доранд, – гуфт яке, – мо бояд ба вай иҷозат диҳем, ки онҳоро гирад.

Пас аз як дақиқа дар кушода шуд ва онҳо ба ман се гули боқимондари доданд.

Ба маҳбасхона баргашта, ман ба маҳбусони дигар дар бораи мурофия нақл кардам ва ба онҳо гулҳоро тақсим намудам.

– Онҳоро гиред, – гуфтам, ман, – ин гулҳо алаққай ба ман саломи муҳаббатро расонданд, ҳоло бошад, онҳо барои шумоянд.

Онҳое, ки дербоз дар озодӣ набуданд, хусусан ин тӯхфаро қадр мекарданд. Даре нагузашта, фаҳмидам, ки маро ба лагери № 12 мегузaronанд.

– Эҳ, Охотин, – гуфтанд дигарон, – ин лагери аз ҳама бадтарин аст. Ин лагери гуруснагӣ мебошад.

Ман ҳамроҳ бо онҳо дуо гуфтам, дасти онҳоро фишурдам ва хайрухӯш кардам.

Вақте ки ман ба лагери № 12 омадам, ба чашмони худ бовар намекардам. Дар муқоиса бо ин макон маҳбасхона хеле хуб буд. Лагер дар ботлоқзор ҷойгир буд, бинобар ин ҳама чиз ҳамеша нам буд. Аз ҳама бадтар, вақте ки аз хавли мегузарем, дар замин хунро дидан мумкин буд, ки дар он ҷо маҳбусон нисбати якдигар ба мисли хайвон рафтор мекарданд. Дар ошхона одамон ба хайвонҳо монандӣ доштанд. Ба мо ҳеч гоҳ ба қадри кофӣ хӯрок намедоданд, бинобар ин ҳама гурусна буданд. Аз хайвони гурусна дида, боз ҷи даҳшатноктар аст?

Гуруснагӣ майнаи сарро аз қор мебарорад; одам ваҳшӣ мешавад ва танҳо як хоҳиш дорад – хӯрдан. Маҳбусон якдигарро мезананд ва хӯроки дигаронро медузданд. Ҳатто, агар имконияти хӯрок хӯрдан пайдо гардад, он ҳамеша кам аст. Баъд аз хӯроки пешин, танҳо дар бораи хӯроки шом фикр мекуни. Баъд аз хӯроки шом гурусна хоб мерави ва тамоми шаб хӯроки субҳро орзу мекуни. Фикр мекуни: *«Агар дар озодӣ мебудам, ман бо худӣ нон сер мешудам. Ба ғайр аз нон, дигар ҳеҷ чиз намехостам!»*

Боре ман ба мағозаи маҳбасхона рафтам ва каме нон харидам. Вақте ки баромадам, он гоҳ дидам, ки чанд маҳбуси боқувват маро мунтазир буданд, онҳо гуфтанд: «Нонро ба мо деҳ».

Дигар кас мебуд, рад мекард. Албатта, ҳамчун масеҳӣ, ман онҳоро танҳо бо сухан дӯст дошта наметавонистам. Бинобар ин, нони худро ба ҳам дидам, ҳарчанд худам аз гуруснаӣ азоб мекашидам.

Дафъаи дигар дар баландӣ кор мекардам, гулхани калон бошад, дар зерӣ ман аланга мезад. Дуд даҳшатнок буд, вале ман маҷбур будам, ки онро нафас кашам. Даре нагузашта, камқувватиро ҳис намудам. Лекин, вақте маҳбусон фарёд заданд: «Охотин, барои мо суруд хон!» — ман бо баҳонаи дуди таҳаммулнопазир не гуфта наметавонистам. Он гоҳ, тамоми қувваи худро ҷамъ намуда, ба суруд хондан даромадам, агарчанд дуди тунду тез гулӯ ва шушҳоямро месӯзонд. Албатта, чуноне, ки ҳавворӣ Павлус мегуфт, вақте ки нафароне ташнаи гӯш кардан мебошанд, шахсоне пайдо мешаванд, ки зид мебароянд. Мо бояд барои ҳар як ҷон қурбонӣ намуда, мубориза барем.

Дар маҳбасхона ё лагери меҳнатӣ чун хизматгори Худованд будан, сабру тоқатро талаб менамояд. Шитобкор будан лозим нест. Вақте эълон мекуни, ки имондор ҳастӣ, маҳбусони дигар аз пасат бодикқат назорат мекунанд. Бо ҳаёти бегубори масеҳӣ зиндагӣ кардан лозим аст. Ту дар муҳити бадахлоқ ва нафратовар мебошӣ, аммо набояд иҷозат дод, ки ин муҳит ба ту таъсир расонад. Аз рӯзи аввали дар он ҷо будан, ту бояд ба Худованд хизмат намой. Баъд аз тақрибан шаш моҳи дар лагер будан, як маҳбус қайд намуд: «Мо дар бораи ту бисёр чизхоро намедонем, лекин аз пасат назорат мекунем. Мо мебинем, ки ту ҳамеша тоза ва покиза ҳастӣ».

Маҳбусон ба тозагӣ диққат медиҳанд, зеро дар ошхона онҳо дар наздат мешинанд ва дар катҳои ҳамсоя меҳобанд. Ҳатто, дар лагер инсонро, агар вай озода бошад, эҳтиром мекунанд. Лекин, агар ифлос бошад, ӯ ба дигарон писанд намеояд. Албатта, оиди тоза мондан дар лагер, аз иҷро кардан, гуфтан осонтар аст. Вақте ки либосҳоятро мешӯӣ, то хушк шудани он, ту бояд нишаста посбонӣ кунӣ, ё онро медузданд. Аммо, дигарон тӯро эҳтиром намекунанд, агар ба тозагӣ риоя накуни.

Ман дар ҳаёти худ боре ҳам аз хуш нарафтаам, вале дар лагер якчанд маротиба ба он наздик будам. Аз хуш рафтан ҷунон даҳшатнок намебуд,

агар гап танҳо дар сари он мерафт, ки касе аз пасат пинҳонӣ омада, зарбае ба сарат мезанад. Аммо, вақте ҳис мекуни, ки қувват меравад ва бадан барои аз по наафтидан мубориза мебарад, эҳсоси нафратовар аст.

Дар ин лаҳзаҳо шайтон дар наздат меистад ва пичиррос мезанад: «Ин тавр набояд бошад. Зиндагии ту метавонад, дигар шавад». Ӯ мегӯяд, ки агар ту танҳо таслим шавӣ, мубориза бурданро бас кунӣ ва ба созиши хурдакак розӣ шавӣ, ҳаёти ту дар лагер за хона дида, беҳтар мешавад.

Баъзе маҳбусон бо маъмурият аҳду паймони махсус доранд; онҳо хуб зиндагӣ мекунанд, ҳатто равғану ҳасиб меҳӯранд. Дар чунин лаҳзаҳо шайтон ба ту ҳар чизе, ки меҳохӣ, пешниҳод мекунад. Вақте мубориза мебарӣ, то ки дар хуш монӣ, он гоҳ танҳо пичиррос зада метавонӣ: «Не, намеҳоҳам! Ба ман аз ту ягон чӣ лозим нест». Мурдан беҳтар аз он, ки пешниҳоди уро қабул кунам. Ҳеҷ гоҳ таслим шудан лозим нест, зеро ин аввали созиш мебошад.

Бояд мақсад гузошт, ки палид нагардем. Бояд сари вақт қарор намуд, ки аз таслим шудан, мурдан беҳтар аст. Чунин омодагӣ барои мурдан, айнан ғалаба аст, зеро танҳо ҳамон вақт ту дар ҳақиқат озод ҳастӣ. Ҳеҷ чиз тӯро ҳалалдор карда наметавонад. Чони ту бо Худованд аст ва ту медонӣ, ки Худо ба ҳама чиз ғамхорӣ мекунад. Ӯ медонад, ки ту бояд хӯрок бихӯрӣ ва ҳамон чизеро, ки ба ту лозим аст, мефиристад, ҳатто агар ба он мунтазир нестӣ.

Масалан, як бор, ман дар маънии асли аз гуруснагӣ мемурдам ва хис мекардам, ки дигар тоб оварда наметавонам. Ман ба иморати худ баргаштам ва дар он ҷо, дар мизи шом, амонате бо се бонкаи мураббо меистод. Ман намедонам, ки онҳо аз кучо пайдо шуданд. Эҳтимол, касе ба хабаргирии ман омада буд ва онҳоро монда рафтааст. Худо баракатҳои ногаҳониро барои сабук кардани бори мо истифода мебарад.

Мактубҳое, ки ман мегирифтам, инчунин баракат ва шаҳодати калон буданд. Мукофот дар осмон чӣ гуна мешавад, вақте ки Масеҳ ба бисёр муқаддасон мегӯяд: «Дар зиндон будам, ба дидани Ман омадед».

Хизмати мактубҳо барои маҳбус сарчашмаи калони тасалло ва файз мебошад, ки ба муждаи дӯсташ, ба мисли ташнае, ки дар биёбон ба сӯи об ҳаракат мекунад, мешитобад. Боре, дар иди Фисх ман 136 мактуб ва руқъаҳо гирифтам. Вақте ки хабари мактубҳоям дар тамоми лагер паҳн шуданд, одамон ба наздам омада, мепурсиданд: «Ту дар ҳақиқат ҳамаи ин мактубҳоро гирифтӣ? Дӯстони ту чӣ қадаранд? Пас, ҳамаи

масеҳиён чӣ қадаранд?» Ман руқъаҳоямро ба худам намегузоштам, балки ба дигарон таксим мекардам. Аксарият онҳоро меҳонданд.

Ба масеҳии бандӣ чӣ гуна мактубҳо лозиманд? Асосан, мо ба Каломи Худо эҳтиёҷ дорем, зеро дар лагери мо Китоби Муқаддас нест. Як зан навишт: «Бародари азиз, бо муҳаббати Худованд Исои Масеҳ ба ту салом мерасонам. Барои ту боби чоруми Инҷили Юҳанноро менависам». Баъд вай тамоми матни бобро рӯйнавис намуд ва дар зер навишт: «Бо таманнои самимӣ, хоҳари ту». Ин ҷунон оддӣ, вале ҷунон бобаракат буд. Ў Китоби Муқаддаси ҳудро гирифт ва навишт. Вақте ки ягон кас ҷунин мактуб мефиристад, вай набояд дар ҳаяҷон бошад, ки он ба дасти маҳбус мерасад ё не. Ин кори Худо аст. Ҳар коре, ки фиристанда бояд иҷро намояд, ин навиштан аст.

Боре ман аз писарбачае руқъа гирифтам, ки навишта буд: «Амаки азиз Володя, ман ёздаҳсола мебошам. Ман дар синфи панҷум меҳонам. Ана, он чизе, ки ман ба шумо навиштан меҳостам: „Хушо шумо, вақте ки шуморо ба хотири Ман дашном диҳанд ва таъқиб намоянд ва барноҳақ ҳар навъ ғайбат кунанд. Шод ва хушҳол бошед, чунки мукофоти шумо дар осмон бузург аст; зеро ки анбиёи пеш аз шуморо низ ҳамин тавр таъқиб мекарданд“. Имзо – Вася». Ў писари бохирад аст! Ҳарчанд, вай ҳамагӣ ёздаҳсола мебошад, вале ҷунин суҳанҳои дилгармкунанда навиштааст.

Аммо, боре ман ба душворӣ афтодам. Ман ба ошхона рафтам, дар он ҷо бошад, баъзе одамон ҳақиқатро масҳара мекарданд ва масеҳиёро ҳар навъ танқид менамуданд. Дар миёни мо баҳс сар шуд. Вақте ки дигарон бар зидди Худованд гап мезананд, хомӯш истодан лозим нест. Агар ту хомӯш монӣ, ту гунаҳкор мешавӣ, ту таслим мешавӣ ва ба он чизе ки меғоянд, хомӯшона розигӣ медиҳӣ. Муҳим нест, ки бо ту ҷӣ кор мекунанд, ту бояд ҳақиқатро муҳофизат намой. Вақте ки ҷунин амал мекунӣ, он гоҳ ғалаба ба даст меорӣ ва дигарон тӯро эҳтиром мекунанд. Онҳо одамеро, ки ҳудро муҳофизат намекунад, бад мебинанд. Лекин, агар аз ҳеч чиз натарсӣ, агар ба ҷашмони онҳо нигоҳ карда, ҳақиқатро гуфта тавонӣ, онҳо тӯро эҳтиром мекунанд.

Баъд аз ин мубоҳиса дар ошхона як хизматчиӣ маҳбасхона маро ба як сӯ ҷеғ зад ва гуфт:

– Охотин, ба ту салом мерасонанд.

– Ба ростӣ? Кӣ?

– Модари ман, – гуфт ӯ, – вай имондор аст. На танҳо ӯ. Тамоми калисои ӯ ба ту салом мерасонанд.

Хизматчи гуфт, ки модараш дар ҷои дур зиндагӣ мекунад. Вай хангоми рухсатӣ ба наздаш рафта буд ва ба ӯ дар бораи масеҳӣ Охотин дар лагери худ нақл намуд. Хабарӣ он, ки модараш ва тамоми калисои ӯ ба ман салом мерасонанд, чун пайғом аз осмон буд. Миннатдорӣ ва хурсандии ман ҳақду канор надошт.

Аз имондорон ҷудо будан – ин озмоиш аст, ҳарчанд мо медонем, ки Худо барои фиристодани одамон ба он ҷое, ки меҳодад, сабаб дорад.

Маъмурияти лагер кӯшиш мекунад, ки масеҳиёро ҷудо нигоҳ дорад ва онҳоро бо одамоне, ки суҳанони қабҳ ва қуфр меғӯянд, ихота менамояд. Танҳо инсоне, ки Худовандро медонад, дар ҳақиқат метавонад ба ту кӯмак кунад ва ҳама ғаму андӯхро ба ҳам бинад.

Ҳар маҳбӯсе, ки ба имондор нақӯй нишон медиҳад, инро ба хавфи худ мекунад. Сардорон ба ӯ фишор меоранд, то он даме, ки вай бас накунад, бинобар ин ман ёд гирифтам, то ин ки аз касе некиро интизор наштам. Ин санъати роҳбарии атеистон мефаҳмонад, ки барои ҷӣ маро се маротиба аз як бригадаи қорӣ ба дигар гузаронданд. Бо назоратчи аввали ман мо созиш кардем, бинобар ин онҳо маро ба бригадаи дигар гузаронданд. Дигарӣ, дар аввал бо ман муносибати душманона дошт, лекин вақте ки маро беҳтар фаҳмид, муносибаташро дигар кард. Маро аз нав гузаронданд.

Дар давоми ду сол ман танҳо будам. Ман ҳар доим дуо мегуфтам: «Худованд, илтимос, ба ин ҷо, ба наздам ягон бародари масеҳиро фирист». Он гоҳ, Худованд ба ман бародар Михаил Горянинро фиристод.

Мо бо Михаил ҳар рӯзи ҷумъа рӯза медоштем ва бетоқатона ҳар ҷумъаи ояндаро интизор мешудем, зеро қуввати рӯҳоние, ки дар ин лаҳзаи маҳсуси дуо мегирифтем, ба мо барои паси сар намудани мушкилиҳои зиёд, кӯмак мекард. Мо рӯза мегирифтем, ҳарчанд моро барои ин баъзан ҷазо медоданд.

Моро инчунин барои дар рӯзи якшанбе қор накардан ҷазо медоданд. Ман як иди Фисҳро ба хотир меорам – ин рӯзро рӯзи «қори ихтиёрӣ» карданд. Михаил бояд дар басти рӯзона қор мекард, ман бошам, – дар басти шабона. Дар давоми рӯз баъзе маҳбӯсон мегуфтанд: «Охотин, ту медонӣ, ки дӯстат дар ҳуҷраи ҷудогонаи царимавай қарор дорад? Вай аз қор сарпечӣ намуд ва ўро ба он ҷо ба мӯҳлати даҳ рӯз фиристоданд».

Он рӯз, баъд аз нисфироӯзӣ, тақрибан соати ду, сардори бригада ба ман гуфт, ки ба утоқи ӯ хозир шавам. Дар он ҷо маро аллакай чанд коркуни маҳбасхона мунтазир буданд. Яке аз онҳо гуфт:

– Охотин, аз афташ ту ба шоирӣ маҳорат дорӣ. – (Онҳо мактубҳои маро меҳонданд.) – Бинобар ин, ҳамеша ягон чизи мусбат ҳаст, рост? Хуб аст, ки ту ба маҳбасхона афтидӣ, акнун метавонӣ, маҳорати худро вусъат диҳӣ. – Баъдтар оҳанги ӯ тағйир ёфт. – Мо тайёрем, ки туро тақдоран аз рӯи моддаи нав маҳкум кунем. Мо ҳама далел ва шохидони лозимиро дорем. Ин дафъа, туро ба тартиботи саҳт таъин мекунам. Ту ба ин чӣ мегӯӣ? Ту барои ҳамкорӣ кардан бо мо розӣ ҳастӣ?

– Барои шикаст додани ман кӯшиш накунад, – ҷавоб додам ман, – ҳар коре, ки меҳоҳед, кунед. Бо ман гап назанед.

Ин онҳоро дар ғафлат гузошт. Онҳо одат накарданд, ки маҳбусон ба ҳуҷум мегузаранд. Вақте ки коркунон ба лагерҳои «тартиботи саҳт» ва мӯҳлатҳои тақрорӣ ишора мекунам, онҳо интизоранд, ки маҳбусон ба ларзидан мебароянд ва ба ҳама чиз розӣ мешаванд.

– Умуман ту дар ин ҷо чӣ кор мекуни? – давом меод, вай. – Дасти сурудохиро ташкил мекуни? Мо нисбати ту нармадил будем, лекин тоқати мо ҳар дақиқа метавонад, анҷом ёбад. Ту ҳатто намеронӣ, ки чӣ тавр ба мӯҳлати дуом наздик ҳастӣ. Оиди Горанин чӣ? Вай ба ту кӣ мешавад?

– Ӯ бародари ман дар Масеҳ аст.

– Вай имрӯз дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ мебошад. Вай ба кор нарафт. Ту дар ин бора чӣ фикр мекуни?

– Ман омодаам, ки қисмати ӯро ба ҳам бинам.

– Наҳод? Пас, ту ҳам ба он ҷо меравӣ!

Ман аз ҷоям хестам ва ба рафтаи тайёр шудам.

– Ту ба кучо меравӣ? – пурсид коркуни маҳбасхона.

– Ба ошхона, ба ҳуроки пешин.

– Шин, мо ҳоло ба охир нарасондем.

Он гоҳ ман нишастам.

Калонӣ аз ман мепурсид:

– Гуш кун, Охотин, охир ба ҳуҷраи ҷудогона барои чӣ меравӣ? Фақат ба кор рав.

– На дар рӯзи якшанбеи иди Фисҳ, – гуфтам, ман ба ӯ.

– Барои чӣ не? Ҷазо ба ту барои чӣ лозим? – вай чанд дақиқа кӯшиш мекард, ки маро аз фикрам гардонад. Баъд ҳамаи онҳо усули

(тактика) худро тағйир доданд ва кӯшиш намуданд, ки маро тарсонанд. Вақте ки ин ёрдм накард, онҳо аз нав ба оҳангӣ маҳин гузаштанд.

– Ғӯш кунед, – даҳолат кардам, ниҳоят, – ман ҳар чизе, ки гуфтан меҳостам, гуфтам.

– Хайр майлаш, рав, бигзор мӯи саратро тарошанд.

Ман аз утоқ баромадам. Дар рӯзи дигар ман интизор будам, ки онҳо хангоми ҳозирғоибукунии сахарӣ аз пасам меоянд ва ба ҳучраи ҷудогонаи ҷаримавай мебаранд. Вале ҳеҷ чиз рӯй надод. Боз баъд аз як рӯз ман интизор будам, ки онҳо меоянд, лекин аз нав ҳеҷ чиз рӯй надод.

Ман ҳар замон дар бораи ҳучумҳои хиллагарона фикр мекардам, ки шайтон онро истифода мебарад, то ки одамро ба афтидан маҷбур намояд. Масалан, коркунони маҳбасхона гуфтанд, ки ман оилаи худро дида наметавонам, зеро дар рӯзи якшанбе кор кардан намехоҳам. Аммо, Китоби Муқаддас ба мо меғӯяд, «Ба Сарвар ва Қомилқунондаи имони мо, яъне Исо назар дўзем, ки Ё ба ҷои шодие, ки Ёро дар пеш буд, ба хорӣ беъътӣноӣ намуда, ба салиб тоб овард ва ба ямини тахти Худо бинишаст» (Ибриён 12:2). Вақте ки шайтон бо ҳучумҳои хиллагаронаи худ меояд, фақат аз Масеҳ ҷашм нақанед, ҷароҳатҳои Ёро дар хотир доред – ва он ғоҳ, шубҳаҳо пароканда мешаванд.

Мо бо Михаил барои дар рӯзи якшанбе кор накардан, қомилан розӣ будем. Мо медидем, ки ҷӣ тавр Худо ба мо қўмак мекард ва ба ҳар ғуна вазъиятҳо пешақӣ ғамхорӣ менамуд. Масалан, дар як якшанбе, вақте ки ба кор нарафтам, маро ба утоқ даъват намуданд ва дар роҳ ман бо сардори бригадаи Михаил рӯ ба рӯ шудам. Вақте вай дид, ки ман дар кор нестам, ё ба назар хайрон ва хафа намуд. Ҷуноне ки маълум ғашт, Михаил ҳам ба кор набаромад, аммо ин бирғадири умедвор буд, ки ман кор мекунам, охир маъмурият меҳост, дар миёни мо ҷудой андозад. Дар он сурат, онҳо мегуфтанд: «Мебинӣ, шумо ҳар ду имондор ҳастед, лекин вай баромад, ту бошӣ – не».

Ин одам маро ба утоқ ғусел мекард. Коркунони маҳбасхона ба ман рўчка ва қоғаз доданд ва гуфтанд:

– Баёнот навис. Ба фикри ту, дар ин бриғада ту ҷӣ кор мекуни – ба хор фармондиҳӣ мекуни? Ана, навис!

– Шумо ҷӣ меҳоҳед, ки ман нависам?

– Баёнот навис, ки барои ҷӣ ту имрӯз ба кор набаромадӣ.

Он гоҳ ман навиштам: «Имрӯз рӯзи якшанбе — рӯзи Худованд аст. Ана, барои чӣ ман ба кор набаромадам».

Онҳо баёноти маро муҳокима мекарданд:

— Магар мо метавонем, ўро ба кор кардан маҷбур кунем?

— Не, наметавонем.

— Барои чӣ? Мо ҳуқуқ дорем.

— Умуман гирем, не. Мо ўро барои ҳар рӯз кор кардан маҷбур карда метавонем, ба ғайр аз якшанбе.

Баъд онҳо диданд, ки ман ҳоло ҳам дар ин ҷоям ва гуфтанд, ки равам.

Ду моҳ пеш аз охири муҳлатам ба назди ман ду корқуни КАД омаданд.

— Владимир Охотин, — гуфтанд онҳо, — мо афсӯс меҳўрем, ки шуморо маҳкум карданд.

— Каме дер шудааст, ба назаратон наменамояд? — гуфтам, ман.

— Дар аввали муҳлатам шумо дар кучо будед?

— Мо он вақт ба шумо ёрдм карда наметавонистем. Мо танҳо ҳозир барои авфи умумии маҳбусоне, ки аз рӯи моддаи 190-3 маҳкум шудаанд, иҷозат гирифтем. Шумо ва Горянинро озод карда метавонанд. Шумо набояд то охири муҳлати худ интизор шавед. Ҳар коре, ки шумо бояд кунед, ин ба Ҳайати райёсати Шўрои Оли навиштани мактуб бо дархости авф мебошад ва онҳоро бовар кунед, ки дар оянда ҷинойтҳои ба ин монандро дигар содир намеkunед.

Тамоми гуфтугӯ хеле моҳирона буд. Яке аз онҳо гуфт, ки дар маҷалла мақолаҳо дар бораи матои (бо тасвири Исо дар тобут) Туринский хондааст. Ў дар бораи Масеҳ ва Китоби Муқаддас саволҳо медод ва ҷавобҳо бо самимияти аён ғуш мекард. Вале, ҳамаи ин ҳилла буд. Баъд аз сӯҳбати мо вай гуфт:

— Равед, хўрок хўред, баъд баргардед. Ман ҳоло меҳоҳам, бо шумо сӯҳбат кунам.

Аммо, баъд аз хўроки пешин вай гуфт:

— Хайр, чаро ки ариза наनावисед? Баъд аз ин шумо метавонед, ба хона равед.

Ҳамин тавр шайтон ҳамла мекунад. Ман ба Худо дуо мегуфтам, то ки ба ман дар чунин ҳолатҳо қуввати дуруст амал карданро диҳад. Инсон метавонад, ба Худо солҳои зиёд вафодор монад, вале дар лаҳзаи мушкил аз Ў рӯ гардонад. Шумо бояд хушёр монед ва ҳамеша бодикқат бошед. Ман ба ӯ гуфтам, ки чунин аризаро навишта наметавонам.

– Барои чӣ наметавонед? – пурсид ӯ.

– Бинед, ки ман дар ин ҷо на ҳамчун ҷинойткорам, балки барои ақидаҳои масеҳии худ мебошам. Агар аризаро имзо кунам, дар кучо гуфта шудааст, ки дигар ҷинойт содир намекунам, ин ба мисли гуфтан аст, ки ман ҷинойтхоро *содир мекардам*. Ин эътироф кардани гуноҳ аст. Лекин, ман гунаҳкор нестам ва дурӯғро навишта наметавонам. Охир, дурӯғ – ин гуноҳ аст. Агар шумо маро озод кардан хоҳед, ин корро бе ягон шарт иҷро кунед.

– Яъне, шумо имзо намекунед? – дубора пурсид, ӯ.

– Не, намекунам.

– Он гоҳ, фикр мекунам, тамом. Хайр.

Он бегоҳ ман бо Михаил вохӯрдм. Онҳо айнан ҳамон усулхоро (тактика) бо вай санҷида диданд, вале, ӯ низ аз имзо кардани чизе даст кашид.

Як моҳ пас ба наздам муфаттиш омад.

– Магар шумо аризаро бо дархости авф навиштан намехоҳед?

Не, ман барои ҷинойте, ки содир накардаам, авф пурсида наметавонам – фаҳмондам, ман.

– Хайр, умуман ин набояд, ки дархост барои авф бошад, танҳо ариза муқаррарӣ, ки дар оянда шумо дар фаъолияти ҷинойтӣ ҷалб намегардед.

Акнун, онҳо меҳостанд, ки ман худи ҳамон чизро нависам, фақат бо дигар суҳанҳо!

Баъд бевосита пеш аз озодшавиам, маъмурият кӯшиш намуд, ки маро бори охир дар рӯзи якшанбе кор кардан мачбур намояд. Ман рад карданро давом меодам, он гоҳ онҳо гуфтанд, ки барои ман лозим меояд, ки сӣ рӯзро дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ гузаронам. Баноҳост, онҳо гуё, қарори худро тағйир доданд.

– Ба шумо ин чӣ лозим? Шумо набояд, кор кунед. Танҳо ба ҷои корӣ равед ва дар он ҷо шинед.

– Не, ин дурӯғ аст. Агар ман дар ҷои корӣ бошам, ин маънои онро дорад, ки бояд кор кунам.

– Пас, барои тарошидани мӯи саратон меравем. Шуморо ба ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ мефиристанд.

– Гуш кунед, барои чӣ мӯи сарамро метарошед? Маро баъд аз понздаҳ рӯз ҷавоб медиҳанд, – хотиррасон намудам, ман ба онҳо.

– Хеле бад. Агар шумо ором нашинед, ба дастонатон кишан меандозанд.

Ҳамин тавр онҳо мӯи сарамро тарошиданд ва ба хучра бурданд. Ман хоҳиш намудам, ки маро дар хучраи рақами шаш ҷой кунанд, зеро Михаил дар он ҷо буд. Посбон дарҳоро кушод ва маҳбусон фарёд мезаданд: «Ҳой, ба мо дигар лозим нест».

Аммо, вақте ки Михаил маро дид, он гоҳ гуфт: «Марҳамат, даро».

Мо ҳамдигарро ба оғӯш гирифтем ва дуо кардем. Ман пай бурдам, ки вай хароб шудааст.

– Нигоҳ кун, онҳо мӯи сарамро тарошиданд, – гуфтам ман.

– Хавотир нашав. Китоби Муқаддас мегӯяд, ки Исо ҳамчун барра дар пеши тарошандагон буд.

Мо расо як рӯз якҷоя будем. Чуноне, ки одатан дар калисо мешавад, ҳар гуна одамон бахшоишҳои гуногун доранд. Михаил ҳамеша дар маъвиза сарвар буд, ман бошам, – дар мусиқӣ. Ҷор бандии дигар маъвизаи ўро ғуш мекарданд, баъд аз мо хоҳиш намуданд, ки дукаса суруд хонем.

Хучра хунук ва нам буд. Ҳаво инчунин нафратоварона буд. Маҳбусон чифир меҷушонданд, ки он чун наштаи сабук таъсир мекард. Барои ин онҳо ҳама чизеро, ки метавонианд, дармегиронданд, аксаран вақт латтаҳоро. Бинобар ин, ҳаво бӯи дуди тунду тезро ба худ гирифта буд. Бандиҳои дигар дар хучра ҷавонҳо буданд ва ба ин тоб оварда метавонианд, аммо сари ман ҷарх мезад.

Дар рӯи фарш сементи ҳолӣ буд. Мо кӯрпа, бистар, нимтана ва кулоҳ надоштем. Ман ягон чиз надоштам, ки дар болаш бихобам, ба ғайр аз ҳаракҳои пӯпанақадаи борик. Лекин одам бояд дам гирад, бинобар ин, ман аз Михаил пурсидам, ки мо дар кучо хоб меравем. Ё рост дар ҳарак меҳобид, дигар маҳбусон бошанд, – дуздон – барои дар рӯи фарш паҳн кардан, ҳар гуна латтаҳо ва либосҳо доштанд. Ҳамчун масеҳӣ ман наметавонистам, аз онҳо хоҳиш намоям, ки чизҳои дуздидашударо бо ман ба ҳам бинанд. Дар аввал ман кӯшиш намудам, ки аз паси Михаил такрор кунам – дар ҳараки борик бихобам. Лекин, дар чунин ҳарак чӣ тавр хоб рафта мешавад? Ман тамоми шабро бо кӯшиши аз он наафтидан, гузарондам.

Рӯзи дигар барои Михаил рӯзи охирини дар ин хучра истодан буд ва дигарон аз мо хоҳиш карданд, ки бори охирон дукаса суруд хонем.



Владимир Охотин, вақте ки дар лагерҳои маҳбасхонаҳо буд, суруд меконд. Баъд аз озодшавиаш вай сурудхонӣ, ба хор роҳбарӣ кардан ва маъвиза кардандро давом медиҳад.

Баъд аз ин, мо бо вай хайрухӯш кардем. Вай медонист, ки мӯҳлати ман ба охир мерасад ва дар лагер мо дигар бо ҳам вонамехӯрем. Ё ваъда дод, ки ба болои бом мебарояд, то дӯстонро, ки дар рӯзи озодшавиам ба назди лагер барои пешвоз гирифтани ман меоянд, бубинад.

Шаби дигар ман кӯшиш намудам, ки дар рӯи фарш бихобам. Он сард ва нам буд, пур аз кирми ҳарак ва нонхӯракҳо. Баъд аз ду соат ман то устухонҳоям ях кардам. Тахтапушт ва гурдаҳоям чунон дард мекарданд, ки маҷбур шудам, боз аз ҷоям хезам. Бинобар ин, дар дувоздаҳ шаби минбаъда ман кӯшиш мекардам, ки каме нишаста дам гирам. Ин ҳам ноқулай буд, лекин аз рӯи фарш дида, беҳтар.

Боре ба хучраи ҷудогона муфаттиш барои мулоқот ба наздам омад.

— Шумо дар ин ҷо чӣ кор мекунед, Охотин? — пурсид ӯ.

— Ман дар ин ҷо бо сабаби он, ки дар рӯзи якшанбе кор накардам, мебошам.

Баногоҳ вай гуфт:

— Яъне кори асосии шумо итоат кардан ба қонунгузорию шӯравӣ оиди маросимҳои динӣ нест?

– Дуруст. Ягона кори ман аз он иборат аст, ки ба Каломи Худо итоат намоям ва Ӯро гӯш кунам.

– Хуб. Ин он чизе, ки ман доништан меҳостам.

Ман хурсанд будам, ки вай инро гуфт. Хуб аст, вақте ҳарифони мо дарк менамоянд, ки вазиёи асосии мо дар иҷро кардани Каломи Худо мебошад. Агар ин ҳамчун масеҳӣ мақсади асосии мо гардад, он гоҳ мо боқувват, хурсанд ва зафарманд хоҳем шуд. Агар одам Каломи Худоро иҷро накунад, ӯ созиш мекунад, ӯ заиф ва ҳичолатманд мегардад.

Озмоиши охирину дар ҳақиқат мушкили ман дар шаби якшанбе буд, шаби охирини ман дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ. Ман дар ҳарак меҳобидам ва тамоми диққатам ба он ҷалб буд, ки наафтам. Тақрибан соати сеи шаб якчанд маҳбус аз яке аз ҳуҷраҳои карсер гурехтанд ва баргашта ба лагери асосӣ давида рафтанд. Онҳоро дастгир намуданд ва баргашта ба ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ оварданд. Як нафари онҳоро ба ҳуҷраи мо партофтанд, маҳбусони дигар бошанд, ӯро қапида мезаданд. Онҳо қарор доданд, ки вай барои нохушиҳои овардааш ба ҷазо сазовор аст. Ман бояд чӣ кор мекардам? Ин гуна ҳодисаҳо дар лагер рӯй медиҳанд, лекин агар баъд аз ту пурсанд, ки маҳбусони дигар чӣ кор мекарданд, он гоҳ чӣ бояд кард? Бехтараш ҷашмонамро пӯшида, худро ҳобида вонамуд мекардам.

Лекин дар ин ҳолат ман ҳис мекардам, ки бояд ягон кор кунам. Ман дуо гуфтам ва аз Худо қувват пурсидам. Баъд каме ба ҷунбиш даромадам ва бархостам, гӯё, ки нав аз хоб бедор шуда бошам. Дигарон аз он шахс, ки ӯро мезаданд, як сӯ ҷаҳиданд. Онҳо каме ҳичолатманд ба назар менамуданд ва пурсиданд, ки чӣ тавр хоб рафтам. Онҳо меҳостанд, боварӣ ҳосил намоянд, ки ман воқеаи рӯйдодаро нашонидам.

Соати панҷ посбон омад ва гуфт:

– Охотин, вақти рафтан шуд.

Ман барои дуо дастонамро гузоштам.

– Бо дастонат чӣ шуд? – пурсид ӯ.

– Ман пеш аз рафтан дуо мегӯям, сипас, меҳостам, ки суруд хонам. Вақте ки ман инро гуфтам, вай оташин менамуд. Вай ба суруд хондан, набояд, ба ман иҷозат меод, вале ба ақиб нигоҳ кард, дигар посбонҳоро надид ва гуфт:

– Хуб, биё.

Ман мадҳияи охиринро сароидам; баъд ӯ маро ба қаровулхона бурд ва гуфт, ки маро ҳозир мебаранд. Ман пурсидам, ки оё метавонам, ба иморат баргардам.

– Барои чӣ? – пурсид вай.

– То ки нимтана ва кӯлоҳи худро гирам, ман инчунин мактубҳои худро гирифтани мехоҳам.

Ӯ маро ба иморат гузаронд. Дигарон ҳама хоб буданд, бинобар ин, ман бо ҳеч кас хайрухӯш накардам. Посбон маро хеле саросема мекард. Ӯ ҳатто ба ман имконияти гирифтани пойафзолро надод. Баъд ӯ маро ба он чое, ки гурӯҳи маҳбусон этапро интизор буданд, баровард.



Наздикони Охотин низ истеъдоди мусиқавӣ доранд. Хонавода дар зерин плакате, ки дар он: «Масеҳ – барои ман ҳаёт аст» навишта шудааст, ҷамъ омадаанд.

– Маро ба кучо мегузaronанд? – пурсидам ман. – Маро дар санаи дувоздахум бояд озод кунанд.

– Танҳо ба қатора мешинӣ ва ба Краснодар меравӣ. Дар он ҷо шабро дар маҳбасхона мегузaronӣ, пагоҳ бошад, туро боз мебаранд.

Ман тахмин мекардам, ки дар рӯзи дигар маро дар Краснодар озод меkunанд. Ман танҳо аз он афсӯс меxӯрдам, ки ҳамсарам шояд, аллакай дар роҳ буд, то ки маро дар назди лагер вохӯрад. Ман дуо мекардам, то ки ба лагер омада, вай хавотир нашавад, балки хабардор гардад, ки маро дар Краснодар озод карданд.

Моро ба вағони маҳбас шинонданд. Мо ба Тимошевск роҳ мепаймудем, ки дар он ҷо қатора дар вокзал дувоздах соат таваккуф намуд, баъд ба Новороссийск ва баъд ба Краснодар. Тамоми ин вақт ба мо ягон чизи xӯрдан ё нӯшидан намедоданд.

Вақте ки мо расида омадем, маро ба маҳбасхона бурданд. Шайтон, душмани ҷони мо, ҳеҷ гоҳ бознамеистад ва кӯшиш мекунад, ки моро ба гуноҳ фирефта намояд.

Подполковник маро даъват намуд ва гуфт:

– Мо умедворем, ки шумо дигар ба хатогиҳо роҳ намедихед ва ба маҳбасхона дигар барнамегардед.

– Хатогӣ сабаби ҳабси ман набуд, – изҳор намудам, ман. – Ман дар ин ҷо аз руи ақидаҳои худ мебошам.

Ҳаёти мо чун масеҳӣ бояд, бо амал ва қудрат нишон дода шавад. Агар гӯем, ки андешаи одамон дар атрофи мо муҳим нест, мо хато мекунем. Вағарна, барои ҷи Худованд мегӯяд, ки мо нури ҷаҳон ва намаки замин ҳастем ва шаҳре, ки бар фарози кӯҳ воқеъ аст, наметавонад аз назар пинҳон шавад?

Дониёлро бо сабаби тӯхмат ва ҳасади одамони ношоям ба ғор бо шерҳо партофтанд. Вале дар аввал ба онҳо гуфтан лозим буд, ки вай ҷинойткори давлатӣ аст. Лекин, Дониёл гирия намекард ва авф намерсид. Вақте ки ӯ ба ғор бо шерҳо афтид, вай ба зону нишаст ва дуо гуфт. Худо ҷи кор кард? Ӯ фариштаи Худо фаришод, то ки даҳони шерхоро бандад. Субҳ Дониёлро озод карданд, душманонашро бошад, ба он ҷо партофтанд, аммо онҳо аз дахшат фарёд мезаданд, зеро мефаҳмиданд, гунаҳкор ҳастанд. Ҳамин тавр бо ҷинойткорон низ рӯй медиҳад. Лекин, агар қалби шумо тоза бошад, агар шумо дар пеши Худо гардед, шумо ҳарос нахоҳед кард. Худо фариштаи Худо мефариштад.

Степан Германюк

Бадарга ба канори замин

То муурофия маро дар маҳбасхона нигоҳ наметодштанд. Ба ҷои ин ҳукумат иҷозат дод, ки дар хона зиндагӣ кунам ва ман қор қарданро давом медодам. Муфаттиш маро танҳо ба пурсиш, вақте ки ба вай лозим буд, даъват мекард. Барои ӯ ташкил қардани парванда мушқил буд, зеро бар зидди ман ягон ҳел далел вучуд надошт. Ӯ танҳо он чизеро, ки ман дар бисёр ҷамъомадҳои қалисоҳо маъвиза мекардам ва одамоне ба бедоршавии рӯҳонӣ даъват менамудам, пешкаш қарда метавонист. Мо бо муфаттиш аҳд намудем: ӯ ваъда дод, ки вақте маро ба пурсиши ниҳой даъват мекунад, яъне вақте ҳукумат қарор мекунад, ки маро ба ҳабс гирад, огоҳ менамояд.



Степан Германюк (с.т. 1934) чилу нӯҳ сол дошт, вақте ки ӯро маротибаи дуюм, дар соли 1983 барои хизмат дар Шӯрои қалисоҳои МБИ (масеҳиёни баптисти инҷилӣ (ЕХБ)) ва барои маъвизаи Инҷил дар Ворошиловград ва Харков ба ҳабс гирифтанд. Вақте ки шӯбон Германюкро баъд аз мӯҳлати дуюм дар моҳи майи соли 1986 озод қарданд, ҳамсари вай Уляна ӯро дар хона пешвоз гирифта натавонист, зеро ҳуди ӯ барои фаъолиятш дар Шӯрои хешовандони бандиён мӯҳлатро паси сар менамуд. Бо

сабаби саломатии сустшудаи тодааш ӯро пеш аз мӯҳлат озод қарданд, дар моҳи июли соли 1987 вафот намуд.

Боре занги телефон чарангос зад.

– Степан, – ҷеғ зад маро ҳамкорам, – ин шахс бо овози дурушт мецохад, боз бо шумо гуфтугӯ намоёд.

Ман гӯшако бардоштам ва овози муфаттиши худ, Кручеровро шинохтам.

– Степан, зуд ба утоқи ман барои гуфтугӯ биёед, – гуфт ӯ.

– Баъд аз ин гуфтугӯ ман рафта метавонам? – пурсидам, ман ӯро.

– Не, ин дафъа ман ҳеҷ чизро кафолат дода наметавонам.

Ҳамин тавр ман фаҳмидам, ки ҳамааш тамом: маро ҳаёс мекунанд. Ман ба ҳамкоронам гуфтам, дигар онҳоро намебинам ва бо онҳо хайрухӯш кардам. Баъзеи онҳо гиря мекарданд. Ман зуд ба хона рафтам ва ҳамсару фарзандонамро якҷоя ҷамъ овардам. Мо ба зону нишастем ва ҳаёти худро ба дасти Худованд супурдем. Фарзанди аз ҳама хурдии мо, ки он вақт ҳамагӣ се сол дошт, ба гиря кардан даромад ва тавалло менамуд: «Дада, ба милисахона нарав!» Ман либосҳоямро иваз намудам, баъзе либосҳои гарм ва нони хушкро печондам ва бо ҳамроҳии ҳамсарам рафтам. Ҳамин ки ба он ҷо расидем, муфаттиш фармонро барои ҳаёси ман нишон дод ва маро ба утоқи прокурор бурд. Айбдоркунандаи давлатӣ се папкаи калонро нишон дод, ки оиди парвандаи ман маводҳоро дар бар мегирифт.

– Степан Германюк, – гуфт ӯ, – ман шуморо хуб мешиносам. Ҳама чизе, ки аз шумо ба ман лозим аст, ин як сухан мебошад – шумо аз тамоми фаёлияти динӣ даст мекашед – ва ман ин се папкаро ба оташ мепартоям ва шуморо ҷавоб медиҳам.

– Ман инро ваъда карда наметавонам, – ҷавоб додам, – ман аз хизмат кардан ба Худо даст кашада наметавонам.

Бо ашқи ҷашмҳо мо бо Уляна хайрухӯш кардем. Ман ӯро дилбардорӣ кардам, ки Худованд моро танҳо намегузорад. Он вақт мо вазъияти хеле мушкили молиявӣ доштем. Панҷ фарзандамон хурдак буданд ва тамоми маблағи худро мо барои сохтмони хона ҷудо мекардем.

Вақте ки маро ба милисахона бурданд, фаҳмидам, ки бародари хурдии ман Славикро худӣ ҳамон рӯз ба ҳаёс гирифтанд. Дар роҳрав бо вай вохӯрда мо ҳамдигарро ба оғӯш гирифтем ва барои дуо ба зону нишастем. Назоратчи навбатдор кушиш намекард, ки моро боздорад. Баъд моро ба ҳуҷраҳои гуногун бурданд.

То вақте ки дар ҳучра мунтазири мурофия менишастам, коркунони КАД бо ман озмоиш мегузаронданд. Онҳо ба ҳучраи ман одами девонаро оварданд. Тамоми рӯз вай зери лаб ғур-ғур карда, сафсатаи берабтро нидо менамуд, аммо маҳбусони дигар ва ман ба ӯ ягон аҳамият намедодем. Бегоҳирузӣ посбонҳо маҳбусонро аз ҳучра ҷег мезаданд. Дар аввал мо нӯҳ нафар будем, баъд ҳафт нафарро бурданд, бинобар ҳамин ҳам танҳо ду нафар мондем — ман ва ин девона. Ман хеле хавотир мешудам. Вақте ки дигарон аз ҳучра баромаданд, вай либоси танашро дарронд ва ба назди ман омадан гирифт. Вай саҳт оташин шуда буд ва медидам, ки ба ман дарафтодан меҳаҳад. Ман ба дуо гуфтан сар кардам ва бо овози баланд ба вай фармон додам: «Бо номи Исои Масеҳ ба ту фармон медиҳам, ки аз ман дур шав!»

Вай марди қадбаланд, боқувват буд, вале дарҳол дур шуд. Баъд аз чанд лаҳза вай аз нав наздик шудан гирифт ва ман боз бо номи Исо фармон додам, ки дур шавад. Ин чор соат давом кард. Ман чиддӣ ва хушёр будам ва чӣ хеле, ки метавонистам, бо чидду ҷаҳд дуо мегуфтам. Як дақиқа ҳам чашмонамро пӯшида наметавонистам, зеро ӯ ба ман дармеафтод. Дертар ман фаҳмидам, ки маъмурияти маҳбасхона тамоми ин саҳнаро аз суроҳии дар назорат менамуд. Онҳо аз афташ бо ин одам пешаки шарт карда буданд, то бисанҷанд, ки ман чӣ тавр эътино мекунам. Лекин диданд, ки чӣ тавр барои муҳофизат ман чанд маротиба номи Исои Масеҳро ҷег задам ва девона ҳар бор очизона ба кунҷ дур мешуд, назоратчиён даромада, ўро бараҳна гирифта бурданд.

Он гоҳ дигар марди аҷиб, бо сару либоси хуб ва кулоҳ дар сар ба ҳучра даромад ва ҳокимияти шўравиро бо овози баланд танқид мекард. Баъд вай ба наздам омада, талаб намуд:

— Барои чӣ ту ҳеҷ чиз намегӯӣ?

— Барои он, ки ман ба Китоби Муқаддас итоат мекунам, — ҷавоб додам ман, — Навиштаҷоти Муқаддас ҳам равшан мегӯяд, ки ҳама қудрат аз Худост. Ҳамчун масеҳӣ ман дар бораи ҳокимият сухани бад гуфта наметавонам.

Аммо, вай маро ба ҳолам намегузошт ва доим кӯшиш мекард, ки ба танқид кардани давлат моил намояд. Ҳамин тавр тамоми субҳ давом кард, лекин ин барои ман назар ба шои гузашта, сабуктар буд. Дар рӯзи дигар маро ба ҳучра назди бародарам гузаронданд.

Фикри он, ки фарзандони хурдакаки ман бе ман монданд, калби маро андӯхгин месохт. Хоҳиши калонтарини ман он буд, ки ҳар кадоми онҳо Худовандро донад ва дӯст дорад. Мо бо бародарам қарор намудем, ки бар илова ба рӯзҳои ҷумъа – рӯзҳои муқаррари дуо ва рӯза, мо рӯзҳои чоршанbero зам мекунем, то ки барои оилаҳои худ рӯза гирем ва саҳт дуо гӯем.

Мурофия, ки дар толори калони маҷлисоҳои додгоҳи Ворошиловград мегузашт, аслан кушод буд. Муаллимони мактабҳо ва омӯзишгоҳҳои маҳаллӣ иштирок мекарданд. Ба масеҳиёни зиёд инчунин муяссар шуд, ки ба дарун дароянд. Айбдоркунанда маро дар он айбдор менамуд, ки ман маъвизаҳои худро барои пардапӯш кардани вайронкунии қонунгузори оиди маросимҳои динӣ истифода мебардам. Дар сарсухани худ ман нишон додам, ки ҳама айбномаҳо бар зидди ман бардурӯғ ва мухталифанд. Лекин барои аз нав дида баромадани айбнома ё муайян кардани он, ки оё суханони ман рост мебошанд, онҳо саъю кӯшиш накарданд. Ба ҷои ин доварон танаффус эълон карданд. (Вале ин танаффус набуд. Ба онҳо танҳо вақти зиёд лозим шуд, то ки посбонхоро зиёдтар кунанд.) Баъд ҳамсари ман ягона масеҳӣ буд, ки ўро баргашта ба толор роҳ доданд.

Мо бо Славик аз ҷимоячиён даст кашидем. Мо худро мустақилона ҷимоя мекардем ва аз Китоби Муқаддас бисёр иқтибосҳо меовардем. То давом ёфтани мурофия, мо рӯза мегирифтем, ин рӯзҳои панҷшанбе ва ҷумъа буданд, – рӯзҳои азоби Худованди мо. Дар рӯзи ҷумъа баъд аз нисфирӯзӣ ҳамаро ба толор дароварданд ва айбномаро хонда доданд: маро ба ҷоруним сол дар лагерҳо ва се соли бадарға маҳкум намуданд; Славик бошад, чор сол дар лагер ва ду соли бадарға гирифт.

Масеҳиён дарҳол ба гулпартоӣ сар карданд. Ман кӯшиш намудам, гулҳои аз миёни панҷарае, ки дар он менишастам, афтидаро ҷида гирам, аммо посбон аз гиребонам қапид, гулҳоро аз дастам кашида гирифт ва аз дари қафо кашола карда бурд. Ман ҳатто, сӯмка ва нимтанаамро гирифта натавонистам; милиса бояд онро ба ман дертар оварда меод. Дар айни ҳол касе дари даромадгоҳи толори додгоҳро қулф кард ва дӯстонамонро дар дарун маҳкам карданд, то ки моро дар назди мошини ҳабсхона пешвоз гирифта натавонанд, вале мо шунидем, ки ҷӣ тавр онҳо суруди «Барои Исо зистан»-ро месароиданд. Он зебо садо меод.

Маро ба лагери №24-и шаҳри Петровск фиристоданд, ки дар он ҷо маро хеле хуб қабул карданд! Дӯсти ман Павел Ритиков аллакай дар он ҷо буд ва ҳамчун мӯзадӯз кор мекард. Ў ба ман хӯрок дод ва барои ҳамаи масеҳиёни лагер вохӯрӣ ташкил намуд, то ки бо ман саломуалек кунанд. Ў Инчили хурдакак дошт ва дар давоми панҷ моҳи оянда мо бо ҳам вомахӯрдем, то ки Каломи Худоро хонда аз худ намоем. Вақте рӯзи озодшавии Павел расид, ман ҷӣ қадаре, ки тавонистам, ҳамон қадар дур ўро гусел кардам. Ман дидам, ки гурӯҳи калони дӯстон бо гулҳо ўро аз тарафи дигари девор мунтазир буданд. Маъмурияти лагер дар ҳайрат буд, ки мо ин қадар дӯстони бисёр дорем!

Ҳатто, дар лагер коркунони КАД маро ҳеҷ гоҳ ором намегузоштанд. Зиёда аз чор сол онҳо ҳар замон кӯшиш мекарданд, ки бо ман созиш кунанд. Масалан, ман дар утоқи хурдакак дар лагер бисёр кор намекардам: варақхоро пур мекардам ва асбобхоро ба коргарон бурда месупоридам. Бародари ман Славик ва ду масеҳии дигар дар ҳамин лагер буданд ва дар вақти танаффус мо дар утоқ барои сӯхбати кӯтоҳ ва дуо якҷоя ҷамъ мешудем. Боре мудирӣ лагер ва як одам дар либоси муқаррарӣ ба утоқ омаданд ва ранг пурсиданд. Вақте гуфтам, ки барои ин ба ман аз сардори лагер фармон лозим аст, он гоҳ дидам, ки шахс дар либоси муқаррарӣ хучраро бодикқат аз назар мегузаронад ва бо чашмонаш онро чен мекунад.

Тақрибан баъд аз як соате, ки онҳо рафтанд, ман ҳис кардам, ки бояд ба берун бароям ва гирду атрофро аз назар гузаронам. Ман биноро давр задам ва ҳамон ду мардро дар болои бом дидам. Ман ба утоқ баргаштам, аммо дере нагузашта, дар болои сарам қадаммонихоро шунидам. Баъд аз нисфирӯзӣ аз яке аз маҳбусони хурдтар хоҳиш намудам, ки ба болои бом барояд ва бинад, ки дар он ҷо ҷӣ рӯй дода истодааст. Вай хабар дод, ки дар болои бом бо парма сӯроҳ карданд, дар он баландгӯякро, ки симаш баромада меистод, ниҳоданд. Аз он вақт мо дар ҳар суҳбате, ки мегуфтем, бодикқат будем.

Дафъаи дигар маро ба утоқ назди сардори лагер даъват карданд. Вақте ки ман ба хучра даромадам, маро подполковники КАД Ромашка дар либоси ҳарбӣ пешвоз гирифт. Вай ба пеш қадам монд, то ки бо ман саломуалек кунад, дасташро дароз намуда, гуфт:

— Салом, Степан!

– Бо маҳбус бо даст салом кардан – бар хилофи қоида мебошад, – гуфтам ман, ва аз ҷоям начунбидам.

– Шумо чиҳо мегӯед. Инро фаромӯш кунед!

– Не, – ҷавоб додам, – ин манъ аст.

Вай нишаст ва маро ҳам ба нишастан даъват намуд. Дар пушти курсии ӯ сӯмкаи сафарӣ меистод, вай онро то нисф кушода монд, то ки ман хӯрокро дида тавонам.

– Инак, Степан, – гуфт ӯ, – корхоятон чӣ тавр?

– Иван Ромашка, – ҷавоб додам, – ман медонам, ки барои чӣ шумо дар ин ҷо мебошед. Шумо омадед, то бубинед, ки оё ман суст шудаам. Дар аввал шумо ба ман ҷазои саҳт медихед, акнун бошад, бо сӯмкаи пур аз хӯрок меоед, то бубинед, ки оё ман таслим мешавам ва дастони Шуморо бо суханони: «Илтимос, барои аз ин ҷо баромадан, ба ман кӯмак кунед!» мефишурам. Маро фақат ба ҳолам гузоред. Барои ман дар маҳбасхона мурдан беҳтар аст, назар ба он, ки аз шумо кӯмакро қабул кунам.

Баъзан ногаҳон коркунони КАД пайдо мешуданд, то ки моро тафтиш кунанд. Онҳо маъмурияти лагерро танкид мекарданд, ки ба ман кори хубро додаанд ва талаб менамуданд, ки маро ба кори вазнинтар таъин кунанд. Боре маро ба коргоҳе гузаронданд, ки маҳбусон дар он ҷо қатронро об мекарданд. Дуди он ҷо заҳролуд буд, лекин ман ин корро ҳам аз худ намудам, кӯшиш мекардам, ки хуб кор кунам ва мадхияҳо месароидам. Чанд маротиба сардор омада нигоҳ кард, ки чӣ тавр ман аз ўҳдаи кор мебароям ва ниҳоят маро ба кори сабуктар баргардонд.

Боре дар лагери №24 воқеаи махсусан хурсандиовар рӯй дод. Он бо дигарандеши (диссидент) сиёсӣ дар лагери мо, инсони хеле хаста ва рӯҳафтода алоқаманд буд. Ё тамоми вақти холиашро бо хондани китобҳо дар ҷустуҷӯи маънии ҷовидонии ҳаёт мегузаронд. Ман имкониятҳои зиёд доштам, то ки бо вай дар бораи Худо, Масеҳ ва начоти ҷони ӯ гап занам.

Боре вай маро дар ҳавлӣ вохӯрд ва гуфт: «Степан, илтимос, ба ман ёрдам кун. Ман дуо кардан меҷӯям!» Мо ба устохонаи ҳолӣ даромадем ва ӯ ба зону афтода, ба гиря кардан даромад. Вай ба Худо дуо мегуфт ва барои гуноҳхояш омурзиш мепурсид. Ман дидам, ки тавбаи ӯ ҳақиқӣ аст. Шои он рӯз ман ба дигар масеҳиён гуфтам, ки ин одам тавба

кард. Мо хеле хурсанд будем! Ба қарибӣ ўро бояд озод мекарданд. Дертар, аз озодӣ ба ман хабар омад, ки вай дар имон устувор аст.

То охири мӯҳлатам, пеш аз он, ки маро бадарға кунанд, гумоштагони КАД ба лагер меомаданд, то ки бо ман гуфтугӯ намоянд. Боре маро бевосита дар вақти кор даъват карданд ва ман ҳатто имконияти шустани дастҳоямро надоштам. Вақте ки ба утоқ ворид шудам, ду гумошта барои салом кардан дастҳояшонро дароз карданд.

– Мебахшед, – гуфтам, ман – лекин чӣ хеле, ки мебинед, дастҳоям ифлосанд. Ман навакак аз кор баргаштам.

– Магар ҳамин тавр аст? – пурсиданд онҳо. – Лекин, агар дастонатон тоза мебуданд, шумо дастони моро мефишуред?

– Не, ман ба шумо дасти тозаро ҳам дароз намекардам, – иқрор шудам, ман.

– Ба ҳар ҳол, шумо самимӣ ҳастед.

– Шумо кӣ ҳастед? – пурсидам ман.

– Мо танҳо одамоне мебошем, ки барои бо шумо гуфтугӯ кардан омадем.

– Агар ман кӣ будани шуморо нафаҳмам, бо шумо гуфтугӯ намекунам.

Ман тоб хӯрдм, то ки равам.

Он гоҳ, онҳо шаходатномаҳои худро ба ман нишон доданд. Яке аз онҳо майори КАД Фесуненко аз Киев, дигарӣ бошад, калонтар, полковники КАД Иван Волинюк аз Ворошиловград буд. Ҳангоми сӯҳбатамон онҳо фаҳмонданд, ки барои муттаҳид намудани шӯроӣ Умумииттифокии МБИ (масеҳиёни баптисти инчилий (ЕХБ)) [«баптистони қайд кардашуда», – ниг. ба Луғат] ва Шӯроӣ калисоҳои МБИ (ЕХБ) кор мекунанд ва умуман қори онҳо аз муттаҳид намудани тамоми деноминатсияҳо дар сатҳи байналхалқӣ иборат буд.

– Барои чӣ касе бояд худро баптист ё православӣ ном гирад, агар ҳамаи калисоҳо як муттаҳид шуда метавонанд? – пурсиданд онҳо ва илова карданд, ки барои муттаҳид намудани ҳамаи мо кӯмак кардан меҳоянд.

– Ман ҳанӯз маҳбус ҳастам, – гуфтам, – ба ман боз се соли дигар мондааст. Ман ба ин масъалаҳо ягон муносибат надорам. Лекин, агар шумо фикри шахсии маро доништан хоҳед, пас ман қатъиян бар зидди ҳар гуна ҷунин иттиҳодияҳо мебошам.

Он гоҳ, онҳо суханро дар бораи оилаам ва таассуф аз он, ки фарзандонам тӯли солҳои зиёд бояд бе ман қаноат кунанд, оғоз намуданд. Онҳо гуфтанд, ки озодии ман аз ҳамкорӣ бо онҳо вобаста аст. Аммо, ман ҷавоб додам, ки аз онҳо ҳеҷ чиз вобаста нест ва дар ҳаёти ман ҳама чиз ҳамон тавре, ки Худо пешаки муайян намуд, рӯй додааст ва Худо ба оилаам ғамхорӣ карда, бо ҳама чизҳои зарурӣ таъмин намудааст. Дар охир ман гуфтам, ки аз онҳо ягон хел кўмакро қабул намекунам. Баъд онҳо рафтанд.

Як рӯз пеш аз анҷоми мўҳлатам, ба лагер, ба наздам ҳамсарам омад ва ба мо барои мулоқоти хурдак иҷозат доданд. Ман ба Уляна гуфтам, ки маро ба кишвари Хабаровск, ки аз хонаамон хеле дур аст, бадарға мекунанд. Ё барои роҳ ба ман хўрок овард ва мо хайрухўш кардем.

Маҳбусони дигар барои ман шабнишинии хайрбод ташкил карданд. Бисёр одамон маро хуб донишанд ва нисбати ман бо эҳтиром муносибат мекарданд. Ман бо аксарияти онҳо дар бораи Худо гап мезадам ва пеш аз видоъ боз ба онҳо маъвида намудам ва хоҳиш кардам, ки ҳама сўҳбатҳоямонро фаромўш накунанд. «Хуб, Германюк, – гуфтанд онҳо – мо дар хотир нигоҳ медорем. Лекин, мо инсони ба ту монандро дигар вонамехўрем». Дертар фаҳмидам, ки дере нагузашта, баъд аз рафтани ман, Худованд ба онҳо Александр Кругових, воизро аз Макеевка фиристод.

Ман аниқ намедонистам, ки шароити гузариши (этапирование) ман то макони бадарға чӣ гуна мешавад, аммо ҳис мекардам, ки сафар осон намегардад. Ман ҳақ баромадам. Гузариш (этап) аз маҳбасхонаи Ворошиловград оғоз ёфт ва ҳазорҳо километр ба шарқ, дар Николаевск–дар–Амур ба охир расид. Ман аз нўҳ маҳбасхонаҳои душвор гузаштам, дар бисёр вагонҳои маҳбасӣ бо ҳамроҳии садҳо маҳбусон сафар мекардам, қитъаи калони Иттоҳоди Шўравиро тай намудам ва шоҳиди ҳар гуна зўровариҳо ва мушкилиҳо гаштам.

Дар қатораҳо посбонон аз ҳабдаҳ то бист бандиёро дар хоначаҳои алоҳида, ки ба чор нафар пешбинӣ шудааст, маҳкам мекарданд ва ба мо лозим меомад, ки ҳамин тавр то чор рӯз пай дар ҳам роҳ паймоем. Дар маҳбасхонаҳо барои роҳ ба мо хеле кам хўрок медоданд: моҳичаи намак задашудаи хурдак ва як порча нони сиёҳ.

Маҳбусон одатан дар платформа нишаста ҳама хўроки худро дар як бор меҳўрданд ва баъд се рӯз гурусна роҳ мепаймуданд.

Гузариш (этап) барои ман якумра хеле хотирмон мемонад, зеро ҳарчанд ин таҷрибаи пурдаҳшат аст, чунин сафар аз файзи Худо пур шуда буд. Ҳангоми сафар ман дар бораи Худованд бисёр сӯҳбатҳои хуб доштам. Ба одамон дар бораи Худо шунидан хеле шавқовар буд.

Маҳбасхонаи аввал маҳбасхонаи Ворошиловград гардид: нафратангез, пур аз шабушк ва дигар ҳашаротҳои ифлосихо. Ман дар он «маҳбасхонаи хонагии» худ якчанд рӯзро гузарондам, баъд дар қатора ба Харков гузаронида шудам. Дар маҳбасхонаи Харков аз муомилае, ки ба мо дар маҳбасхонаи Ворошиловград нишон доданд, норизо буданд. Моро аз дезинсексия гузаронданд, баъд ба як навъ ҳуҷраи транзитӣ ҷой карданд.

Ман дар хотир дорам, ки чӣ тавр бандии бедандон Янро вохӯрдм. Ё дар маҳбасхона бисту ҳафт сол буд. Дар вақти мӯҳлати охирини худ вай кӯшиши ғурехтанро карда буд ва дар натиҷаи ин боз ба чанд сол маҳкум гардид. Ян ба ҳеҷ чиз бовар намекард. Лекин, вақте ки ман ба ӯ шеъри Державин «Худо»-ро қироат кардам, вай хеле бодикқат гӯш мекард, дар чашмонаш бошад, ашкҳо пайдо шуданд.

– Ман ба ҳеҷ кас ва ба ҳеҷ чиз гӯш намекунам, – гуфт ӯ, – ман ба ҳеҷ кас бовар намекунам, аммо, ту бо шеъри худ дар бораи Худо меоӣ ва то андозае ба дили ман асар мекуни.

Якчанд рӯз Ян дар назди ман меистод, лекин баъд моро аз ҳам чудо карданд ва ба ҳар самт фиристоданд. Ман намедонам, ки баъд бо вай чӣ шуд. Дидани чунин одамон ғамангез ва чудо шудан аз онҳо таассуфовар аст, вақте ҳис мекуни, ки қадре онҳоро аз канори ҷарии ноумедӣ нигоҳ дошта тавонистӣ.

Баъд аз шаш ё ҳафт рӯз дар Харков маро ба Свердловск фиристоданд, ки маҳбасхонаи он хеле калон ва даҳшатнок буд. Дар давоми якчанд шаб дар қатора мо хоб рафта наметавонистем; лекин, вақте ки ба маҳбасхона афтидем, моро ба ҳуҷраи муқаррарӣ не, балки ҳуҷраи хурдакии бо оҳан пӯшондашуда ҷой карданд. Маҳбусон талаб мекарданд, то ки моро гирифта баранд, вале яке аз занҳое, ки дар маҳбасхона кор мекард, гуфт: «Гӯш кунед, бачаҳо, барои шумо дар ҷоятон истодан беҳтар аст. Дар ин ҷо бисёр ғорат мекунанд, ҳама чизе ки доред, аз шумо кашида мегиранд. Ба ғайр аз ин, шуморо имрӯз беғоҳ мебаранд».

Ба мо шӯрбои базӯр гарм доданд ва мо каме қувват пайдо кардем. Он бегоҳ моро боз бо қатора ба кучое равон карданд.

Маҳбасхонаи оянда дар Новосибирск буд ва дар назари ман, он ҷо хеле тозатар буд. Моро ҳӯронданд ва дар роҳ то Красноярск барои захира каме ҳӯрок доданд.

Маҳбасхона дар Красноярск — ин хонаи чӯбини кӯҳна буд. Моро дар пойдевор ҷой карданд ва ба ҳар кас чизеро ба монанди бистар доданд. Ман намедонам, ки маҳз дар бистари ман чанд кас ғавтидааст, лекин аз он қариб, ки ҳеҷ чиз намонда буд. Баъд моро ба ҳучрае дароварданд, ки хуни хушида дар рӯи фарш ва деворҳои он буд. Маълум буд, ки дар ин ҷо маҳбусонро мезаданд, шояд, ҳатто мекуштанд. Як бегоҳ маро ба ҳучраи ба қатл маҳкумшудагон дароварданд. Курсиҳои он дар фарш бетонрезӣ карда шуда буданд, миз оҳанин буд. Панҷараи вазини оҳанин тирезаи хурдакаро маҳкам мекард. Ин ҷои торику ғамовар буд.

Баъд аз истодан дар Красноярск маро ба маҳбасхонаи Иркутск гузаронданд ва ҳама қароҳатнокии он чоро ман бо мушкилӣ тасвир карда метавонам. Маҳбасхона — ин бинои сеошёнаест, ки дар он барои аз як ошёна ба ошёнаи дигар гузаштан, ба зинапояҳои металии чун оташнишонӣ, часпида баромадан лозим меомад. Азбаски, дар баробари ба Иркутск расидан, тамоман беҳол шуда будем, дарҳол, баъд аз он, ки посбонҳо аз паси мо дари ҳучраро маҳкам карданд, ба тахтакатҳо гумбуррос зада афтидем. Лекин, пеш аз он, ки хоб рафта тавонистем, маҳбусон ба фарёд задан даромаданд ва аз тахтакатҳо, бинобар сабаби анбӯҳи ҳашаротҳое, ки аз ҷоқҳои бистарҳо пош меҳӯрданд ва бераҳмона моро мегазиданд, ҷаҳида меҳестанд. Ин ким-чӣ хел ҳашаротҳои хунмак буданд, ки ба ҳӯрдани мо ҷуръат намуданд. Мо якчанд бонка ёфтем ва боқимондаи шабро бо ҷамъ кардани чунин гамбусакҳо гузарондем.

Субҳи дигар мо ба посбонҳо гуфтем, ки аз ҳӯрок ҳӯрдан даст мекашем, то он вақте ки моро ба ягон ҷо набаранд. Мо пурсидем, ки барои ҷӣ онҳо моро дар чунин ҳучраи нафратангез ҷой карданд. Духтури маҳбасхонаро ҷеғ заданд, вай бошад гуфт: «Бас аст, дурӯғ гуфтан! Дар ин ҷо ягон хел ҳашарот нест». Ба сифати далел мо ба вай гамбусакҳоеро, ки дар давоми шаб ҷамъ намудем, нишон додем. Ӯ ба чашмонаш базӯр бовар мекард, аммо дарҳол моро гузаронд, ҳамаи либосҳоямонро бошад, тафсонда тоза карданд.

Дар қатора дар роҳи Иркутск ман маҳбуси сиёсиро аз Ленинград бо номи Егор Давидов вохӯрдам. Вай инсони хеле хуб буд. Ман ҳеҷ гоҳ аз вай сухани бад нашунида будам. Ў ба ман хеле дил баста буд ва ҳатто шабона ба ман наздиктар меҳобид. Ў дар ҳақиқат нисбати одамон муомилаи хуб дошт ва аз дигар маҳбусон фарқ мекард. Давидовро ба даҳ сол маҳкум намуданд. Ў ба ҷамъияти мо хеле шавқ пайдо карда буд ва дар бораи масеҳиён бисёр доништан меҳост. Ман кӯшиш мекардам, ба ӯ исбот намоям, ки муборизаи сиёсӣ ўро ба ҳеҷ кучо оварда намерасонад. Ман ба вай пешниҳод мекардам, ки бо Худо аз наздик шинос гардад ва гуфтам, ки вақте одам Худоро мешиносад, пас ба вай маълум аст, ки барои ҷӣ бояд зиндагӣ кунад ва барои ҷӣ бояд мубориза барад. Мо дар Иркутск аз ҳам чудо шудем, дар он ҷо вай дар бадарға монд. Егор на танҳо ба ман робитаро давом меод ва аз бадарға мактуб менавишт, балки инчунин бо хонаводаам алоқаманд шуд ва ба онҳо дар бораи ман хабарҳо расонд.

Баъд аз муддати кӯтоҳи дар Иркутск мондан, моро ба Хабаровск бурданд. Маҳбасхонаи он ҷо низ хеле бад аст. Лекин, магар фаҳмиши чун «маҳбасхонаи хуб» вучуд дорад? Аммо, дар ин ҷо бо ким-кадом сабаб моро то субҳи рӯзи дигар кофтуков накарданд. Ҳамаи моро дар як хучрай калон ҷой карданд ва тамоман бе назорат гузошанд. Ягон посбон моро тафтиш намекард. Лекин, ман ҳатто кӯшиш намекунам, он зӯровариро, ки дар он шаб дидам, тасвир намоям!

Аз маҳбасхонаи Хабаровск маро бо кишанҳо бароварданд. Посбонон гуфтанд, ки маро ба Николаевск–дар–Амур бо ҳавопаймо мебаранд ва огоҳ намуданд, ки бо ҳеҷ кас гап назанам, тоб нахӯрам ва умуман ҳеҷ кор накунам, балки дар ин кишанҳо танҳо оромона нишанам. Вақте ки онҳо маро ба АН-24, ҳавопаймои мусофирбар шинонданд, мусофирони дигар маро аз назар мегузaronданд. Ман рангпаррида ва монда шуда будам, ба ғайр аз ин, дар давоми сафарҳо риши ман дароз шуда буд. Ду аскар аз қафои ман нишастанд, боз ду нафар дар пеш нишастанд, афсари Вазорати корҳои дохилӣ бошад, дар назди ман нишаст.

Вақте ки ба маҳбасхонаи Николаевск расидам, маро бо меҳрубонӣ қабул карданд. Онҳо ба ман шӯрбои моҳигии хуб ва нони ҳақиқӣ доданд, на ҷавҳари нафратангези нимхомро, ки одатан дар маҳбасхона

медиханд. Маҳбасхонаи он ҷо хурдакак аст ва албатта, ҳар қадар ки меёри ками ҳӯрокро мепазанд, ҳамон қадар он бехтар мегардад. Макони хеле гуворо буд ва ҳатто бӯи бароҳат дошт. Ман дар он ҷо ду рӯз дам гирифта тавонистам. Баъд ба ман гуфтанд, ки маро ба Чумикан бадарға мекунанд.

Чӣ гуна Чумикан? Савол меодам, ман ба худ. Ким-кадом қишлоқчаи хурдакак дар канори замин! Лекин, ман омода будам, ки ба он ҷо равам.

Маҳбуси сиёсӣ бо номи Михаил Сидов бо ҳамроҳии ман аз Николаевск сафар мекард. Моро ба «кукурузник» АН-2-и хурд бе ягон посбон шинонданд. Вақте ки ҳавопаймо дар Тугур ба замин фуруд омад ва мо аз он баромадем, дар атроф милиса набуд. Чун одат карда будем, ки милиса моро ҳамеша ҳамроҳӣ мекунад, вақте ки онҳоро надидем, он гоҳ ошуфта гардидем.

— Шояд, моро дар дигар ҷой фуруварданд? — гумон кард, Михаил. Мо фурудгоҳро давр задем ва намедонистем, ки чӣ кор кунем. Хавотир мешудем, ки касе моро ногаҳон қапида мегирад ва дар кӯшиши гурехтан айбдор менамояд. Ниҳоят, ба назди диспетчер рафтем.

— Шумо омадед, бачаҳо, — табассум намуд ӯ, — ин деҳаи бадарғашудагон мебошад. Интизор нашавед, ки касе шуморо дар ин ҷо пешвоз мегирад. Автобусҳо дар ин ҷо намегарданд, деҳа бошад, чор километр аз ин ҷо воқеъ аст, бинобар ин ба шумо лозим меояд, ки пиёда равед. Дар деҳа ба милисахона равед, мо бошем, парвандаҳои шуморо ба он ҷо мефиристам.

Мо аз нав ба берун, ки шамол дар он ҷо шиддат мегирифт, баромадем. Дар атроф ҳамагӣ чанд дарахти хурди шаклашон тағйирёфта буд. Мо шунида будем, ки ин ҷо ҳамеша хунук аст ва дар ин ҷо бўронҳои пай дар пай ва тӯфонҳои барф мешаванд.

Албатта, ман интизор набудам, ки бадарға ҷои вақтхушӣ мегардад. Лекин, Китоби Муқаддас мегӯяд: «...[шумо] дар ҳаққи ман қасди бад доштед, вале Худо онро ба некӯӣ гардонид». Бинобар ин, ман қулоҳи худро кашидам ва бо овози баланд дуо гуфтам: «Замин аз они Худост, инчунин ҳама чизе, ки дар он аст ва агар дар ин ҷо одамон зиндагӣ кунанд, агар дар ин ҷо ақалан як нафар ҳам бошад, он гоҳ ман ҳам дар ин ҷо зиндагӣ карда метавонам. Ман Туро дар ин ҷо ҷалол хоҳам дод, Худовандам»

Мо бо Михаил ба сӯи деҳа равона шудем, аммо вай чунон ях карда буд, ки ба шамол дигар муқобилат карда наметавонист. Ман ба вай кӯлоҳ ва нимтанани худро додам ва мо якҷоя роҳи худро ба деҳа давом додем. Вақте ки мо ба он наздик шудем, он гоҳ дар кӯча, дар ҳама ҷо сағҳои зиёдро дидем, сағҳо аз одамон дида зиёдтар буданд.

Чумикан — ин деҳаи хурдак, дар канори замин мебошад ва ба он ҷо танҳо дар ҳавопаймо ё дар яке аз қайқҳои калони боркаш (баржа), ки тобистон озуқа ва ангишт меорад, омадан мумкин аст. Деҳа дар ҳамон ҷое, ки дарёчаи Уда ба баҳри Охотский ҷорӣ мешавад, ҷойгир шудааст. Ин қасаба дар соҳили кишвари Хабаровск воқеъ аст. Дигар ҷои рафтан надорад. Ман дар масофаи зиёда аз шаш ҳазор километр аз лагер, ки мӯҳлати худро дар он ҷо мегузарондам, будам. Ин ҷои хеле дилбазан буд.

Вақте ки бо Михаил ниҳоят ба деҳа даромадем, мо қариб ях карда будем. Мо ба милисахона рафтем ва аз омаданамон хабар додем. Сардори милиса гуфт:

— Хуб, фақат каме дар ин ҷо интизор шавед. Вақте ки парвандаҳои шумо расида меоянд, ман бо шумо гуфтугӯ мекунам.

Баъд ӯ маро огоҳ кард:

— Фикр наkun, ки дар ин ҷо маъвиза карда метавонӣ. Мо ба ин роҳ намениҳем. Мо хеле сахтгир ҳастем.

— Пас, барои ин шумо ба ман аз бадарға ба ин ҷо дида, чӣ гуна ҷазои сахттарро дода метавонед? — пурсидам ман. — Ё шумо фикр мекунед, ки маро ба ҷануб мефиристед? Ман воиз аз рӯи ақида ва даъвати худ мебошам. Бинобар ин, ман маъвиза мекунам.

Вале дертар фаҳмидам, ки чунин огоҳӣ додан, кори ӯ мебошад.

Вақте ки ҳуччатҳо омаданд, сардори милиса кори моро таъин намуд ва ҷавоб дод. Баъд аз ин мо ба шӯъбаи маҳаллӣ рафтем, ки дар он ҷо ду зан дар сари миз менишастанд ва чизе менавиштанд. Ман ба назди яке аз онҳо омадам, изҳор намудам, ки масеҳӣ ҳастам, инсоне, ки ба Худо бовар мекунад ва маро бо сабаби имонам бадарға намуданд. Ҳама дар ҳучра чашмони худро боло карданд ва бодикқат гӯш мекарданд. Ин барои онҳо як чизи нав буд. Зеро, дар тамоми таърихи вучуд доштани қасаба ба ин ҷо ҳеҷ гоҳ имондоронро бадарға намекарданд.

Зистани маро дар хобгоҳи деҳа муқаррар намуданд. Макони хеле нафратовар буд ва ҳама маст буданд. Нақл мекарданд, ки як марде, ки

дар он ҷо зиндагӣ мекард, баъд аз гирифтани маошаш зуд ба мағоза мерафт ва арақу боз ягон хел ҳуриш меҳарид. Вай нӯшида маст мешуд ва хоб мерафт, лекин вақте ки ба худ меомад, боз нӯшида маст мешуд. Ин ҳолат то тамои шудани пулҳояш давом мекард. Хобгоҳ дар ҳамин гуна ҳолат қарор дошт, — гуноҳи худсарона ва мастии даҳшатнок.

Михаилро дар он ҷо монда, қарор кардам, ки дар хобгоҳ як рӯз ҳам намеистам. Ба идора баргаштам ва аз занҳо хоҳиш намудам, ки барои ман дар хонаи ягон кас хучра ёфта диҳанд. Мо аз дар ба дар мегаштем, вале ҳеҷ кас маро гирифтани намехост; ҳамаи онҳо аз бадарғашудагон метарсиданд. Ниҳоят, мо ба хонаи як зани миёнасол, мордвинзани омадем ва хоҳиш намудем, ки ман дар хонаи ӯ қарор гирам.

— Не! — ҷавоб дод, ӯ.

— Охир, гӯш кунед, бибиҷон, ман инсоне мебошам, ки ба Худо бовар мекунам. Ба ман иҷозат диҳед, ки дар хонаи Шумо монам. Ман ба шумо ёрдам медиҳам. Шумо аз ин пушаймон намешавед.

— Хайр, майлаш, — гуфт, ӯ — модоме, ки ту ба Худо бовар мекуни, ман туро мегирам. Лекин имрӯз не, баъд аз чор рӯз баргард ва ман барои ту ҷой омода мекунам.

Он гоҳ, ман дар меҳмонхона ҷой гирифтам. Баъд ман қарор намудам, ки ба хобгоҳ рафта Михаилро хабар гирам. Ман ўро дар ҷойгоҳаш дуқат нишаста ва ларзидаистода дидам.

— Онҳо маро ба ин ҷо барои мурдан оварданд, — гуфт ӯ, — ман дар ин ҷо ҳеҷ зинда монда наметавонам. Бисёр хунук аст ва чизи хурдани нест. Ман медонам, ки мемирам.

— Не, ту намеруй, — гуфтам ман ба ӯ, — ба ту чӣ қадар пул доданд?

— Даҳ сӯм.

— Хуб, бо ман биё.

Мо ба мағоза рафтем ва ман ба ӯ плитаи электрикиро бо нархи чору ним сӯм харида додам. Баъд макарон, шири қоқ, маводи хӯрока барои шӯрбо, нон ва баъзе чизҳои дигарро харида додам. Мо ба хобгоҳ баргаштем, плитаи электрикиро даргирондем ва шӯрбои макарондор пухтем. Вақте ки бӯи шӯрбо дар хучра паҳн гардид, вай зиндадил шуд. Ба инсон барои рӯҳбаланд гаштан ва зиндагиро давом додан, аслан тамоман кам лозим аст!

Баъд аз чанд рӯз ман ба хонаи зани миёнасол, ки бароям ҳатто кат омода намуд, кӯчидам. Ман дар назди кат ба зону нишастам ва

аз Худованд барои он, ки ба ман имконияти дар ин ҷо монданро дод, миннатдорӣ намудам.

Ман ба хона, ба ҳамсарам мактуб навиштам ва дар он вазъиятро дар Чумикан тасвир намудам, ҷи тавр дар ин ҷо ёфтани микдори кифоякунандаи хӯрок мушкил буд, инчунин гуфтам, ки то охири бадарғаи худ ўро се сол намебинам, зеро вай ба ин ҷо ба ҳеҷ ваҷҳ омада наметавонад. Мактубро дар моҳи ноябр навиштам, дар моҳи декабр бошад, ҳамсари азизам ба Чумикан pariда омад! Ў ба назди Лидия Винс рафт, нақл намуд, ки ман дар кучоям ва ба ў мактуби маро барои хондан дод.

«Уляна, февран ба назди ў рав, – маслиҳат дод, Лидия – хавотир нашав, ки дигарон ҷи меғўянд ё ҷи фикр мекунанд; рав ва худат мебинӣ». Ҳамсарам ба ҳавопаймо нишаст ва ба дидани ман pariда омад.

Ба ман аз фурудгоҳ хабар доданд, ки ҳамсарам омадааст, вале ба он ҷо рафта наметавонистам, зеро мо дар маркази бўрони шадид будем ва ҳама чиз дар тағи барф монда буд. Аз кор мошинро иҷора гирифта, ба фурудгоҳ барои Уляна омадам. Ҳамин, ки ба хонаи соҳибхонаам даромадем, мо дарҳол ба зону нишастем, то ки ба Худо миннатдорӣ намоем. Баъд аз дуо Уляна гуфт: «Ту навиштӣ, ки маро дар ин ҷо намебинӣ, лекин ана, аз ду моҳ камтар ман дар ин ҷоям!» Баъд аз чор рӯз вай бо қарори қатъии дар фасли баҳор ба ин деҳа кӯчида омадан, ба хона баргашт.

Баъд аз ин зиндагии ман чун пештара давом мекард. Соҳибхонаи ман асири мастӣ буд. Ў дар се ҷой кор мекард ва то панҷсад рубл дар як моҳ маош мегирифт ва тамоми пулҳояшро ба нӯшидан сарф менамуд. Вақте ки ман ба хонаи вай кӯчидам, он гоҳ ўро зорӣ мекардам, ки нӯшиданро бас кунад. Рафиқони вай омаданро бас карданд ва ў мегуфт: «Нигоҳ кунед-а, дар хонаи ман авлиё зиндагӣ мекунад».

Дере нагузашта тағйиротҳо ба амал омаданд. Ман ҳама чизро шуста, тоза кардам ва хонаро ба тартиб даровардам. Ман инчунин барои вай хӯроки боллазати таоми украинӣ, масалан, карамшўрборо тайёр мекардам. Ба ҳама кўмаки ман назар карда, ў ҳатто иҷорапулиро аз ман намегирифт. Дўстонам ба ман посилкаҳои зиёдро бо хӯрок мефиристонданд ва Худоро шукр, мо бо вай нағз зиндагӣ мекардем.

Дар моҳи апрели соли ояндаи 1978 ҳамсарам ва фарзандонам ба Чумикан омаданд. Маъмурият ваъда дод, ки ба мо хонаи шахсии

худамонро медихад. Дар ин вақт ман аллакай ҳамчун сармуҳосиб кор мекардам. Нозири ман нисбати ман хеле хуб муносибат мекард ва барои гирифтани манзили нағз ғамхорӣ намуд.

Лекин, вақте коркунони кумитаи маҳаллии партия фаҳмиданд, ки ман хона гирифтам, онҳо қарор карданд, ки моро аз он ҷо бароранд. Ҳамсарам бо духтаронам аллакай пардаҳоро овехтанд, мо мадҳияҳо сароидем ва манзилро бо дуо баракат додем, вале назоратчи омада, моро аз хона баровард. Онҳо моро ба манзили кӯҳнае, ки калламуш дошт, кӯчонданд. Аммо мо ба он ҷо сӯмқаҳоямонро гузарондем, ба болаш нишастем ва гитторро гирифта, суруд меҳондем ва ба Худо ҷалол меододем. Ҳама кайфияти зиндадилони доштанд; мо медонистем, ки Худо ба мо ғамхорӣ мекунад.

Дере нагузашта, баъд аз ин, ман аз сардори бевоситаи худ иҷозат гирифтам, ки дар назди ҷангал қулбаеро бо нархи ҳаштод рубл харида гирам. Баъд аз ин ӯ коргаронро фиристод, то ки хонаро таъмир кунанд, мо якчанд хуҷраро сохта тамом кардем ва баъд аз як моҳ хона намуди олиҷаноб дошт. Мо Худоро ҷалол додем. Вақте ки сарвари кумитаи маҳаллии партия дар бораи хона шунид, ӯ гуфт: «Нигоҳ кунед, ин бапист моро фиреб додааст. Ҳатто, дар ин ҷо барои вай бихишт аст».

Дар назди хона ман полези хурдакак шинондам. Ман картошқаро дар санғҳо мешинондам, зеро дар Шарки Дур, ки тобистон танҳо ду моҳ давом мекунад, танҳо ҳамин тавр он калон шуда метавонист. Оғтоб санғҳоро метафсонад ва картошка калон мешавад, ҳарчанд шаклаш каме тағйирёфта мебошад. Тамоми зимистон он барои мо мерасид.

Дере нагузашта мо бо як оила, ки дар ҳамсоягӣ зиндагӣ мекарданд, дӯст шудем. Ман доим онҳоро хабар мегирифтам ва фаҳмидам, ки падари сардори хонавода солҳо қабл барои маъвизаи Инҷил ҳалок шудааст. Ман инчунин фаҳмидам, ки онҳо Евгений Родославов, масехиро, ки дар деҳаи ҳамсояи Богородское дар бадарға буд, мешиносанд. Ба туфайли шаҳодати ӯ якчанд аъзои оилаи онҳо ба Худованд рӯ оварданд. Бо вучуди ин, бародари аз ҳама калонӣ, Иля хеле якрав буд ва муддати тӯлонӣ Масехро қабул кардан намехост. Чи хеле, ки маълум гашт, ҳамсари ӯ дар идораи деҳа кор мекард. Вақте ки ман нав ба деҳа омадам ва эълон кардам, ки масеҳӣ ҳастам, вай ба хона рафта ба шавҳараш гуфт:

– Ин имондорро ба ин ҷо шояд, ба хоҷири мо фиристоданд.

Иля дархол пурсид:

– Барои чӣ ту ўро даъват накардӣ? – вале дертар илова намуд:
– Хайр, ҳеч гап не, боварӣ дорам, ки мо ягон рӯз бо вай вомехӯрем.

Чуноне ки маълум шуд, дере нагузашта, баъд аз ин онҳоро вохӯрдм, зеро соҳибхонаи миёнасоли ман бо эшон шинос буд. Боре, вақте ки онҳо ба хонаи вай ба меҳмонӣ омаданд, ман имконият доштам, ки чанд соат бо ин оила сӯҳбат намоям. Дертар, ман зуд-зуд ин оиларо хабар мегирифтам, онҳо ҳам ба хонаи мо меомаданд. Иля моҳигир, ҳамсари ӯ бошад, зани соҳибмаълумот – иқтисодчӣ ва муҳосиб буд. Дар давоми солҳои зиёд ӯ кӯшиш менамуд, то ки вай ба назди Худованд наояд, лекин ҳоло бошад, шавҳари худро ба тавба кардан тела медод. Воқеаи хурсандибахш дар хонаи мо он буд, ки ҳар дуи онҳо тавба карданд ва наҷот ёфтанд! Чӣ тавр онҳо гиря мекарданд ва чӣ гуна мо дар Худованд шодӣ мекардем!

Ибодатҳои мо дар Чумикан аҷоиб буданд. Баъзан рӯзҳои якшанбе ҷамъомадҳои мо аз субҳ то шом давом меёфтанд. Мо рӯзи дароз мадҳияҳо месароидем ва Худоро ҷалол медодем. Ман вақти зиёдро дар дуо ва бо Калом мегузaronдам, то ки барои одамон ғизое дошта бошам. Мо ҳамеша аз дуо сар мекардем. Дар ҳар ибодат мо якчанд бобро аз Аҳди Қадим ва якчанд бобро аз Аҳди Ҷадид меҳондем ва кӯшиш мекардем, ки тамоми Китоби Муқаддасро омӯзем. Духтарони мо Лилия ва Олга дар ибодатҳо иштироки ғайбӣ доштанд. Онҳо дар гитор менавохтанд, мо бошем, месароидем. Фарзандони хурдӣ бошанд, шеърҳо мегуфтанд. Дар ҷамъомадҳои худ мо бисёр суруд меҳондем, зеро мефаҳмидем, ки барои одамони нав наҷотёфта дар ҳақиқат суруд хондан лозим аст. Мо якчанд маҷмӯи сурудҳои хуби бо даст рӯйнавис шуда доштем ва соатҳо месароидему, намефаҳмидем, ки чӣ тавр вақт мегузарад. Фикр намекунам, ки боз ягон вақт мо чунин муносибатро дар рӯи замин мебинем.

Мо Иля ва ҳамсари ўро таълим медодем; ва вақте ки тобистон расид, ман онҳоро дар оби хунуку шӯри кӯли назди баҳр таълим додам. Худованд он хизмати таъмидро хеле баракат дод. Шояд, ин бори аввал буд, вақте касе, ягон вақт дар ин минтақаи шадид таълим гирифта бошад, ҳодисаи нахустин, вақте одамон шаҳодат додаанд, ки ба Худованд имон овардаанд ва ҳаёти худро ба Ё супурдаанд. Мо ҷашни калон барпо намудем ва хӯрданиҳои зиёд омода кардем. Ман

бар онҳо даст гузоштам ва дуо кардам. Баъд нону шароби табаррукиро чашидем. Дар хонаи мо он қадар хурсандии зиёд буд ва хусусан дар қалбҳои ин одамон, ки омуриши ёфтанд. Дуоҳои волидайнӣ Иля, ки имондорони бовафо буданд, бечавоб намонд.

Оилаи мо бо Иля ва ҳамсари ӯ вақти зиёдро мегузаронд ва мо медидем, ки чӣ тавр онҳо ҳар рӯз рӯҳан месабзанд. Писари хурдии онҳо, Толик, бо фарзандони мо рафиқ шуд ва аз онҳо бисёр чизхоро омӯхт. Мо аз чунин робита хеле лаззат мебудем, вале медонистем, ки дере нагузашта аз ҳам ҷудо мешавем.

Дар ин ҳангом ҳукумати маҳаллӣ аз мо хавотир мешуданд. Роҳбари кумитаи маҳаллии партия маро ба утоқи худ даъват намуд ва гуфт, ки мо набояд дигар вохӯрем. Ў огоҳ намуд: «Шумо беҳтараш эҳтиёт шавед, набошад мо ғами шуморо меҳӯрем».

Ман бо вай хуб сӯҳбат кардам ва гуфтам, ки аз ҳеҷ гуна таҳдид наметарсам ва маъвиза карданро давом медиҳам, зеро иродаи Худо чунин аст.

Дере нагузашта, баъд аз ин маро ба шӯъбаи милиса даъват карданд. Дар он ҷо ба ман фармонро оиди кофтукови хонаам нишон доданд, гуё дар мавҷуд будани пӯсти самури бошад. (Дар ин қитъаи мамлакат аксарияти одамон самурхоро шикор мекунанд ва пӯсти онро мефурушанд.) Ман ба онҳо гуфтам, ки метавонанд, хонаамро кофтуков кунанд, вале мефаҳмидам, ки онҳо чизи дигарро мечӯянд. Ман ба хона баргаштам ва ба фарзандонам гуфтам, ки хонаи моро кофтуков мекунанд, бинобар ин мо ҳама якҷоя ба зону нишастем ва барои ин дуо гуфтем. Дере нагузашта, чор милиса омаданд ва ба кофтуков шуруъ намуданд. Ҳамин ки чанд адабиёти масеҳиро пайдо карданд, онро барои мусодира канор гузоштанд.

– Инро нагиред, – гуфтам ман, – охир ин самур нест.

– Мо ба ҳар ҳол мегирем, – ҷавоб доданд, онҳо.

Он гоҳ, ман бо прокурор вохӯри талаб намудам. Онҳо як милисаро аз паси прокурор фиритоданд ва вақте ки вай омад, пас бо чеҳраи ғамгин гуфт:

– Ман дар ин бора ҳеҷ чиз наметонам. Ман ҳеҷ вақт бо чунин масъалаҳо сару кор надоштам. Ман бо Бирюков гуфтугӯ мекунам.

(Бирюков КАД-ро намоёдагӣ мекард. Дар ин қасабаи хурд, то он вақте ки маро ба ин ҷо бадарға карданд, коркунони КАД набуданд.

Лекин, пас аз ду ё се моҳи баъд аз ба Чумикан омадани ман, ба қасаба коркуни КАД Геннадий Бирюковро фиристоданд. Ӯ танҳо якчанд маротиба маро ба гуфтугӯ даъват намуд, лекин асосан аз дурӣ аз пасам назорат мекард.)

Акнун прокурор мегуфт:

– Ман аз ин чиз огоҳ нестам. Ман ба назди Бирюков барои маслиҳат меравам ва он чизе, ки вай гӯяд, иҷро мекунам.

Баъд аз чанд дақиқа ӯ баргашт ва гуфт:

– Ҳама чизе, ки номи Худоро зикр менамояд, мусодири кунед. Мо ҳамаашро тафтиш мекунем, баъд бармегардонем.

Бо вучуди ин, Худо моро баракат меод. Мо бо фарзандон қарор кардем, ки аз Китоби Муқаддас ҳар ҳафта як бобро аз ёд мекунем. Рӯзҳои чоршанбе хонаводаи мо ҳамеша рӯза мегирифт ва фарзандон медонистанд, ҳар чизе, ки рӯй надихад, дар рӯзи чоршанбе мо ҳамеша ибодат дорем ва як бобро дар давоми ҳафта бояд нақл намоем. Баъзан мо пинҳонӣ нигоҳ мекардем, лекин одатан бобҳоро аз худ менамудем, хусусан аз Ишаё ва номаҳои Яъқуб ва Петрус.

Барои мо бо фарзандон дар соҳили баҳр сайругашт қардан ва ба обҳои хурушанда ё ситораҳои хомӯш нигоҳ қардан писанд буд. Осмон дар Шарки Дур хеле ғайриоддӣ аст. Дар Украина осмон хеле баланд ба назар менамояд, ситораҳо бошанд, бисёр хурд, лекин дар он ҷо ситораҳо хеле калонанд ва мо ҳеҷ гоҳ аз дидани онҳо сер намешудем. Доим, шомгоҳон мо ба нигоҳ қардани ситораҳо мебаромадем ва суруди «Оҳ, ин фалак! Ту чӣ гуна зебой, ту инъикоси муҳаббати Худой!»-ро месурудем.

Мо хоҳиши қалон доштем, ки дар ин макон шаҳодат гузорем. Дар хотир дорам, ки чӣ тавр соати чори сахар дар як субҳи иди Фисҳ ман ба берун баромадам ва фарёд мезадам: «Гуш кун, Чумикан! Масеҳ эҳё шуд!» Албатта, баъзе одамон аз дигарон дида, зиёдтар мароқ пайдо карданд. Ҳамсарони милитсионерҳо ва дигар мансабдорони маҳаллӣ хусусан аҳамият медоданд. Ман ба онҳо китобчаи хурдакро бо номи «Оё, баъд аз марг ҳаёт ҳаст?» барои хондан медодам. Ман инчунин ба онҳо бо дигар роҳҳо шаҳодат медодам. Хусусан, кӯшиш менамудам, ба зани миёнасоле, ки аввал дар хонааш зиндагӣ мекардам, шаҳодат диҳам, вале вай ва фарзандонаш ҳанӯз ҳам дар асорати мастӣ ва бироҳагӣ буданд.

Оилаи ман ҳеҷ гоҳ худро танҳо ҳис намекард, ҳатто дар он қасабаи дурдаст. Ба мо одамон аз Закарпатйе, Қавқоз, Мурманск ва Руссияи Марказӣ, Сибир, Урал ва Осиё менавиштанд. Дар мамлакати мо гӯшае ҳам набуд, ки аз он ҷо руқъаҳо, мактубҳо ва посилкаҳо нагирифта бошем. Мо ба ҳар нафаре, ки менавишт, кӯшиш мекардем, ақалан бо якчанд сатрҳои кӯтоҳ ҷавоб нависем. То он вақте ки ман дар лагер будам, ба ҳамаи мактубҳои, ки мегирифтам, ҷавоб гардондан имконнопазир буд, бинобар ин, дар бадарға мақсад гузоштам, ки ба ҳар нафар ҷавоб мегардонам. Гирифтани ин мактубҳо чӣ қадар баракати хуб буд! Фаҳмидани он, ки дӯстони масеҳии мо дар Маскав, Одесса, Харьков, Киев ва зодгоҳамон Ворошиловград чӣ тавр зиндагӣ мекунанд, хеле олиҷаноб буд.

Мӯҳлати бадарғаи ман дар моҳи июни соли 1980 ба охир расид. Ба ман шиносномаамро доданд, мо чизҳоямонро дар кайиқи калони боркаш (баржа) бор кардем ва барои рафтан омода шудем. Ҳатто, сардори ман барои гусел кардани мо омад. Мо дӯстони хуб шудем ва ман ҳар замон бо ӯ дар бораи Худо гап мезадам. Вақте кайиқ ба рафтан омода буд, ман ба саҳни кишти баромадам ва ба Худо дуо гуфтам. Ман барои ин қасаба аз ӯ миннатдорӣ намудам ва хоҳиш кардам, ки баракати ӯ дар ин ҷо монад, инчунин барои он миннатдорӣ намудам, ки ӯ дар ин ҷо ба ман паноҳгоҳ дод ва дар ин макон бароям ғамхорӣ намуд. Баъд аз ин ман бо Чумикан видео кардам ва мефаҳмидам, ки шояд, дигар онро ҳеҷ гоҳ намебинам.

Се соли бадарға гузашт. Ман чиро омӯхтам? Ман кӯшиш менамоям, аз ҳар чизе, ки дар ҳаётам рӯй медихад, аз ҳар мӯҳлат дар маҳбасхона ва аз ҳар ҷои истиқомати худ дарс ҳосил кунам. Он ҷо, дар Чумикан, Худованд маро барои ҳамеша ба ӯ умед бастан таълим дод, чуноне, ки дар Забур 61:9 навишта шудааст: «Ҳама вақт ба ӯ таваккал кунед, эй қавм! Дилҳои худро ба ҳузури ӯ ҳолӣ кунед; Худо паноҳгоҳи мост». Дар ҳақиқат, дар он ҷо барои мо ҳама чиз фаровон буд – мо хӯроки басанда доштем ва инчунин ҳама эҳтиёҷоти мо пур карда шуда буд. Мо ғамхорӣ ва таъминоти ҳамешагии Худоро медидем.

Аммо, дар муддати истиқомат дар Чумикан бештарин хурсандӣ, ин дар обҳои хуноки он ҷо таъмид додани одамоне буд, ки ба Худованд рӯ оварданд. Барои мо шунидан хеле арзанда буд, вақте онҳо мегуфтанд: «Ташаккур, Худованд, ки Ту ин оиларо ба ин ҷо фиристодӣ». Дар

хақиқат, Худо моро фиристод ва мо супориши худро ичро намудем. Мо иродаи Уро ба чо овардем ва дарси боварио ба Худо дар хама ҳолатҳо ҳосил намудем; охир бо вучуди ҳар гуна вазъиятҳо, Ў ҳамеша бо мо аст.

Худо ҳатто дар тайга, ки ҳарорати зимистон то 45° С мефуромад ва суръати шамол баъзан то ҳаштод километр соат мерасиду, одамонро аз по афтонда, бомпӯшҳои хонаҳоро канда мебурд, бо мо буд. Ў бо мо буд, вақте тӯфонҳои барфӣ чунон шадид буданд ва мо ба берун баромада наметавонистем, зеро метарсидем, ки дигар хонаи худро ёфта наметавонем. Ў бо мо буд, вақте ба фарзандон лозим меомад, ки дар мактабҳо дар зарфи чанд рӯз монанд, зеро онҳо ба хона расида омада наметавонистанд. Ҳаёт дар чунин макон қалби одамиро нармтар ва меҳрубонтар мекардонад. Ба Худованд шукр, зеро ҳама тӯфонҳое, ки мо бо он рӯ ба рӯ мешудем, ҳама кӯчиданҳо ва тағйир додани ҷои истиқомат ва ҳама ҷустуҷӯҳои манзил бо Ў барои мо пешбинӣ шуда буданд. Ҳатто, танҳо бо ҳамин сабаб мо бояд ба Худо миннатдорӣ намоем, барои ҳама чиз ба Ў ташаккур гӯем.

Бадарға – барои инсоне, ки аз Худо чизеро доништан меҷӯяд, мактаби хеле хуб аст. Тамоми замин аз он Худованд аст! Ҳама чиз ба Худо тааллуқ дорад – ваъдаҳо, ваҳй ва одамон. Мо дар байни эвенкҳо, ёкутҳо, тунгусҳо, нанайтсҳо зиндагӣ мекардем. Ин ҳалқиятҳо дар дами нобудшавӣ қарор доранд ва онҳо Худоро шинохта маҳв мешаванд. Вале Худо ба ман имконият дод, ки бо онҳо сӯҳбат намоям, дар байни онҳо зиндагӣ кунам ва аз исми Худованд ба онҳо хабар диҳам.

Замоне, ки дар ҷойҳои ҳабс ва бадарға ба Худо хизмат мекардам, он гоҳ баъзан шавқам меомад: «Худованд маро дар оянда барои ба Ў хизмат кардан, боз ба кучо мефиристад? Боз дар кучо Худои Қодир маро истифода мебарад?» То вақте ки дар Чумикан будам, ман бисёр дуо мегуфтам, то ки Худованд, хангоми расидани вақт, ба мо самти ба кучо рафтани нишон диҳад. Ҳамсарам тамоми моликиятҳои фурухт, бинобар ин мо ҳақиқатан дар он шаҳре, ки пештар зиндагӣ мекардем, ҷои баргаштан надоштем. Фарзандонамон аллакай ба воя расида буданд ва онҳо мебоист, дар калисои хуб бо гурӯҳи ҷавонон, мусиқӣ ва хор мебуданд. Мо қарор кардем, ки ба Харьков меравем.

Вақте ки ба вилояти Харьков расида омадем, ходимон моро хуш қабул карданд. Онҳо аз хизмати пештараам пурсон шуданд ва баъд

маро ба шӯрои маҳаллӣ ва роҳбарияти калисои маҳаллӣ дохил карданд. Тамоми хонаводаам ба хизмати башорат ҷалб шуда буд. Фарзандонамон инчунин аъзоёни калисои Дергачёвский шуданд, ки ҷамъияти хеле хуб ва солим мебошад. Шӯбони калони онҳо инсони хеле хуб Виктор Моша, хизматгузори хеле ботачриба аст. Дар он ҳангом ӯ аллакай се мӯҳлатро барои имон дар маҳбасхона паси сар намуд, холо бошад, дар маҳбасхона маротибаи чорум мебошад.

Ҳукумати маҳаллӣ аз аввал душманона муомила мекарданд. Даре нагузашта, баъд аз он, ки маскан гирифтем, онҳо омада, ибодатро вайрон карданд ва маро ба мӯҳлати понздаҳ рӯз ба ҳабс гирифтанд. То охири соли 1981 ман чор мӯҳлати понздаҳрӯзаро барои иштирок дар ибодатҳо аз сар гузарондам. Баъд онҳо барои кушодани парвандаи нави ҷиноятӣ барои ман оғоз намуданд. 8 май соли 1983 ман ба ҷое, ки дар он ҷо бояд ибодат мегузашт, мерафтам ва ҳамин вақт ду мард аз кӯчаи паҳлӯӣ баромаданд ва маро қапида гирифтанд. Онҳо портфели маро кашида гирифтанд, шаходатномаи КАД-ро нишон дода, маро ба мошини тела доданд ва ба кучое бурданд.

Дар ҳуҷраи худ ман аз дидани ду ояти Китоби Муқаддас – Ваҳй 2:10 ва Номаи 1- Қўрринтиён, – ки бо қалам дар деворҳои ноҳамвор бо ҳусни хати фаҳмои дўстам Павел Ритиков навишта шуда буданд, хурсанд шудам. Мо ҳамроҳ бо ӯ дар калисоҳои як вилоят ба Худованд хизмат мекардем ва моро аллакай пештар якҷоя ба ҳабс гирифта буданд. Ман медонистам, ки ўро дар моҳи март ба ҳабс гирифта буданд, лекин, албатта, вай намедонист, ки ман ҳам дар ҳамин ҷо будам. Акнун ман медонистам, ки вай дар ҳуди ҳамин маҳбасхона мебошад. Маро ба ҳуҷраи «сегона» таъин карданд ва аз роҳрав мебурданд. Вақте ки мерафтам, дар рӯ ба рӯямон дигар маҳбусро дидам. Наздиктар омада, дидам, ки ин ҳуди Павел Ритиков мебошад!

Мо зуд гуфтугӯ намудем, зеро ҳар лаҳза моро аз ҳам ҷудо карда метавонистанд. Ба ҷои ин посбонон моро ба пойдевор дароварданд ва дар як ҳуҷра ҷой карданд. Вақте ки аз дар мебаромадем, Павел поямро паҳш намуд ва оғоҳ кард, ки дар ҳуҷра «хабаркаш» ҳаст, бинобар ин дар сӯҳбат мо бояд бозҳаёт бошем. Асосан, вақте ки моро ба ҳавлии сайругашт мебароварданд, сӯҳбат мекардем. Мо инчунин вақтро дар дуои якҷоя мегузарондем. Се рӯз хеле зуд гузашт, баъд Павелро ба муруфия бурданд ва ман дигар ўро надидам.

Ман дар ҳамин ҳучра мондам ва дар он ҷо ба маҳбусони дигар аз Худо гап зада метавонистам. Касе сухани маро намебурид ва кӯшиш намекард, ки маро нигоҳ дорад. Дар тӯли шаш ҳафта ҳар он чизеро, ки аз Аҳди Қадим медонистам, ҳамчунин нубуватро дар бораи Масех нақл намудам. Баъд дар бораи ҳаёт ва таслиби Худованд гап задам.

Баъзе мардҳо дар ятимхонаҳо калон шуданд ва дар бораи Худо ҳеҷ гоҳ ҳеҷ чиз нашунидаанд, бинобар ин ҳамаи ин чизҳо барояшон нав буданд. Ҳар бор, вақте ки дар бораи Худо гап мезадам, шаш ё ҳафт маҳбуси дигар бодикқат гӯш мекарданд, баъд ҳама чизҳои шунидаашонро мулоҳиза менамуданд.

Ҳангоми тафтишоти парвандаам маъмурият маро барои пурсупос кам даъват мекард. Ниҳоят, бо кадом мақсад? Маро дар вайронкунии моддаи 187 кодекси Ҷиноятии Украина айбдор намуданд: барқасдона паҳн намудани фикрҳои тӯҳматӣ нисбати ҳукумат ва ҷамъияти шӯравӣ. Лекин, бар зидди ман онҳо ягон ҳел далел надоштанд.

Дар арафаи иди Фисҳ ман ҳанӯз дар ҳучра будам. Ба ҷои чашн гирифтани маҳзун будам. Дар қалбам санге, ки мӯҳри андӯҳ дар он зада шуда буд, меҳобид, вале ман он қадар ғамгин набудам. Ман ба ин омода будам ва медонистам, ки ҳар лаҳза маро ба ҳаёс гирифта метавонанд. Дар рузи дигар ҳамаи дӯстонам аз калисо баъд аз ибодати саҳарӣ ба маҳбасхона омаданд. Ҳамин тавр, мӯҳр шикаста шуда буд ва санг аз қабр фуру ғалтонда шуд. Дӯстонам омаданд! Ман мешунидам, ки онҳо чӣ тавр суруд меҳонанд ва онҳоро аз тирезаи ҳучраам дида метавонистам. Онҳо чунон бисёр буданд, ки милиса ба изтироб омада, ҳуди ҳамон рӯз маро ба маҳбасхонаи дигар гузаронд.

Ҳамин тавр мӯҳлати дуҷуми сафарҳо ва маҳбасхонаҳо оғоз ёфтанд. Маро ба се соли тартиботи саҳт маҳкум намуданд. Лекин, ман дар рӯҳ ҳис мекардам, ки душманони мо ҳанӯз қаноатманд нашудаанд. Ба онҳо аз озодӣ маҳрум кардани ман, аз ҳамсарам ва фарзандонам ҷудо кардани ман басанда набуд. Онҳо разолати дигарро омода менамуданд, ки ҳангоми ба ҳаёс гирифтани ҳамсари мусибатзада, ҳаста ва бемори ман Уляна ҷомаи амал пӯшид.

Улянаро ҳангоме, ки ӯ писаронамонро ба мактаб мебард, ба ҳаёс гирифтанд. Милиса ўро аз қатора фаровард ва дар гузарондани ҷамъомадҳо дар Харков бардурӯғ айбдор намуд. Дар аввал ба ӯ понздаҳ шабонарӯз доданд. Фарзандонамон дар мактуб ба ман дар

бораи ин нақл намуданд. Баъд додгоҳ Улянаро аз рӯи моддаҳои 187 ва 138-и кодекси Ҷиноятии Украина айбдор намуд ва ӯро ба се соли ҳаёти маҳкум намуд. Фарзандонамон саҳт ғамгин шуда буданд. Онҳо ба ҳамаи тӯҳмат ва дурӯғи бад дар айбдоркунии расмӣ бар зидди модарашон ба зӯр тоқат карда тавонистанд ва барои саломатии ӯ бисёр хавотир мешуданд. Дар чунин ҳолати ғамангез ва ноилоч онҳо ба ман навиштаанд: «Падар, акнун модарам дар ҳамон ҷое, ки ту ҳастӣ, меравад».



.....
 Степан ва Уляна Германюк дар тӯи духтарашон Лилия ва Иван Хорев дар моҳи майи соли 1987. Модари Иван аз тарафи рост истодааст. Вазъияти саломатии Уляна он қадар бад шуда буд, ки ӯро дар моҳи март аз маҳбасхона озод намуданд. 3 июл вай аз саратони меъда вафот кард.

Инак, ҳамсари ман бандӣ буд, фарзандонам бошанд, танҳо монданд. Атеизм (беимонӣ) хеле бераҳм аст. *Атеистон дар оянда боз чӣ кор мекунанд?* Атеизм ба одамон чиро ваъда карда метавонад? Онҳо ҳарду волидайнро ба маҳбас қашидаву, кӯдаконро танҳо монда, бо хонаводаи мо озмоиш мегузаронданд.

Лекин, Худоро шукур, то ин вақт ҳама фарзандонамон аъзоёни калӣсо буданд. Мо азобро бо дили ором аз сар гузаронда метавонистем,

зеро Худо бо меҳрубонӣ ба фарзандонамон ғамхорӣ намуд ва онҳоро ба назди Худ овард. Онҳо аллакай Масеҳро қабул карда буданд, бинобар ин, мо на танҳо ранҷ бурда метавонистем, балки ҳатто, бо оромӣ ҷон диҳем. Фарзандон Худоро медонанд; фарзандон начот ёфтаанд!

Лекин, акнун, хонаи мо ҳолӣ ва ором буд. Хонае, ки пештар шоду хурсанд ва пурҷӯшу хуруш буд, ки он ҷо мо баъзан то соати як ё дуи шаб хоб намерафтем, зеро сӯхбат мекардему, суруд меҳондем, гиря мекардем ва якҷоя шодӣ менамудем. Духтари мо Лилия дар он ҷо танҳо монда, ғам меҳӯрд. Баъзан зимистон хеле сард буд ва ӯ мачбур буд, дар хонае, ки гарм карда намешуд, бихобад.

Дар ин ҷо бояд зикр кунам, ки дар лагер замоне буд, вақте ки ман аз Худо ранҷида будам, зеро Ӯ ба ҳабс намудани ҳамсарам, ки ҷунон заифу бемор буд, роҳ дод. Қариб ду рӯз қалби ман бисёр торик ва хавотир буд. Лекин, баъд ба ақл омадам, дуо гуфта, гиря мекардам ва ба Худованд муроҷиат менамудам: «Илтимос, маро бубахш, зеро фикр мекунам, ки ӯро аз Ту бештар дӯст медорам. Ман дар Ҷолҷотто барои ӯ ҷон надодам, Худованд; Ту ҷон додӣ». Баъд Худованд ба дуои ман ҷавоб гуфт. Ҳатто, агар аз сабаби ҳабси ҳамсарам ғусса меҳӯрдам, ман дигар ҳеҷ гоҳ ҷунин маъюс намешудам, зеро медонистам, ки ҷӣ тавр Худо ӯро саҳт дӯст медорад. Ҳар он чизеро, ки Худо медиҳад, мо бояд аз дастони Ӯ қабул кунем.

Вақте ки мӯҳлатам ба охир расид, ман ба хона баргаштам, фарзандонамро ҷамъ овардам ва зуд ба лагер, ки дар он ҷо ҳамсарамро нигоҳ медоштанд, рафтам. Ҳарчанд, ман ӯро яқуним сол надида будам ва мулоқоти кӯтоҳ пурсидам, зани навбатдор ба ман рад намуд. Баъд ман аз назораткунандаи лагер хоҳиш намудам, ки барои ҳамагӣ панҷ дақиқа мулоқот ба мо иҷозат диҳад, то ки ҳамсарам аз дидани ман, ки аллакай дар озодӣ будам ва ба хона баргаштаам, каме рӯҳбаланд гардад. Назоратчи дод мезад, ки ин ҳамааш айби ман аст, ман ҳамсарам ва фарзандонамро ба ҳалокат расондам ва зуд бояд аз ин ҷо равам, то ки Уляна ҳатто, рӯи маро набинад. Ман ҳамаи инро оромона гӯш мекардам, баъд бозхитром хоҳиш намудам, ки ба чанд дақиқаи вохӯрӣ ба мо иҷозат диҳад. Ниҳоят, ӯ ба парвандаи ҳамсарам нигоҳ кард ва дид, ки ба наздикӣ барои мо се рӯз мулоқот муқаррар шудааст.

«Хуб, барои шумо мулоқот муқаррар шудааст, лекин имрӯз не. Бистуми июл баргардед. Ҳоло бошад, аз ин ҷо равед!»

Азбаски, баъд аз озодшавиам дар мӯхлати санчишӣ будам, ман бояд ба шӯъбаи милиса рафта, барои мулоқот иҷозат мегирифтам. Дар он ҷо барои сафар ба ман хатсайри аниқро таъин намурад. 20 июл мо бо фарзандон каме хӯрок печондем ва ба лагер равона шудем. Коркунони КАД аллакай дар он ҷо буданд. Фарзандонам онҳоро шинохтанд, зеро онҳо дар мурофия иштирок мекарданд. Яқинан, милиса онҳоро хабардор намуда буд ва нақшаи хатсайри маро ба онҳо додааст. Мо дидем, ки чӣ тавр онҳо бо яке аз посбонҳо гуфтугӯ мекарданд ва вақте ки моро барои кофтуков бурданд, ин посбон ҳамаи сӯмқаҳоямонро хеле бодикқат тафтиш намуд ва ҳатто лиффаҳоро боз намуда, қоғазҳои шоколадҳоро мекушод. Онҳо хеле метарсиданд, ки мо кӯшиш мекунем, ягон хел адабиётро диҳем, бинобар ин ҳама чизҳоро мекушоданд.

Моро ба ҳучраи мулоқот дароварданд. Вақте ки ҳамсарамро оварданд, мо аз намуни вай моту мабхут гаштем. Ман фикр намекардам, ки инсон ҳатто, дар лагер ин тавр хароб шуда метавонад. Бори охир ман ўро якуним сол пеш дида будам, вақте ки вай ба лагер ба хабаргирии ман омада буд. Он вақт ў 80 килограмм вазн дошт ва хеле тануманд буд. Ҳоло ў то 40 килограмм хароб шуда буд, дасту пойҳояш бошанд, ба мисли ҷӯб буданд. Ў хеле беқувват шуда буд ва ҳатто, аз гапзани монда мешуд, аммо рӯҳи вай хеле хурсанд ва қавӣ буд! Мо хӯроки бисёр овардем, то каме ҳам бошад, ба ў кувват диҳем, лекин дар ин муддат чӣ қадар кӯмак расондан мумкин аст? Мо ҳамдигарро ба оғӯш гирифтем, гиря кардем ва якҷоя ба зону нишастем, то ки ба Худо барои роҳхое, ки Ў моро мебурд, барои ҳузури доимӣ ва ғамхориаи миннатдорӣ намоем.

Дар вақти аёдати мо ман ба Уяна гизои фоиданокро тайёр мекардам, то ки қуввати ўро мустаҳкам гардонам. Ў таоми лагерро тановул карда наметавонист. Ҳар касе, ки дар лагер буд, медонад, ки дар он ҷо хӯрок чӣ гуна бадсифат аст. Онҳо шавла ва шурборо аз масолеҳи нафратангез, равғанин ва қариб пӯсида тайёр мекунанд ва ҳатто, одаме, ки комилан солим аст, ба зӯр онро ҳазм карда метавонад. Бемор бошад, онро тамоман хӯрда наметавонад. Ҳамсари ман бемории ҷиддии меъда дошт. Мо борҳо ба маъмурияти лагер бо дархост муроҷиат намудем, то ки ба вай ҳолати маъҷубиро диҳанд ва мувофиқи он парҳези махсусро. Духтурони лагер ба мо хабар доданд,

ки онҳо ба вай ҳолати махсусро дода буданд, лекин ҳар бор аз КАД даҳолат менамуданд ва онро бекор мекарданд.

Мо инчунин хангоми вохӯриамон Шоми Худовандро якҷоя ба ёд меовардем. Ин лаҳзаи махсус барои ҳамаи мо буд, вақте ки азоб ва марги Худовандро ба ёд меовардем. Ду рӯзи бо ҳам будан зуд гузаштанд. Вақте ки аз ҳам ҷудо мешудем, Уляна моро ба оғӯш гирифт ва рӯҳбаланд намуд. Ӯ гуфт, ки хавотир нашавем, зеро Худованд ҳамаи моро нигоҳ медорад.

Баъд аз ду моҳ ба мо боз як мулоқоти кӯтоҳро бо Уляна иҷозат доданд. Мо ба лагер барои мулоқот соати 10:00 омадем, лекин то соати 13:00 ба мо иҷозат намедоданд, ки бо вай вохӯрем, зеро дар ҳуҷраи мулоқот онҳо бо омодагиҳои махсус машғул буданд. Тирезае, ки моро аз ӯ ҷудо мекард, аз ду тараф сафед карда шуда буд, бинобар ин мо ба зӯр якдигарро дида метавонистем. Тирезае, ки назоратчи дар он ҷо буд, бо экран пӯшонда шуда буд, то мо набинем, ки дар он ҷо кӣ ҳаст. Ҳарчанд дигар ҳуҷраҳои мулоқот ҳолӣ буданд, онҳо моро ба он ҷо роҳ надоданд. Уляна ба мисли пештара ҳамон тавр хароб буд, лекин ҳоло барои роҳ гаштан вай бояд деворро меқаппид.

Баъд аз аёдати мо ҳамсарамро ба беморхона ҷой карданд ва ҳар гуна доруҳо доданд. Лекин, дере нагузашта ўро аз нав ба лагер фиристоданд. Ҳамин тавр ба вай ҳолати маъҷубиро надоданд.

Ман боварӣ дорам, ки таъкибгарони мо ҳамсари маро дар маҳбасхона бо сабаби он, ки вай аъзои Шӯрои хешовандони бандиён буд, нигоҳ медошанд. Ба якчанд дӯстонамон аз калисо маълум шуд, ки ўро метавонистанд, барвақтар ҷавоб диҳанд, агар иштироки вай дар ин хизмат намешуд. Масалан, башоратдиҳанда аз Қрим, Петр Шохро коркунони КАД ба «гуфтугӯ» даъват карданд ва хангоми сӯхбат вай аз онҳо пурсид:

– Барои чӣ шумо Германюкро нигоҳ медоред? Барои чӣ шумо ўро ҷавоб намедихед?

– Мо ўро барвақтар ҷавоб медодем, – гуфтанд онҳо – лекин вай аъзои Шӯрои хешовандони бандиён мебошад.

Лекин, Худоро шукр, ман барои ин шодӣ карда метавонам, зеро дар Навиштаҷот қиёси ин вазъиятро бо қиссаи Шоул ва Довуд мебинам. Дар ҳеҷ ҷои Навиштаҷоти Муқаддас намодааст, ки Довуд аз Шоул метарсид. Шоул аз Довуд меҳаросид. Шоул ҳоким буд ва

Довудро таъкиб мекард. Аммо, Довуд наметарсид, зеро Худо бо ӯ буд. Худоро шукр, ки вазъият дар рӯзҳои мо низ чунин мемонад. Азбаски, Худованд бо мо аст, мо ба ғалаба боварӣ дорем.



Бо вучуди мушкилиҳо ва фишори доимӣ аз ҷониби ҳокимият, Степан Германюк маъвиза карданро давом медиҳад.

P.S. Вазъи саломатии Уляна Германюк бадтар мешуд, то вақте ки ӯро ғайричашишдошт 25 мартӣ соли 1987 озод накарданд. Ӯ дар тӯйи арӯсии духтараш Лилия ва Иван Хорев дар моҳи майи ҳамон сол иштирок карда тавонист. Аммо, 3 июл Уляна Германюк аз бемории саратони меъда вафот кард. Дар рӯзи дафн, ки ду рӯз пас баргузор гардид, бисёр бародарони масеҳӣ аз шахрҳои гуногун иштирок доштанд ва аз вафодории ӯ ба Худо шаҳодат медоданд.

Зинаида Вилчинская

Биби маҳбус

Пеш аз ҳабси худ пешакӣ ҳис мекардам, ки бояд аз роҳи андӯх гузарам, ба маҳбасхона афтам. Ман ҳар доим худро месанҷидам. Вақте ки ман дар хона мезистам, бо шиками сер ва либоси гарм, аз худ мепурсидам: «Агар ногаҳон мошини милиса ояд, онҳо фармонро оиди ҳабси ман нишон диҳанд ва гуянд: „Чизҳоятонро чамъ кунед“, — оё, метарсида бошам?» Ман аз Худованд хоҳиш мекардам, ки барои омода будан, ба ман қувват диҳад ва Ё дар ҳақиқат маро тайёр намуд. Ҳеч чиз маро дар хонаам нигоҳ наметошт, ман омода будам, ки баҳри Худованд ҳамаи ин чизҳоро монам. Ман медонистам, ки хонаро, ба мисли он, ки ҳамсари Лӯт амал намуд, ба ақиб рӯ нагардонда, монда



Зинаида Вилчинская биби 54-сола буд, вақте ки ўро дар моҳи майи соли 1986 дар қатора, ҳангоми гузарондани адабиёти масеҳӣ ба ҳабс гирифтанд. Ҳамчун аъзои Шӯрои хешовандони бандиён ўро ба ду соли лагери меҳнатӣ маҳкум намуданд. Бо сабаби саломатии суст ва эътирози фаъолона аз ҷониби масеҳиён дар Ғарб, ҳокимият Вилчинскаяро дар моҳи июни соли 1987, ёздаҳ моҳ пеш аз мӯҳлат озод намуд. Шавҳари ў Владимир, барои хизмати худ дар калисои Мустақили баптистӣ дар

Брест шаш солро дар маҳбасхона гузарондааст. Ҷуфти Вилчинскийҳо соҳиби чор фарзанд мебошанд. Духтари онҳо Галина барои кори худ бо кӯдакон ду мӯҳлатро дар лагерҳо гузарондааст.

рафта метавонам. Дертар, вақте ки маро ба ҳабс гирифтанд, Худованд ба ман қувват дод.

Вақте ки маро ба шуъбаи милиса бурданд, маро дар ҳучраи хеле сард бо тахтакатҳои оҳанини бекӯрпа ҷой карданд. Посбонҳо гарданбанд ва нимтанаамро гирифтанд ва ман дар тахтакатҳо бо ҳуди курта меҳобидам. Ман меларзидам ва ба дуо гуфтан сар кардам. Вақте ҳамхучраам дид, ки ман дуо мегӯям, ӯ ҳам ба зону нишаст ва гуфт: «Ман ба ин тоб оварда наметавонам. Ман ҳам ях мекунам». Ӯ бо овози паст гиря мекард.

«Худованд, — дуо мегуфтам ман, — агар хоҳӣ, ки ман дар ин ҷо ях кунам, бигзор иродаи Ту шавад; фақат имкон деҳ, ки ба ин бо муҳаббат, итоаткорӣ ва хоксорӣ тоб орам. Аммо, Ту ба ман кӯмак карда метавонӣ. Ту ҳатто, маро аз ин ҷо гирифта метавонӣ, агар ба ин иродаи Ту бошад».

Ман аз нав дароз кашидам ва гармиро эҳсос намудам. Ман ба зани дигар гуфтам: «Ба ман иҷозат деҳ, ки туро ба оғӯш гирам, то ки ту гарм шавӣ». Мо якҷоя гарм шудем. Дертар, вақте ки моро ба ҳучраҳои дигар гузаронданд, вай дар ҳучраи худ ба ҳама мегуфт: «Худо ҳолаи Зинаро [ҳамин тавр онҳо маро ном мегирифтанд] дар ҳучраи мо гарм кард, вай бошад маро гарм кард». Ҳатто посбонҳо ба ман табассум мекарданд, зеро ин қисса паҳн мешуд. Ҳамхучраи пештараи ман дар ин бора ба ҳама нақл мекард ва ин шаҳодати ҳақиқӣ буд.

Вақте ки посбонон ман ва ин занро ба маҳбасхона мегузаронданд, ман либосҳоямро ҷамъ кардам ва ором дар роҳрав интизор мешудам. Посбон аз дастонам қаппид ва гуфт: «Дастҳо ба қафо». Ӯ дуто кишан дошт. Ман танҳо ором меистодам ва ба ӯ нигоҳ мекардам. Вай фармонро такрор кард. Баъд вай аз дастам гирифт ва бо кишан маро ба дигар зан васл намуд.

— Наҷунбед, ё ки онҳо дастони шуморо фишор медиҳанд, — огоҳ намуд ӯ.

Ман дастонамро фурувардам.

— Оё, шумо ҳуқуқ доред, ки ба дастонам кишан андозед?

— Шумо чиро дар назар доред?

— Ман зан ҳастам. Бар замми ин, миёнасол, ман ба шумо ҳамчун модар ҳастам. Магар, шумо ба дасти модари худ кишан андохта метавонед? Шумо ба ман гуфтед, ки либосҳоямро ҷамъ кунам ва

бароям ва ман ин корро ичро намудам. Ман ба ҳар чое, ки шумо набаред, меравам. Ман муқобилат накардам, лекин шумо ба дастонам ин кишанҳоро андохтед. Шумо ба ин ҳақ надоред!

— Мо ҳақ дорем. Ин фармон аст ва маҳз ҳамин корро мо мекунем, — боисрор буд, посбон.

— Тамоми ҷаҳон аз ин хабардор мешавад. Вақте ки дӯстонам дар ин бора фаҳманд, онҳоро дар тўхмат ба сохтори шўравӣ айбдор накунед. Он коре, ки шумо мекунед, ғайриқонунӣ аст.

Назоратчи маҳбасхона суҳанҳои гуфтаамро шунид. Ё ба назди посбон омада гуфт, ки аз дастонам кишанро кашида гирад.

— Хомӯш, хомӯш, — гуфт ӯ, — мо аллакай онҳоро кашида истодаем.

Дигар онҳо кўшиш намекарданд, ки ба дастонам кишан андозанд.

Баъд маро ба ҳуҷраи нафратангези намноку торик ва холии ҳабсхона дароварданд. Ман ба ҳуҷра даромадам, ба ҳама саломуалек кардам ва гуфтам, ки маро ба хотири он, ки масеҳӣ ҳастам, дар маҳбас шинонданд. Ман ба зону нишастам — онҳо барои ман каме ҷой ҳолӣ карданд — ва дуо гуфтам. Онҳо бодикқат гўш мекарданд. Ман инчунин барояшон дуо мегуфтам, то ки Худованд ҷашмони рўҳонии онҳоро кушояд, то ки онҳо дида тавонанд. Дар он ҷо одамони мудҳиш буданд, аммо ин дуо ба қалбҳои онҳо асар кард ва онҳоро нармтар намуд. Як зан ҳатто гиря кард, зеро ӯ православи буд ва каме бовар мекард. Дертар, вай ба ман бисёр саволҳо медод.

Шароит дар он ҷо хеле даҳшатнок буд. Бистари ман намнок буд. Ҳама чиз сементӣ буд. Ман ҳатто, аз бистар пойҳоямро ба рӯи фарш гузошта наметавонистам, фарш чунон хунук буд. Лекин, ман ба ҳар ҳол хурсандӣ мекардам ва ба Худованд барои ҳамаи ин мушкилиҳо миннатдорӣ менамудам. Ман дар андешаи он будам, ки чи тавр барои Масеҳ, ба хотири начоти мо барои гуноҳхоямон азоб кашидан мушкил буд. Азобҳои ман дар муқоиса бо азобҳои Ё сабуктар буданд.

Дар он маҳбасхона маро ду маротиба дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ маҳкам карданд, бори аввал аз ним рӯз зиёд. Ҳар зани маҳбусро аз ҳуҷраи ман ба он ҷо мебарданд, зеро баъзеи онҳо мушкилиҳоро ба вучуд меоварданд. Бори дуюм ҳам ман ба он ҷо бо сабаби гуноҳи дигарон афтидам. Посбонон медонистанд, ки ман айбдор набудам ва ҳатто мегуфтанд: «Мо медонем, ки шумо ҳеҷ кор накардаед». Лекин, ба ҳар ҳол, онҳо маро ба ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ фиристоданд.

Дар он ҷо истода, ман аз дӯстони азизам фикр мекардам, ки аз понздаҳ то сӣ рӯзро дар ин ҷо мегузаронданд. Чӣ ҷои даҳшатнок! Хучра гарм карда намешавад. Деворҳои сементӣ дурушту хордоранд, то ки ба онҳо таъя нақунанд. Танҳо дар фарши сементи хуноку намнок нишастан мумкин аст. Ман ба ҳамаи ин хеле эҳтиёткорона назар мекардам ва ҳамеша дуо гуфта, фикр мекардам, ки шояд, маҳз дар ҳамин вақт касе аз дӯстонам инчунин дар хучраи ҷудогонаи ҷаримаӣ қарор дорад ва аз Худованд хоҳиш мекардам, ки ба ин шахс қувват диҳад.

Танҳо Худованд метавонад, дӯстони моро ҳимоя наояд ва онҳоро аз шиквакунӣ нигоҳ дорад. Дар ҳолатҳои мушкил танҳо қалбе, ки ба Худо пурра дода шудааст, аз шикоятҳои худдорӣ карда метавонад. Вақте ки одамоне беимон ба маҳбасхона меафтанд, онҳо пур аз ноумедӣ ва бадзабонӣ мебошанд. Лекин, ба Худованд шукр, ки Ё ба одамоне Худ ба қадри қифоя қувват медиҳад, то ки ба ҳамаи ин вазниниҳо тоб оварда тавонанд.

Қалби ман чунин буд, ки ман ҳамаро зуд мебахшидам ва ҳамеша кӯшиш мекардам, ки дар дили худ нисбати ҳар касе, ки набошад, ба кина роҳ надихам. Ман барои ҳамаи онҳо дуо мегуфтам.

Муфаттиш аз ҷои бошишгоҳи Генадий Крючков оғоз намуда, ба ман бисёр саволҳо медод. Ё дар бораи ҷамъияти мо аллакай ҳама ҷизро медонист ва дар бораи Георгий Винс гап мезад. Дар рӯзи ҳабси худ ман ба муфаттиш гуфтам, ки барои ӯ ва оилааш дуо мекунам, то ки онҳо сарчашмаи хурсандиро дар Худованд фаҳманд. Вай ҷавоб дод: «Хуб, дуо гӯед».

Соли оянда барои ман давраи хушбахттарин дар ҳаётим буд. Ҳар рӯз ман аз Худо миннатдорӣ мекардам, ки маро ба ин ҷо фиристод, то ки шаҳодат диҳам. Ман имкониятҳои зиёд доштам, то ки бо маҳбусон ва посбонон сӯҳбат кунам. Аксарият маҳбусон имони маро дида, мегуфтанд: «Дар ҳақиқат, Худо бо вай аст». Баъзан, онҳо ҳатто дар хусуси ман ва имонам мулоҳиза мекарданд. Боре ман шунидам, ки як зани маҳбус ба дигарӣ мегӯяд: «Мебинӣ, чӣ тавр Масеҳ ба вай кӯмак мекунад. Мебинӣ, ки вай чӣ хел хушбахт аст, ҳамаи ин барои вай осон аст. Мебинӣ, ки чӣ тавр Масеҳ дар дили вай кор мекунад». Ман аз Худованд миннатдорӣ мекардам, охир Ё ҳақиқатан дар қалби ман кор мекард. Ман ҳеҷ гоҳ ҳавотир намешудам, ки онҳо ба ман чӣ гуна саволҳоро медиҳанд. Ман танҳо як орзу доштам: дар бораи Худованд

ва одамони Худо шаҳодат бурдан. Бисёр касон дар мамлакати мо оиди имондорон танҳо аз корҳои тўхматгарона дар рўзномаҳо ва радио медонанд. Аммо, дар вақти сўхбатҳоямон маъмурият ҳақиқатро эътироф менамуд. Нафароне буданд, ки зуд бовар мекарданд, дигарон бошанд, — бо мурури вақт.

Дар маҳбасхона як муаллимаи мактаб ба худ баҳои баланд меод. Вақте ӯ фаҳмид, ки ман дар маҳбасхона барои имони худ ба Худо мебошам, вай кўшиш намуд, ки барои тағйир додани ақидаҳоям маро бовар кунонад.

— Барои чӣ шумо, бояд ба ҳамаи ин тоқат кунед? — мепурсид ӯ.
— Ҳеҷ гуна Худо нест. Шумо дар ин ҷо беҳуда азоб мекашед.

Лекин, чанд муддат дар ҳуҷра бо ман истода, вай фикри худро тағйир дод. Ӯ мегуфт:

— Масеҳ дар ҳақиқат ба холаи Зина кўмак мекунад. Мебинед, ки Масеҳ чӣ гуна пуркудрат аст! Агар Масеҳ намебуд, вай дар ин ҷо зинда намемонд.

Як зани нашъамандро пинҳонӣ ба ҳуҷраи ман, барои маро «ба гап даровардан» фиристоданд, то ки аз ман маълумот гиранд. Лекин дертар вай тавба кард.

— Маро барои он бадие, ки ба шумо кардам, бубахшед, — гуфт ӯ ва оғўш кард.

Ман ўро бахшидам ва гуфтам:

— Бигзор Худованд ту ро бахшад.

— Вақте ки ман аз ин ҷо мебароям, пас дигар бо ин кор машғул намешавам.

Ман ба вай гуфтам, ки одамони Худоро ҷўяд ва ӯ ваъда дод, ки кўшиш мекунад, ба ибодат равад.

Баъд имконият доштам, ки дар додгоҳ шаҳодат диҳам. Вақте ки дар мошини ҳабсхона ба он ҷо мерафтам ва аз он ҷо бармегаштам, ман бо аскарони ҷавон, ки маро посбонӣ мекарданд, сўхбати зиёд доштам.

— Мо ҳеҷ гоҳ одамонро вонаҳўрдаем, ки ба мисли шумо ба Худо бовар кунанд, — мегуфтанд онҳо, — бешубҳа, Худои Шумо — Худои аҷоиб аст. Ӯ дар ҳақиқат ба шумо кўмак мекунад.

Як аскари ҷавон саволҳои хеле ҷиддӣ меод. Ман ба вай гуфтам, ки мо ба Худои зинда, ки мурдари эҳё карда метавонад, ба мо кўмак мерасонад ва ҳамеша бо мо аст, бовар мекунем. Дар рўзи аввал вай

хайрон буд, вале дар рӯзҳои минбаъда ӯ пайваста ба ман саволҳо медод. Пеш аз мурофия вай дар назди ман меистод ва саволдихиро давом медод.

Ин одамон ба ман диққати махсус медоданд, зеро пеш аз мурофия ва ғангоми мурофия ман хеле бемор будам. Як нафар ба ман гуфт:

– Шумо хеле бемор ҳастед ва айни замон хеле хурсанд мебошед. Бешубҳа, маҳз Худои Шумо шуморо дастгирӣ мекунад.

Дар вақти танаффус дар маҷлиси мурофия ҳимоячиёни дигар барои сӯхбат ба наздам меомаданд. Ҳарчанд ман хоҳиш намудам, ки ба ман ҳимоячӣ таъин накунад, додгоҳ маро ба ин маҷбур намуд ва овозаҳо дар ин бора то ғӯши дигарон расид.

– Шумо аз хизматҳои мо даст мекашидед, лекин ҳоло дар бораи Худо ба мо он қадар зиёд нақл намудед, – мегуфтанд онҳо, – мо шод ҳастем, ки шуморо вохӯрдём ва аз шумо дар бораи Худо чунон бисёр фаҳмидем.

Ман ҳам хушбахт будам, ки ин одамонро вохӯрдём ва барои онҳо дуо мегуфтам.

Баъд аз мурофия хизматчиёни додгоҳ инчунин барои гуфтугӯ омаданд. Худованд ба ман хиради зиёд дод ва ҳоло бароям ҳатто нақл кардан мушқил аст, ки дар он вақти хурсандӣ ва мушқили ман чиро аз сар мегузарондам. Худованд ба воситаи ман шаҳодат медод ва ин одамон ба ҷавобҳои саволҳои ҳайрон мемонданд.

Ҳангоми ба лагер гузарондан, ман дар маҳбасхонаҳое, ки аз он ҷо маҳбусонро роҳӣ мекарданд, шаҳодат медодам. Дар маҳбасхонаи Воронеж ман занеро вохӯрдём, ки ба Хабаровск бадарға мешуд ва аллакай бисёр азоб кашидааст. Баъд аз он, ки мо дӯст шудем ва якҷоя дуо мегуфтем, ӯ муждари дар бораи Масеҳ ба дили худ қабул кард. Вай шодӣ мекард, ба Худо ташаккур мегуфт ва баъд аз ман миннатдор шуд.

– Аз ман миннатдор нашавед, – гуфтам ман, – Худованд маро ба ин ҷо овард, то ки ба шумо шаҳодат дода тавонам. Агар ман дар ин ҷо намебудам, пас кӣ ба шумо мегуфт?

– Бале, дар ҳақиқат. Ман ба ин ҷо афтодам, то ки бо шумо вохӯрам, – розӣ шуд вай.

Худованд баракати махсус дод, вақте ки маро ба қатори мусофирбари доимӣ савор намуданд. Посбонон мефаҳмиданд, ки

масеҳиён — одамони ғайриоддӣ ҳастанд, маро ба вағони алоҳида гузаронданд, то ки дар назди мусофирон набошам. Баъд аз ин, миёни мо ва посбонҳо сӯхбати хуб сар шуд.

Вақте, ки ман ба лагер расидам, маъмурият маро даъват намуда, огоҳ кард, ки дигар дар бораи Худо гап назанам.

— Ман масеҳӣ ҳастам, — ҷавоб додам ман, — ман хомӯш истода наметавонам. Бо ҳамин сабаб Худо маро ба ин ҷо фиристод: дар бораи Исои Масеҳ ба одамон гап занам.

Ба эътирози сардорон нигоҳ накарда, Худованд ба ман қувват дод, ки ба онҳо шаҳодат диҳам.

Сардори бригадаи ман зани бераҳм буд. Ӯ бо маҳбусон танҳо бо мушт ва доду фарёд гап мезад. Дар лагер ҳама аз ӯ метарсиданд. Аз аввал ӯ маро даъват кард ва огоҳ намуд, ки агар ба касе дар бораи Худо гап занам, маро ҷазо медиҳанд.

— Ман ба шумо манъ менамоям. Шумо инчунин мактубҳоеро, ки дар онҳо оятҳо аз Китоби Муқаддас мебошанд, наменависед, — гуфт ӯ ва илова намуд, ки аз нав тарбият кардани маро ба ӯ супурданд.

Ба назар чунин менамуд, ки корҳоям дар ин ҷо бад мешаванд. Лекин, бо мурури вақт Худованд дили ӯро нисбати ман нармтар намуд. Ду маротиба ман дар ҷашмони ӯ ашкхоро дидам, як бор бошад, вай ҳатто гиря мекард.

Дар аввал сӯхбатҳои мо зуд-зуд ба амал меомаданд. Ман ҳамаашро оромона гӯш мекардам, табассум менамудам ва мегуфтам: «Хуб». Ӯ ғаюрона кӯшиш мекард, ки маро бар зидди Худо барангезад. Сипас, вақте ки вай бар зидди шаҳодати ман очиз баромад, капитанро овард, то ки бо ман гуфтугӯ намояд. Ин одам бо имондорон шинос буд. Вай ба ман оиди Иттиҳоди калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷили саволҳо медод ва гуфт, ки амалдоре, ки барои расму оинҳои динӣ ҷавобгӯ мебошад, ӯро оиди ин масъалаҳо хабардор намудааст.

Маъмурият инчунин бо ин амалдор вохӯрда буд ва нисбати Иттиҳоди калисоҳо завқ пайдо намуд. Ман аз Худованд миннатдор будам, ки чунин вохӯрӣ ба амал омад, зеро баъд аз ин маъмурияти лагер нисбати ман беҳтар муносибат мекард. Баъд аз он, ки амалдорро, ки барои масъалаҳои динӣ ҷавоб мегуфт, бовар кунонданд, ки ман дар ҳақиқат аз Иттиҳоди калисоҳо мебошам, ӯ ба маъмурият нақл намуд, ки барои чӣ мо Қонунгузориро оиди расму оини динӣ аз соли 1929

риоя намекунем. Онҳо дар ҳақиқат фаҳмиданд, ки кӯшиши якбора қонеъ гардондани ҳам Худо ва ҳам инсон нодуруст мебошад. Онҳо бо ман розӣ шуданд!

Баъд аз сӯҳбати ман бо капитан сарвари бригада ҳатто бештар аз ман қонеъ мегардид. Сӯҳбатҳои мо боз ҳам нармтар шуданд, лекин, вақте ки ман дар бораи Худо ягон чиз мегуфтам, вай чанд муддат меранҷид. Вай дод мезад:

– Ман ба шумо манъ мекунам! Инро нагӯед. Шумо ҳеҷ гоҳ Ёро надидаед – Худо нест.

– Агар шумо хоҳед, метавонед аз ман ранҷед, – ҷавоб додам ман, – лекин бе Худованд ҳеҷ кор карда наметавонам. Ман ҳамеша бо Ё гап мезанам.

Бо мурури замон, малҳам ба дили вай он гардид, ки аз Каломи Худо иқтибос меовардам. Вақте ки бо вай дар бораи Худо гап мезадам, ӯ ҷавоб медод:

– Бигзор, Худованд шуморо мукофот диҳад.

Вақте ки мактубҳо мегирифтам, ман ҳанӯз дар лагер набудам. Мактуби аввалро аз гурӯҳи ҷавонони мо дар Брест гирифтам, баъд оилаҳои алоҳида мактуб менавиштанд. Албатта, онҳо аввалин шуда суроғи маро фаҳмиданд; сипас, онро инчунин дӯстон аз дигар шахрҳо фаҳмиданд. Даре нагузашта, миқдори зиёди мактубҳо дар лагер ба ман меомаданд. Ман аз Украина – аз Ровно, Здолбунова, Кивертсов, Ковел мактубҳо мегирифтам. Тамоми ҷойҳоеро, ки аз он ҷо мактубҳо меомаданд, номбар кардан имконнопазир аст, – ҳатто, аз ҷунин ҷойҳои дурдаст, ба монанди Ёкут.

Мактубҳо шаходати калон дар бораи Худованд ва муҳаббати Ё буданд. Намоёндагони маъмурият дастаи яклухти мактубҳоро ба ман медоданд ва мегуфтанд: «Мо аллакай онҳоро тафтиш кардем». Онҳо ақидаҳои худро нисбати имондорон ва нисбати Худованд пурра тағйир доданд. Онҳо каме дағал ва то андозае таҳамулпазир гаштанд.

Ман аз кӯдакон бисёр мактубҳо мегирифтам ва онҳо барои ман хусусан азиз буданд. Ман баъзе кӯдаконро аз Ленинград дар хотир дорам, ки дар Рӯзи таваллудам ва инчунин дар рӯзҳои ид руқъаҳои табрикотӣ мефиристоданд. Ман кӯшиш мекардам, ки ба ҳамаи онҳо ҷавоб нависам. Ба ман инчунин кӯдакон аз Валга менавиштанд. Сардорон маро даъват карда, мепурсиданд:

— Ин кӯдакон кистанд?

— Оҳ, ман фарзандони зиёд дорам. Инҳо фарзандони Худоянд.

— Аммо, ин кӯдакон ба шумо менависанд.

— Албатта, — гуфтам ман, — ман ба хотири онҳо дар ин ҷоям. Яке аз айбдоркуниҳо бар зидди ман вайронкунии қонунгузорӣ буд, ки тарбият кардани кӯдаконро ҳамчун масеҳӣ ба мо манъ менамояд. Бинобар ин, маро ба маҳбас кашиданд, аз ин сабаб фарзандонам ба ман менависанд.

Ҳамин тавр, ба ман кӯдакон ва занҳои миёнасол менавиштанд, баъзе аз онҳо ба зӯр навишта метавонистанд, ман бошам, кӯшиш мекардам, ки ба ҳамаи онҳо ҷавоб нависам ва рӯҳбаланд намоям. Вақте ки кӯдакон расмҳо мефиристоданд, он хеле ҷуфтагир буд. Онҳо гулҳои кашидашударо мефиристоданд ва менавиштанд: «Ин гулҳо барои шумо». Дар иди Фисх онҳо салибҳо, тулӯи офтоб ё тасвирҳои эҳёшавиро мекашиданд. Назоратчи маро даъват намуд, ба руқъаҳо назар андохт ва гуфт: «Чӣ хел ҷозиб! Ин кӯдакон хеле хуб кӯшиш карданд». Барои ҳамин ҳам ман аз кӯдакон хуб дилгарм мешудам.

Баъд аз хориҷа мактубҳо хеле зиёд меомаданд. Маро ду маротиба даъват карданд ва дар ҳузури ман коркунони лагер мактубҳоро мекушоданд ва онҳоро меҳонданд. Аввал онҳо нисбати мактубҳо аз хориҷа хеле саҳтгир буданд ва изҳор мекарданд: «Шумо мегуфтед, ки бо одамон аз хориҷа алоқа надоред, лекин бинед. Моро аз хориҷа мактубборон мекунанд».

Ман ба онҳо мегуфтам, ки масеҳиён бо муҳаббати Исои Масеҳ мутаххид гаштаанд. «Дар ҳар ҷо — дар ҳар кунҷи замин — мо дӯстон дорем, ҳешу таборони мо ба воситаи хуни Исои Масеҳ».

Пеш аз он, ки онҳо мактубҳоро кушоданд, ман гуфтам: «Агар ин мактубҳоро фарзандони Худо навишта бошанд, пас ман бо боварӣ ба шумо гуфта метавонам, ки онҳо танҳо муҳаббат ва ғамхориҳои нисбати гунаҳкорони маҳшаванда ифода менамоянд».

Маъмурият ҳақиқат будани суханҳоямро эътироф намуд. Вақте ки мактубҳоро мекушоданд, он гоҳ руқъаҳоро аз нав хонда мебаромаданд, ки дар он ҷо тахминан суханҳои зерин навишта шуда буданд: «Мӯхтарам сардори лагер, ман аз шумо самимона хоҳиш мекунам, ки ин руқъаро ба хоҳари масеҳӣ, Зинаида Вилчинская расонед». Дар давоми ин руқъа гуфта шудааст: «Мо барои шумо дуо мегӯем. Ҳар

рӯз, вақте ки хонаводаамон дар сари миз ҷамъ меоянд, мо шуморо ба ёд меорем. Мо аз Худованд хоҳиш мекунем, ки ба шумо қувват диҳад ва барои ҳар рӯз чизҳои заруриро фиристад. Мо дуо мегӯем, ки маъмурияти лагер нисбати шумо меҳрубон бошад».

Яке аз коркунони лагер ба ман ин суҳанҳоро хонда дод. «Дар ҳақиқат, дар миёни шумо муҳаббати калон вучуд дорад, — шарҳ дод ӯ, — дигар ҳеҷ кас чунин рафтор карда наметавонад. Ҳеҷ як одамони дигар чунин дӯстиро, ки дар миёни шумо ҳаст, надоранд». Маъмурият хеле дар ҳайрат буд. Вақте ки онҳо маро бори дуюм даъват карданд, зуд мактубҳоро мекушоданд, шахсан онҳоро меҳонданд ва мактубҳоеро, ки ба забони русӣ навишта шуда буданд, ба ман барои хондан меоданд.

Дуоҳо ва руқъаҳо аз хориҷа барои одамони Худо мадади калон, малҳам ба ҷон мебошанд. Ман ҳар як руқъа ва мактубро бо ҳаяҷон ба даст мегирифтам. Дар аввал ман дуо мегуфтам ва аз Худованд барои муҳаббат ва некхоҳии дӯстони азизам, ки ба ман навиштаанд, миннатдорӣ мекардам. Сипас, ҳангоми хондан, қалби ман шодӣ мекард ва рӯҳбаланд мегардид. Ман қуввати нав мегирифтам. Барои ман оятҳо аз Навиштаҷот хеле пурқиммат буданд, зеро дар ин лагер мо аз ҳама чиз маҳрум будем, ба мо ҳатто дар бораи Худо ғап заданро манъ мекарданд — ва дар ин ҷо ман оятҳои хеле хубро аз Китоби Ҳаёт мегирифтам.

Баъд ман аз Дания посилка гирифтам. Дар бораи ин тамоми лагер фаҳмид. Маъмурият маро ҷеғ зад ва гуфт, ки онро ба ман дода наметавонанд. Ман ҷавоб додам:

— Ҳар коре ки меҳоҳед, кунед, лекин ин одамон он посилкаро ба ман фиристанд.

Онҳо медонистанд, ки сабаби пас гардонданро нишон надода, ҳукуки гашта фиристандани онро надоранд. Он гоҳ ба ман гуфтанд:

— Мо онро ба шавҳари Шумо мефиристем.

— Хуб, агар барои гирифтани он ба ман иҷозат набошад, ин посилкаро ба шавҳарам фиристед, — розӣ шудам, ман.

Лекин ба ҷои ин онҳо онро дар дасти худ нигоҳ доштанд ва дар рӯзи озодшавиам ба ман супурданд.

Дере нагузашта, ман фаҳмидам, ки дар лагер ҳатто рӯза доштан манъ аст. Ба ошхона наомадан, — яъне вайрон кардани тартибот буд.

Оё ту меҳохӣ, ё не, лекин рафтан лозим буд. Бори нахуст, вақте ки рӯза медоштам, ман ба посбон гуфтам:

– Ман рӯза медорам, ман намеравам.

Вақте ӯ маро огоҳ намуд, ки бояд равам, ман ҷавоб додам:

– Хуб, ман меравам. Ман фақат мешинам.

– Ҳар коре, ки меҷаҳед, кунед, аммо шумо бояд дар он ҷо бошед.

Ҳама ҳайрон буданд, ки ман ҳӯрок намерӯям. Онҳо мепурсиданд:

– Шумо чӣ тавр ин корро мекунад?

– Ман бо Худованд муошират мекунам, – гуфтам ман, – ин рӯзи махсуси дуо аст.

Посбоне, ки маро огоҳ кард, ки бояд ба ошхона равам, хоҳиш намуд:

– Илтимос, барои ман ҳам дуо гӯед.

Бисёр касони дигар ба ман саволҳо медоданд ва барои дуо хоҳиш мекарданд. Дар чунин рӯзҳо ҳақиқатан эҳсос менамоям, ки одамони Худо туро дар дуо дастгирӣ мекунанд.

Нихоят, баъд аз ҷудои дурударози ҳаштмоҳа, маъмурият ба мулоқоти дуруза бо ҳешовандонам иҷозат дод. Вақте ки посбонон онҳоро барои кофтуков оварданд, набераи хурдакаи ман маро дар роҳрав дид. Вай табассум карда, давида омад, то ки маро ба оғӯш гирад, аммо посбон ӯро нигоҳ дошт. Онҳо маро ба як ҳучра дароварданд, оилаамро бошад, ба ҳучраи дигар. Лекин ин тифлаки сесола аз ҳучраи худ баромад, дид, ки маро ба кучо бурданд ва бо ашқи ҷашмон конфетро гирифта, дарро кушоду, гуфт: «Биҷон!» Вай кӯшиш кард, ки ба ман конфетро диҳад.

Зани посбон аз дасти вай қаппида гирифт: «Туро кӣ ба ин ҷо роҳ дод? Ин манъ аст».

Ман ӯро бӯсидам ва гуфтам, ки ба назди дигарон баргардад, вай бошад, ноаён ба ман конфетро дароз намуд. Зан худро хиҷолатманд ҳис кард, бинобар ин гуфт: «Хайр, конфетро гиред». Вай ӯро аз дасташ гирифта бо ашқи ҷашмон баровард. Баъд аз он, ки ҳамаро кофтуков намуданд, ба ман иҷозат доданд, ки ба ҳучраи онҳо дароям.

Воҳӯрии мо хеле пуртаъсир буд. Ман бемор будам: гурдаҳоям дард мекарданд, шабҳо хоб рафта наметавонистам ва бе кӯмаки касе дастонамро бардошта ё либосамро дигар карда наметавонистам. Хонаводаам гуфтанд, ки ман хеле тағйир ёфтаам. Пеш аз ҳама мо

дуо гуфтем ва ба Худованд барои чунин вохӯрии аҷоиб, ки дар замин ба мо ато намуд, ташаккур гуфтем.

Оилаам ба ман аз тамоми дӯстони азизамон, ки дуо гуфта, моро дастгирӣ мекарданд, салом расонд. Ин маро рӯхбаланд намуд ва ман аз Худо миннатдор будам. Албатта, баъд аз он, ки хешовандонам рафтанд, онҳо оиди ҳолати ҷисмонии ман хомӯш наистоданд. Онҳо ба дӯстонамон гуфтанд ва одамон барои ман дархостҳо менавиштанд. Вақте ки барқияҳои аввалин ба лагер омаданд, роҳбарият маро даъват намуд ва гуфт: «Ба онҳо хабар диҳед, ки мо шуморо ба кори дигар гузарондем, то ки мактубнависиро бас кунанд ва моро дилгир накунанд».

Ман аз таҷрибаи худ гуфта метавонам, ки дархостҳои дӯстони масеҳӣ чӣ қадар ба ман кӯмак намуданд, вақте ки дар лагер дар ҳолати маъюсӣ қарор доштам. Баъзе масеҳиён имрӯз мегӯянд, ки ба органҳои ҳокимияти давлатӣ навиштани аризаю дархостҳо нодуруст мебошад, балки танҳо ба Худованд муроҷиат кардан лозим аст. Лекин, Худованд дар замин тавассути одамон амал мекунад. Ба Эстер ва Мордахай нигоҳ кунед, ки дар вақти хатари марговар, ки бар сари халқи Худо омада буд, чӣ қор карданд. Худованд онҳоро истифода намуд, то ки дар назди шох барои яҳудиёне, ки ба марг маҳкум шуда буданд, шафоат кунанд ва Худо саъю кӯшиши онҳоро саховатмандона баракат дод. Худо меҳодад, ки мо имрӯз ҳуди ҳамагонро иҷро намоем. Ё намеҳодад, ки мо хомӯш монем, балки ба воситаи дуоҳо ва дархостҳоямон ба бандиёне, ки бо душманони калисо ба маҳвшавӣ маҳкум шудаанд, кӯмак намоем.

Ман ҳатто бо воқеаҳои хурди ҳаётам инро шаҳодат дода метавонам. Масалан, вақте ки дар барф бо кафшҳо қор мекардам, ҳеҷ гоҳ онҳоро хушк карда наметавонистам, аз ин рӯ ҳамеша бемор будам. Оилаам ба ман мӯзаҳои хуб овард, аммо маъмурият иҷозат намедод, ки онҳоро гирам. Лекин, вақте ки масеҳиён барои ин дархост карданд, он гоҳ маъмурият иҷозат дод. Вақте ки посилка бо мӯзаҳо омад, онҳо дар лагер медаванд ва маро ҷустуҷӯ мекарданд: «Ба шумо посилка омадааст, марҳамат, омада онро гиред».

Дертар, вақте ки мӯзаҳои нави худро хушк мекардам, назоратчиёни меҳурсиданд:

- Барои чӣ шумо мӯзаҳоро напӯшидед?
- Ман онҳоро хушк мекунам.

– Онхоро пӯшида гардед. Факат ба дӯстонатон гӯед, ки дигар мактуб нанависанд.

Маъмурият ҳар хел гузашт мекард. Вакте ки маро ба шӯъбаи дуредгарӣ гузаронданд, аз ман мепурсиданд: «Барои шумо кори ин ҷо он қадар мушкил нест? Шумо аз кори худ розӣ ҳастед? Дӯстони шумо ҳамеша менависанд». Баъзе маҳбусон беҳуш мешуданд, лекин ҳеҷ кас ба онҳо диққат намедод, аммо Худованд ба воситаи одамони Худ қалбҳои сардоронро чунон моил карда буд, ки онҳо ҳатто мепурсиданд: «Дар ин ҷо барои шумо он қадар мушкил нест? Оё, шуморо ба кори дигар гузарондан лозим аст?» Худоро шукр, барои марҳамати Ӯ, дуоҳои мӯъҷизакорона ва шафоатҳои одамони Ӯ.

Худованд инчунин марҳамати Худро нисбати ман дигар тарз зоҳир менамуд. Масалан, дар иморатҳо дуо гуфтан инконнопазир аст. Аз субҳидам то вақти шом иморатҳо аз одамон, ғавғо ва суханони қабех пур мебошанд. Дар давоми рӯз иморат аслан ҳоли намемонад. Лекин, Худованд дар қор ба ман ҷой дод, ки дар он ҷо бо Ӯ буда метавонистам, «кӯҳи Фавор», чуноне ки онро ном мегирифтам. Ман ба қор соати ҳафт меодам, дигарон бошанд, аз ҳашт барвақттар намеоманд. Ман ба зону менишастам, рози дили худро ба Худованд мегуфтам ва кӯмаки аҷоиб медидам. Инчунин дар он ҷо хонда метавонистам. Мактубҳоямро бо худ ба қор мегирифтам, зеро дар иморатҳо имконият набуд. Назоратчиён ҳар замон кофтуковҳо мегузаронанд ва мактубҳоро мегиранд. Якчанд мактубро нигоҳ доштан мумкин аст, лекин агар бисёр ҷамъ шавад, пас ба нобуд кардани онҳо маҷбур мекунам. Бинобар ин, мактубҳоямро бо худ дар ҷои қор нигоҳ медошам ва ҳар замон онҳоро аз нав хонда мебародам. Дӯстонам бароям сурудҳоро рӯйнавис мекарданд ва ман месароидам. Ҳар субҳ кӯшиш мекардам, ки вақтро дар «кӯҳи Фавор» гузаронам ва пеш аз он, ки меҳнати ҷисмонии худро дар замин идома диҳам, ба ҷонам қувват бахшам.

Дар ҳавлии лагер ман кӯшиш мекардам, ки пайваста бо Худованд дар муошират бошам ва ҷонам чунон лаззат мебурд, ки қорубро ба даст гирифта, дар атрофи худ маҳбусони дигарро қариб намедидам. Ман мерӯфтам, месурудам. Занҳои дигар ҳайрон мешуданд. «Барои ҷӣ шумо ҳар замон суруд меҳонед? Ба ҷӣ шумо ин қадар шодӣ мекунед?» – мепурсиданд онҳо.

Дере нагузашта онҳо фаҳмиданд, ки ман имондор ҳастам ва ин бибии масеҳӣ барои Худо ва дар бораи Худо суруд меҳонад. Мадҳияи дӯстдоштаи ман «Ту роҳро медонӣ, ҳарчанд ман аз он беҳабарам» буд. Ман ҳама калимаҳои сурудро дар ёд надоштам, лекин ҳамин ки аз хоб бедор мешудам ва то бевақтии шом онро гаштаю баргашта такрор мекардам. Ин суруд мефаҳмонад, ки барои чӣ дар қалби ман ҳамеша оромӣ ҳаст — Худованд роҳи маро медонад.

Вақте баъд аз кор ба иморат бармегаштам, Худованд ба ман чунон қуват мебахшид, ки аз ҳар он чизе, ки маро ихота менамуд, ҳимоя шуда будам. Ман ҳатто суҳанони қабехро ҳеҷ гоҳ ҳис намекардам. Баъзан аз хоб бедор мешудам ва ба худ савол медодам: «Ман ҳоло дар ҳамин чоям, ё аллакай болоравӣ (восхищение) шудааст ва маро аз замин бурданд?» Вале, дертар ба ақиб назар андохта ва ҳамаи маҳбусонро дар атроф дида, мефаҳмидам, ки ҳанӯз дар лагер мебошам. Дар иморат ва бригадаи ман занҳои калонсол бисёр буданд, баъзеяшон нисбатан солхӯрда. Инчунин маъюбон ва нафақагирон буданд. Занҳои кӯҳансол асосан қотилон буданд, ки онҳоро гуноҳ азоб меод. Бисёр касонро тарк намуданд. Ҳеҷ кас ба онҳо наменавишт. Маҳбусон ва маъмурият онҳоро бад медиданд. Онҳо нисбати ҳама хашмгин буданд, вале ман аз Худованд хоҳиш мекардам, то имконият диҳад, ки ба ҷони бераҳму дили сангини онҳо роҳ ёбам.

Як зани миёнасол, ки дар паҳлӯи ман кор мекард ва ба ҳафт сол маҳкум шуда буд, ғайр аз ҳақорат ва бадгапӣ ҳеҷ чизро намедонист. Аввал ман ба ӯ бо нақӯӣ шаҳодат медодам. Ман кӯшиш мекардам, ки нармадил бошам ва суҳанони нек гуям. Ин ба дили вай асар кард.

— Шумо — ҷони зинда ҳастед, — гуфтам ман ба ӯ, — шумо бояд дуо гуед ва аз Худо хоҳиш намоед, ки шуморо бубахшад.

— Чӣ тавр ман дуо карда метавонам, вақте ки ҷунин ҷинояти мудхиро содир намудам? Худо маро дигар намешунавад. Ман ба Худо лозим нестам. Ман ба ҳеҷ кас лозим нестам.

— Худованд ба дузде, ки дар салиб буд, гуфт: «Имрӯз бо Ман ба бихишт меравӣ» ва агар шумо ҳам Ӯро ҳамин тавр қабул кунед, Ӯ шуморо қабул мекунад.

Вай ҳамаи инро бо ҷунин ҳиссиёт қабул намуд, ки ман ба ӯ гуфтам:

— Дуо кунед.

— Лекин, ман чӣ тавр дуо кунам? — пурсид ӯ.

– Танҳо, ба мисли кӯдаке, ки бо падараш гап мезанад, ҳамин тавр шумо бояд бахшиш пурсед.

Ман дидам, ки чӣ тавр ӯ ба кунчи ҳавлича рафт, ба худ салиб кашид ва дуо гуфт. Ман ба наздаш рафтам, бо ӯ сӯҳбат намудам ва аз ҳамон вақт вай ба ман наздик шуд.

Ба дигар занҳо дар ҷои қор доништан шавқовар буд, ки барои чӣ ман ба лагер афтадам. Хайрхоҳии онҳо нисбати ман аён буд, вақте ки қоркуни лагер, азбаски масеҳӣ будам, гузашта, маро масхара менамуд. «Шумо намедонед, ки чиҳо мегӯед. Бас кунед!» – ҳамкоронам маро ҳимоя мекарданд. Баъд аз ин вай нисбати ман бо эҳтиром муносибат мекард. Ҳамин тавр, Худованд ба ман имконият медод, ки ба ҳамкоронам шаҳодат диҳам.

Идҳо ба ман имконияти қалон медоданд, то ки дар бораи имони худ шаҳодат диҳам. Дар субҳи иди Мавлуд бо табассуми фараҳбахш аз ҷоям хестам ва ҳамсоии аз ҳама наздики худро, баъд дигарашро бо ид табрик намудам. Дар ҷеҳраи онҳо табассуми шармгинона пайдо шуд, сипас онҳо ба ёд оварданд:

– Оҳ, аниқ. Имрӯз иди Мавлуд аст.

– Лекин, иди Мавлуд чист? – пурсидам, ман аз маҳбусон. – Оё, шумо медонед, ки ин чӣ маъно дорад?

Баъзеҳо медонистанд, лекин аксарият – не. Касе ҷавоб медод:

– Бале, ин вақте ки Худо таваллуд шуд, – ва ривоятҳои худро оиди ин мегуфтанд.

Дигарон мепурсиданд:

– Дар қучо ва чӣ тавр ӯ таваллуд шудааст? Барои чӣ Исои Масеҳ ба замин омад?

Тамоми рӯз бо ҷунин сӯҳбатҳо банд буд.

Дар рӯзи дигар ман ҳамкорони худро табрик намудам. Онҳо дар бораи иди Мавлуд ба ман саволҳои гуногун медоданд. «Шумо чӣ тавр идро ҷашн мегиред?» – пурсид аз ман зани пириносол. Ман фаҳмондам, ки одамони Худо ин рӯзи маҳсусро чӣ тавр ҷашн мегиранд, лекин хоҳиши аслии дилам он буд, ки дар бораи таваллуди Масеҳ ва ба таври мӯъҷизавӣ омадани ӯ ба ин ҷаҳон нақл наоям.

Баъд дар моҳи апрел иди Фисҳ расид. Он вақт ман дар беморхона будам, аммо субҳи барвакти иди Фисҳ ман ҳамсоии худро бо суханони аҷъанавӣ табрик намудам:

– Масеҳ эҳе шуд!

– Ба ростӣ эҳе шуд! – ҷавоб дод ӯ.

Баъд ҳамшираи шафқат омад ва субҳи хуш таманно намуд.

– Масеҳ эҳе шуд! – гуфтам ман, табассум намуда.

Вай инчунин бо хурсандӣ ҷавоб дод. Ман аз Худо миннатдор будам ва шодӣ мекардам, ки ҳатто одамони қариб зинда ба ҳар ҳол ҳақиқатро мебинанд ва ба ин муборакбодии хуш ҷавоб мегардонанд.

Он рӯз якчанд маҳбусон аз бригадаи ман барои аёдатам омада буданд. Аввал ду нафар занҳо омаданд. Яке аз онҳо ба Худованд хеле наздик буд. Мо бо вай хеле сӯҳбат намудем ва ӯ мактубҳои зиёди ба ман ирсолшударо хонда дод. Баъд як зани хеле бераҳм омад, ки дар ҷои кор дар паҳлӯям кор мекард. Ман ҳеҷ гоҳ фикр ҳам намекардам, ки вай ба аёдати ман меояд. Дертар, се ҷавондухтарон омаданд ва дар тааҷҷуби ман табассум карда, гуфтанд: «Масеҳ эҳе шуд!» Ман бо онҳо дар бораи Худованд бисёр гап мезадам. Онҳо хеле завқ пайдо карда буданд. Баъд дигарон ҳам меомаданд, бинобар ин, Худованд маро ҳатто ба воситаи маҳбусон тасалло медод. Аз бригадаҳои дигар дар назди ҳеҷ кас шахси ба аёдат омада набуд, лекин ба назди ман одамони зиёд меомаданд, то ки маро дар рӯзи Эҳе шудани Худованди мо Исои Масеҳ аёдат кунанд. Аз ҳама хурсандибахш он буд, ки онҳо меомаданд ва маро бо суханони «Масеҳ эҳе шуд!» табрик мекарданд.

Дар рӯзи дигар сардухтур омад. Ӯро дида, ман фарёд задам: «Масеҳ эҳе шуд!». Ӯ ба ман нигоҳ карда, гуфт: «Вилчинская, Ба ростӣ эҳе шуд!». Ман хеле хурсанд будам. Дар рӯзҳои ид ман ҳеҷ касро аз кормандони тиббӣ ё маҳбусон вонахӯрдам, ки ба муборакбодии ман ҷавоб нагуфта бошанд. Баъзеҳо намедонистанд, ки чӣ тавр ҷавоб диҳанд ва танҳо худӣ ҳамон суханҳоро такрор мекарданд «Масеҳ эҳе шуд!» ва он гоҳ ман мегуфтам: «Ба ростӣ эҳе шуд!».

Ман бисёр руқъаҳои табрикоти иди Фисҳро гирифтам ва онҳоро барои хондан ба занҳои дигари палатаи худ методдам. Шаҳодати хуб! Онҳо аз хондан ба вачд меомаданд ва ба дигарон методданд.

Як зан дар беморхона тамоми мактубҳо ва руқъаҳоямро хонда баромад ва ба Худованд рӯ овард. Баъд аз он, ки моро ҷавоб доданд, мо кӯшиш мекардем, ба ҳар тарзе ки бошад, муносибатамонро давом диҳем, ҳарчанд муошират бо маҳбусони бригадаи дигар саҳт манъ

карда шуда буд. Аз паси девор ё дар роҳрав мо кӯшиш мекардем, ки ба якдигар суханони дилгармкунанда гӯем. Ў дар бораи Худованд ва муҳаббати Ў саволҳои зиёд медод. Ин чон ба Худованд наздик монд ва ман хеле хушбахт будам, ки ўро вохўрдам.

Ба воситаи одамони Худ Худованд мўъҷизаи озодшавии маро ба амал овард. Дар аввали моҳи март прокурор омад, маро ба утоқ даъват намуд ва гуфт, ки ман имконияти ба хона баргаштанро дорам.

– Танҳо нависед, ки шумо дигар ба қорҳои ҷиноятӣ ҷалб намегардед, – гуфт ў.

– Ман ҳеҷ гуна ҷиноят содир накардаам ва навишта наметавонам, ки содир намудам.

– Шумо ба ҳар чизе ки хоҳед, метавонед бовар кунед, танҳо ариза нависед, – бовар мекунонданд маро қоркунони лагер. Яке аз онҳо ҳатто, ишора намуд:

– Охир, шумо метавонед, бовар кунед ва кори худро давом диҳед – фақат нависед.

– Не, ман риёкорӣ карда наметавонам. Агар ман кори худро давом диҳам, ин маънои онро дорад, ки чунин аризаро навишта наметавонам, – боисро будам, ман.

Онҳо кӯшиш мекарданд, маро бовар кунонанд, ки одамони зиёде ҳастанд, ки ба Худо бовар мекунанд ва бо онҳо розӣ мешаванд.

– Шояд, – розӣ шудам ман, – ҳатто девҳо бовар мекунанд ва дар пеши Худо меларзанд, лекин бубинед, ки онҳо ҷи қор мекунанд. Инчунин одамони зиёде ҳастанд, ки ба Худо бовар мекунанд, лекин ба Ў вафодор нестанд. Аммо, Худованд танҳо имони мурдаи моро намехоҳад; Ў вафодорӣ мехоҳад. Ман мехоҳам, ба Ў то охир бовафо монам.

Ман ба прокурор муроҷиат намудам:

– Шумо дер кардед. Ман як вақтҳо ба Худованд ваъда додам, ки ба Ў бо вичдони пок хизмат мекунам ва то дами марги худ ба Ў хиёнат карда наметавонам. Ман ҳеҷ чиз наменависам.

– Яъне, шумо ба хона баргаштан намехоҳед. Шумо метавонед, тоза кардани барфро давом диҳед, – дағалона гуфт ў.

Ман аз ҷоям хестам, барои рафтан иҷозат пурсидам ва орзу намудам, ки Худованд барои дидани зебоии Ў ва фаҳмидани ҳақиқаташ ба вай қувват диҳад, баъд рафтам.

Баъд аз ин мулоқоти прокурор ман дар миёни ҳам маҳбусон ва ҳам сардорон машҳур шудам. Ман имконият доштам, ки бо бисёр касон дар бораи Худованд гап занам ва фаҳмонам, ки барои чӣ авфро қабул накардам. Сардорони тамоми бригадаҳо ба назди ман меомаданд ва мепурсиданд: «Барои чӣ шумо ба хона баргаштан намехоҳед? Мақсади дар ин ҷо мондани шумо чист?»

Маро ҳатто, инсони хеле бонуфуз дар лагер – сардори шўъбаи амалкунанда даъват намуд.

– Барои чӣ шумо ба хона баргаштан намехоҳед? Рад кардани авфи ҳокимиятамон аз тарафи шумо аҳмақӣ буд. Ин барои шумо гузашт аст ва шумо рафта метавонед. Барои навиштани ариза ҳанӯз дер нашудааст.

Ман ба ӯ фаҳмондам, ки барои чӣ авфро қабул накардам. Ӯ бодикқат гӯш мекард ва сӯҳбати мо хеле хуб шуд. Дар охир вай ба ман гуфт:

– Шумо кори дуруст кардед, ки ҳамон ҳел давом медихед. Шуморо ҳамин сол озод мекунанд, зеро авфи калон мешавад. Шуморо бинобар сабаби синну солатон озод мекунанд.

Ман ин гуфтугӯро ҳамчун қудрати Худованд фаҳмонда метавонам, зеро Худованд беш аз ҳар кас қуввати моро зиндадил ва мустаҳкам карда метавонад. Бо даҳони ин одам Худованд ба ман гуфт: «Хавотир нашав. Сабр кун. Боз каме ва ту ба хона бармегардӣ. Ҳарчанд ба ту мушқил аст, қавӣ бош».

Ман ба ин одам ташаккур гуфтам ва рафтам. Баъд аз Худованд барои ин суҳанҳо миннатдорӣ намудам. На ба хотири он, ки ман ба хона меравам, балки ин одамон, ҳокимони ин ҷаҳон қудрат ва ҳақиқати Худоро диданд. Онҳо маро рӯҳбаланд намуданд. Худоро шукр.

Маро аз сабаби авф боз ду маротиба даъват карданд. Пешниҳоди охирин ҳамагӣ ду ҳафта пеш аз авф пайдо шуд. Коркунони лагер маро даъват намуданд, то ки ба ман мактубҳоро аз дӯстони хориҷиям хонда диҳанд ва мегуфтанд:

– Мебинед, ки чӣ тавр онҳо барои шумо дархост мекунанд? Лекин, мо шуморо озод карда наметавонем. Мо бо хурсандӣ шуморо озод мекардем, лекин наметавонем. Ариза нависед ва шумо озод буда метавонед.

Ҳамин тавр, ман имконият пайдо намудам, ки ба сардор дар бораи ҳақиқати Худо гап занам. Ӯ комилан бо ман розӣ шуд.

– Шумо ҳақ ҳастед, – гуфт ӯ, – лекин, ин маънои онро дорад, ки мо бояд шуморо то охир дар ин ҷо нигоҳ дорем.

Бригадирӣ ман инчунин кӯшиш мекард, ки маро ба озодшавии пеш аз мӯҳлат омода намояд, агар баъзе шартҳоро иҷро намоям, лекин ба ӯ гуфтам, ки ҳама кӯшишҳояш беҳудаанд.

– Ба ман лозим меомад, ки худро айбдор ҳисобам ва тавба кунам, – гуфтам ман, – лекин ман ҳеҷ гуна ҷиноят содир накардаам, худро айбдор ҳисобида наметавонам ва тавба ҳам карда наметавонам, бинобар ин, илтимос, ин корро накунад.

Он гоҳ ӯ пешниҳод намуд, ки ҳамаашро фаҳмонда диҳам.

– Агар гуфтан хоҳед, ки шояд нигоҳи худро тағйир медиҳам, – давом меодам, ман – пас намехоҳам, ки шумо инро гӯед. Ман на аз даҳони худ ва на аз даҳони дигарон дар ҳаёти худ асло дурӯғро намехоҳам.

Маъмурияти лагер ҳатто, кӯшиш накард, ки маро ба маҷлиси комиссия даъват намояд – онҳо медонистанд, ки ин бефоида аст.

Дертар, пеш аз авфи калон ман бояд баъд аз кор ба утоқи бригадир мерафтам. Ман хеле монда шуда будам ва дар роҳрав дар назди дар нишаста, бо Худо чунон саргарми муошират будам, ки корҳои дар атроф рӯйдодаистодаро намедидам. Ман нишаста будам, вақте ки баноғҳ ба роҳрав бригадир даромад. Мувофиқи қоидаҳои қатъии лагер, вақте ки ӯ наздик меояд, маҳбусон бояд аз ҷо ҳезанд. Агар ту аз ҷо нахезӣ – ин вайронкунии қоида мебошад, аммо ман ҳанӯз менишастам, зеро ӯро надидам. Бригадир дари утоқро кушод, ман зуд аз ҷо ҳестам ва гуфтам:

– Бубахшед, ман дар фикри чуқур будам ва шуморо надидам.

– Ҳеҷ гап не, ташвиш накашед. Гузаред, – табассум намуд ӯ.

– Ба наздикӣ авфи калон мешавад, – гуфт ӯ, – шумо рафта метавонед. Саломатиатон чӣ тавр? Корҳоятон чӣ тавр аст?

Ӯ мактубҳои зиёди маро бодикқат хонда буд ва ман боварӣ дорам, ки Худованд тавассути онҳо ба қалби ин зани сангдил бисёр гуфтааст. Ӯ ҳамеша маро дар бораи мактубҳо ва шеърҳо мепурсид. Ӯ шавқӣ хеле самимӣ дошт ва дар охир ҳатто хурсандӣ мекард, ки дӯстони зиёдам аз лагерҳо ба хонаҳояшон баргаштанд.

– Ана дӯстони шумо менависанд, ки баъзеҳоро озод намуданд. Шояд, ба зудӣ шумо ҳам озод мешавед.

– Шумо нисбати ман хеле меҳрубон ҳастед, – гуфтам ман – Худо шуморо танҳо намегузорад. Ман дар дил танҳо як орзу дорам: то ки шумо дар Ё хурсандиро аз сар гузаронед.

– Мебинам, ки дар шумо хурсандӣ ҳаст ва шумо зани ғайриоддӣ мебошед. Шумо ба дили ман саҳт нақш гузоштед, – вай сарашро ҳам карда, гиря мекард.

– Оҳ, Вилчинская, шумо ба дили ман асар кардед – ман гап зада наметавонам...

Ё ашкҳояшро тоза мекард ва худро идора карда наметавонист.

– Ман ба шумо танҳо неки мебохам, – гуфтам, ман – бифаҳмед, ки ман нисбати шумо ё оилаатон ҳеҷ гуна хусумат надорам. Ман дар ҳақиқат мебохам, ки шумо шодии наҷотро ба даст оред.

Ман дидам, ки вай ғамгин шуд. Аз ҷоям ҳестам, каме истодам ва гуфтам:

– Ман метавонам, равам?

– Равед, – ё пинҳонӣ ашкҳояшро тоза кард, аммо ин манзара дар хотири ман монд.

Баъд аз он воқеа ман барои вай боз ҳам зиёдтар дуо мегуфтам ва аз Худованд хоҳиш менамудам, ки чашмони ӯро боз кунад. Дертар, вақте ин зан фаҳмид, ки маро ба қарибӣ озод мекунанд, ё шодӣ мекард. Ба ҷои қорам омада, вай хитоб намуд:

– Шумо ба хона меравед!

– Бале, – гуфтам ман, – ман ба хона меравам, шумо бошед, дар ин ҷо мемонед ва шояд, мо дигар ҳеҷ гоҳ дар рӯи замин бо ҳам вонамехӯрем.

– Кӯҳ ба кӯҳ намерасад, лекин одам ба одам мерасад. Мо боз ягон вақт бо ҳам вомехӯрем.

– Агар шумо бо имондорон вохӯрдан хоҳед, пас ҳатто дар ҳамин ҷо, дар Гомел онҳо ҳастанд, – ман ба вай хурсандӣ ва осоишро аз Худованд таманно намудам. Ё гиря кард.

Озодшавии ман ногаҳон рӯй дод. Коменданти лагер ба қаровулхона омад ва ба ман гуфт:

– Мо хеле шод ҳастем, ки бо шумо вохӯрдем ва мо хеле зиёд сӯҳбатҳо доштем. Мо аз озодшавии шумо хеле шод ҳастем. Эҳтимол, шумо барвақтар рафта метавонистед, дар вақти авфи аввал, лекин Маскав шуморо акнун озод намуд.



.....
 Зинаида Вилчинская имкониятҳои зиёд дошт, то ки дар ҷамъомадҳои
 калисо аз таҷрибаҳои худ дар маҳбасхона нақл намояд.



.....
 Масеҳиён дар ИЧШС (СССР) муҳаббати худро бо гулҳо ифода менамоянд.
 Масеҳиён дар Ғарб муҳаббати худро бо мактубҳо баён мекунанд.
 Ҷуфти Вилчинскийҳо ҳам аз ин ва ҳам аз он ҳаловат мебаранд ва аз
 пайваستҳои хонадон шодӣ мекунанд.

Ман аз ӯ пурсидам, ки маро дар кадом асос озод мекунад.

– Бо фармон аз Маскав, – ҷавоб дод ӯ, – аз Шӯрои Олӣ.

– Лекин, ман авф напурсида будам.

– Имондорони шумо барои шумо дархостҳо менавиштанд ва бо сабаби ҳама дархостҳои онҳо, ки ба Шӯрои Олӣ муроҷиат карда шуда буданд, шуморо озод менамоянд, – комендант гуфт, ки умед дорад, ки дигар ҳеҷ гоҳ ба ин ҷо намеафтам.

– Шумо медонед, ки ман дар ин ҷо на барои ҷинояти содиршуда мебошам. Шумо медонед, ки ин аз боиси кори Худо аст, – хотиррасон намудам, ман ба ӯ.

– Фақат барнагардед.

Ҳангоми кофтукови саҳарӣ ман бо ҳама хайрухӯш кардам ва ба онҳо баракатҳои бехтарини Худоро таманно намудам ва боз ин, ки Худовандро шиносанд. Ман медонистам, ки ба хона бармегардам ва аз ҳеҷ чиз ҳарос надоштам. Ҳамаи онҳо мегиристанд. Як зан худро ба гарданам партофта, мегуфт: «Ман бе шумо чӣ кор мекунам?»

Ман инчунин занеро, ки дар беморхона ба Масех рӯ оварда буд, дидам. Аз паҳлуи идора гузашта, вай аз тарафи дигари девор меистод. Ман даст чунбондам ва гуфтам:

– Ман ба хона меравам.

ӯ ба назди девор давида омад.

– Шумо ба хона бармегардед? Ман чӣ? Ман бе шумо чӣ кор мекунам?

– Шумо дар ин ҷо боз чанд муддат меистед, – гуфтам, ман бо овози паст, – бигзор Худованд барои тарк кардани ин ҷо ба шумо кӯмак намояд.

Вай ба гирия кардан даромад. Мо ба ҳамдигар даст чунбондем ва аз ҳам ҷудо шудем.

Матмӯрият маро хайрхоҳона гусел намуд. Комендант ба ман нигоҳ кард ва гуфт:

– Вилчинская, шумо хеле зани гиромӣ ҳастед, аммо либосатон фарсуда аст. Шумо бояд либоси худро иваз намоед, лекин мо мебинем, ки дар ҷевонатон либоси эҳтиётӣ надоред.

– Бале.

– Лекин, шумо бояд либоси худро иваз намоед.

– Андоми ман муқаррарӣ аст, – бовар кунондам ӯро.

– Ягон кас шуморо пешвоз мегирад?

- Ҳеч кас, зеро ягон кас ҳам намедонад.
- Лекин, агар медонистанд, он гоҳ пешвоз мегирифтанд?
- Бешубҳа, онҳо ба ҳуди ҳамин ҷо меомаданд.
- Хуб, аммо дар хона онҳо шуморо пешвоз мегиранд?
- Агар онҳо хабардор шаванд, он гоҳ пешвоз мегиранд. Лекин агар не, пас пешвоз намегиранд.
- Шумо дар Гомел ягон касро мешиносед? – боисрор буд, комендант.
- Бале, ман дар ин ҷо якчанд бародар ва хоҳарони масеҳӣ дорам.
- Хуб, бригадир шуморо ба мағоза мебарад. Мо бароятон каме маблағ ҷудо мекунем ва ӯ ба шумо курта меҳарад, то ки либосатонро иваз намоед.

Ман барои ғамхории ӯ ва хоҳиши кӯмак карданааш миннатдорӣ баён намудам, аммо гуфтам, ки ба ман дар ҳақиқат ҳеҷ чиз лозим нест ва худам метавонам, ба мағоза рафта, либос бихарам.

– Ман каме аз пулҳое, ки оилаам ба ман фиристода буд, дорам, бинобар ин агар ҳоҷати либос иваз кардан бошад, ин корро мекунам.

– Не, вай бо шумо меравад, ҷои мағозаро нишон медиҳад ва ба шумо кӯмак мекунад. Ёро мунтазир шавед.

Дар қаровулхона онҳо озодшавии маро бо сӯҳбатҳои худ кашол медоданд. Лекин, вақте диданд, ки соати озодшавии ман расидааст, дигар маро нигоҳ дошта наметавонистанд. Комендант гуфт, ки ман озод ҳастам, вале хоҳиш намуд:

– Вилчинская, аз шумо бисёр хоҳиш мекунам, илтимос, ҳоло нарафта истед. Бригадирӣ худро интизор шавед. Вай ҳозир меояд.

– Агар шумо он қадар самимона аз ман хоҳиш мекунед, – ҷавоб додам, – ман интизор мешавам.

Умуман, ба ҳар ҳол ман боз як бори дигар ёро дидан меҳостам.

Ман аз дарвоза берун баромадам, чашмонамро боло кардам ва ба Худованд миннатдорӣ намудам. Дар он ҷо истода, ман ба зӯр бовар мекардам, ки берун аз деворҳои лагер будам. Қалби ман пора-пора мешуд. Хаёлан ба назди занҳои пири гирякунанда бармегаштам, ки дақиқае пеш ҳангоми хайрухӯш кардан, онҳоро дида будам. Онҳо гиря мекарданд ва маро ба оғӯш мегирифтанд, хусусан он зани пир, ки амали кушторро содир намуда буд. Вай зор-зор гирифта, худро ба гарданам партофт ва ин қалби маро пора-пора намуд. Танҳо ҳангоми

озодшавиам дарк намудам, ки вай чӣ тавр ба ман дил баста буд. Қалбам лабрез гашта буд ва ман дуо гуфтам:

«Худованд, шояд, ба хотири ин чон ман метавонистам, дар ин ҷо каме зиёдтар истам...»

Вақте ки дар он ҷо андешакунон меистодам, ҳис кардам, ки ҳама кореро, ки карда метавонистам, иҷро накардаам ва шояд, ба ман зарур аст, ки дар лагер монам ва ба коркунон ва маҳбусон дар бораи муҳаббати Худо гап занам. Ман дуо мекардам: «Агар ба он иродаи Ту бошад, дарвозахоро боз кун ва ман бармегардам, то ки ба онҳо зиёдтар гап занам». Лекин бовар дорам ва медонам, ки бе иродаи Худо як тори мӯй аз сар намеафтад, бинобар ин озодшавии ман ҳам бар хилофи иродаи Ӯ набуд.

Дидам, ки ба наздам бригадири ман меояд. Вақте ки якҷоя меафтем, ман ба ақиб рӯ гардондам.

– Барои чӣ шумо ба ақиб рӯ гардонед? – пурсид ӯ.

– Ба он одамон хеле раҳмам меояд.

– Албатта, охир дили шумо чунин аст. Шумо барои ҳама ғамхорӣ мекунад. Лекин, инҳо чунин одамон мебошанд, ки онҳоро ҳеҷ гоҳ озод кардан лозим нест.

Дар баробари ин маломат Худованд ба ман боз як имконият дод, ки дар бораи Ӯ гап занам.

– Маҳз барои чунин одамон Худованд ба рӯи замин омад. Тавба на ба одилон лозим аст, балки ба чунин гунаҳкорони фаромӯшшуда ва ба ҳеҷ кас нодаркор. Ӯ барои начот додани ҷони онҳо омадааст. Ӯ хуни Худро рехтааст, то ки гунаҳкоронро начот диҳад.

Вай оромона гӯш мекард.

Дере нагузашта, мо ба мағоза наздик шудем. Бригадир дар либоси ҳарбӣ буд, ман бошам, – дар либоси фарсудаи маҳбасӣ. Ман куртаро интиҳоб намудам ва онро чен мекардам. Пули онро пардохт намуда, бригадир дасти маро фишурд.

– Ман хеле хурсандам, ки шуморо вохӯрдм. Шумо дар қалби ман нақши нек гузоштед. Ман шуморо фаромӯш намекунам.

Ҳамин тавр мо аз ҳам ҷудо шудем.

Ман аз кӯчаҳои Гомел мегузаштам, ба ҳама молҳои фурӯхташаванда менигаристам ва ба худам самбӯсаи гӯштин харидам. Аммо, он занҳои бечораро дар лагер ба хотир оварда, ман онро ҳатто хӯрда

наметавонистам. Наметавонистам, харчанд дар он субҳ ҳамагӣ каме нон хӯрда будам. Худованд аз нав ба ман нишон дод, ки вақте Ў моро ба шиканча мефиристад, мо бояд бо хурсандӣ равем, то ки дар бораи Масеҳ шаҳодат диҳем.

Баъд аз он, ки ба қатора чипта гирифтам, ман ба хона занг задам. Фарзандонам аз озодшавии ман аллакай хабардор шуданд. Ман инчунин фаҳмидам, ки духтарам Галина бояд аллакай бегоҳӣ дар ҳамин ҷо мешуд. Маъмурияти лагер дар рӯзҳои ҳаҷдаҳум ва нуздаҳум барои ман бо оилаам ба мулоқот иҷозат дод, бинобар ин вай аллакай дар роҳ буд. Ман тавассути телефон бо онҳо гуфтугӯ карда, хеле хурсанд шудам.

Дар айни ҳол дили ман ба сӯи одамони Худо мешитобид. Ман мехостам масеҳиро пайдо кунам ва миннатдории худро ба Худо изҳор намоям. Аз мактубҳое, ки мегирифтам, ду суроғаи имондорро аз Гомел доштам. Ман хонаи як занро пайдо кардам, аммо вай маро нашинохт. «Пештар шумо фарбеҳтар будед», – гуфт ӯ. Мо якҷоя дуо кардем ва ман ба ҷустуҷӯи суроғаи дигар рафтам. Сӯҳбати мо хеле хуш мегузашт, – он қадар ашки зиёд, чунон хурсандӣ, чунин тасалло.

Ин дӯстон маро ба стансияи роҳи оҳан гусел карданд. Дертар дӯстон дар Кобрин маро дар роҳ ба Брест пешвоз гирифтанд. Хонаводаам дар Брест хабар доданд, ки ман аз назди онҳо мегузарам, бинобар ин омаданд, то ки маро бубинанд. Онҳо ҳамаи вагонҳоро ҷустуҷӯ мекарданд, ман бошам, дар фикри он будам, ки оё ягон касеро, ки мешиносам, меида бошам. Баногоҳ онҳо пайдо шуданд! Чӣ қадар хурсандии калон буд дар он қатора. Мо дуо мекардем, гиря мекардем ва сӯҳбат менамудем.

Мо ба Брест омадем ва дар он ҷо моро дӯстони дигар пешвоз гирифтанд, лекин ҳамчунин душманонамон – намояндагони давлат. Ҳеҷ кас аз дӯстонамон намедонист, ки ман дар кадом вагон будам, аммо як хоҳар сӯҳбати ду гумоштаи КАД-ро шунид, ки аз пеш мегузаштанд ва мегуфтанд, ки Вилчинская дар вағони дувоздаҳум мешавад. Бинобар ин, ҳамаи масеҳиён медонистанд, ки маро дар кучо пешвоз гиранд. Voxӯрии мо хеле самимона буд. Қариб сӣ нафар одамон омаданд, – фарзандонам, набераҳоям ва дӯстонам, ҷавонон ва пиронсолҳо. Онҳо тамоми дарвозахонаро ишғол намуданд. Ҳама аз шодии бузург пур шуда буданд.

Вақте ки ба хона расидем, дар он ҷо маро дӯстон ва ҳамсояҳои бештар интизор буданд. Баъзе ҳамсояҳо ҳатто, гиря мекарданд, як нафар бошад, гулҳо овард. Мо дар берун дуо мекардему, суруд меҳондем. Он вақт милисаҳо расида омаданд ва аз мошинҳо аз паси мо назорат мекарданд. Аммо, ҳеҷ кас кӯшиш намекард, ки моро боздорад. Баъд мо ба хона даромадем ва дӯстон хеле вақт дар меҳмонии мо буданд. Дертар, вақте ки танҳо шавҳарам, фарзандонам ва наберагонам монданд, кӯдакон ба ман қуттичаи ниёзхоро оварданд, то ки аз даруни он оятеро аз Китоби Муқаддас гирам. Ба ман оят аз Масалҳо 31:8–9 афтид. «Даҳони худро барои безабон воз кун ва барои даъвои тамоми аҳли эҳтиёҷ. Даҳони худро барои адлу инсоф воз кун ва барои даъвои бенаво ва мискин».

Ман нисбати ҳамаи бенавоён ҳамеша ҳисси калони ғамхориро эҳсос менамудам ва вақте ки маро ба ин хизмат интиҳоб карданд, ман даъвати худро ёфтам. Ман шубҳа надоштам, ки ин корро Худованд кард ва қалбам барои ин хизмат аз Худованд миннатдор буд. Лекин, ҳатто пеш аз ҳабси худ баъзе одамон, аз ҷумла ҳешовандон тавсия медоданд: «Ту бояд тавакқуф карда, ба ин кор хотима гузорӣ. Дигарон метавонанд, бо ин кор машғул шаванд. Барои чӣ ту бояд ин корро кунӣ?» Ба ман ҳар замон лозим меомад, ки аз хона аз як ҳафта зиёд баромада равам, дар хона бошад, кампир буд ва барои ӯ нигоҳубин лозим буд, шавҳарам ҳам худро нотоб ҳис мекард, боз дигар мушкилиҳо буданд.

Ман дуо мекардам: «Худованд, ҳатто агар дӯстон, бародарон ва хоҳарони ман ҳоло мегӯянд: „Нарав, ягон каси дигар ин корро карда метавонад“, Ту орзуи дили маро медонӣ — ба Ту то нафаси охирин бовафо мондан аст. Аз айёми кӯдаки ман барои ҳимояи бенавоён ва мӯҳтоҷон мешитофтам». Ҳоло, вақте ки Худованд ба воситаи ин оят аз нав ба ман гап зад, аз хонаводаам пурсидам:

— Шумо дар ин бора чӣ фикр мекунад? Кӣ ба воситаи ин порчаи Навиштаҷот гап мезанад?

— Худованд.

— Агар Худованд гӯяд, оё ман метавонам, онро ба эътибор нагирам? Оё, ба Ӯ, баъд аз он, ки Ӯ ба ман ин қадар марҳамати зиёд нишон дод ва маро — ҳамаи моро — аз чунин роҳи аҷоиб гузаронд, итоат

накарда метавонам? Оё мо метавонем, нисбати ин даъвати Худованд беъътиной намоем?

— Не, — ҷавоб дод шавҳарам, — мо бояд Ёро гӯш кунем.

Баъд ман фикри ҳамаи фарзандонамонро пурсидам:

— Аз рӯи вичдон гӯед, оё шумо розӣ ҳастед, ки аз нав бояд бо ин кор машғул шавам ва оё шумо дар ин хизмат ба ман кӯмак мекунед?

Бо ашки чашмон ҳамаи онҳо ба Худованд ваъда доданд, ки дар ин киштзор бо қувваи нав ба Ё хизмат мекунанд. Мо дуо кардем:

— Ана мо. Моро бигир ва ба ҳар ҷое, ки Ту мецоҳӣ, таъин намо. На дар он ҷое, ки мо мецоҳем бошем, балки ба он ҷое, ки Ту қарор мекуни.

Ман аз Худованд хеле миннатдор будам, ки аъзоёни оилаи мо ҳамфикр буданд ва қомилан розӣ буданд; ин орзуи дили маро амалӣ намуд.

Дар анҷом, ман гуфта метавонам, ки таъқиботи одамони Худо — ин файз аз ҷониби Худованд мебошад. Мо таъқиботро бо хушнудӣ қабул мекунем. Вақте ки маро ба маҳбас кашиданд, ман доим ба хотир меовардам, ки чӣ тавр ҳаворӣён, вақте ки дар зиндон буданд, суруд меҳонданд. Дар замони мо одамон ҳайрон мешаванд, вақте ки фарзандони Худо дар маҳбасхона мешинанд ва суруд меҳонанд. Барои чӣ онҳо суруд меҳонанд? Онҳо суруд меҳонанд, зеро Худованд онҳоро баракат додааст. Ҳар касе, ки ба он ҷо меафтад, бо Худованд равона аст.

Албатта, ҷисми ман заиф буд. Баъзан хеле бемор будам. Аммо, рӯҳи ман он қадар солим буд, ки ҷисми маро фаро гирифт. Вақте ки қувватам ба охир мерасид, мегуфтам: «Худованд, Ту мебинӣ, ки ба ман чӣ тавр мушқил аст». Он гоҳ рӯҳи ман заифҳои баданамро бартараф менамуд. Ман дилпуруна гуфта метавонам, шиканҷаҳоеро, ки Худованд ба ман фиристод, баракати хуб аз ҷониби Ё буд. Ман файзи ин андӯхро, ки Ё ба ҳаётам фиристод, фаҳмонда наметавонам, аммо Худованд ба таври мӯъҷизавӣ маро аз онҳо гузаронд.

Алексей Каляшин

Қариб домод

Дар рӯзи ҳабси худ ман чун одат ба кор рафтам, лекин дар сарам танҳо фикри як чиз буд — омодагӣ ба тӯй. Коркунони идораҳои қорҳои дохилӣ доим ибодатхоро дар калисои мо қатъ мекарданд, лекин ман он вақт ҳатто фикр намекардам, ки онҳо маро айнан пеш аз тӯй ба ҳабс мегиранд. Ҳатто, вақте ки ман ба кор шуруъ намудам, ҳама фикрхоям ба тӯй банд буданд: боз чӣ харидан лозим аст, онро аз кучо бояд харид ва боз чӣ кор кардан лозим аст.

Қарибии нисфирузи ду милиса ба сеҳ даромаданд. Ман онҳоро дидам, аммо аҳамияти хоса надодам, то вақте ки онҳо аз ду тараф



Алексей Каляшин (с.т.1955) бори аввал дар моҳи сентябри соли 1981, ҳамагӣ як ҳафта пеш аз тӯй ба ҳабс гирифта шуд. Баъд аз се сол, 1 сентябри соли 1984, вақте ки дӯстон дар назди дарвозаҳои лагер дар Ингаши Поёни ҷамъ омаданд, то ки Каляшинро баъд аз озодшавиаш пешвоз гиранд, ӯ дар он ҷо набуд. Ба ҷои озод кардан, маъмурият ӯро ба Красноярск роҳӣ намуд, то ки ба вай айбномаҳои «ҷиноятии» навро пешниҳод намоянд. Дар асоси шаҳодатҳои бардурӯғ ва бофташуда Алексейро айбдор донишанд ва ба дуо ӯ ним соли иловагӣ дар маҳбасхона маҳкум намуданд. Дартар, вай ба арӯси худ хонадор шуд ва маросими никоҳро дар лагер, дар моҳи июни соли 1985 барпо намуд. Ниҳоят, вақте ки ба озодӣ баромад, Алексейро ба хизмат дастгузори намуданд.

рост ба наздам наомаданд ва аз дастонам гирифтанд. Ин ногаҳон рӯй дод ва ман дарҳол нафаҳмидам, ки ин ҳабс аст.

Марде бо либоси муқаррарӣ аз портфел коғазро баровард.

— Шумо Каляшин Алексей Александрович мебошед? — пурсид ӯ.

— Бале.

— Шумо ба ҳабс гирифта мешавед! — гуфт ӯ ва фармонро нишон дод.

Танҳо ҳамон вақт ман фаҳмидам, ки чӣ рӯй дода истодааст. Онҳо маро ба мошин савор карданд ва ба маҳбасхонаи Владимир бурданд.

Дар роҳ ман боз дар бораи тӯй фикр мекардам, ки он ба солҳои зиёд ба таъхир мегузаштад. Ман фикр мекардам, ки чӣ тавр Нина, дӯстдоштаам, хабарро оиди ҳабси ман қабул мекунад. Ман аз Худованд хоҳиш мекардам, ки барои аз сар гузарондани ҳама умеду нақшаҳои барбод рафтаамон, ба мо кӯмак намояд. Баъд оятеро аз Китоби Муқаддас дар даъватномаи тӯёна ба хотир овардам «Эй Падар! Иسمи Худро ҷалол деҳ» (Юҳанно 12:28) ва аз Худованд хоҳиш намудам, ки исми Ӯро ҳатто ба воситаи чунин тағйиротҳои ногаҳонии воқеаҳо ҷалол диҳам.

Вақте ки посбонон маро аз роҳрави маҳбасхона мебарданд, ман ба худ ҳучраи калони пуршударо тасаввур мекардам, ки дар он ҷо даҳҳо одамон якдигарро дашном дода, занозани мекунанд. Дар фикр ман ба ин лаҳза омодагӣ медидам ва аз Худованд мадад мепурсидам. Аммо, вақте ки посбон дари ҳучраро кушод, ман ҳучраи хурдакакро дидам, ки дар он шахси миёнасол менишаст. Мо шинос шудем ва дере нагузашта ман фаҳмидам, ки ӯ дар маҳбасхона зиёда аз бист сол аст. Ман ба вай нақл кардам, ки маро барои фаъолияти масеҳӣ ба ҳабс гирифтанд. Вай саволҳои зиёд дошт, бинобар ин мо тамоми шом дар бораи Худо ва дини масеҳӣ гап мезадем.

Баъд аз се рӯз маро ба мулоқот бо модарам оварданд, ӯ барои тӯйи оянда хеле хавотир мешуд.

— Модар, — гуфтам ман, — ҳамаи ин ногаҳон рӯй дод, — аввал ҳабси ман, акнун бошад, мулоқоти менишаст. Ба Нина расон, ман хеле афсус мекунам, ки чунин рӯй дод, аммо вай набояд, худро нисбати ман ӯҳдадор ҳис кунад ва се сол мунтазир шавад. Ман ӯро аз ваъдаи додашуда озод мекунам ва агар ба ягон каси дигар ба шавҳар барояд, намеранҷам. Ман ӯро мефаҳмам.

Дар ин ҳангом мулоқоти моро қатъ карданд ва модарамро бурданд.

Муфаттиш бо чидду чаҳд маро ба созиш кардан моил менамуд. Нақшаҳои тӯйи маро ҳамчун воситаи фиреб истифода намуда, ӯ ба ман озодиро пешниҳод мекард. Бар ивази ин ӯ навиштани аризаро оиди он, ки Китоби Муқаддас ба Қонунгузорӣ дар бораи расму оинҳои динӣ аз соли 1929 муҳолифат намекунад ва барои пайравӣ кардан ба ин фармон розӣ ҳастам, таклиф менамуд. Ӯ ҳатто ба ман пешниҳод намуд, ки ба ҷои навиштани ариза, ба магнитофон сабт намояд.

Муфаттиш сӯҳбатҳои моро ҳамеша бо ёдоварии: «Алексей, тӯйи шумо нуздаҳуми сентябр таъин шудааст. То он вақт шумо метавонед, озод шавед. Шумо одами ҷавон ҳастед. Барои ҷӣ ба ҷои он, ки хонадор шавед, шумо бояд ба мӯҳлати се сол ба лагери маҳбасӣ равед? Дар ин бора фикр кунед» анҷом мебуд.

Ман ба ӯ гуфтам, ки ҳеҷ гоҳ ба ақидаҳои масеҳии худ гузашт намекунам. Ман аз Худованд хоҳиш мекардам, ки ба ман барои дар ин мубориза устувор будан ва ба Ӯ бовафо мондан кӯмак намояд.

Пеш аз мурофия аз муфаттиш хоҳиш намудам, ки ба ман барои мулоқот бо арӯсам иҷозат диҳад. Ӯ ба вохӯрӣ дар хузури вай ба муддати понздаҳ дақиқа рухсат дод. Бо суханони аввалин Нина маро рӯҳбаланд менамуд, аммо ман ҳис мекардам, ки бояд ба вай гап занам:

– Нина, онҳо ваъда медиҳанд, ки маро ба се сол маҳкум мекунанд. Мо дар бораи се рӯз ё се моҳ гап намезанем. Ин мӯҳлати дурудароз аст. Ту набояд маро интизор шавӣ! Ман туро аз ваъдаи додаат, ки ба ман ба шавҳар мебарой, озод мекунам.

– Алексей, – ҷавоб дод ӯ, – ман туро дӯст медорам ва ҳеҷ гоҳ дар ҳаётим аз ваъдаи худ, ки ҳамсари ту мешавам, даст намекашам.

– Муфаттиш Владимир Владимирович пешниҳод мекунад, ки маро озод намояд, агар гӯям, ки Китоби Муқаддас ба Қонунгузорӣ оиди расму оинҳои динӣ аз соли 1929 муҳолифат намекунад. Ту оиди ин пешниҳод ҷӣ фикр мекуни? Нина рост ба ҷашмонам нигоҳ кард.

– Мо инро ҳатто муҳокима намекунем!

Ман аз Худо миннатдорӣ намудам, зеро Ӯ ба ман рафиқеро додааст, ки дар масъалаҳои хеле муҳим бо ман ҳамфикр буд.

– Нина, – гуфтам ман – Худованд ба мо барои аз ин роҳи озмоиш гузаштан кӯмак мекунад.

– Албатта, Алёша, Исо моро намегузорад. Ман барои ту бисёр дуо мекунам.

Мулоқоти мо ба охир расид. Ман ба хучра бо хурсандӣ дар дил баргаштам. Ман ба ҳамхучраи худ дар бораи вохӯри бо Нина ва оиди он, ки чӣ тавр мо ҳамдигарро чуқур мефаҳмидем ва дӯст медоштем, нақл намудам.

Ҳангоми мурофия дар назди бино имондорони зиёд чамъ омаданд, лекин ба даромадани онҳо иҷозат надоданд. Аз ҳамаи дӯстон ва ҳешовандонам танҳо ба иштироки модарам иҷозат доданд. Вакте ман рад намудам, ки ҳимоячии атеист маро ҳимоя намояд, довар пурсид:

– Пас, ба сифати ҳимоякунандаи худ шумо кадом ҳимоячиро меҳафед?

– Ман ҳимояи худро танҳо ба ҳимоячии масеҳӣ, ки бо таълимоти Китоби Муқаддас шинос аст ва мақсади амалҳои маро фаҳмида метавонад, бовар карда метавонам.

– Чунин ҳимоячӣ дар тамоми мамлакати мо вучуд надорад.

– Дар ин сурат, – ҷавоб додам ман, – зид нестам, агар ҳимоячии масеҳӣ аз ҳориҷа ояд.

Довар хоҳиши маро рад намуд.

Мурофия се рӯз давом кард. Маро барои гузарондани ибодатҳо дар калисои мо ва ба вوسитаи ин вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ айбдор менамуданд. Шоҳидони асосӣ аъзоёни дружинаи ихтиёри ва милисаҳо буданд, ки ҷамъомадҳои моро қатъ мекарданд. Албатта, дигар шоҳидони масеҳӣ ва ман мефаҳмондем, ки ибодати ороиштаи мо умуман тартиботи ҷамъиятиро вайрон намекунад.

Вакте ки довар ба хучраи машварат баромад, пеш аз он, ки айбномаро эълон намоянд, маро ба хучрае оварданд, ки дар он ҷо муфаттиш – майори КАД – ба ман баъзе саволҳоро додан хост.

– Алексей, фикири шумо дар бораи Генадий Крючков чӣ гуна аст? Оё шумо розӣ ҳастед, ки ӯ воизи овозагарди оддӣ мебошад?

– Не! – ҷавоб додам, ман. – Шубон Крючков – ин хизматгори Инчил мебошад, ки калисо ӯро интиҳоб намудааст ва тамоми имондорон ӯро эҳтиром мекунанд. Ӯ воизи овозагард нест.

Ӯ ба ман дигар саволҳоро медод, баъд гӯшаки телефонро бардошта, хоҳиш намуд, ки бо хучраи машвараткунӣ, ки довар дар он ҷо буд, пайваст кунанд ва гуфт, ки ба ман чӣ гуна ҳукм бароранд. Айнан, ҳамон тавре, ки ӯ гуфт, ман се сол гирифтаам. Ба ман гуфтанд, ки ба роҳӣ шудан, омодагӣ бином.

– Лекин, мо қонун дорем ва дар он гуфта шудааст, ки маҳбусонро дар лагерҳои назди хона бояд таъин кунанд, – гуфтам, ман ба довар, – барои чӣ маро ба ким-кучо мефиристанд?

– Бале, шумо ҳақ ҳастед, – ҷавоб дод ӯ, – қонун ҳақиқатан дар бораи он мегӯяд, ки маҳбусонро ба лагерҳои ба хонаҳояшон наздик ғиристодан лозим аст, аммо истисное вучуд дорад – шояд, як ба ҳазор. Ана, марҳамат, шумо айнан ҳамон ҳодисаи нодир мебошед.

Дар вақти роҳӣ қардан посбонон тақрибан сӣ одамро дар як хоначаи қатора ба зӯр дароварданд. Ба мо хеле кам хӯрок меоданд. Ман аз якҷанд маҳбусона гузаштам, лекин шароити аз ҳама бадтарин дар маҳбусонаи Свердловск буд. Яксаду сӣ маҳбусро дар ҳучрае, ки ба сӣ нафар таъин шудааст, ғунҷонданд. Мо ҷои хобидан надоштем, ҳатто барои нишастан ҷой намерасид. Бинобар ин, ҳамаи мо дар фарши ифлос дар болои ҳалтаҳои худ менишастем ва давоми роҳпаймоиро интизор мешудем.

Дар рӯзи аввал як мард бо симои бераҳмона ва дастони дароз дар миёни нав омадагон мегашт ва чизҳои ҳар қадоми онҳоро тағуру менамуд. Ӯ ҳар чизе, ки меҳост, меғирифт ва ҳеҷ кас эътироз қарда наметавонист.

Вақте аз ман мепурсиданд, ки барои чӣ ба ин ҷо афтидам, мефаҳмондам, ки масеҳӣ ҳастам ва барои маъвизаи Инчил ҳабс шудаам. Ҳар касе, ки пештар имондоронро дар маҳбусонаҳои дигар вомехӯрд, дарҳол эътино мекарданд. Онҳо ба ман хӯрок пешкаш мекарданд ва дар тахтакатҳо ҷой ёфта меоданд, то ки дам гирам. Баъд то охири дар Свердловск истодан, маро саволборон мекарданд.

Ниҳоят бо этап ба ҷои таъиншуда расидем ва ман ба лагере, ки дар Сибир, дар вилояти Красноярск воқеъ буд, афтодам. Ман бо худ Китоби Муқаддас доштам, зеро дар маҳбусона ариза навишта будам ва дар он хоҳиш мекардам, ки онро бо худ дошта бошам. Лекин, дар лагер посбонҳо онро аз дастам кашида ғирифтанд.

– Ман ҷон медиҳаму, лекин барои доштани Китоби Муқаддас дар лагер ба ту иҷозат намедихам! – гуфт сардори шӯъбаи амалкунанда, лейтенанти калон Данилченко. – Фақат маро мекушию баъд!

Дертар, ман чанд маротиба бо қорқунони лагер гуфтугӯ намудам ва Китоби Муқаддаси худро мепурсидам, вале онҳо ҷавоб меоданд:

– Аз рӯи қадом банд туро маҳкум қарданд? Барои дин? Ту боз меҳохӣ, дар ин ҷо Китоби Муқаддас дошта боӣ? Агар ту дар ин ҷо

барои куштор ё барои кори дигар мебудӣ, шояд, он вақт мо иҷозат меодем. Аммо, ба мутаассиби динӣ додани Китоби Муқаддас – чунин нахоҳад шуд!

Ман дарҳол дар лагер масеҳии дигар – Сергей Бубликро пайдо намудам, ки ҳамроҳ бо дигар аъзоёни дастаи чопии нашриёти «Масеҳӣ» маҳкум шуда буд. Мо пештар шинос набудем, лекин ман шодӣ мекардам, ки дигар танҳо нестам. Мо дар як лагер ҳашт моҳ будем.

Шароит дар лагер дилгиркунанда буд. Ҳӯрок кам буд ва ҳатто обро ҳам кашондан лозим меомад. Маъмурият ба мо барои каме об иҷозат меод, то ки шустушӯй кунем, аммо он барои либосшӯй намерасид.

Сергей ба ман кӯмак мекард, зеро вай аллакай медонист, ки дар лагер чӣ гуна бояд рафтор кард. Баъд аз кор мо вақтро дар якҷоягӣ мегузарондем: сӯҳбат мекардем, дуо мегуфтем ва хабарҳои аз озодӣ омадаро нақл менамудем. Маҳбусони дигар баъзан мегуфтанд:

– Шумо барои сӯҳбат аз кучо ин қадар мавзӯ меёбед? Ошноии ҳамдигар ба дили шумо наmezанад? Охир ин ҷо, дар лагер ҳатто, вақте ки хешу табор ё ҳамсоёҳо бо ҳамдигар воমেҳуранд, онҳо ду ё се шомро якҷоя мегузаронанд, ҳама чизро мулоҳиза мекунанд ва бо ҳамин тамом.

Мо фаҳмондем, ки муҳаббати Худованд Исои Масеҳ ва хуни Ё, ки дар салиб рехтааст, моро бародар кард. Агар гап дар сари мавзӯҳо равад, онҳо дар мо ҳеҷ гоҳ тамом намешуданд, зеро дар бораи Китоби Муқаддас, роҳҳои Худованд ва дар хусуси он, ки чӣ тавр Худованд моро мебарад, гап мезадем. Инчунин ба онҳо гуфтем, ки бисёр дӯстони умумӣ дорем, ки ба мо мактубҳо мефиристанд ва онҳоро ба якдигар нақл мекунем. Бинобар ин, дӯстии мо шаҳодати муносибатҳои бародаронаи мо дар Масеҳ гардиданд.

Шумораи мактубҳое, ки мо мегирифтем, инчунин дигар маҳбусонро ба тааҷҷуб меовард. Сергей одатан дар як рӯз бист мактуб ва то сад мактуб дар як рӯз, дар рӯзҳои ид мегирифт. Дар иди Мавлуди Исо дар соли 1983 ман зиёда аз сесад мактуб ва руқъаҳо гирифтам. Дӯстон баъзан бобҳои пурраро аз Китоби Муқаддас, шеърҳои масеҳӣ ва мадҳияҳо мефиристанд. Мо бо Сергей аз ҳамдигар сир надоштем. Мо ҳамеша мактубҳои моиро якҷоя меҳондем, ҳатто он мактубҳои мо, ки аз Нина мегирифтам.

То омадани ман ба лагер Сергей бо мукотибот мушкилиҳои ҷиддӣ дошт. Дар давоми чор моҳ маъмурият ба ӯ ягон мактубро бо мазмуни

масеҳӣ наметод. Оилаи ӯ аз ин хабардор шуд ва шикоят намуд, дар натиҷаи ин почтаи ӯро барқарор карданд.

Ман қарор кардам, ки ба муфаттиши вилояти Красноярск аз хусуси он, ки Китоби Муқаддасро аз дастам кашида гирифтанд, шикоят нависам. Баъд аз чанд вақт ӯ расида омад, то ки аз моҳияти ин воқеа воқиф гардад ва маро ба гуфтугӯ даъват намуданд. Ӯ гуфт, ки ман метавонам Китоби Муқаддас дошта бошам, дар ҳоле ки агар онро худам мустақилона хонам ва ба дигар маҳбусон надиҳам. Прокурор ба Данилченко, сардори шӯъбаи амалкунанда (ба он шахсе, ки гуфта буд, ҷон медиҳад, лекин Китоби Муқаддасро ба ман намениҳад) гуфт, ки дарояд. Баъд вай пурсид, ки Китоби Муқаддаси ман дар кучост. — Дар сейф, — ҷавоб дод, Данилченко.

Прокурор ба ӯ гуфт, ки Китоби Муқаддасро оварда ба ман диҳад. Данилченко интиҳоби дигар надошт, ба ҷуз он, ки итоат намояд. Ман ба иморат бо Китоби Муқаддаси худ баргаштам!

Дар арафаи иди Фисҳ мо бо Сергей қарор кардем, ки ба дӯстони маҳбуси худ ягон чизи махсус омода намоём. Одамон дар лагери мо аз гуруснагӣ азоб мекашиданд, кор бошад, хастакунанда буд. Бисёр касон аз норасоии витаминҳо ва беҳолшавии яклухт бемор мешуданд. Мо нон, мураббо ва маргаринро алоҳида гирифта мемондем, то ки дар рӯзи ид зиёфат бошад. Дар рӯзи Эҳёи Масеҳ мо ба ҳама иди фараҳбахшро таманно намудем, баъд нонро бурида, ба болои он маргарин ва мураббо мемолидем ва ба ҳар касе, ки меҳост, меодам. Бисёр касон ин навозишкориро бо ашкҳо дар чашм қабул мекарданд; онҳо медонистанд, ки мо худро аз ҳӯрок маҳрум менамудем, то ки бо онҳо ба ҳам бинем.

Пас аз ҳашт моҳи ба лагер омадан, ба ман гуфтанд, ки аз нав ба роҳи шудан омодагӣ бинам. Сардор гуфт, ки маро бо фармони КАД мегузaronанд.

Аз Сергей ҷудо шудан аламовар буд. Мо ҳамроҳ бисёр чизҳоро аз сар гузарондем. Ҳузури бародари масеҳӣ дар паҳлӯям дастгирии калон буд. Акнун, дар пеш ноаёнӣ интизор буд. Ҳангоми видеои Сергей ба ман оятро аз Ҳастӣ 31:49: «Худованд дар миёни ман ва ту дидбонӣ кунад, вақте ки аз назари якдигар ғоиб шавем», хонда дод.

Маро дар моҳи октябр мебурданд. Айнан, як моҳ қабл аз ин хонаводаам ба хабаргирии ман омада буд ва модарам бароям мӯзаи

намадӣ, нимтана ва кулоҳ овард. Маъмурият аз ман ин чизхоро барои нигохдорӣ гирифта буд ва варақа дода гуфт, ки ҳамаашро дар зимистон гирифта метавонам. Аммо, вақте ки пеш аз роҳӣ шудан бо варақа ба назди сардор рафтам, вай онро аз дастам кашида гирифт. Бинобар ин, ба пешвози зимистон маро дар либоси тунук мебурданд.

Лагери нави ман дар Ингаши Поёни ҷойгир шуда буд. Зиндагӣ дар он ҷо аз лагери пештара дида, хеле саҳттар буд. Иморатҳо пур шуда буданд ва ҳарчанд тахтакатҳо се ошёна буданд, аксарият дар рӯи фарш меҳобиданд.

Бар замми ҳашаротҳо ва шабушкони зиёд, дар лагер бемории сирояткунандаи пӯст ҷӯш мезад. Бори аввал дар ҳаммом ман дар хичолат мондам: аксарият маҳбусон дар тамоми бадани худ карахшҳо доштанд. Чунин ба назар менамуд, ки бадани онҳо мепӯсиданд. Дар лагери аввали ман шахси дар чунин ҳолат қарордоштаро зуд ба беморхона мебурданд ва мадади тиббӣ мерасонданд. Лекин, дар ин ҷо ҳеч кас ба ин эътибор намедод.

Ман аз Худованд хоҳиш намудам, ки маро аз ин бемории пуразоб ҳифз намояд ва Забур 90-ро асоси дуои худ интиҳоб намудам. Худованд маро шунид — дар тӯли ҳама соли дар лагер будан, ман бо ин беморӣ сироят нашудам, ҳарчанд касалияи ман дар алоқаи доимӣ мезистем.

Тартиботҳо инчунин аз он тартиботҳое, ки дар лагери ман буданд, фарқ мекарданд. Масалан, бегоҳирузӣ баъд аз қор ва хӯроки шом ба мо барои ба иморатҳо баргаштан иҷозат намедоданд. Ба ҷои ин моро дар роҳрав то «хомӯш шудани ҷароғ» нигоҳ медоштанд. Ҳамин тавр, мо дар роҳрав пур аз одам меистодем ва якчанд соат бонги бозгаштро интизор мешудем.

Дар лагери нав ман худро аввал танҳо ва маъюс ҳис мекардам. Аммо, як бегоҳ, вақте ки мо аз рӯи одат дар роҳрав меистодем, як маҳбус ногаҳон пурсид: «Дӯстам, ту аз кучой? Туро барои чӣ маҳкум карданд? Аз рӯи кадом банд?»

Ман ба вай гуфтам ва ӯ ҷон гирифт.

«Пас, ту имондор ҳастӣ? Бо ҳамроҳии мо боз як масеҳии дигар буд, Александр Никитков, ӯро ба наздикӣ озод карданд. Ҷавони хуб! Яъне, ту яке аз онҳо мебошӣ?»

Он гоҳ вай ба маҳбуси аз ҳама калон чизе гуфт ва ӯ наздик омада ба саволдиҳӣ сар кард. Ин ба сӯҳбат дар бораи Худо овард ва

ман рӯҳбаланд шудам. Ман дигар худро фаромӯшшуда ва танҳо ҳис намекардам. Худованд аз нав ба ман хизмат дод.

Дере нагузашта, маҳбусони дигар дар бораи коркунони КАД ба ман нақл карданд, ки ба лагер омада, тафтишот мегузаронданд ва бандиёнеро, ки ҳамроҳ бо ман мезистанд ё кор мекарданд, пурсупос менамуданд. Коркунони КАД ба онҳо гуфтанд, ки аз болоям хатти маълумотҳои пинҳонӣ диҳанд.

– Алексей, – гуфт, як одам, – коркунони КАД якчанд маротиба маро ҷеғ заданд ва дар бораи ту мепурсиданд. Бори охир онҳо ба ман гуфтанд, ки оиди ягон вайронкорӣ ту хабар диҳам, то ки туро ба понздаҳ шабонарӯз маҳкам карда тавонанд. Ман ба ту даст бардоштан намехоҳам! Ман ин корро карда наметавонам! Аммо, онҳо талабдоранд. Ман чӣ кор кунам?

– Лекин, ман ба ӯ чӣ маслиҳат дода метавонистам?

– Худат ҳал кун, – гуфтам ман, – ин ба вичдони ту мешавад.

Баъд аз ин сӯҳбат ман доимо чизҳои маро тафтиш мекардам, ба таги бистар, ба ҷайбҳои ман ба ҳама ҷой назар меандохтам. Ягон кас ба осонӣ метавонист, ноаён ба ман корд ё боз ягон чизи манъшударо пинҳонӣ партояд ва баъд онро «ёфта гирад». Аммо, он одам бар зидди ман ягон кор накард. Баъд вай иқрор шуд, ки чӣ тавр ӯро талқин мекарданд, ки бо ман аз наздик дӯст шавад, то ин ки аз гузаштаам ва калисоям саволҳо диҳад ва баъд дар бораи ҳама чиз ба КАД маълумот расонад.

Маълум буд, ки КАД ба ман мӯҳлати нав омода мекард. Онҳо почтаи маро гаштаю баргашта тафтиш мекарданд, то вақте ки ниҳоят, дар яке аз мактубҳо ба модарам хатое пайдо накарданд. Вақте эълон намуданд, ки бахшида ба шастумин солгарди ИҶСШ авфи калон мешавад, модарам навишт, ки эҳтимол баъд аз авфи калон ман ба хона бармегардам. Ман дар ҷавоб навиштам, ки мо набояд ба одамгарии мансабдорон умед бандем, балки ба ғайри Худо. Коркунони КАД ин мактубро мусодира намуданд ва маро «барои мактуби тӯҳматгарона бар зидди ҳокимияти Шӯравӣ ва тартиботи ҷамъиятӣ» ба понздаҳ рӯз маҳкам карданд.

Дар иди Мавлуд ман зиёда аз сесад мактуб мегирифтам. Ман шодӣ мекардам ва ба Худованд миннатдорӣ менамудам, аммо маҳбусони дигар бо душворӣ бовар мекарданд, ки ин қадар одамони зиёд барои ман ғамхорӣ мекунанд. Дар арафаи иди Мавлуд ба иморатҳо баргашта, ман ва боз нӯҳ нафари дигар ин идро ҷашн гирифтани хостем. Яке аз

онҳо аз оилаи масеҳӣ буд. Модар ва апаи ӯ аъзоёни калисо буданд, аммо худи вай дар зиндагии пургуноҳ ҳаёт ба сар мебурд ва ба ин лагер афтид, ки дар ин ҷо мо бо ҳам шинос шудем. Ин одам ба ман хеле дил баста буд. Дигарон низ ба Исои Масеҳ шавқ пайдо мекарданд.

Мо навакак чамъ шудем, ки ҳамин вақт касе маро ба берун фарёд кард. Дар он ҷо маҳбусе меистод, ки одатан берун аз лагер қор мекард ва танҳо шабона бармегашт. Ӯ бугчаеро аз нимтанаи худ баровард ва онро ба ман дароз намуд.

— Ин чист? — пурсидам ман. — Он аз кист?

— Ту Даряро мешиноӣ?

— Бале, — гуфтам, ман. Ин зан дар деҳаи назди лагери мо зиндагӣ мекард. Вай аллакай чанд маротиба ба ман пойафзоли гарм ва либоси тағ мефиристод. — Ту ўро кай дидӣ?

— Навакак. Ӯ то ҳол дар он ҷо, дар назди лагер истодааст.

Ман моту мабхут шудам. Ин арафаи иди Мавлуд буд, вақте ки ҳама ба назди ҳешовандони худ ё ба ибодат мешитобанд. Лекин, дар зимистон, дар шоми торик ба лагер омадан ва барои каме шодӣ расондан ба бародари маҳбус дар Масеҳ — ин нишонаи аҷиби муҳаббати масеҳӣ буд! Ба зӯр ашки чашмонамро нигоҳ дошта, ман ба ин маҳбус ташаккур гуфтам ва бугчаро ба иморат гирифта бурдам.

Мо якҷоя бугчаро кушедем ва дар он шоколад ва каме қанд пайдо кардем. Ман шоколадро ба даҳ ҳисса тақсим намудам. Ба ҳар кадоми мо порай хурдакае расид, аммо ба воситаи ин тӯхфа Худованд ба қалби дӯстонам чуқур таъсир кард. Таъби мо хушнуд ва идона буд. Баъд аз тақсим қардани варақчаҳое, ки дар он оятҳо аз Китоби Мукаддас дар бораи таваллуди Масеҳ навишта шуда буданд, мо ин оятҳоро якҷоя хонда, арафаи иди Мавлудро чамъбаст намудем.

Мӯҳлати ман ба охир мерасид, аммо ман ҳис мекардам, ки абрҳои раъду барқ ба сарам чамъ меоянд. Омода намудани маводҳо бар зидди ман барои мӯҳлати нав тақвият меёфтанд. Маҳбусонро даъват мекарданд ва дар бораи ман мепурсиданд. Маъмурият ҳар қадами маро назорат мекард. Баъд аз сӯҳбат бо қоркунони КАД маҳбусон маро аз чизҳое мепурсиданд, ки ба онҳо тамоман ношинос буданд. Масалан, онҳо аз ман дар бораи ходимон аз Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ мепурсиданд, — онҳо дар кучо зиндагӣ мекунанд ва хизмати ҳар кадоми онҳо маҳз аз ҷӣ иборат аст, — инчунин оиди қорҳои дохилии калисо

саволҳо медоданд, ки бо одамони бегона ҳеҷ гоҳ мулоҳиза карда намешаванд. Коркунони КАД маҳбусони зиёдро дар давоми чор-панҷ соат беист нигоҳ медоштанд ва бар зидди ман далелҳоро талаб мекарданд. Баъзан бандиён ин сӯҳбатҳоро ба ман нақл менамуданд.

Ман фаҳмидам, ки ҳамаи ин ба чӣ оварда мерасонад: маро дар охири мӯҳлати сесолаам озод намеkunанд. Ба ин итоат кардан хеле мушкил буд. Мо бо Нина маҷбур шудем, ки нақшаҳои тӯйро боз як бор ба қанор монем, мо қарор намудем, ки бозгашти ман ба ҳона ва тӯйро якҷоя мегузaronем. Дар он ҳангом, вақте ки таҳдиди мӯҳлати тақрорӣ хеле воқеӣ буд, ман ба кӯмаки рӯҳонӣ эҳтиҷ доштам, бинобар ин ба Владимир Иванович, воиз, ки хонаводаи маро ба назди Худованд овард, навиштам. Ман хоҳиш намудам, ки маро дар дуо дастгирӣ кунанд, чуноне, ки Аҳорун ва Ҳор Мӯсоро дастгирӣ мекарданд, то ки дар муҳориба ғалаба кунанд.

Ман ҳанӯз умед доштам, ки дар вақти муайян озод мешавам. Дар рӯзҳои охири маҳбусӣ ҳамааш хомӯш шуд. Чор рӯз пеш аз озодшавӣ ман варақаи аз қорравиро гирифтам ва ба ҷамъ кардани имзоҳои лозима шурӯъ намудам, ки баргардонда шудани ҳама молу мулки лаггеро тасдиқ менамуд. Ман инчунин бо ҳама хайрухӯш мекардам.

Ду рӯз пеш аз озодшавиам ба иморат муфаттиш омад ва пурсид: «Чевончаи ту дар кучо аст, Қалашин? Ман бояд коғазҳои туро аз назар гузаронам».

Ӯ ба кофтуков шурӯъ намуд. Чизҳои ман кам монда буданд. Дигар бандиён хоҳиш карда буданд, ки барои хотира ба онҳо ягон чиз монам, хусусан руқъаҳо ва ман қариб ҳамаашро тақсим карда будам. Аммо, муфаттиш рафчаи маро ҳолӣ кард. Дертар маро ба уток даъват намуданд ва гуфтанд, ки аз рӯи моддаи 190 айбдор меkunанд. Боз як муҳофиза мешавад ва ба ман се сол дода метавонанд.

Посбонон маро ба ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ бурданд. Дар он ҷо як маҳбус баъд аз ду рӯз бояд ба озодӣ мебаромад, бинобар ин аз ӯ хоҳиш намудам, ки хонаводаамро аз вазъияти пайдошуда хабардор намояд. Баъд аз як рӯз посбонон маро ба ҳуҷраи яккаса гузаронданд, ки дар он ҷо ман ҳафт рӯзи ояндаро якка ба якка паси сар намудам.

Худованд дар он рӯзҳои озмоиш хусусан ба ман наздик буд. Ман Аъмол 21-ро ба ёд меорам, ки чӣ тавр одамони зиёд меҳостанд, Павлусро аз нияти ба Ерусалим сафар кардан баргардонанд ва аз

занчиру азобҳо огоҳ менамуданд. Аммо, Павлус ҷавоб дод: «Ин ҷӣ корест, ки шумо мекунед? Чаро бо гирияи худ дили маро мешиканед? Зеро ки ман тайёрам на танҳо бандӣ шавам, балки дар Ерусалим ба хотири исми Исои Худованд бимирам» (ояти 13). Се сол қабл дар маҳбасхонаи Владимир ман дили худро тафтиш намудам ва аз худ пурсидам, ки оё, омода ҳастам, суҳанони ҳавворӣ Павлусро такрор намоям. Оё, ман омода будам, ки на танҳо ба шиканҷаҳо дучор оям, балки ҳатто барои исми Худованд бимирам? Он вақт ман хулоса карда будам, ки омода ҳастам барои кори Худо дар шиканҷа бошам, аммо барои Масеҳ ҷон надиҳам. Акнун, дар вақти ин ҳафт рӯзи ҷудойи Худованд ба таври махсус ба дили ман расид. Оиди суҳанони Павлус андеша ронда, ман ҳам ниҳоят гуфта метавонистам: «Ман меҳоям, омода бошам, ки барои исми Исои Худованд бимирам».

Ҳамин тавр, Худованд ҷони маро омода намуд. Аммо, бо ҷисми ман як чизи ғайриоддӣ рӯй меод: дили ман ҷунон саҳт метавид, ки шаб маро бедор мекард ва ҳафт рафта наметавид. Баъд аз пешин тапиши босуръати дил аз нав сар мешуд. Ман панҷ моҳи ояндаро то рӯзи мурофия дар ҷунин ҳолат гузарондам. Баъд аз мурофия дили ман дигар маро ташвиш наметавид ва тапиши мӯътадили он барқарор гардид.

Ин дафъа, ҷун се сол қабл, беш аз ҳама маро фикри он ба ташвиш меовард, ки тӯйро ба фосилаи номуайяни вақт ба таъхир мондан лозим меояд – шояд, ҳамешагӣ. Ман кӯшиш мекардам, ки дар бораи Нина ва умеду нақшаҳои мон фикр накунам; ҷунин фикрҳо хеле аламовар буданд. Алабатта, он ки Нина маро пурра мефаҳмид ва дастгирӣ менамуд, хеле дилбардорӣ мекард. Вақте ба ӯ пешниҳод намудам, ки ба ман ба шавҳар барояд, фаҳмондам, ки ҳаёти ман ба Худованд бахшида шудааст, бинобар ин дар зиндагии яққояи мо мушкилиҳо ва озмоишҳои зиёде рӯй дода метавонанд. Ман аз вай хоҳиш намудам, ки ҷиддӣ фикр кунад, ки оё ӯ ба қисмати хизматгор – ва эҳтимол, маҳбус шарик шудан меҳояд. Нина ҷавоб дод, ки омода аст, бо ҳамроҳии ман ба Худованд пайравӣ наояд, ҳатто агар ин маънии бо роҳи шиканҷа ва азобҳо рафтавро дошта бошад. Мо тамоман огоҳ набудем, ки азобҳои мо пеш аз тӯй оғоз меёбанд!

Пеш аз мурофия маро ба маҳбасхонаи Красноярск гузаронданд ва дар ҳуҷраи ба қатл маҳкумшудагон ҷой карданд. Азбаски, дар ин ҳуҷра бистар набуд, катҳо бошанд аз оҳан сохта шуда буданд, ман

шабона нағз нахобидам. Халтаро дар таги сарам гузошта, дар рӯи оҳан меҳобидам, лекин зуд бедор мешудам, зеро пахлӯям дар оҳан ҷа карда мечаспид. Барои ҷа накардан, шабона маҷбур мешудам, ки доим ба тарафи дигар гардам. Ман дар он ҷо як моҳ истодам.

Дар вақти мурофия ҳукумат ду мактубро ҳамчун далел бар зидди ман истифода намуд. Мактуби аввал ба модарам буд, ки барои он ман аллакай дар ҳуҷраи яккаса понздаҳ шабонарӯз нишастам. Мактуби дуюм ба Лариса Зайтсева аз Ростов ирсол шуда буд, ки дар он аз рӯи гуфтаҳои онҳо, «муқаддимаи манфи» буд. (Ин муқаддима аз ҷӣ иборат буд, ман то имрӯз намедонам.) Онҳо инчунин маро дар доштани албومي суратҳо айбдор намуданд, ки ман онро бо суратҳое, ки аз мактубҳои хонаводаам ва дӯстонам ба даст оварда будам, пур намудам ва дар онҳо ҳамчунин ҷойҳои буридашудаи мактубҳо, шеърҳо ва оятҳо аз Китоби Муқаддас буданд. Тахминан, албом аз рӯи мазмун тўхматгарона буд. Ҳангоми кофтуков аз ман инчунин маҷаллаи «Муждаросони Ҳақиқат»-ро мусодира намуданд.

Дар натиҷаи экспертизаи илмӣ – идеологӣ гуфта шуда буд: «Маводҳои барои таҳқиқ пешкаш кардашуда, фикрҳои ошкоро дуруғро дар бар мегиранд, ки ҳокимияти Шӯравӣ ва сафи иҷтимоиро бадном месозанд. Онҳо дар мақсади дар хонанда барангехтани ҳусумати идеологӣ бо роҳи поймолкунии ҳуқуқҳои сиёсии партияи Коммунистии Иттиҳоди Шӯравӣ ва ҳокимияти Шӯравӣ нисбати дин, калисо ва имондорон, барангезондани зухуроти иҷтимоӣ – сиёсии носолим дар атрофи худ ва ниҳоят, ташкил кардани муҳолифини сиёсии муташакилона бар зидди тартибот дар ИҶШС дар асоси қисми диндорони аҳолии мо қавӣ мебошанд. Инчунин, дар мактубҳои Каляшин, ки ба Мария Каляшина 25 майи соли 1983 ирсол шудааст ва дар албومي суратҳо бо номи „Солҳои оворагардии ман“ ҳамчунин ин фикр оиди таъқибот барои имон тасдиқ мегардад».

Айбномаҳои омӯхта, ман ба додгоҳ бо хоҳиши гузарондани тафтишоти дигар бо иштироки ҳуқуқшиносон, ки дар илму маърифати теологӣ мумайиз мебошанд, муроҷиат намудам. Азбаски, парвандаи ман дар далелҳо аз маҷаллаи «Муждаросони Ҳақиқат», иқтибосҳо аз Китоби Муқаддас ва шеърҳо аз албومي суратҳоям, ки мазмуни масеҳӣ доштанд, асос мегирифтанд, мумайизони атеистро дар баҳодиҳии маводҳои ҷунин мавзӯҳои динӣ бесалоҳият ҳисобидам. Баъд аз чанд вақт муфаттиш

гуфт, ки хоҳиши ман оиди гузаронидани экспертизаи теологӣ рад карда шуд, аммо парвандаи маро ба прокурори ИЧШС барои таҳқиқи оянда месупоранд. Чанд рӯз қабл аз мурофия муфаттиш ба наздам Ҳимоячиро овард. Ман барои сӯхбат кардан бо ӯ розӣ шудам, аммо ин зан дарҳол гуфт, ки сӯхбат кӯтоҳ мешавад, зеро вай шитоб дорад.

«Лекин аз ин парванда ҳаёти инсон ва ҳабс ба мӯҳлати чанд сол вобаста мегардад, — эътироз намудам ман, — ин барои ман ҷиддӣ аст. Ман мехоҳам, ба шумо саволҳои ҳуқуқӣ диҳам, ки ба парвандаи ман дахл дорад».

Ӯ зуд ба саволи ман ҷавоб дод. Аммо, вақте ман ба навиштани он чизе, ки барои Ҳимояи ман муҳим менамуд, сар кардам, вай аз нав сухани маро бурид ва гуфт, ки дигар вақт надорад ва бояд, ки равад.

«Лариса Георгиевна, — гуфтам, ман, — шумо мефаҳмед, ки маро на ба се ҳафта ё се моҳ, балки ба се ё ҳатто зиёдтар солҳо маҳкум карда метавонанд? Ба ман ёрдами ҳуқуқии шумо зарур аст, вале шумо ҳатто вақт чудо кардан намеҳедад, то ки ба парвандаи ман сарфаҳм равед ва ба саволҳои ман ҷавоб диҳед. Шумо бояд фаҳмед, ки ҳар кас сарнавишти худ, таърихи худро дорад ва шумо наметавонед, ба ҳар қор як навъ муносибат намоед. Ман маҷбурам, ки дар мурофия аз Ҳимояи шумо даст кашам».

Ба модарам, Нина, ва баъзе дӯстонам муяссар гардид, ки рӯз ва ҷои гузарондани мурофиаро муайян кунанд. Инчунин аз калисои баптистии вилояти Красноярск ҷавонони зиёд омада буданд. Дар аввал, ҳукумат барои мурофия танҳо хоначаи хурдакӣ чудо намуд, ки дар он ҷой гирифтани касе ба гумон буд. Лекин, баъд аз он, ки аз довар хонаи калон хоҳиш намудам, дар рӯзи дигар ин хона бо ҷавонони масеҳӣ пур шуда буд.

«Муждарасони Ҳақиқат», ки онро аз ман мусодири намуданд, ҳангоми мурофия диққати зиёдро ба худ кашид.

— Барои ҷӣ шумо, баптистон, ин маҷалларо чоп мекунед? — пурсид довар.

— Шумо бошед, мақолаҳои мазмунӣ масеҳӣ доштаро дар рӯзнома ва маҷаллаҳои худ чоп мекардед? — ҷавоб додам, ман.

— Албатта, не. Ҷӣ ҷои савол?

— Он гоҳ ман фаҳмондам, ки адабиёти масеҳӣ барои имондорон то ҷӣ андоза муҳим аст ва «Муждарасони Ҳақиқат» танҳо дар

мавзӯҳои зерин мақолаҳои чоп менамояд: панду насиҳати рӯхонӣ, ҳаёт ва шаҳодати имондорон, хабарҳои нав аз ҳаёти калисоҳо дар тамоми мамлакат.

— Мо маҷаллаи худро дӯст медорем ва он ба мо лозим аст, — илова намудам, ман.

Лекин, довар давом медод:

— Ниҳоят, Каляшин, шумо медонед, ки ин маҷалла манъ карда шудааст! Пас, чӣ тавр шумо онро хонда метавонед?

— Маҷаллаи масеҳии мо барои ман хеле арзанда аст, — ҷавоб додам ман, — ман онро ҳамеша меҳонам.

Худованд мурофияи судиро ба таври аҷиб баракат дод ва нияти душманонро шарманда кард. Худо ба ман кӯмак намуд, то ба саволҳо ҳамин тавр ҷавоб диҳам, ки ҳатто прокурор дасту по меҳӯрд ва намедонист, ки боз чӣ пурсад. Дертар модарам ба ман гуфт, ки ҳама дар толори додгоҳ фикр мекарданд, ки маро озод менамоянд, зеро мурофия бегуноҳии маро нишон дод.

Як вақт ман дар бораи чизе ба андеша рафтам ва фикрҳои худро ҷамъ намуда, сарамро ҳам кардам. Аммо, Нина фикр кард, ки ғам меҳӯрам, бинобар ин ба ман табассум намуд ва сар ҷунбонда, гуфт: «Биниатро боло кун! Ғам маҳӯр!» Ман дар ҷавоб ба вай табассум кардам ва аз нав ба туфайли дастгирии ӯ дар дил гармиро эҳсос намудам.

Довар ниҳоят ба ҳучраи машварат гузашт, баъд ба толор баргашт ва айбномаро хонда дод: дуҷуми соли маҳрумӣ аз озодӣ. Дӯстон ба ман гулҳо мекартофтанд, вале посбон барои аз ҳучра баромадан маро шитобонд.

Баъд аз мурофия маро дар ҳучра бо ҳамроҳии чил маҳбуси дигар ҷой карданд. Аз шифт об меҷакид, бинобар ин ҳатто бистарҳо ҳам нам буданд. Бандиён маро на он қадар навозишкорона пешвоз гирифтанд, лекин вақте гуфтам, ки масеҳӣ ҳастам, он гоҳ мардоне, ки дар лагер бо Вениамин Маркевич, Олег Попов ва Георгий Винс буданд, ба наздам, барои гуфтугӯ омаданд.

— Ту Георгий Винсро мешиносӣ? — пурсид яке.

— Бале, ӯ яке аз хизматгори мо мебошад.

— Вақте ки ӯро мебинӣ, аз Кисел ба вай салом расон. Мо ҷазоро ҳамроҳ дар Урал мегузарондем.

– Намедонам, ки оё Георгий Винсро боз медида бошам, – ҷавоб додам ман, – ўро аз мамлакат хориҷ карданд ва аз шахрвандӣ маҳрум намуданд.

2 январ рӯзи таваллуди ман буд. Албатта, дар ҳучра ҳеҷ кас дар бораи ин намедонист ва ман ҳатто, дар ин бора ёдрас қардан намехостам. Баъд аз нисфирӯзӣ посбон ногаҳон маро ҷеғ зад.

– Шумо маро ба ҳучраи дигар мегузаронед? – пурсидам, ман.
– Ман бо худ чизҳоямро гирам?

– Не, ҳеҷ чиз нагиред!

Маро ба ҳучраи мулоқот дароварданд! Дар он ҷо маро аллакай Нина ва бародари хурдии ман Евгений интизор буданд! Ҷӣ тӯҳфаи аҷиб дар Рӯзи таваллуд! Ба мо мулоқоти дусоата доданд.

Ман дар маҳбасхонаи Красноярск ҳашт моҳро гузарондам. Ҳар рӯз ба мо шӯрборо аз қарами туршонидашуда медоданд, он турш буд ва бӯи аҷиб дошт. Дар ман таассуроте пайдо шуд, ки деғҳоро ҳеҷ гоҳ намешустанд ва шӯрборо ҳар рӯз дар деғҳои аз рӯзи дигар ношуста монда мепухтанд. Меъдаи ман ба дард даромад. Беғоҳ ба мо шавлаи обноки гандумӣ медоданд.

Баъд аз ҳашт моҳ посбонон маро ба роҳишавӣ ҷеғ заданд. Маро ба лагер, ки дар дарёи Берёза, дар миёни ҷангали зебо ҷойгир шуда буд, гузаронданд. Ман фақат шодӣ мекардам: ҳавои тоза, осмон дар болои сар, насими форам... Дар рӯзи дигар маро аллакай ба қор таъин намуданд, лекин ҳар беғоҳ баъд аз қор ман ба берун мебаромадам.

Дере нагузашта, Нина ба наздам барои мулоқот омад ва мо қарор қардем, ки барои иҷозати гузарондани маросими тӯй дар ҳуди лагер ариза нависем.

(Албатта, ман эътироз қардан намехостам, модоме, ки ӯ қарор намудааст, ки ҳамсари маҳбус мешавад ва тӯли ду сол то охири мӯҳлатам дар ҷудой зиндагӣ мекунад!) Мо ариза навиштем ва маъмурият 10 июнро рӯзи қайди никоҳ таъин намуд. Роҳбарони лагер кӯшиш мекарданд, ки ба нақшаҳои тӯямон ҳалал расонанд, аммо Худованд моро ғимоя қард ва тӯй дар рӯзи таъиншуда барпо гардид. Волидони мо Нинаро ҳамроҳӣ мекарданд, хизматгори инҷилӣ, аз қалисои Дедовский, Николай Кручинин бошад, маросимро гузаронд.

Баъд аз тӯй, вақте ки оилаи ман ва Нина рафтанд, маъмурият тез-тез маро барои гуфтугӯ ҷеғ мезад ва дӯғ зада, метарсонд. Ба ман

тахдид намуда, ки маро ба ҳучраи ҳамчинсгароён (гомосексуалисты) мефиристанд, прокурор гуфт:

– Ман туро дар чунин ҳучра маҳкам мекунам ва ту медонӣ, ки онҳо дар он ҷо бо ту ҷӣ кор мекунанд!

– Аз марг бадтар шумо ба ман ҳеҷ кор карда наметавонед! – ҷавоб додам, ман.

– Бале, ин рост аст. Мо аз марг дуртар рафта наметавонем, – розӣ шуд, вай.

– Аммо, ман аз марг наметарсам. Ман масеҳӣ ҳастам. Агар ман бимирам, дар осмон бо Худованд мешавам.

Прокурор ҳеҷ чиз ҷавоб надод, балки танҳо фармон дод, ки маро баргашта ба иморат баранд. Ин сӯхбати охирини мо буд.

Баъд аз чанд рӯз маро ногаҳон ба утоқи сардори лагер ҷеғ заданд. Ман тахмин мекардам, ки боз ягон кас барои гуфтугӯ бо ман омадааст, вале сабаб дигар буд. Маро барои роҳӣ кардан ба лагери дигар шитоб кунонданд ва ҳатто, барои ҷамъ кардани чизҳои ҷозат надоданд.

Дар лагери нав маро ба кори аз ҳама хастакунанда – ба ҷубтайёркунӣ фиристоданд. Мо то дувоздаҳ соат дар як рӯз кор мекардем ва бегоҳ чунон беқувват мешудам, ки ҳатто аз гӯлаҷуб гузашта наметавонистам. «Худованд, – дуо мекардам, ман – агар Ту ҷозат диҳӣ, ки бо ман нохушии рӯй диҳад, илтимос, ба ман кӯмак кун, то ки шикоят накунам ва ҳамаашро аз Ту бо миннатдорӣ қабул намоям».

Худованд дуоҳои маро шунид ва баъд аз ду ҳафта маро ба кори хеле сабуктар гузаронданд, ки дар он ҷо мо дар як рӯз ҳамагӣ ҳашт соат кор мекардем ва бегоҳирузӣ ман боз вақти ҳолӣ доштам, то ки мактубҳои гирифтаамро хонам ва ба онҳо ҷавоб гардонам. Ман дар ин лагер ҳамагӣ се моҳ истодам; баъд маро ба ҷои дигар роҳӣ карданд. Посбонон ба ман гуфтанд, ки маро ба ҷои хеле дур мефиристанд, то худӣ кӯҳҳои Урал. Ҳамин тавр, ин дафъа маро ба ғарб, аз маҳбасхона ба маҳбасхона мефиристоданд: Красноярск, Омск, Свердловск, Перм, Қизил.

Дар маҳбасхонаи Свердловск ман маҳбусеро бо номи Иосиф аз Украина вохӯрдм. Ӯ ба ман гуфт, ки хонаводаи Винсҳоро аз Киев мешинохт. Ӯ Лидия Михайловна, модаркалони хеле мӯътабарро ба ёд меовард, инчунин гуфт, ки духтари Винс ба ӯ Китоми Муқаддас дод ва баъд аз ин вай ва ҳамсари ӯ онҳоро боз ҳам зиёдтар қадрдонӣ

мекарданд. «Бале, – гуфт, ӯ – шумо, баптистон одамони аҷоиб мебошед! Ба ман хусусан он писанд аст, ки ҳамсарони шумо чунон вафодоранд, ҳатто вақте ки дар маҳбасхона ҳастед ва солҳои зиёд аз ҳамдигар ҷудод. Дар даврони мо ин хеле кам воқеъшаванда аст».

Ман дар ҳучра ҳамагӣ якуним соатро бо Иосиф гузарондам; Баъд посбонҳо моро ба ҳучраҳои гуногун ҷой карданд ва мо дигар якдигарро надидем. Аммо, сӯхбати мо дар хотирам монд.

Дар Қизил посбонҳо моро дар ҳучраи таҳхонаи бино, ки фарши онро об зер карда буд, ҷой карданд. Ҳучра калон буд, бинобар ин мо бисёр ҷой доштем. Дар қатора ман хеле монда шуда будам, бинобар ин дар тахтакатҳо дарҳол ба худ ҷой ёфтам ва хоб рафтам. Аммо, аз миёни хоб мағали афзояндаро шунидам. Маҳбусоне, ки дар ҳучра зиёдатар меистоданд, чизҳои бандиёни бо этапи ман омадаро тафтиш мекарданд ва кашида мегирифтанд.

Навбати ман ҳам расид. Касе аз паҳлӯям тела кард ва гуфт:

Канӣ, ҳамшаҳр, халтаатро кушо! Мебинем, ки ту чӣ дорӣ.

Ман сарамро бардоштам. Дар наздам лӯлии пир меистод. (Дертар ман ғамидам, ки вай аллакай се мӯҳлатро аз сар гузарондааст, ҳар мӯҳлат то понздаҳ сол. Ду маротиба ба ӯ ҳукми қатл дода буданд, лекин баъд ҳукмномаҳои ба понздаҳсоӣ иваз мекарданд.)

– Ана, чизҳоям. Нигоҳ кунед! – гуфтам, ман.

Ӯ ҳама чизҳоро баровардан гирифт ва дид, ки қариб тамоми боғочи ман аз мактубҳо иборат буд. Он вақт ман қариб зиёда аз ҳазор мактуб доштам.

– Ин чӣ аст? – пурсид, вай.

– Инҳо мактубҳои ман мебошанд!

– Ки ба ту менависад? – пурсид ӯ тааҷҷубомез.

– Дӯстони ман! Ман масеҳӣ ҳастам, бинобар ин дар ҳар кадом шаҳр, ҳатто дар тамоми ҷаҳон дӯстҳо дорам!

– Чизҳои ӯро баргардонед! – фармон дод, ӯ ба дигарон. Дертар ӯ ба ман нақл кард, ки имондоронро дар дигар маҳбасхонаҳо вохӯрдааст ва онҳоро хеле эҳтиром менамуд.

Ниҳоят, ман ба лагери нави худ расидам. Маъмурият дарҳол барои ман шартҳои махсус эҷод менамуд. Масалан, онҳо маро ҳолати вазнин меномиданд, ҳарчанд ягон тартиботро вайрон накарда будам. Баъзе бандиён ба ман нақл карданд, ки маъмурияти лагер ба онҳо таҳдид

мекард ва маълумотҳои бардурӯғро оиди он, ки Каляшин онҳоро маҷбури ба сӯхбатҳо дар бораи Худо мекашид, талаб менамуд.

7 майи соли 1986 маро аз қор ба утоқи сардори лагер даъват карданд, то ки бо ду қоркунӣ КАД сӯхбат намоям. Онҳо аз Перм ва Қизил омаданд, то ки ба ман оиди хизматгор Висилий Юдинсев, ки ўро ба қарибӣ ба ҳаёс гирифтанд ва дар он айбдор намуданд, ки ў муҳаррири «Муждарасони Ҳақиқат» мебошад, якчанд саволҳо диҳанд. Ман бар зидди хизматгори калӣсо ҳеҷ маълумот додан намехостам ва ўзр пурсида, фаҳмондам, ки панҷ сол дар маҳбасхона мебошам ва оиди ҳодисаҳои дар озодӣ рӯй додаистода кам медонам. Лекин, баъд онҳо ба таҳдид қардан гузаштанд, ки бароям гуфта додан беҳтар аст, ки оё шахсан Юдинсевро медонам ва вақте ки ҳанўз дар озодӣ будам, нақши ў дар фаъолияти калӣсо чӣ гуна буд.

Ман аз додани чунин маълумот даст кашидам ва рӯйрост ба онҳо гуфтам, ки ҳуқуқи ба қорҳои дохилии калӣсо дахлат қарданро надоранд. Майори КАД аз Перм саҳт ба ҳашм омад ва ба дод задан сар қард. Дар охир ў ваъда дод, ки маро аз мулоқот бо ҳамсарам маҳрум менамояд. Маҳз аз ҳамин чиз ман бисёртар метарсидам, зеро Нина рӯзи дигар бояд ба хабаргирӣ меомад. Ман ба иморат бо дили нохоҳам баргаштам. Лекин, ҳуди ҳамон беғох дар тааҷҷуб мондам, зеро маро ба мулоқот бо Нина даъват карданд! Мо хеле хурсандӣ мекардем ва Худовандро қалол медедем!

Дар рӯзи дигар, вақте ки афсари зудамал ба ҳуҷраи мулоқот даромад ва маро дар он ҷо дид, ў ба ҳашм омад.

– Каляшин, ту мулоқот дорӣ? Кӣ ба ту барои мулоқот иҷозат дод?

– Сардори лагер ба руҳсатнома имзо монд, – гуфтам, ман ба ў.

Ў сардори лагерро даъват намуда, гуфт, ки рӯзи гузашта, вақте қоркунони КАД-ро ба стансияи роҳи оҳан мебурд, онҳо ба вай гуфтанд, ки маро аз мулоқот маҳрум намоянд. Аммо, сардор оиди ин дастурҳо ҳеҷ чиз намедонист, Нина бошад, як рӯз пештар омада буд, ҳангоме ки афсари зудамал дар бевақтии шом баргашт. Азбаски, ҳуҷраҳои ҳолӣ мавҷуд буданд, ба мо дарҳол ба мулоқот имконият доданд. Бо марҳамати Худо мо бо Нина мулоқот намудем, бо вучуди он, ки КАД қарори дигар бароварда буд!

Панҷ моҳ пеш аз санаи озодшавиам, майори КАД аз Қизил маро тез-тез даъват мекард. Дар аввал ў доништан мехост, ки баъд аз

озодшавиам дар озодӣ чӣ тавр ҳаёт ба сар бурдан мецоҳам. Ман ҷавоб додам, ки ҳаёти ман ба хизмати Худо бахшида шудааст ва дар калисо, ҳар кореро, ки Худованд ба ман таъин намояд, иҷро мекунам. Баъд вай маро бовар мекунонд, ки дар озодӣ эҳтиёткорона рафтор намоям ва аз ҳама муҳим — ба кори КАД дар калисо ҳалал нарасонам.

Чанд рӯз пеш аз ба охир расидани мӯҳлатам варақаи аз корравиро гирифтам, аммо маъмурияти лагер ҳанӯз саҳт фишори рӯҳӣ мерасонд. Ман дар ҳаяҷон будам. Дар дуо аз Худованд мепурсидам: «Оё, ман дар ҳақиқат баъд аз чанд рӯз ҳамроҳ бо дӯстон, дар хона бо ҳамсарам озод мешуда бошам? Ё ҳамааш чун дафъаи пеш, вақте дар рӯзи озодшавиам маро ба маҳбасхонаи дигар гузаронданд, рӯй медиҳад?»

Шаби охирин дар лагер хобам намебурд. Субҳ дамид ва маҳбусон ба кор рафтанд. То соати даҳ маро ҳанӯз ба қаровулхона ҷеғ назаданд. Маро соати ёздаҳу сӣ дақиқа даъват карданд ва посбонҳо пеш аз он, ки аз дарвозаҳои лагер бароранд, чизҳои маро ҳатто тафтиш накарданд.

Наздикон ва дӯстони маҳбубам маро дар берун интизор буданд! Хоҳараки хурди ман Надя худро ба гарданам партофт. Бародари ҳамсарам Павел давида омад ва баъд ҳама дар атрофам ҷамъ омаданд. Ман озод будам! Панҷу ним соли шиканҷаҳо паси сар шуданд! Аммо, орзуи дили ман тағйир наёфта буд, — ба Худо содиқона хизмат намудан. Бинобар ин, рост дар назди дарвозаҳо, дар ихотаи хонавода ва дӯстонам ба Худованд барои марҳамати Ў нисбати ман дар роҳи навакак паймудаам, миннатдорӣ намудам.

Ман самимона ба ҳамаи онҳое, ки маро ҳамчун масеҳии бандӣ бо дуо, мактубҳо ва шафоатҳо дастгирӣ менамуданд, ташаккур мекуям. Аз шумо миннатдорам, ки ба азобҳои ман барои Масеҳ шарик гардидед. Чуноне, ки Исои Масеҳ гуфт: «Дар зиндон будам, ба дидани Ман омадед». Худованд, ки ба ваъдаҳои Худ амин аст, подоши шуморо садубаҳазор медиҳад.



.....
 Алексейро дар хона ҳамсараш Нина
 ва нахустзодааш ки таваллуд шуд
 ҳангоме ки Алексей дар маҳбасхона
 буд, пешвоз мегирифтанд.



.....
 Даре нагузашта баъд аз озодшавӣ Алексейро барои хизмат
 даст мегузоранд. Нигоҳ накарда ба он ки ўро якчанд бор
 ҷарима андохтанд барои гузаронидани маҷлисҳои хонагии
 дуо, ў маъвизаро давом медиҳад ва ба Ҳудованд самимона
 хизмат мекунад.

Николай Шепел

Ба азияткашӣ омода

Андак пеш аз ҳабси худ (дар соли 1963) дарк намудам, ки мушкилиҳо ва озмоишҳои калон дар пеши ман истодаанд. Ана он чӣ тавр рӯй дод.

Ман шомро бо модари миёнасоли худ, дар хонаи ӯ гузарондам ва вақте ки ба истоғҳои автобус бармегаштам, аз Каломи Худо фикр мекардам ва андаруни худ суруд мехондам. Роҳ дурудароз буд ва дар кӯчаҳои пурбарф ман танҳо будам. Ман бо Худованд вақти хуби муошират доштам, вақте ногаҳон дар фикр суоли Ёро шунидам: «Оё, ту Маро дӯст медорӣ?»

Бо итоаткориҳои чуқур ҷавоб додам: «Бале, Худованд, Ту медонӣ, ки ман Туро дӯст медорам».

Баъд саволи дуюм пайдо шуд: «Оё, барои Ман ба азияткашӣ омода ҳастӣ?»



.....
Дар моҳи январӣ соли 1984 Николай Шепелро (с.с.1938–2011) дар Тбилиси бо ҳамроҳии Питер Петерсон ба ҳабс гирифтанд. Николайро, ки он вақт дар синни 45 буд, ба се соли маҳрумӣ аз озодӣ маҳкум карданд, ин аллакай мӯҳлати дуҷуми вай буд. Ёро дар соли 1987 озод намуданд. Вақтҳои охир онҳо бо ҳамсари худ Екатерина дар қасабаи Хутори умр ба сар мебурданд. Шепелро соҳиби ҳафт фарзанд мебошанд.
.....

«Бале, Худованд, – ҷавоб додам, – ман омодаам».

Дар ин вақт автобус бо моторҳои худ дар пешам вангас зада, фикрҳои маро бурид. Баъд аз чанд рӯз, маҳз дар вақти кор маро ба утоқи роҳбар даъват намуданд. Дар он ҷо милиса бо фармони ҳабс аллакай маро интизор буд.

Аз замоне, ки ба ҳучраи маҳбасхона даромадам, имконияти дар бораи Масеҳ шаҳодат доданро пайдо кардам. Маҳбусони дигар дар атрофи ман зуд ҷамъ омаданд ва ба савол додан сар карданд: «Ту кӣ ҳастӣ? Барои чӣ туро ҳабс карданд?» Ман ба онҳо гуфтам, ки масеҳӣ ҳастам ва маро барои маъвизаи Инҷил ҳабс намуданд.

Нихоят, бо маҳбусони дигар хуб созиш кардам, ҳарчанд дар аввал онҳо нисбати ман андаке муомилаи дурушт доштанд. Аз рӯзи аввал сар карда, дар ҳучра ба худ қоида гузоштам, ҳамин ки занги бегоҳӣ садо медод ва бандиён хоб мерафтанд, ман дар назди тахтакати худ барои дуо ба зону менишастам. Аммо, якчанд ҳамҳучраам кӯшиш карданд, то ки ба ман ҳалал расонанд. Вақте дар шони аввал дуо мегуфтам, касе ба болои сарам китобро гузошт. Ҳамаи онҳо интизор буданд, ки чӣ тавр эътино мекунам, аммо ман ба китоб аҳамият надодам ва дуо қаранро давом медодам. Вақте ки дуоро ба охир расондам, китобро аз сарам гирифтам, онро ба рӯи миз гузоштам, хоб рафтам. Дар шони навбатӣ онҳо фикри дигар пайдо карданд. Онҳо дар давоми рӯз салибҳои хурдак месохтанд. Вақте ман дуо мегуфтам, онҳо онро ба дастонам гузоштанд. Ман аз нав эътино накардам. Дуоро ба охир расонда, салибчаро ба рӯи миз гузоштам ва хоб рафтам. Дар шони сеюм онҳо ба сарам ҷойпӯшро партофтанд. Ман дуо гуфтандро давом медодам ва вақте ки анҷом додам, он вақт ҷойпӯшро аз сарам гирифтам ва дар тахтакат дароз кашидам.

Ман танҳо баъд аз бист сол самари шаҳодати масеҳии худро дар он ҳучраи тафтишотӣ дидам. Боре, бегоҳӣ, вақте ки аллакай дар хона будам, тақ-тақи тирезаро шунидам.

– Дар он ҷо кист? – пурсидам, ман.

– Николай, дарро кушо! – овози касеро шунидам ва ҳарчанд ўро нашинохтам, аммо дарро кушодам, дар он ҷо бошад, Виктор меистод, ки бист сол пеш якҷоя бо ман дар он ҳучра буд!

– Ман бояд бо ту гуфтугӯ кунам, – гуфт ў. Ман ўро ба даромада нишастан, тақлиф намудам.

– Ҳаёти ман пурра шикаст хӯрд, – оғоз намуд ӯ, – ва имрӯз ниҳоят қарор кардам, ки бо он ягон чиз кунам. Ман қарор кардам, ки мошинаро ба қор дарорам, онро ниҳоят дараҷа саҳт давонам ва ба дарахт бархӯрам. Лекин, дертар ногаҳон туро ба ёд овардам. Ман ба хотир овардам, ки чӣ тавр ту дар он ҳучра дуо мегуфти. Бинобар ин, қарор намудам, ки аввал ба назди ту меоям, баъд, – ҳар чизе, ки шавад.

Мо бо Виктор то субҳидам сӯҳбат мекардем ва вакте ки вай мерафт, ман ба ӯ Инчилро тӯҳфа намудам. Даре нагузашта, ӯ ва ҳамсараш ба Масеҳ рӯ оварданд ва ба калисо ҳамроҳ шуданд. Роҳҳои Худованд аҷоиб мебошанд!

Баъд аз ҳабси аввали худ ва рӯзҳои зиёди дар ҳучраи тафтишот гузаронда, ниҳоят муруфияи ман оғоз ёфт. Ман ва боз ду имондори дигарро (воиз ва ҷавондухтари масеҳиро) якҷоя маҳкум карданд. Ба ман ҳукми аз ҳама бадтаринро доданд – се соли маҳбас, ҷамъ ду соли лагери меҳнатӣ дар тартиботи саҳт ва илова бар ин панҷ соли бадағға бо мусодиран молу мулк.

Вақте ки ман ва боз як бародари дигарро ба маҳбасхонаи Харков роҳӣ мекарданд, ман фаҳмидам, ки моро ҷиноятқорони аз ҳама ашаддӣ меҳисобанд. Посбонон моро дар қатора аз дигар маҳбусон ба вағони алоҳида ҷудо карданд ва аз паси мо назорат мекарданд.

То ба Харков расидан, ман фикр мекардам, ки аллакай бо маҳбасхона шинос ҳастам, зеро муддати дароз дар ҳучраи тафтишотӣ қарор доштам. Лекин, вақте ин маконро дидам – бетон, оҳан ва торики – ман гуфтам: «Оҳ, Худованд, оё дар чунин макон зинда мондан мумкин аст?» Аммо, баъд аз якуним соли дар он ҷо истодан, ман ба Худо ба он чизе, ки ӯ маро таълим дод, – яъне дар ҳар ҷой зинда мондан мумкин аст, агар Худо бо ту бошад, миннатдорӣ мекардам.

Ман аллакай медонистам, ки дар маҳбасхона яке аз ҷизҳои хеле дилгиркунанда равшании баланд мебошад, ки бисту чор соат дар як шабонарӯз даргирон аст ва ҳамеша чашмҳоро месӯзонанд. Лекин, қор дар маҳбасхонаи Харков дарди хосияти дигар доштаро зам намуд. Мо бо моддаҳои кимиёвӣ қор мекардем ва бо моддаҳои сӯзонанда, ки дастони моро месӯзонданд, сарукор доштан лозим меомад. Ин қори пуразоб буд ва аз он раҳо шудан имконнопазир буд. Лекин, Худованд дар ҷавоби дуоҳои калисо маро аз он озод намуд.

Ба сардори лагер мурратиби ҳуччатҳо лозим буд ва ӯ аз миёни маҳбусон номзади мувофиқро мечуст. Вақте касе ба ӯ гуфт, ки ман бо кори муҳаррирӣ шинос ҳастам, вай маро барои гуфтугӯ даъват намуд. Ӯ маро дар идора ба кор таъин намуд ва ин алтернативаи олиҷаноб буд. Ман дар ҳучраи тоза дар рӯи миз нақшаҳо мекашидам ва баъзан дар вақти корӣ ба ман иҷозат медоданд, ки барои ҳавои тоза гирифтани, ба берун бароям. Дар маҳбасхонаи маҳкам ҳавои тоза аз ҳӯрок дида, бештар қадрдонӣ мегардад. Ин аз Худо баракати махсус буд! Аммо, баракати боз ҳам зиёдтар он буд, ки баъд аз ҳаҷдаҳ моҳи дар маҳбасхона истодан, маро сафед карданд. Ман танҳо қисми мӯҳлати худро паси сар намудам! Вале, ин охири низоъи ман бо ҳокимияти атеистӣ набуд.

То соли 1984 калисои мо аз тарафи ҳокимият таҳти фишори афзоянда қарор дошт, ки ба қайд шудан, моро маҷбур мекарданд. Лекин, азбаски шартҳои қайдкунӣ номақбул буданд, мо якдиллона барои қайд накардан овоз додем. Баъд ҳокимият шахсан ба ман ҳамчун ба шӯбони калисо фишор меовард. Масалан, дар ҷои кор дар шӯъбаи ман маҷлис гузаронданд, дар вақти он чанд нафар, ки аз тарафи ҳокимият дастур дода шуда буданд, аз ҷо хеста ба масеҳиён тӯхмат мекарданд. Шарҳи онҳо он қадар беасос буд, ки нишаста гӯш кардани он таассуфовар буд. Ниҳоят, барои ҷавоб додан, ба ман ҳафт дақиқа доданд. Ман вазъиятро ба ҳамкоронам фаҳмондани шудам, аммо дар давоми ҳафт дақиқа бисёр гуфта намешавад.

Ҳамин ки вақтам тамои шуд, чанд нафар гуфтанд: «Бигзор вай давом диҳад. Ба ӯ боз ҳафт дақиқа диҳед». Вақте ки ҳафт дақиқаи дигар тамои шуд, ҳамкоронам аз нав талаб намуданд, ки суҳбати набурида, барои давом додан ба ман иҷозат диҳанд. Вақти маро боз дарозтар карданд ва ман пурра фаҳмонда тавонистам, ки барои ҷи ҳамчун масеҳӣ он шартҳои давлатро, ки ба Каломи Худо муҳолифат мекунанд, иҷро карда наметавонам. Ҳама бодикқат гӯш мекарданд. Бо вучуди ин, вақте ки ба охир расондам, намоёндаи Шӯъбаи расму оини динӣ аз ҷо хест ва масеҳиёро нафратангезона ва бардурӯғ айбдор менамуд. Дартар ҳама овоз доданд, ки оё, ман қонунро вайрон кардам. Аммо, овоздиҳиро ғайриқонунӣ гузаронданд: ҳеҷ кас ҳамин тавр ҷамъбасти намунам, ки чанд нафар «зид» баромаданд ва чанд нафар «худдорӣ» карданд. Баъд аз маҷлис бисёр ҳамкоронам дастамро

мефишурданд ва мегуфтанд: «Ба он чизе, ки бовар мекунӣ, риюя кун. Ба ҳеҷ кас иҷозат надех, ки ақидаҳои туро тағйир диҳанд».

Баъд аз он маҷлис боварӣ доштам, ки маро аз нав ба ҳабс мегиранд. Ман инро бо ҳамсарам муҳокима намудам. Ў бароям дилгармии аҷиб буд. Ў пурра маро дастгирӣ намуд ва гуфт, ки ба ҳамааш тайёр аст. Ман оромии ботиниро ҳис мекардам, аз Худованд дилпур будам, дастгирӣ хонаводаам маро баумед намуд.

Худованд ба ман имконият дод, ки дар озодӣ зиёдтар кор кунам. Дертар, вақте ки аз маҷлиси шӯбонҳо бармегаштам, дар стансияи роҳи оҳан маро ба ҳабс гирифтанд. Маро ба маҳбасхонаи Черкасский бурданд ва тамоми роҳ ба он ҷо, ман бо милисаҳо дар бораи Исои Масаҳ гап мезадам. Онҳо ҳатто, ба дастонам кишан наандоختанд!

Ҳангоми тафтишот дар маҳбасхона қарор дошта, фаҳмидам, ки ду хизматгори дигар аз калисои мо – воиз Александр Павленко ва роҳбари мусиқӣ Анатолий Ивашенко – дарҳол, баъд аз ман ба ҳабс гирифта шуданд ва моро якҷоя ҳукм мекунанд. Ин хабарҳои аламовар буданд. Ин маънои онро дошт, ки дар калисо хизматгор намонда буд. Дар маҳбасхона ман ду дӯсти худро надидам, вале ба додгоҳ моро дар як мошин оварданд ва мо тавонистем, ки якҷоя дуо кунем.

Мурофия дар заводе, ки ман кор мекардам, мегузашт. Коркунон ва дӯстони масеҳии зиёд омада буданд. Дар «толори додгоҳ» мо ҳар се дар бораи Худо шаҳодат меодем ва дар ақидаҳои масеҳии худ устувор меистодем. Маро ба се соли маҳбас маҳкум карданд, ба ду хизматгори дигар бошад, дуonium соли доданд.

Баъд аз хондани ҳукмнома дӯстонамон ба мо гулҳо мепартофтанд ва фарёд мезаданд: «Далер бошед! Мо барои шумо дуо мегӯем!» Посбонҳо гулҳоро аз мо кашида гирифтанд, аммо чунин изхори муҳаббат моро хеле рӯҳбаланд намуд. Ҳангоми бозгашт ба маҳбасхона, мо бори охир якҷоя дуо кардем ва видоҳ намудем. Посбонҳо ҷӣ хеле, ки гумон мекардем, дар маҳбасхона моро аз ҳам ҷудо карданд.

Маро ба лагери Черкасси дар қарибии хонаам фиристоданд. Якчанд масеҳӣ дар он ҷо пештар аллакай мӯҳлатҳои худро гузаронда буданд, бинобар ин, вақте маҳбусони дигар фаҳмиданд, ки масеҳӣ ҳастам, онҳо гуфтанд: «Мо шумо баринҳоро медонем! Онҳо одамони хуб ҳастанд – бозғитмод, хайрхоҳ. Онҳо ҳамеша рост мегӯянд ва ба ҳамдигар кӯмак мекунанд». Дар рӯзи аввали ба лагер омаданам,

шунидани шаҳодат дар бораи масеҳиён –баракати махсус гардид. Ин суҳанҳо инчунин дарси хуб буданд, ки бояд ҳамеша тавре зиндагӣ кунем, то ки нури Масеҳ ба ҳама намоён гардад.

Дертар, дар лагер ман ду масеҳии дигарро вохӯрдм – ин вохӯрии хурсандибахш буд.

Ба қафо нигариста, ман мӯҳлати маҳбусии худро дар Черкасси ба се марҳила тақсим мекунам. Марҳилаи аввал марҳилаи дуоҳои пурҷӯшу хурӯш оиди он буданд, ки Худо шаҳодатҳои моро дар лагер истифода намояд, то ки Ӯ дар миёни маҳбусон бедоршавии рӯҳониро ба вучуд орад ва солҳои мо дар шиканҷаҳо беҳуда набошанд. Вақте барои сӯҳбат воমেҳӯрдем, мо ҳамеша ба якдигар ёдрас менамудем, ки Худо моро на барои гузарондани мӯҳлатҳои худ ба ин ҷо овардааст, балки ба Ӯ хизмат кунем ва барои малакути Ӯ ҷонҳоро ба даст орем. Бинобар ин, аввал мо барои файзи Худо дуо мегуфтем. Марҳилаи дуюм вақти ҷавобҳо ба дуоҳо буд, ки дар он самари зиёдро дидем. Марҳилаи сеюм бошад, ба мо озмоишҳои саҳт овард, лекин, ҳатто дар он вақт мо аз Худованд файзи хоса медидем.

Марҳилаи аввал тақрибан як сол давом кард. Ман чун барқӣ аз рӯи даъват кор мекардам. Дар хоначаи хурдак ман танҳо кор мекардам ва маро танҳо ҳамон вақт даъват менамуданд, ки феврал чизеро таъмир кардан лозим буд. Баъзан ман дар басти шабона кор мекардам ва соатҳои оромро дар дуо ва хондани Инҷили хурдак, ки бо худ дошам, мегузарондам. Баъд аз як сол маро ба кори дигар гузаронданд, ки дар он ҷо ҳамеша дар ихотаи одамон будам, аммо ба шарофати ин тағйирёбии ман бисёр имкониятҳои хубро ба даст овардам, то ки бо дигарон дар бораи Худованд сӯҳбат намоям.

Ман ва ду масеҳии дигар қарор кардем, ки ҳарчанд шумораи мо кам аст, вале худро калисои лагер меҳисобем. Ҳар кадоми мо ба худ хизматро мувофиқи бахшоишҳо ва қобилиятҳои худ гирифтем. Масалан, як бародар барои кори талаботи моддӣ ҷавобгӯ буд. Ҳар се посилкаҳои озукавории худро, ки мегирифтем, тақсим менамудем, то ки ҳеҷ кас мӯҳтоҷи нақашад. Ба ин хизмат мо инчунин маҳбусонро ҳамроҳ намудем, ки ба масеҳият ҳавас доштанд. Бародари дуюм барои башорати Инҷил ҷавобгӯ буд, зеро Худованд ба вай ин бахшоишро ато намуд. Ӯ бо касе, ки бошад, дар кучое, ки бошад, гап сар карда метавонист. Вазифаи ман панду насихат кардани маҳбусоне буд, ки



Хонаводаи Николай мактуби ўро, ки аз маҳбасхона гирифтанд, мехонанд.

ба Худованд рӯ оварда буданд ва оиди Каломи Худо ва асосҳои ҳаёти масеҳӣ зиёдтар доништан мехостанд.

Ман аз он хурсандӣ мекардам, ки иродаи Худоро дар ҳаёти худ меидам, охир вақте ки дар озодӣ дар калисо хизмат мекардам, Худо маро маҳз ба чунин хизмат дар маҳбасхона омода намуд. Яке аз масеҳиёни нав, Василий, ҳар рӯз баъд аз кор маро интизор мешуд ва ҳамеша мегуфт: «Биё, каме сӯҳбат кунем». Дартар ман диққат додам, ки ӯ аз имони худ ба дигарон нақл мекунад. Дидани он, ки масеҳиёи нав ба Худованд хизмат карданро сар кардааст, хеле хурсандибахш буд.

Албатта, ҳама имондорони нав аз тарафи роҳбарияти лагер озмоишҳо ва фишорҳои калонро аз сар мегузаронданд. Яке аз онҳо, Коля, баъд аз гуфтугӯи худ чунин озмоишро аз сар гузаронд, ки ба беморхонаи лагер афтид. То имрӯз ман намедонам, ки бо вай чӣ рӯй дод, ё ин ки ӯ дар кучо аст.

Мо қарор кардем, ки дар лагер ҳеҷ касро аз масеҳиёни нав таъмид надиҳем. Ба ҷои ин, мо ба онҳо номҳо ва суроғаҳои имондоронро дар зодгоҳи худӣ онҳо додем ва тавсия намудем, ки онҳоро дар калисоҳои маҳаллӣ таъмид диҳанд.

Ҳангоми марҳилаи сеюми маҳбусии худ, коркунони КАД ба лагер меомаданд, то ин ки бо ман гуфтугӯ кунанд. Онҳо ба ман имтиёзҳои зиёдро пешниҳод менамуданд ва ҳатто озодшавии пеш аз мӯҳлатро, агар ба ахборотдиҳандаи онҳо шудан, розӣ шавам. Баъд аз он, ки ман рад намудам, маъмурияти лагер маро беҳол мекард. Онҳо бардурӯғ маро дар вайрон кардани қоидаҳои лагер айбдор намуданд. Боре, бо либоси кории ман чизе «нодуруст» буд; дафъаи дигар ба назари онҳо чунин намуд, ки мӯи сарам мувофиқи қоида нест. Дертар, 27 декабр, ҳамсарам ва ҳафт фарзандонам барои дидани ман ба лагер омаданд. Онҳо дар идора аз қайд гузаштанд ва мулоқот тасдиқ шуда буд, аммо он рӯз посбонҳо ба иморати ман барои кофтуков омаданд ва аз ҷилди болиштам бисту панҷ сӯм «ёфтанд».

«Нигоҳ кунед, — гуфт посбон, — Шепел пулҳоро пинҳон мекунад!»

Маро рост ба утоқи сардори лагер бурданд ва бо ҳафт рӯзи дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ истодан, чазо доданд.

— Лекин, аз рӯи ҷадвал ман бояд мулоқот дошта бошам ва ҳамсарам бо фарзандонам аллакай дар ҳамин ҷоянд, — эътироз кардам, ман.

— Хайр, дар ин сурат, ба мо лозим меояд, ки ба ҳамсари Шумо бигӯем, то ки дигар ба шумо пинҳонӣ пул надихад, — ҷавоб дод, сардори лагер.

Албатта, ин сохтакории мутлақ буд, зеро ҳама мефаҳмиданд, ки пулҳоро ба ҷилди болиштам пинҳонӣ монданд.

— Аммо, ман бемор ҳастам, — гуфтам ман, — маро аз авҷгирии захм табобат мекунанд. Чӣ тавр шумо маро дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ ҷо мекунед?

Сардор сардухтури беморхонаро ҷеғ зад, то ин ки ӯ варақаи маро биёрад.

— Оё, аҳволи Шепел имконият медиҳад, ки ӯро дар ҳуҷраи ҷудогонаи ҷаримаӣ ҷо кунем?

Духтур ҷавоб дод, ки мумкин аст, бинобар ин маро ба он ҷо раван карданд. Ин барои ман озмоиши саҳт буд. Ҳатто тасвир кардан мушкул аст, ки чӣ тавр саҳт ман меҳостам, хонаводаи худро бубинам! Ман қариб тамоми ҳафт рӯзро дар рӯза гузарондам. Лекин, ҳатто дар вақти маҳбусии танҳой Худованд ба ман файзи ногаҳонӣ фиристод. Дар ҳуҷраи ман боз як маҳбусро ҷо карданд. Вақте ки мо сӯҳбатро сар кардем, ӯ аз ҳаёти худ ба ман нақл намуд. Дар ҷавоб ман ба ӯ

дар бораи Масеҳ ва наҷот гап задам. Дертар, дар арафаи Соли Нав ин одам аз ман пурсид: «Чӣ тавр инсон масеҳӣ мешавад? Барои наҷот ёфтан, чӣ кор кунам?» Мо якҷоя дуо кардем ва ӯ аз Худо хоҳиш намуд, ки гуноҳхояшро биомурзад.

Тассавур кунед, чӣ гуна шодӣ буд! Дертар, ин одам ба ман иқрор шуд, ки маҳз ҳамон шом вай нияти худкушӣ карданро дошт. Ӯ ду метр бандро, ки дар ҷойгаҳаш пинҳон карда буд, баровард. Ман ҳайрон шудам, ки барои чӣ посбонҳо онро кофта наёфтанд – охир онҳо ҳамеша ҳама чизро бодикқат тафтиш мекунанд. Шайтон ҳама корро мекард, то боварӣ дошта бошад, ки ҷон абадан дар ихтиёри вай мемонад. Вале Худо ғалаба кард ва ба ин мард наҷот ва ҳаёти ҷовидонӣ дод.

Баъди дар ҳучраи ҷудогонаи ҷаримавай истодан, ман саҳт бемор шудам ва маро муваққатан дар беморхонаи лагер ҷо намуданд. Аммо, дар ҳашт моҳи минбаъда ман иллати ҷиддии дил доштам. Дили ман ба таври бояд кор кардан намехост ва боварӣ доштам, ки зиёд умр намебинам, то ки аз нав хонаводаи худ ва дӯстонамро бубинам. Ба ман муяссар шуд, ки ба ҳамсарам мактубчаро бо ояте аз Китоби Муқаддас фиристам, ки дар он гуфта мешуд: «Онҳое, ки барои мамот гирифта шудаанд, халос кун...» (Масалҳо 24:11).

Чанд моҳ пеш аз тамом шудани мӯҳлатам шароити зиндагиам хеле беҳтар шуд. Кормандони тиб ба ман хуб нигоҳубин мекарданд. Сипас, сардори лагер маро ба утоқи худ даъват намуд.

– Ба ҳамсари худ нависед, – гуфт ӯ – ва гӯед, ки шароити шумо акнун беҳтар шудааст. Ба вай гӯед, ки дигар ҳеҷ кас дархост наनावисад. Дар акси ҳол, ба мо лозим меояд, ки тамоми вақти худро бо навиштани ҷавобҳо ба мактубҳои, ки бо дархостҳо барои шумо меоянд, гузаронем.

Ба шарофати ин фаҳмидам, ки барои халқи Худо, ки дар шиканҷаҳо мебошанд, дуо карда, шафоат намудан чӣ қадар муҳим аст. Ин хизмати дилсӯзи ва имдоди ҳайратангез мебошад. Ман хеле зиндадил гардидам, вақте фаҳмидам, ки дӯстони зиёд ба доди ман ҷавоб доданд. Худоро шукр!

Ҳангоми дар лагер будан, боз як бори вазнин бар ман ҳукмрон шуд. Додгоҳ қарор намуд, ки моро бо ҳамсарам аз ҳукуқи падару модар маҳрум месозад ва фарзандони хурди моро бинобар сабаби он, ки онҳоро ба итояткорӣ ба Худо таълим меодем, кашида мегирад. Дилбардории калонтарин барои ман дар ин давра фаҳмиши он буд,

ки Худо ҳамаашро дар дасти Худ нигоҳ медорад ва Ӯ ҳеҷ гоҳ ба мо аз қувва зиёд озмоиш намедихад. Ман инчунин медонистам, ки ҳамсарам дар пайравӣ намудан ба Худованд то чӣ андоза қавӣ ва устувор аст, ин ҳам маро тасалло меод.

Дар он солҳо ман ҳамеша аз Забур 70:5 «Зеро ки Ту умеди ман ҳастӣ, эй Худованд Худо! Аз хурдсолиам пушту паноҳи ман ҳастӣ» фикр мекардам. Ман медонистам, ҳар касе ки дар ҳама чиз ҳамеша ба Худованд умед мебандад, шарманда нахоҳад шуд.

Рӯзи озодшавиам наздик мешуд. Дар лагер ҳамеша бо дигарон пешаки хайрухӯш мекунам. Ман бо навимонон сӯҳбатҳои ниҳой гузарондам. Онҳо яққоя бо ман шодӣ мекарданд, ки ба қарибӣ дар хона бо аҳли хонаводаам мешавам, аммо баъзеҳо мегуфтанд: «Шумо ҳоло ба мо дар ин ҷо лозим ҳастед. Дар ин бора гуфтан мушкил аст, вале мо мехоҳем, ки шумо боз чанд муддати дигар монед».

Дар рӯзи охири ман ба идораи лагер, барои гирифтани ҳуҷҷатҳои рафтам. Сардори лагер дар он ҷо буд. Бо вучуди ҳама бадие, ки ҳангоми дар лагер будан, ба ман карда буд, гуфтам:

– Сардор, ба ҳамааш ташаккур.

– Чӣ? – ҳайрон, ҷавоб дод, ӯ. – Барои чӣ ба ман ташаккур мегуед?

– Барои ҳамааш, – ҷавоб додам, ман ва албатта, вай медонист, ки ман чиро дар назар доштам.

Ман медонистам, ки агар каме ҳам вичдони ӯ монда бошад, вай дар ин бора фикр мекунад. Сипас, ба берун баромадам, дар он ҷо бӯрон шиддат мегирифт.

Лекин, айнан пеш аз рафтанам, маро ногаҳон гашта ба идора ҷеғ заданд.

– Шумо дар ин ҷо се сол будед, – гуфт, сардори лагер – ва ягон аломати ислоҳшавиро нишон надодед. Бинобар ин, як сол дар мӯҳлати озмоиш қарор мегирид.

Одатан, шахсро оиди мӯҳлати озмоиш муддатҳо пеш аз озодшавӣ хабардор мекунам, лекин дар ин бора ба ман ҳамагӣ даҳ дақиқа пеш аз дарвоза баромадан, гуфтанд.

– Барои мӯҳлати озмоиш ташаккур, – гуфтам, ман ба сардори лагер.

Ҷавоби ман ӯро дар ҳолати ногувор гузошт.

– Шумо чиро дар назар доред? – пурсид ӯ. – Шумо гумон доред, ки ин фикри ман аст?



.....
 Дар ибодати хонагии серодам Николай Худоро барои садоқат ва
 марҳамати Ё чалол медиҳад.



.....
 Дар баҳори соли 1988, Николай Шепел дар ҷамъомади ҷавонони масеҳӣ
 воизи машҳур буд.

Вақте ки вай инро гуфт, ман фаҳмидам, ки ӯ танҳо фармони дигар
 касонро иҷро мекунад.

Ман аз нав ба сармо баргаштам.

Бо сабаби бӯрони шадид он рӯз дӯстонам, барои пешвоз гирифтани
 ман то лагер омада натавонистанд, ҳамин тавр то стансияи роҳи оҳан
 рафта расидан, бароям хеле мушкил буд. Лекин, дар он ҷо, ман ниҳоят

ҳамсари худ ва дӯстонамро дидам, ки ба лагер мерафтанд. Онҳо маро ба хона бурданд, ки дар он ҷо фарзандонам коғази калонро бо суханони: «Хуш омадед ба хона, падари азиз!» овехта буданд. Дӯстони зиёд барои табрики ман ба хонаамон омада буданд, бинобар ин, пеш аз он, ки либоси кориамро иваз намоям, мо якбора ибодат гузарондем, то ки ба Худо изҳори миннатдорӣ кунем.

Акнун, ба ҳаёти худ назар андохта, ман гуфта метавонам, ки Худо марҳамат ва муҳаббати Худо дар бисёр ҳолатҳо — ҳатто дар ҳолатҳои аз ҳама мушкилтарин нишон меод. Ҳар як масеҳӣ ба озмоишҳо рӯ ба рӯ мешавад, аммо вақте ки одами порсо ба Худованд содиқ мемонад, он гоҳ Худо файз мефиристад. Муҳим дар хотир дошта бошем: вақте ки масеҳӣ вафодор аст, Худо ҷалол меёбад. Ў озмоишҳо ва таҷрибаи мушкили моро истифода мебарад, то ки исми Ў барои бисёр касон маълум гардад.



.....
 Кӯдакон дар ибодатҳо иштироки муҳим ва фаъолона доранд. Ин
 шаҳодати он аст, ки имон ба Исои Масеҳ аз насл ба насл мегузарад,
 сарфи назар аз он, ки ин давлати шӯравиро ба ғзаб меорад.







.....
Лагери маҳбасхонаи шӯравӣ.
.....

.....
Маҳбусон дар Омск, Сибир. Михаил
Хорев дар ин ҷо, дар ҳуҷраи
ҷудогонаи ҷаримагии «африқой»
ба шиканчаҳо мубтало шуд.
.....



.....
Дар саҳифаи ҳамсоя:

Милицаи шӯравӣ дар назди ҷойи
гузаронидани ибодат.
.....

Милица ибодати хонагири мебурад.
.....

Дӯстон дар назди даромадгоҳи
толори додгоҳ, ки дар он ҷо
ба масеҳӣ ҳукм мебароранд,
мунтазиранд.
.....

Маҳбусон дар Омск, Сибир. Михаил
Хорев дар ин ҷо, дар ҳуҷраи
ҷудогонаи ҷаримагии «африқой» ба
шиканчаҳо мубтало шуд.
.....



.....
Масеҳии бандӣ дар паси панҷара.
.....

Замима ба тарҷумаи ҳол

Артюшенко Борис (1920–1984). Аслан аз Курск. Шубон Артюшенко се мӯхлатро дар шиканчаҳо гузарондааст. Пас аз чор моҳи ҳабси чоруми худ барои маъвиза, ӯ дар мизи ҷарроҳии беморхонаи маҳбасхона ғавтид. Ташхиси расмӣ – захми сӯрохшудаи рӯдаи дувоздаҳангушта.

Балатский Анатолий. Дар соли 1939 таваллуд шудааст. Аслан аз Ворошиловград мебошад. Номи ҳамсараш – Галина. Ӯ се мӯхлатро дар шиканчаҳо гузарондааст.

Батури́н Николай (1927–1988). Номи ҳамсараш – Валентина. Соҳиби ҳафт фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Шаҳти. Шубон Батури́н шаш мӯхлатро дар маҳбасхона барои хизмати воизӣ ва котиби Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷили гузарондааст. Бақте ғажид, ки барои вай парвандаи ҳафтумро оғоз мекунамд, ба хизмати пинҳонӣ гузашт ва дар ШКМБИ (Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷили) пинҳонӣ хизмат мекард. Аз шиддати дил, дар хона дар танҳой вафот намуд.

Библенко Иван (1928–1975). Номи ҳамсараш – Таиса. Зодгоҳаш Кривой Рог. Як мӯхлатро гузарондааст.

Бойко Николай (1922–2003). Номи ҳамсараш – Валентина. Ҳафт фарзанд (дар аввал ҳашт фарзанд буд, вале як фарзандашон вафот намуд). Аввал дар Одесса хизматгор буд. Шубон Бойко муввақатан дар бадарға, дар деҳаи Аян, вилояти Хабаровск зиндагӣ мекард. Дар лагери меҳнати нисбати ӯ хеле бераҳмона муносибат мекарданд. Дар аввали мӯҳлати охиринаи (сеюм) худ маъмурият гуфт: «Дар ин ҷо ту ба Худо бовар намекуни. Мо туро шикаст медиҳем. Агар шикаст надихем, пас нобуд мекунем!» Дар натиҷаи кӯшишҳои онҳо

ӯ моҳхоро дар хучраҳои ҷудогонаи ҷаримаӣ гузаронд. Аз иллати дил ва фалаҷи қисмӣ азият мекашид.

Бублик Сергей. Соли 1957 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Людмила. Зодгоҳаш Ростови лаби Дон. Барои чопи Китобҳои Муқаддас се солро дар маҳбасхона гузарондааст.

Бистрова Тамара. Соли 1949 таваллуд шудааст. Бешавҳар, модараш вафот намудааст. Зодгоҳаш Нарви. Ин зан барои чор Китоби Муқаддас се солро дар маҳбасхона гузарондааст.

Вилчинская Галина. Соли 1958 таваллуд шудааст. Падару модари Галина (Зинаида ва Владимир) дар Брест зиндагӣ мекунанд, аммо вай ба Иван Шаповала ба шавҳар баромад ва ҳоло дар Новокузнецк зиндагӣ дорад. Ӯ барои таълим додани Китоби Муқаддас ба бачаҳо дар лагери тобистона, ду муҳлатро гузарондааст.

Винс Лидия Михайловна (1970–1985). Ҳамсари мубаллиғи амрикоӣ Петр Винс ва модари Георгий Винс. Як муҳлатро дар синни 63 бо сабаби он, ки дар Шӯрои хешовандони бандиён қор мекард, гузарондааст. Ӯ ба писари худ дар бадарға ба Амрико ҳамроҳ шуд ва дар он ҷо барои масеҳиёни шӯравӣ меҳнат карданро, то марги худ давом меод.

Власенко Владимир. Соли 1954 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Людмила. Соҳиби ду фарзанд. Зодгоҳаш – Николаев. Як муҳлатро аз сар гузарондааст.

Горянин Михаил. Соли 1951 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Вера. Зодгоҳаш Тихоретск. Соҳиби шаш фарзанд. Як муҳлатро аз сар гузарондааст.

Дидняк Мария. Соли 1933 таваллуд шудааст. Номи шавҳараш – Василий (ӯ масеҳӣ набуд). Соҳиби ду фарзанд. Зодгоҳаш Николаев. Як муҳлатро аз сар гузарондааст.

Зайтсева Лариса. Соли 1951 таваллуд шудааст. Номи модараш – Анастасия. Зодгоҳаш Ростови лаби Дон. Ду мӯхлатро барои кори худ дар гурӯҳи нашриёт, ки Китоби Муқаддасро чоп мекард, гузарондааст.

Зинченко Павел. Соли 1952 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Татьяна. Соҳиби чор фарзанд. Зодгоҳаш – шаҳри Харьков. Як мӯхлатро дар маҳбасхона гузарондааст.

Ивашенко Анатолий. Соли 1952 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Надежда. Соҳиби чор фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Черкасси. Ӯ писари шӯбон Яков Ивашенко мебошад, ки дар бадарға буд. Як мӯхлатро барои хизмати сарвари ҷавонон ва роҳбари мусиқии калисои худ гузарондааст.

Классен Рудолф. Соли 1931 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Талита. Зодгоҳаш Қарағанда мебошад, ки дар он ҷо шӯбон Классен хизматашро мебурд. Се мӯхлатро аз сар гузарондааст. Баъд аз озодшавии воясини худ ба калисояш гуфт: «Барои мо, ҳамчун масеҳиён, – дучор шудан ба таънаю мусибатҳо на танҳо барои шаҳодати худи мо, балки инчунин дастгирии дигарон, ки онҳоро ба хотири Масеҳ таъқиб мекунанд, имтиёз мебошад».

Кругових Александр. Соли 1946 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Тамара. Соҳиби панҷ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Макеевка. Як мӯхлатро гузарондааст.

Кручинин Николай. Соли 1943 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Людмила. Соҳиби ҳафт фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Дедовск, музофоти Маскав. Ду мӯхлатро гузарондааст.

Крючков Геннадий (1926–2007). Раиси ШКМБИ (Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инчили). Номи ҳамсараш – Лидия. Соҳиби нӯҳ фарзанд. Хонаводаи Крючков дар Тула зиндагӣ мекард ва хонаи онҳо муддати дурудароз таҳти назорат қарор дошт. Аз соли 1970 шӯбон Крючков маҷбур буд, ки дур аз хонаводааш зиндагӣ

карда, хизмати пинҳонкорона барад ва аз КАД пинҳон шавад. Ӯ як мӯҳлатро аз соли 1966 то соли 1969 гузарондааст.

Миняков Дмитрий (1921–2012). Соҳиби панҷ фарзанд. Ҳамсари аввали Дмитрий, Антонина, соли 1980 вафот намуд, вақте ки ӯ хизмати масеҳиро пинҳонкорона мебурд. Номи ҳамсари дуюми ӯ – Ксения. Дмитрий бинобар он, ки воиз ва хизматгори ШКМБИ (Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷили) буд, се мӯҳлатро гузарондааст. Пеш аз ҳабси вопасини худ дар соли 1981 ӯ навиштааст: «То вақте ки Худо ба мо ҳаёт медиҳад, мо дар ҳақиқат меистем. Орзуи ягонаи мо – ба Ӯ содиқ мондан аст».

Михин Василий. Соли 1933 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Татьяна. Соҳиби нӯҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Орчоникидзе (ҳоло Владикавказ). Як мӯҳлатро гузарондааст.

Моисеев Иван (1952–1972). Баъд аз он, ки Ваняро ба армияи Советӣ даъват намуданд (қисми ҳарбии 71 – 96 – 8), ба ӯ доим таҳдид мекарданд, ўро заиф мегардонданд ва барои ақидаҳои масеҳӣ ҷазо медоданд. Дар синни 20 солагӣ ҳарбиён ўро бераҳмона шиканча медоданд ва дар баҳри Азов дар назди Керчи гарқ намуданд. Қиссаи садоқатмандии ӯ ба Масеҳ чандинкарата нақл карда мешуд ва дар тамоми ҷаҳон нашр мегардид.

Моша Виктор (1935–2012). Номи ҳамсараш – Нина. Зодгоҳаш шаҳри Дергачи. Виктор хизматгори фаъол буд, ба туфайли маъвизаҳои боғайраташ ўро ҳам кӯдакон ва ҳам ҷавонон дӯст медоштанд. Барои хизмати худ ӯ чор мӯҳлатро дар маҳбасхона гузарондааст.

Никитков Александр. Соли 1934 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Зинаида. Соҳиби шаш фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Рязан. Ду мӯҳлатро паси сар намуд, хангоми ҳабси дуюм бошад, дар маҳбасхонаи Рязан шиддати қалбро аз сар гузаронд.

Одинсов Николай (1870–1939(?)). Номи ҳамсараш – Александра. Дар Подмосковьё зиндагӣ мекард. Николай Одинсов раиси

иттиходи Федеративии баптистон дар Иттиходи Шӯравӣ буд. Дар соли 1928 ӯ ба ҳайати баптистон дар ИЧШС дар анҷумани Чоруми умумиҷаҳонии баптистон дар Торонто, Канада, роҳбар гардид. Аммо, ҳокимияти шӯравӣ дере нагузашта, ӯро барои ин хизматаш ҳаёс намуд. Ҳамсари ӯ мулоқоти охиринаро бо вай дар соли 1937, дар Сибир гирифтааст. Баъд аз ҷанги Дуюми ҷаҳон, аз рӯи нақли дигар масеҳиён ӯ хангоми роҳӣ шудан аз як лагер ба лагери дигар фақидааст. Ӯро сағҳои посбоникунанда зинда ба зинда хӯрданд.

Павленко Александр. Соли 1952 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Надежда. Соҳиби чор фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Черкасси. Як мӯхлатро гузарондааст.

Попов Николай. Соли 1927 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Надежда. Соҳиби ҳашт фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Рязан. Се мӯхлатро аз сар гузаронд.

Попов Олег. Соли 1954 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Татьяна. Соҳиби чор фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Рязан. Як мӯхлатро гузарондааст. Олег – писари Николай Попов мебошад, ӯро низ дар ҳамон маҳбасонае, ки падарашро пештар нигоҳ медоштанд, ҳаёс намуданд.

Ритиков Павел. Соли 1930 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Галина. Соҳиби даҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Краснодар. Павел Ритиков барои маъвида кардан, хизмат дар ШКМБИ (Шӯрои калосоҳои масеҳиёни баптисти инҷили) ва таълим додани масеҳият ба кӯдакон чор мӯхлатро аз сар гузаронд. Аз шиканҷаҳо ӯ менавишт: «Ба ҳузуру ҳаловати ин ҷаҳон мафтун нагардед, зеро дӯстӣ бо ҷаҳон душмани бо Худо мебошад. Ба тафаккур ва шавқу рағбати олами шуморо ихотақунанда, асир наафтед, балки ба Худо итоат намоед ва ҷуноне, ки Масеҳ моро таълим додааст, ҳаёт ба сар баред».

Сажнев Павел. Соли 1952 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Вера. Соҳиби панҷ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Ворошиловград. Як мӯхлатро аз сар гузарондааст.

Скорняков Яков (1928–2008). Номи ҳамсараш – Нина. Соҳиби нӯҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Чамбул. Шубон Скорняков барои хизмати шӯбонӣ ва кор дар ШКМБИ (Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ) се мӯҳлатро дар маҳбас гузарондааст. Дар мактуб аз лагер вай менависад: «Мо ҳатто дар марғ пурзӯр ҳастем, зеро қобилияти барои ситамгорон ва ҷаллодони худ дуо гуфтанро дорем». Вақте баъд аз ду мӯҳлати якҷоя кардашуда аз лагер озод шуд, ӯ 9546 мактубро, ки аз масеҳиёни дар озодӣ буда мегирифт, бароварда тавонист.

Тимчук Владимир. Соли 1959 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Людмила. Зодгоҳаш шаҳри Маскав. Як мӯҳлатро гузарондааст.

Тягун Иван. Соли 1930 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Елена. Соҳиби ҳафт фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Кировск. Як мӯҳлатро гузарондааст.

Хмара Николай. (1916–1964). Номи ҳамсараш – Мария. Соҳиби чор фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Кулунда. Николай Хмара масеҳӣ шуд ва бо ҳамроҳии ҳамсараш дар моҳи июли соли 1963 таъмид гирифт. Ӯ хонаи худро барои ибодатҳои хонагӣ боз намуд ва 5 ноябр ба ҳабс гирифта шуд. Дар муҳофизат, ки аз 24 то 27 декабр давом мекард, ӯро ба се сол маҳкум карданд. 11 январи соли 1964 Мария барқия гирифт, ки дар он гуфта мешуд, то ки барои гирифта бурдани ҷасади шавҳараш ояд. Тамоми бадан кабуд гашта, изи сӯхта дар дастҳо ва қафи пойҳо буданд. Меъда ҳалонда шуда буд, забонаш набуд.

Чистяков Вениамин. Соли 1935 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Любов. Соҳиби ёздаҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри Орчоникидзе. Як мӯҳлатро гузарондааст.

Шоха Петр. Соли 1909 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Иосифа. Соҳиби даҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри – Саки. Ӯ се мӯҳлатро дар маҳбасхона гузарондааст. Дар синни 79 солагӣ шубон Шохаро ҳангоми ибодат ба ҳабс гирифтанд ва дар ҳуҷум ба милисаи

маҳаллӣ айбдор намуданд. Дар вақти муурофия «ҷабридидаи» боқувват ва ҷавон бинобар сабаби айбдоркуниҳои яқинан қалбаки хичил менамуд. Бо вучуди ин, довар шӯбон Шохаро айбдор донист.

Юдинсев Василий. Соли 1931 таваллуд шудааст. Номи ҳамсараш – Серафима. Соҳиби сездаҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри – Хартсизск. Ду мӯҳлатро барои хизмати шӯбонӣ ва кор дар ШКМБИ (Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инчилий) гузарондааст. Ёро дар маҳбасхона нигоҳ медоштанд ва сездаҳ рӯз пурсупос мекарданд, то вақте ҳокимият тасдиқ нанамуд, ки ёро ба ҳабс гирифтанд.

Юдинсева Серафима. Соли 1938 таваллуд шудааст. Номи шавҳараш – Василий. Соҳиби сездаҳ фарзанд. Зодгоҳаш шаҳри – Хартсизск. Ин занро аввал ба ду мӯҳлат маҳкум намуданд, вақте фарзанди хурдии ӯ панҷсола гардид, аммо дертар додгоҳ айбномаро бекор намуд.

Луғат

ШУМБИ – шӯрои умумииттифокии масеҳиёни баптисти инҷилий.

Гуруҳи калисоҳои ба қайдгирифташуда, ки сарварони онҳо ба асосҳои Китоби Муқаддас гузашт кардаанд, то ки ҳусни таваҷҷӯҳ ва эътирофи расмӣи ҳокимияти Шӯравиро ба даст оранд. Инчунин чун «баптистони бақайдгирифташуда» маълуманд.

Ҳучраи «сегона» – ҳучраи хурдакӣ, ки барои се маҳбус муқаррар шудааст.

Шӯъбаи амалкунанда – намоёндагии КАД дар маҳбасонаҳои шӯравӣ ва лагерҳо.

Ҳучраи тафтиш – ҳучраи махсуси маҳбасона, ки ҳокимияти шӯравӣ шаҳрвандони дар ғайриқонунӣ гумонбаршударо нигоҳ медоштанд, замоне ки прокурор пурсупосҳо мегузаронд ва бар зидди онҳо маводҳои парвандаро омода менамуд. Вақти дар ҳучраи тафтиш гузарондашуда, аз якҷанд рӯз то якҷанд моҳ тағйир дода мешавад ва чун қисми ҳукмномаи пурраи маҳбус ҳисоб мегардад.

Шӯрои ҳешовандони бандиён – ташкилоти занҳое, ки шавҳар ё дигар ҳешовандони онҳо барои ғайриқонунӣ масеҳӣ худ дар шиканҷа буданд. Ин Шӯро маълумотро дар бораи маҳбусони масеҳӣ ҷамъ меовард ва ба оилаҳои онҳо кӯмакро мутобиқ менамуд.

Моддаҳои кодекси Ҷиноятӣ:

Моддаи 70 (кодекси Ҷиноятӣи РСФСР): таблиғ ва тарғиботи зиддишӯравӣ.

Моддаи 128 (кодекси Ҷиноятӣи УССР): вайрон кардани қонунҳои оиди ҷудо кардани калӣ аз давлат ва мактаб.

Моддаи 187–1 (кодекси Ҷиноятии УССР): паҳн кардани бофтаҳои ошкоро бардурӯғ, тӯҳмат ба кори давлатии шӯравӣ ва ҷамъиятӣ.

Моддаи 187–3 (кодекси Ҷиноятии УССР): таъсис ё иштироки фаъолона дар қорҳои гурӯҳӣ, ки тартиботи ҷамъиятиро вайрон мекунад.

Моддаи 190–1 (кодекси Ҷиноятии РСФСР): паҳн кардани бофтаҳои ошкоро бардурӯғ, тӯҳмат ба кори давлатии шӯравӣ ва ҷамъиятӣ.

Моддаи 190–3 (кодекси Ҷиноятии РСФСР): таъсис ё иштироки фаъолона дар қорҳои гурӯҳӣ, ки тартиботи ҷамъиятиро вайрон мекунад.

Моддаи 227 (кодекси Ҷиноятии РСФСР): дастдарозӣ ба шахс ва ба ҳуқуқҳои шахрванд бо баҳонаи иҷрои маросимҳои динӣ.

ШКМБИ – Шӯрои калисоҳои масеҳиёни баптисти инҷилӣ. Роҳбарияти интиҳобшудаи калисоҳои баптистони инҷилии таъқибшаванда, ки аз гузашт қардан ба асосҳои Китоби Муқаддас даст қашидаанд, то ки тасвиби расмӣ ҳокимиятро ба даст оранд. Калисоҳои онҳо аз тарафи давлат қайд қарда нашуданд ва дар ҳонаҳои шахсӣ, манзилҳои истиқоматӣ ва ҷангалҳо вомехӯрданд. Инчунин ҷун «баптистони қайднашуда» маълуманд.

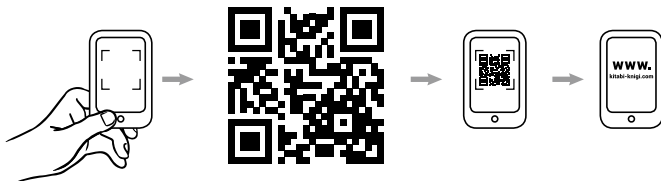
Мундарица

Сарсухан	3
Муқаддима	5
Георгий Винс	11
1 Андрей Юдинсев	14
2 Валентина Савелева	23
3 Владимир Ритиков	44
4 Пётр Румачик	56
5 Любовь Сквортсова	70
6 Вениамин Маркевич	78
7 Михаил Азаров	88
8 Михаил Хорев	101
9 Владимир Охотин	117
10 Степан Германюк	139
11 Зинаида Вилчинская	167
12 Алексей Каляшин	194
13 Николай Шепел	215
Замима ба тарҷумаи ҳол	230
Луғат	237



kitabi-knigi.com

Бор кунед ва хонед дар дастгоҳи дилхоҳ дар забони модарии Шумо. Китобҳои электронӣ бепул барои ҳама азоеъи оила.



Шумо нашри нахустини ин китобро бо забони тоҷикӣ, дар даст медоред. Георгий Винс онро дар ИМА дар соли 1989, бо забони англисӣ барои ахборот додани масеҳиёни Ғарб аз он ки, озодии дин дар паси «пардаи оҳанин» аслан дар кадом вазъият қарор дорад, таълиф намуда аз чоп баровардааст. Ин китоб дар бораи масеҳиёни инҷили мебошад, ки бо вучуди таъкиботҳо, маҳбасхонаҳо, лагерҳо, шиканҷҳо, қорҳои пуразоб ва бисёр чизҳои дигар, ки сохти коммунистӣ ба имондорони масеҳӣ фуру резондааст, ба ҳамаи ин тоб оварда тавонистанд ва бо Худованд вафодор мондаанд. Зиёда аз ду даҳсола паси сар шуд, империяи советӣ барҳам хӯрд, сохти атеистии беҳудой сарнагун гашт, аммо қиссаи ҳаёти ин одамон, таҷрибаи онҳо имрӯз махсусан воқеӣ ва арзишнок мебошад, вақте ки дар аксарият ғушаҳои тамоми ҷаҳон, аз он ҷумла дар баъзе мамлакатҳои собиқ ИЧШС (СССР), масеҳиёро таъкиб мекунанд. Аксарият одамоне, ки қиссаҳои онҳоро дар ин китоб пайдо хоҳед кард, аллакай ба абадиёт рафтаанд, лекин шахсоне ҳастанд, ки хизмати худро дар киштзори Худо ханӯз давом медиҳанд. Дар ин китоб шумо аз азобҳо ва зафарҳо, таассуротҳо ва шодии нафароне, ки роҳи заминии худро ба Худованд ва Насотдиҳандаи мо Исои Масеҳ бахшидаанд, огоҳ мегардед.

«Хушо таъкибшудагон дар роҳи адолат, зеро ки Малакути Осмон аз онҳо онҳост. Хушо шумо, вақте ки шуморо ба хоҳири Ман дашном диҳанд ва таъкиб наоянд ва барноҳақ ҳар навб гайбат кунанд. Шод ва хушҳол бошед, чунки мукофоти шумо дар осмон бузург аст: зеро ки анбиёи пеш аз шуморо низ ҳамин тавр таъкиб мекарданд.» (Матто 5:10-12)

Георгий Винс (1928-1998) – муаллифи ин китоби шаходатҳо барои маъвизаи Инҷил дар Иттиҳоди Шӯравӣ ба мӯҳлати ҳашт сол маҳбӯс шуд. Вақте ки дар соли 1979 ўро ба Иёлотҳои Муттаҳида хориҷ карданд, бародарони ў, масеҳиёни баптисти инҷилӣ ўро сафири худ дар Ғарб номиданд. Шӯбон Винс намоёндагии Ғарбро таъсис дод, ки хизмати он аз муаррифӣ қардан, ҳимоя намудан ва кӯмак расондан ба қалисои таъкибшаванда дар ИЧШС (СССР) иборат буд. Маҷаллаи ҳарсемоҳаи ў «Варақаи бандӣ» овози имондорони мазлум гардид. Дар тамоми ҷаҳон сафар намуда, Винс аз аҳволи масеҳиён дар ИЧШС (СССР) нақл мекард ва дар ҳама ҷо масеҳиёро даъват менамуд, ки ба қадри озодии худ бирасанд, Китобҳои Муқаддаси худро эҳтиёт кунанд ва ба Исои Масеҳ, сарфи назар аз он, ки чӣ тавр он метавонад гарон афтад, пайравӣ наоянд.

